

EN GRÖN LEVANDE STAD

BUDGET 2023

STOCKHOLMS STAD

Centerpartiet

STOCKHOLM

Centerpartiets förslag till budget 2023 för Stockholms stad

INLEDNING	1
Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser	16
NÄMNDER OCH STYRELSER UTOM ROTELINDELNING	
Kommunstyrelsen m.m.	20
Revisorskollegiet	29
Valnämnden	30
STADSDELSNÄMNDER	
Stadsdelsnämndernas uppgifter	31
Förskoleverksamhet	35
Barn, kultur och fritid	36
Äldreomsorg	38
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	41
Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	43
Stadsmiljöverksamhet	45
Ekonomiskt bistånd	49
Arbetsmarknadsåtgärder	50
FACKNÄMNDER	
Arbetsmarknadsnämnden	52
Avfallsnämnden	56
Exploateringsnämnden	57
Fastighetsnämnden	65
Förskolenämnden	68
Idrottsnämnden	70
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	75
Kulturnämnden: stadsarkivet	81
Kyrkogårdsnämnden	82
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	83
Servicenämnden	89
Socialnämnden	91
Stadsbyggnadsnämnden	96
Trafiknämnden	102
Utbildningsnämnden	109
Äldrenämnden	114
Överförmyndarnämnden	117
Central medelreserv	118
Finansförvaltning	125
BOLAG INOM STOCKHOLMS STADSHUS AB	
Koncernen Stockholms Stadshus	130
Bostadsbolagen: AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder och AB Stockholmshem	132
Micasa Fastigheter i Stockholm AB	138
Bostadsförmedlingen i Stockholm AB	140
Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB	142
Stockholm Vatten och Avfall AB	143

Stockholms Hamn AB	145
AB Stokab	147
Stockholms Stads Parkerings AB	148
Kulturhuset Stadsteatern AB	150
Stockholm Globe Arena Fastigheter AB	151
Stockholm Business Region AB	152
S:t Erik Försäkrings AB	154
S:t Erik Markutveckling AB	155
Mässfastigheter i Stockholm AB	156
INTRESSEBOLAG I STOCKHOLMS STADSHUS AB	
Stockholms Exergi Holding AB	157
STOCKHOLMS STADS ORGANISERING I KOMMUNALFÖRBUND	
Storstockholms brandförsvaret (SSBF)	158
STOCKHOLMS STADS KOMMUNALA STIFTELSE	
SHIS Bostäder – Stiftelse hotellhem i Stockholm	159
BILAGOR	
Ekonomiska tabeller	160
CESAM-bilaga	161
Investeringsstrategi	190

För ett modernt, frihetligt och hållbart Stockholm

Våra partier – Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna – har varit med och styrt Stockholm framgångsrikt i tolv av de senaste 16 åren. Vi förenas av en gemensam vision för framtidens Stockholm, som bejakar Stockholms styrkor och särart, och framförallt passionerat tror på stockholmarnas potential och möjligheter inför framtiden. Detta förord till våra budgetförslag utgör vår långsiktiga vision för Stockholms utveckling – ett modernt, frihetligt och hållbart Stockholm.

Vår vision för Stockholm är en modern, öppen, trygg, hållbar, tillåtande och framtidsinriktad stad där det finns en mångfald av människor, många företag och företagare. I vårt Stockholm bemöts utmaningar genom samarbeten mellan staden, företagen, akademien och det civila samhället. Hit ska forskare, turister, investerare och studenter från hela världen söka sig. Stockholm ska vara en stad för alla – barn och unga, vuxna och äldre, inflyttade och de som bott här hela livet, företagare och anställda. Här ska det vara lika enkelt att vara singel som att bilda familj och åldras. Stockholm ska fortsätta utvecklas i takt med vad stockholmarna önskar, behöver och drömmer om.

Service till stockholmarna är utgångspunkten i stadens verksamheter. Målsättningen är att Stockholm ska vara en stad som det är lätt att leva i. Det handlar om att hämta på förskolan, att ta sig till och från arbetet, att leva klimatsmart, att hinna till barnens fritidsaktiviteter, handla eller träffa vänner. Oavsett vilken service det handlar om stockholmarna rätt att förvänta sig att allt fungerar så att vardagen går ihop. Stadens verksamheter och medborgarservice ska kontinuerligt utvecklas för att underlätta för människor, företag och föreningar att vara verksamma i Stockholm. Stadens regelverk ska vara transparent, enkelt och tillåtande för att främja hållbara innovationer och initiativ på marknaden och inom civilsamhället.

Att människor känner delaktighet i samhället är en grund för att skapa sig ett gott liv och utveckla sin fulla potential. Vi vill bryta segregationen och bygga en stad där människor med olika bakgrund och livssituation möts i gemenskap. Tillit skapar trygghet, vilket ska vara vägledande för det växande Stockholm. Stockholms stadsmiljöer ska vara trygga, trevliga och välskötta i hela staden. Vi accepterar inte att människor i Stockholm får sin frihet begränsad på grund av diskriminering, rasism, antisemitism eller otrygghet. Vi arbetar därför målmedvetet för ökad frihet genom kraftfulla insatser mot den brottslighet som idag orsakar svåra problem i delar av staden och som begränsar människors frihet.

Det är så vi skapar ett modernt, frihetligt och hållbart Stockholm.

Christofer Fjellner
Moderaterna

Jan Jönsson
Liberalerna

Karin Ernlund
Centerpartiet

Nike Örbrink
Kristdemokraterna

En grön levande stad

Under fyra år har den grönbå majoriteten bestående av Moderaterna, Liberalerna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Kristdemokraterna fått möjlighet att styra i Stockholm. Vi beklagar att vi inte kunde fortsätta med det. Vi hade önskat att få fortsätta arbetet för ett Stockholm som en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad där människor trivs och vill bo, känner trygghet, tillit och framtidstro. Vi bygger en stad att leva i, som är öppen, levande och modern där alla invånares frihet och möjligheter ska värnas oberoende av deras bakgrund. Stockholm behöver mer av samarbeten i mitten där ytterkanterna hållas utanför inflytande. Vi har visat att det är möjligt att bygga koalitioner som varken utgår från den främlingsfientliga högerns nationalism eller den socialistiska vänsterns kvävande kollektivism. När vi står inför stora ekonomiska utmaningar där vi behöver säkra vår energiförsörjning, hantera en hög inflation och stigande kostnader för hushållen behövs konstruktiva, stabila och breda samarbeten.

Vi är glada över att inget parti i Stockholm gick till val på att vilja samarbeta med Sverigedemokraterna i kommunfullmäktige, utan såg värdet av ett starkt samarbete i mitten. Tillit i samhället byggs genom öppenhet, möten och samarbete. Samhällets institutioner måste säkra att möjligheter, skyldigheter och rättigheter är för alla. Därför är det särskilt viktigt att alla stockholmare är en del av samhällsbygget, kan vara en aktiv del av sitt lokalsamhälle och både vill och kan bygga sig en bättre framtid.

Stockholm är en av världens mest dynamiska regioner med en innovationskraft och företagsamhet som omvärlden ser på med avund. Genom handel, kommunikationer, digitalisering och möjligheter att flytta till Stockholm för att jobba, studera och söka sin lycka förblir Stockholm öppet mot omvärlden. En attraktiv och internationell magnet helt enkelt. Som Sveriges största universitetsstad med ledande forskning och där världens mest firade vetenskapspris har sin hemvist, är vi en stad i världen och världen är ständigt närvarande i alla delar av vår stad.

Klimatet är en ödesfråga som kräver kraftfulla åtgärder och hållbara reformer. Runt om i världen ser vi redan den globala uppvärmningens konsekvenser. Det är helt nödvändigt att minska de klimatpåverkande utsläppen. Det kräver att politiken tar modiga beslut, prioriterar det som verkligen ger resultat och sätter miljöfrågan högst på agendan. Stockholmarna älskar sina grönområden både för rekreation och för motion. Centerpartiet vill förena storstadens puls med gröna, rofyllda miljöer. Därför vill vi slå vakt om grönområden och den stadsnära naturen. Stockholm ska vara en stad som är ett levande ekosystem.

Under förra mandatperioden drabbades vi av coronaviruset och ingen lämnades oberörd av de långtgående konsekvenser som följde efter. Människor förlorade nära och kära, äldre och riskgrupper tvingades till isolering och många drabbades av depression till följd av de nödvändiga restriktionerna. Företag gick också i konkurs under denna tid och människor förlorade jobb eller blev permitterade. Kultursektorn, idrotten och besöksnäringen drabbades synnerligen hårt när pandemin slog till med all kraft. Trots detta kunde staden snabbt ställa om verksamheterna för att möta nya behov och förutsättningar. För att stödja näringslivet som drabbades hårt under pandemin, fattade vi tidigt beslut om ett kraftfullt småföretagarpaket, med omedelbara åtgärder. Dessa förenklingar och lättnader har varit viktiga för den lokala ekonomins återstart och vi vill permanenta flera av dessa för att underlätta för företag, skapa fler lokala jobb och göra Stockholm till en mer levande och rolig stad.

Stockholm har också stora utmaningar och en hel del växtvärk. Det är svårt att hitta bostad, det är brist på både förskollärare och förskoleplatser och vi kämpar med att hinna bygga skolor i den takt vi behöver. Utanförskapet på vissa platser är stort, kriminaliteten växer och människor känner sig rädda för att de själva eller någon de känner ska råka ut för våld. Vi har fortfarande skillnader mellan kvinnors och mäns upplevda och verkliga trygghet och möjlighet att fritt forma sina liv. Centerpartiet ser denna verklighet, känner människors oro och ilska, gör något åt problemen och vill att rättssamhället står på stockholmarnas sida oavsett om det är små eller stora övergrepp som stockholmarna utsätts för, och oavsett i vilken stadsdel du bor.

Då flera av de här utmaningarna är särskilt stora i ytterstaden vill Centerpartiet under nästa mandatperiod genomföra en nödvändig satsning på ytterstaden, om 10 miljarder kronor under hela mandatperioden. Genom att satsa på ytterstaden vill vi bygga ihop staden, rusta upp eftersatta bostadsområden och se till att alla i Stockholm känner att de bor i en stadsdel som prioriteras av staden. Vi vill bygga ut kollektivtrafiken, bygga fler bostäder och satsa på fler parker och tillgängliga grönområden. Vi vill säkerställa skolans kvalitet och att det finns lokala företag och jobb. Vi vill öka tryggheten i ytterstaden genom att satsa på samarbeten med civilsamhället och mellan skola, socialtjänst och polis. Vi vill utöka det förebyggande arbetet. Samhället ska ge tidigt stöd till både barn och föräldrar. Vi vill också satsa på kultur, idrott och fritid för att alla barn ska ha en meningsfull och aktiv fritid. Vi vill också öka städning och skötseln av stadsmiljön för att skapa välsköta, levande och trygga stadsdelar. Så bygger vi bort segregation och skapar en stad där alla upplever att alla stadsdelar behandlas likvärdigt.

Centerpartiet vill staka ut en hoppfull väg framåt för ett Stockholm som håller ihop. Det är vår politik som ger de bästa förutsättningarna att göra visionen om det öppna, företagsamma, gröna, trygga och innovativa Stockholm till verklighet.

Inriktningsmål:

1. En öppen och attraktiv storstad med möjligheter och valfrihet för alla
2. En hållbart växande och dynamisk storstad
3. En innovativ stad med ansvarsfull och hållbar ekonomi

En öppen och attraktiv storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Alla människors lika rätt och värde är grunden för Centerpartiets politik. Vi tror på alla människors förmåga att själva forma sin egen framtid. Stockholm ska vara en stad där alla, oavsett var du eller dina föräldrar är födda, både kan och förväntas bygga sin tillvaro och få egenmakt att forma sina liv oberoende av postnummer, bakgrund eller kön. Politikens uppgift är att riva hinder och ge kraft åt varje människa.

Stockholm ska vara en öppen stad med plats för nya stockholmarna. Att människor från olika delar av världen ska få bosätta sig i Stockholm är en självklarhet för Centerpartiet, oavsett om det handlar om att fly undan konflikter och förtryck eller att söka lycka, familj och arbete. Fler personer i egen försörjning innebär alltid fler som bidrar till Stockholms tillväxt och vår gemensamma välfärd och utveckling. Stockholm ska också vara en tolerant stad där alla får vara vem de vill, älska vem de vill och fritt få välja hur de vill leva sina liv.

I vår vision är Stockholm mer än en stad att bo i – det är en stad att leva i. En rolig stad som ger plats åt nöjesliv, kultur och idrott. En stad som gör plats för de människor som bor här med fler levande kvarter och gröna parker och fler centrumkärnor. En levande stad är en trygg stad när människor är i rörelse, när det är upplyst och när aktiviteter sker i alla stadsdelar under hela dygnet, året om.

Stockholm har potential att bli en än mer attraktiv storstad där kultur, idrott och nöje kan ta mer plats. En roligare stad helt enkelt som lockar människor från när och fjärran. Centerpartiet föreslår därför en rad åtgärder för att stärka Stockholm i denna riktning. Bland annat genom att förenkla för kulturaktörer som vill etablera och utveckla kultur- och nattelivet i staden. Målet är att minst tio nya kulturverksamheter etableras årligen i staden med fokus på evenemang, livescener och scenkonst.

Vi behöver också göra egna investeringar och låta privata aktörer få möjlighet att bidra till ett ökat antal idrottsanläggningar i Stockholm. Både mindre anläggningar för föreningslivet och spontanidrott men också fler arenor och idrottskluster. Därtill driver vi på för en reformering av de nationella regelverken kring buller. De är både trubbiga och i många fall alltför restriktiva, i synnerhet när det gäller ljud från konserter eller ljudet av barn som idrottar. En skev maktbalans råder idag där ett fåtal närboende kan stoppa det starka allmänintresse som finns om en levande och attraktiv stad. En storstad måste få låta och leva även på natten. Vi vill skapa zoner i områden där högre ljudnivåer kan tillåtas under hela dygnet.

En levande stad ger plats för alla föreningar, kulturskapare, entreprenörer och andra som vill vara med och bidra till ett stort utbud av aktiviteter och sevärdheter. Kreativa näringar har en enorm betydelse för Stockholms attraktivitet och Stockholms föreningsliv är stadens största fritidsgård. Vi vill att Stockholm ska vara en stad som utmärker sig bland andra storstäder i Europa och som attraherar besökare och företag från olika delar av världen.

En hållbart växande och grön storstad

Klimatet är en ödesfråga som kräver kraftfulla åtgärder och hållbara reformer. Runt om i världen ser vi redan den globala uppvärmningens konsekvenser. Men vi får inte låta larmrapporterna förlama oss. Nu krävs politisk handlingskraft och ledarskap. Med teknologiska framsteg och ekonomisk tillväxt finns stora möjligheter att snabbare ställa om till ett hållbart samhälle. Centerpartiet vill visa att ekonomisk tillväxt och fler jobb kan kombineras med minskade utsläpp.

Centerpartiet är ett parti med rötterna i landsbygden så vi vet att stad och land måste gå hand i hand. Vi vet att landsbygden mår bra av att städerna växer och att städer mår bra om landsbygden får blomstra. De gröna näringarna förser staden med mat, förnybar energi och byggnadsmaterial. Centerpartiet kämpar för hållbar mat som är sund och säker. Vi vill att Stockholms stad serverar en ökad andel närproducerad och ekologisk mat som är fri från skadliga kemikalier och tillsatser på våra skolor och till våra äldre.

Staden har som mål att Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast 2030 och en fossilbränslefri stad senast 2035. Som viktiga delmål är att staden ska vara en fossilfri organisation senast 2030 samt att trafiken i Stockholms innerstad vara utsläppsfri senast år 2030. För att målen ska kunna nås behöver staden jobba på flera fronter samtidigt, dels med ny teknik genom bolaget Stockholm Exergi som kan fånga in och lagra koldioxid, dels fasa ut fossila bränslen genom kraftfulla incitament, beteendeförändringar och energieffektiviseringar. Det kommer inte att räcka att förlita sig på att enbart tekniken med minusutsläpp ska göra Stockholm till en klimatpositiv stad 2030, utfasning av fossila bränslen behöver ske parallellt och kraftfullt. För att nå dit behövs fler eldrivna transporter, ökad andel resor med cykel och kollektivtrafik och ökad produktion av solenergi i Stockholm. Centerpartiet vill också omvandla fler bilvägar till stadsgator. Det ger butiker och restauranger mer utrymme och bidrar till en levande stad. Det ska vara lätt och gynnsamt att välja fossilfria och hållbara alternativ.

Centerpartiet vill förena storstadens puls med gröna, rofyllda miljöer. Därför vill vi slå vakt om grönområden och den stadsnära naturen. Vi vill anlägga fler parker och grönytor och öka resurserna till såväl renhållning som underhåll ytterligare.

Hushållens och företagens energibehov ska tryggas även under den kallaste vintern. För det krävs satsningar på förnybar energi, lagring av energi, omställning till eldrift och att vi fångar in växthusgaser, både i staden och i hela stockholmsregionen.

En innovativ stad med ansvarsfull och hållbar ekonomi

Stockholm har och ska fortsatt ha en stabil ekonomi med en budget i balans. För att det ska vara möjligt behöver vi fler jobb, fler företag och en hållbar tillväxt. Då krävs att skatterna är låga så det lönar sig att jobba, samt att regelkrångel och byråkrati som hämmar produktiviteten i samhället minskar. För Centerpartiet är det också viktigt att människor ska få bestämma mer över de pengar de själva arbetat ihop. Det ska märkas i plånboken att man jobbar och det ska alltid löna sig att gå från bidrag till arbete och att fortsätta arbeta högre upp i åldrarna. När fler personer arbetar fler timmar förstärks Stockholms ekonomi långsiktigt. Därför bör målet vara att kommunalskatten ska vara så låg som möjligt och sänkas när det finns utrymme för det, eftersom kommunalskatten får en direkt påverkan på alla stockholmarnas plånböcker.

Samtidigt måste vi se till att Stockholm har råd att genomföra viktiga reformer i välfärden och investeringar i miljö och klimat. Stockholms stad ska använda sina pengar på ett sätt där varje skattekrona används effektivt och genomtänkt. Därför måste den kommunala förvaltningen alltid arbeta för att effektiviseras och onödig byråkrati måste minimeras. Det är viktigt att Stockholms stad har en långsiktigt hållbar ekonomi som klarar framtidens stora investeringsbehov men också klarar framtida kriser och lågkonjunkturer. En stabil ekonomi är grunden för att säkerställa att vår gemensamma välfärd som förskola, skola, äldreomsorg och socialtjänst, inte ska behöva utsättas för stora nedskärningar, samtidigt som stockholmarna får behålla mer av den lön de tjänat ihop.

I detta läge ser vi att skatteintäkterna växer, framför allt tack vare fler som arbetar, vilket gör det möjligt att möta behoven i en växande stad och satsa på viktiga reformer. Samtidigt möter stadens verksamheter högre priser på grund av inflationen, och det offentliga välfärdsåtagandet växer i och med den demografiska utvecklingen. Det gör att alla stadens verksamheter kommer behöva prioritera inom sina uppdrag och kontinuerligt arbeta för att frigöra resurser för prioriterad verksamhet. Under svåra ekonomiska tider är det viktigt att värna stabilitet och långsiktighet i ekonomin.

Nämnder och bolagsstyrelser ska, ständigt och oavsett konjunkturläge, föreslå och genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget, innovationer som ändrar förutsättningarna för sitt arbete eller förändrade behov hos stockholmarna. Digitalisering innebär stora möjligheter att göra just detta men måste alltid ske utifrån verksamhetens förutsättningar och stockholmarnas behov. Genom att samarbeta med näringsliv, civilsamhälle och medborgare som vill bidra till en effektivare förvaltning kan stadens egen innovationskraft stärkas. Styrningen av stadens verksamheter ska baseras på tillit till stadens medarbetare och öppenhet för nya idéer, med decentralisering som ledstjärna. Stadens alla verksamheter ska med respekt för stockholmarnas skattepengar alltid arbeta kostnadseffektivt med fokus på kärnverksamheten.

Staden har högt ställda mål för bostadsbyggande, nödvändiga investeringar i infrastruktur samt ett behov av att bygga ikapp samhällsservice under kommande år. Utdelningarna från bolagskoncernen bör därför begränsas för att istället bidra till finansieringen av långsiktigt hållbara investeringar.

Förutsättningar

Samhällsekonomiska förutsättningar – Uppdaterad efterslutlig skatteunderlagsprognos och budgetpropositionen

Försämrade globala tillväxtutsikter

Den begynnande globala återhämtningen under år 2021 med en BNP-tillväxt på 6,1 procent har följts av en allt dystrare utveckling under 2022. Det ryska anfallskriget mot Ukraina har förutom det stora mänskliga lidandet, bidragit till högre energipriser och utbudstörningar, inte minst i Europa. Den globala inflationen fortsätter att överraska på uppsidan och har lett till kraftfulla räntehöjningar som stramar åt ekonomierna. Den svaga tillväxten i Kina till följd av nya nedstängningar i spåren av pandemin får även globala återverkningar i form av leveransproblem och minskad import till Kina. De politiska spänningarna i sydkinesiska sjön skapar också en oro i närområdet och skulle vid en eskalering få stor påverkan på global ekonomi och världsordning. Även i USA inleddes året svagt med sjunkande BNP och en hög inflation, vilket leder till en svagare privatkonsumtion och stramare penningpolitik. Internationella valutafonden, IMF, räknar nu med att den globala ekonomin växer med 3,2 procent i år och 2,7 procent år 2023. Jämfört med IMF:s prognos i april är det en nedjustering med 0,4 procentenheter för 2022 och 0,9 procentenheter för 2023.

Sverige väntas gå in i en lågkonjunktur 2023

Under sommaren har konjunktursikterna i Sverige försämrats, även om BNP-tillväxten det andra kvartalet 2022 var oväntat hög. Brist på gas i Europa gör att energipriserna väntas bli rekordhög i vinter och vilket kan sätta press på de svenska konsumenterna. Därför reviderar Konjunkturinstitutet (KI) ner prognosen för BNP-tillväxten år 2023 till 0,1 procent och bedömer att den svenska ekonomin går in i en lågkonjunktur.

Sysselsättningen förväntas fortsätta öka i år för att därefter plana ut under loppet av nästa år. Arbetslösheten bottenar i år på 7,4 procent och väntas öka något nästa år. Inflationen fortsätter att stiga och toppar på nära 10 procent vid årsskiftet, vilket innebär att Riksbanken kommer att höja styrräntan i snabb takt och reporäntan väntas uppgå till 2 procent i slutet av året. Inflationen bedöms sedan betydligt under 2023 när bland annat energipriserna faller tillbaka och prisökningarna på livsmedel dämpas. Sverige har samtidigt fortsatt starka offentliga finanser. Om den svenska ekonomin skulle utvecklas svagare än förutsett bedömer KI därför att det finns utrymme att stimulera ekonomin med aktiv finanspolitik.

Utvalda nyckeltal, årlig procentuell förändring resp. procent (KI sept)

(Juni 2022 inom parentes)

	2021	2022	2023
BNP	5,1 (5,1)	2,7 (1,9)	0,1 (1,2)
Arbetslöshet 15-74 år	8,8 (8,8)	7,4 (7,6)	7,7 (7,4)
KPIF (inflation)	2,4 (2,4)	7,7 (6,8)	4,6 (3,2)
Reporänta*	0,0 (0,0)	2,3 (1,5)	2,3 (1,5)
Offentligt finansiellt sparande**	-0,3 (-0,3)	0,8 (0,4)	0,0 (0,0)

Källa: Konjunkturläget september 2022, Konjunkturinstitutet

Förklaring: *Vid årets slut, **Procent av BNP

Nedåtgående trend, men fortsatt stark konjunktur i Stockholm

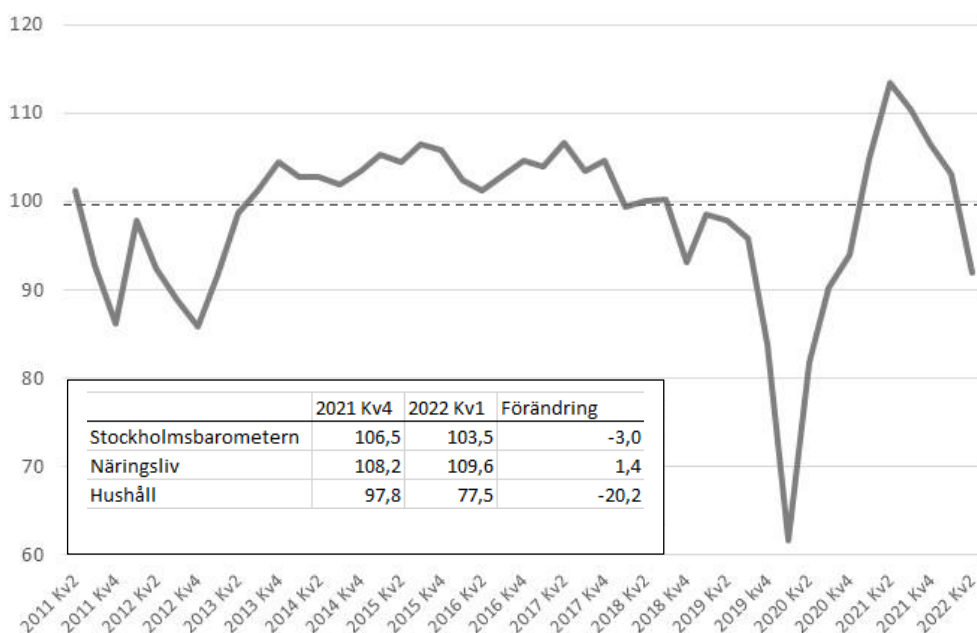
Handelskammarens Stockholmsbarometer som mäter både hushållens och näringslivets syn på ekonomin backade med 11,3 enheter till 91,9 under det andra kvartalet 2022. Stockholmsbarometern har därmed haft en nedåtgående trend fyra kvartal i rad, och nedgången under det andra kvartalet gör att stämmningsläget i stockholmsekonomin är svagare än det historiska normalläget som ligger på 100. Framförallt är hushållen mycket pessimistiska om sin egen ekonomi. För första gången sedan 1990-talskrisen sjunker hushållens köpkraft.

Trots den vikande konjunkturen är efterfrågan på arbetskraft fortsatt stor, vilket understryks av att 42 procent av företagen i handelskammarens rapport uppgav att de hade brist på personal under det andra kvartalet 2022.

Antalet lediga platser hos arbetsförmedlingen är också högre än normalt.

Stockholmsbarometern, 2011 till och med andra kvartalet 2022

Stockholmsbarometern visar hur hushåll och företag bedömer det ekonomiska läget. Värdet runt 100 betyder att konjunkturläget är normalt.

Anm: Barometerindikator baserad på både hushåll och företag i Stockholm.

Index, medelvärde = 100. Säsongsrensade värden.

Källa: Stockholms Handelskammare i samarbete med Konjunkturinstitutet.

Arbetsmarknaden har stärkts

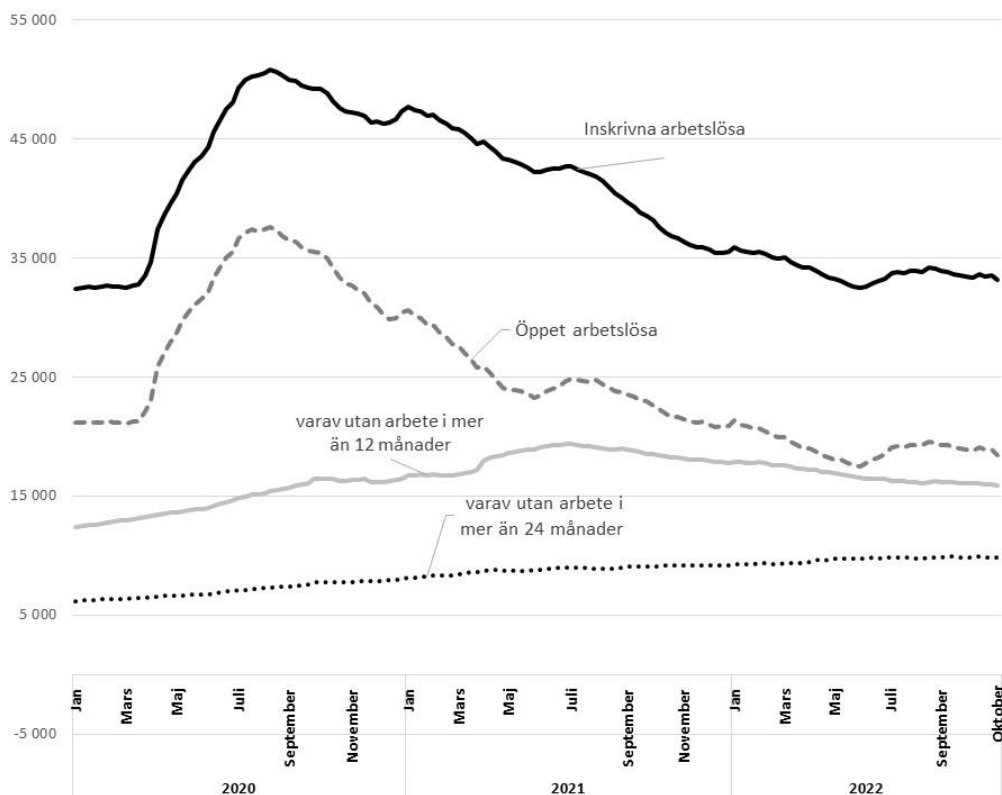
Trots det osäkra omvärldsläget stärktes Stockholms arbetsmarknad under de tre första kvartalen 2022. Sedan sommaren 2020 har återhämtningen på arbetsmarknaden varit god och den öppna arbetslösheten ligger numera på eller strax under nivån före pandemin. Arbetsförmedlingens senaste bedömning är dock att arbetslösheten kommer att öka under 2023 och under första halvåret 2024, men att bristen på personal i många branscher väntas bestå.

Den relativa arbetslöshetsnivån (18-64 år), det vill säga antalet inskrivna arbetslösa som andel av den registerbaserade arbetskraften, var 6,4 procent i Stockholms stad under det

tredje kvartalet 2022, vilket är en minskning med 1,1 procentenhet jämfört med motsvarande period 2021. I Sverige som helhet var arbetslösheten 6,6 procent andra kvartalet 2022.

Även bland ungdomar minskar arbetslösheten. I slutet av september var 2 800 ungdomar (18-24 år) inskrivna som arbetslösa i Stockholms stad. Det är en minskning med 22 procent på ett år och motsvarar en arbetslöshet på 7,3 procent. I september för ett år sedan var arbetslösheten bland unga 8,2 procent.

Utveckling av arbetslösheten i Stockholms stad

Långtidsarbetslöshet är en stor utmaning

Långtidsarbetslöshet är en stor utmaning på Stockholms arbetsmarknad liksom i hela Sverige. Under det tredje kvartalet 2022 utgjorde de långtidsarbetslösa nära hälften av det totala antalet inskrivna arbetslösa i Stockholm. Under det senaste året har dock antalet arbetslösa som varit utan arbete i 12 månader eller mer minskat med nära 3 000 personer till knappt 16 000 i Stockholms stad. Samtidigt har antalet personer som varit utan arbete i 24 månader eller mer ökat något.

Trots att långtidsarbetslösheten har minskat bedömer Arbetsförmedlingen att det finns en stor risk för att den högre arbetslöshetsnivån som nu observeras bland dem som varit utan arbete i 24 månader permanentas. De som varit utan arbete i 24 månader eller mer utgör nu mer än hälften av alla långtidsarbetslösa. En generell slutsats är att personer med kort utbildning samt utrikesfödda är överrepresenterade bland de långtidsarbetslösa.

Långtidsarbetslösheten påverkar stadens verksamheter och ekonomi på flera sätt. Dels påverkas skatteunderlaget genom lägre skatteintäkter och dels påverkas kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Samtidigt är bristen på arbetskraft en utmaning för tillväxten i

Stockholm. Personer med kort utbildning behöver studera vidare för att stärka sin position på arbetsmarknaden. Fler behöver också utbilda sig inom bristyrken. En ökad samverkan mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och andra aktörer på arbetsmarknaden är centralt. Det är också viktigt att fler av Stockholms unga fullföljer en gymnasieutbildning. Erfarenheten visar att de som inte klarar sina gymnasiestudier, riskerar att långvarigt hamna utanför arbetsmarknaden och har svårt att ta sig tillbaka till utbildning.

Sysselsättningen ökade

Antalet sysselsatta i åldern 15–74 år uppgick till 572 000 personer i Stockholms stad andra kvartalet 2022. Det är en ökning med 35 200 personer jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Antalet sysselsatta kvinnor ökade med 19 200 personer och uppgick till 282 400 personer. Antalet sysselsatta män ökade med 16 000 till 289 600 personer. Sysselsättningsgraden ökade med 4,4 procentenheter och uppgick till 76,8 procent, vilket kan jämföras med snittet i riket som ligger på 69,4 procent. Bland kvinnor ökade sysselsättningsgraden med 4,7 procentenheter till 75,4 procent och för män ökade den med 4,4 procentenheter och uppgick till 78,4 procent.

Budgetens finansiering

Skatteunderlagsutvecklingen

Stadens finansiering bygger till övervägande del på skatteintäkter. Storleken på dessa beror i sin tur på såväl stadens som rikets skatteunderlag och på det kommunala utjämningsystemet. Prognosen för stadens finansiering baseras på Sveriges kommuner och regioners (SKR) skatteunderlagsprognos. I tabellen nedan redovisas SKR:s skatteunderlagsprognos från den 20 oktober och regeringens prognos från vårpropositionen.

SKR:s nuvarande bedömning visar en högre skatteunderlagstillväxt än den prognos regeringen presenterade i vårpropositionen i april. Det har tillkommit data som visar på en starkare arbetsmarknad i år med fler sysselsatta och stigande timlöner. En ytterligare faktor som lyfter skatteunderlaget under hela prognosperioden är de höjda garantipensionerna. Detta sker dels genom beslutet att höja garantipensionsnivån från augusti 2022 och dels genom en hög inflation 2022 och 2023. Den höga inflationen lyfter prisbasbeloppen som garantipensionerna är kopplade till. Stadens kostnad till det kommunala utjämningsystemet uppgår i budget 2023 till cirka 6,0 mdkr. Sedan 2014 har denna kostnad ökat med drygt 5,4 mdkr.

Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025	2021–2025
SKR okt 2022	5,3	5,2	4,0	4,5	4,1	25,3
Regeringen nov 2022	5,0	5,1	4,0	3,5	5,4	23,0

Källa: Regeringen, Sveriges Kommuner och Regioner.

Samtidigt urholkas de nominella ökningarna i skatteunderlaget av kostnadsökningarna för pensioner och högre insatspriser, så som ökade kostnader för varor och tjänster. Realt sett syns därför snarare en historiskt svag utveckling av skatteunderlaget. Nästa år beräknas det reala skatteunderlaget till och med minska med 2,7 procent enligt SKR:s beräkningar. Anledningen till de snabbt stigande kommunala utgifterna är att de priser och löner som påverkar kommunernas kostnader nu stiger snabbare. Urholkningen av

skatteunderlaget försvagar kommunernas köpkraft. Trots relativt höga ökning av skatteinkomsterna kommer det att bli en utmaning att finansiera det ökade behovet av välfärd när en ökande andel av befolkningen blir äldre under kommande år.

Det reala skatteunderlaget minskar

Procentuell förändring

	2021	2022	2023	2024	2025
Nominellt skatteunderlag	5,3	5,2	4,0	4,5	4,1
Prisökning	2,9	3,6	6,0	3,9	0,2
Realt skatteunderlag	2,6	2,0	-2,7	0,6	4,4

Källa: Pensionsmyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner.

Skatteunderlagets utveckling under kommande år kan inte förväntas räcka till att finansiera en ökande kommunal verksamhetsvolym i samma utsträckning som under den senaste tioårsperioden.

Budgetpropositionen 2023

I regeringens budgetproposition finns förslag om reformer på drygt 40 miljarder kronor – där omkring 35 miljarder går till nya satsningar. Viktigast för kommunerna är förslaget om en permanent ökning av de generella statsbidragen till kommuner och regioner med närmare 6 miljarder kronor årligen, varav 4,2 miljarder kronor går till kommunerna och 1,8 miljarder kronor till regionerna. Det innebär enligt SKR att kommuner och regioner bibehåller den nuvarande nivån på de generella statsbidragen.

Inom skolans område läggs förslag om riktade statsbidrag till bland annat läroböcker, speciallärare och specialpedagogiska insatser. Inom klimatområdet görs både satsningar för att främja en ökad elektrifiering samtidigt som priset på bensin och diesel sänks och klimatbonusen för nya elbilar slopas. Budgetpropositionen innehåller även förlängningar av tidigare satsningar som berör kommunerna, vilket innebär fortsatt riktade statsbidrag till vård, omsorg och skola.

Kommunkoncernens investeringar

Stockholm har en fortsatt ambition om att upprätthålla en hög planeringstakt för att skapa förutsättningar för en långsiktigt jämn och stabil tillväxt. Staden har en stor investeringsvolym med många planerade och pågående projekt. Under 2022 har både global och nationell inflation ökat kraftigt, inte minst vad gäller insatsvaror inom bygg- och infrastrukturprojekt. En viktig förutsättning för att stockholmarna ska kunna bli fler är att nya bostäder och arbetsplatser byggs och att infrastrukturen utvecklas, vilket kräver en långsiktigt hållbar finansiering. Det långsiktiga målet i Stockholms stad är att skapa förutsättningar för att 140 000 bostäder ska byggas mellan 2010 och 2030, varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025. Därtill kommer investeringar i gator, parker, natur, idrottsanläggningar, förskolor, skolor, gruppboenden och äldreboenden. Investeringar i energieffektiviseringar, lösningar som minskar stadens klimatpåverkan och klimatanpassningsåtgärder ska genomföras. Staden har stora åtaganden för medfinansiering av ett antal statliga infrastrukturprojekt med syfte att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm. Stadens långsiktiga planering för samhällsutvecklingen innebär att ett växande Stockholm blir tätare och mer sammankopplat.

Det osäkra ekonomiska läget i omvärlden och den kraftiga kostnadsutvecklingen innebär att staden tydligt behöver prioritera investeringsprojekt som måste genomföras för att hålla investeringsplanen medan övriga projekt kan behöva avvakta ett stabilare läge.

Utöver det behöver staden fortsätta prioritera hårt bland investeringarna för att upprätthålla en hög grad av egenfinansiering och därmed begränsa skuldökningen. Ökade verksamhetsresultat och avyttringar av icke strategiska tillgångar är ytterligare medel för att möjliggöra en hög investeringstakt med en hållbar egenfinansieringsgrad. De högt ställda målen för produktion av nya bostäder ställer krav på demografiskt betingade följdinvesteringar i förskolor, skolor och annan samhällsservice, varav en del kan genomföras av andra än stadens nämnder och bolag.

Framtida investeringar och investeringsstrategi

De stora investeringsvolymerna och det rådande omvärldsläget med påföljande kostnadsutvecklingen och i viss utsträckning materialbrist kräver prioriteringar av respektive nämnd och bolagsstyrelse samt en utvecklad kostnadsstyrning i projekten i syfte att begränsa investeringsutgifterna, öka lönsamheten där det är möjligt och hålla budgetramarna. En hårdare prioritering i tid, ambition och omfattning av stadens investeringsprojekt kan bli nödvändig eftersom de finansiella resurserna under planperioden är begränsade samtidigt som kostnadsläget riskerar vara högt. En kommunkoncernövergripande samordning av de prioriterade investeringarna ska utvecklas av berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Den av kommunfullmäktige fastställda investeringsstrategin (bilaga 3) har legat till grund för nämndernas och bolagsstyrelsernas 5-åriga investeringsplaner inför budget 2023. Stadens planerade investeringsprojekt har samlats, kategoriserats och prioriterats utifrån beslutskriterier som måluppfyllelse, lönsamhet/resultatpåverkan, driftskostnadskonsekvenser, projektrisk, projektberoenden och tidsprioritet. En hårdare prioritering kan innebära att vissa projekt, kan behöva senareläggas och att prioritering inom och mellan projekt kan behöva göras i syfte att dels hålla beslutad investeringsbudget för respektive nämnd/bolagsstyrelse och dels beslutade projektbudgetar. Fattade genomförandebeslut ska hållas. Därutöver kan vissa verksamhetskritiska åtgärder behöva prövas för att motverka förskjutningar och kostnadsökningar som exempelvis samordning av upphandlingar och viss lagerhållning av insatsvaror.

En hållbar investeringstakt beror inte bara på storleken på investeringsutgifterna, utan även på tidplanen för genomförandet och när utgifter respektive inkomster faller ut samt i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel. Det är viktigt att tidigt i projektprocessen, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamhetspotentialen i investeringsprojekten.

Lönsamheten i exploateringarna är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Staden bör prioritera områden för bostadsexploatering där det finns eller investeras i infrastrukturlösningar. Detta innebär en god ekonomisk hushållning, eftersom det blir möjligt att utnyttja redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för social- och kommunal service.

Finansieringsstrategi

Det investeringsutrymme som investeringsstrategin tar sin utgångspunkt i är det långsiktiga ekonomiska utrymme som medges utan att befintlig verksamhet och utveckling utifrån angelägna behov ska behöva begränsas. Syftet med en finansieringsstrategi är bland annat att ange riktlinjer för hur investeringsverksamhetens ekonomiska konsekvenser ska styras och följas upp utifrån målsättningen om en god ekonomisk hushållning.

En viktig förutsättning, för att Stockholm ska kunna genomföra investeringsplanen med god finansiell styrka, kommer att vara balansen mellan egen finansiering och upplåning.

Investeringar och reinvesteringar i till exempel trafikinfrastruktur, idrottsanläggningar och verksamhetsfastigheter genererar inga direkta intäkter för staden, men däremot ökade drift- och kapitalkostnader. Sådana investeringar ska därför i huvudsak vara egenfinansierade. Stadens ersättningsinvesteringar ska finansieras med egna medel, och därmed innebära att stadens ekonomi inte belastas av ökade räntekostnader. Målsättningen för den investeringsverksamheten inom staden är 100 procent egenfinansiering.

Investeringar som kräver nyupplåning har en långsiktig påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. I och med att stadens kreditbetyg, upplåningskostnad, och på sikt låneutrymme, är beroende av att staden kan uppvisa starka finansiella nyckeltal kan det därför vara nödvändigt att prioritera även bland lönsamma investeringar. Lånefinansierade investeringar som genererar intäkter som täcker kostnaderna för drift, avskrivningar och ränta belastar resultaträkningen under genomförandet men inte över längre tid. Det kan innebära att även lönsamma investeringar i vissa fall kan behöva senareläggas för att bibehålla finansiell stabilitet. Staden ska pröva hur finansieringen av investeringar sker mest ändamålsenligt och hur staden kan få bästa möjliga kreditvillkor.

Nämndernas investeringar

Merparten av stadens investeringar avser beredande av mark och infrastruktur som gör det möjligt att bygga bostäder. Nämndernas planerade investeringsprojekt är grunden till nämndernas totala investeringsplan som fastställs i denna budget (se bilaga 3). Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden och trafiknämnden visar fortsatt höga investeringsnivåer, bland annat för att skapa förutsättningar för att kommunfullmäktiges mål om att 140 000 bostäder ska byggas mellan 2010 och 2030 ska uppnås. Hårda prioriteringar, god projektstyrning och prognossäkerhet, samt ökad kostnadsmedvetenhet i investeringsverksamheten är avgörande för budgethållning och ekonomisk stabilitet i genomförande samt långsiktig drift och förvaltning. Inkomsterna från markförsäljningar i samband med exploatering är betydelsefulla för stadens investeringsverksamhet och bedöms fortsatt uppgå till betydande belopp. Behovet av ersättningsinvesteringar i stadens byggnader och anläggningar är stort och flera reinvesteringsprogram med syfte att säkerställa funktionen i stadens infrastruktur pågår. Cirka en fjärdedel bedöms utgöra ersättningsinvesteringar och resten strategiska investeringar. Det finansiella läget och kostnadsutvecklingen innebär att ett samordnat arbete med prioriteringar måste utvecklas.

Bolagens investeringar

Bolagskoncernens investeringsverksamhet är koncentrerad till fastigheter och infrastruktur. Under de närmsta åren består investeringarna främst av nyproduktion av bostäder, investeringar i pedagogiska lokaler och investeringar hos Stockholm Vatten och Avfall AB. Bolagskoncernen planerar för investeringar om totalt cirka 40 mdkr under den närmsta treårsperioden. De stora investeringsvolymerna kräver noggrann styrning och uppföljning av projektet. God ekonomistyrning är en förutsättning för ekonomisk stabilitet och att planerade projekt genomförs med rimliga avkastningskrav. Nödvändiga ersättningsinvesteringar får inte trängas ut av nyproduktionsprojekt.

Den höga investeringsvolymen förutsätter en rimlig och långsiktig avkastning. Ett starkt resultat tillsammans med optimerat driftnetto bidrar till detta. Det innebär också att självfinansieringsgraden på sikt ökar, vilket är nödvändigt för en långsiktigt hållbar ekonomi.

Stockholm Vatten och Avfall AB:s projekt SFA, Stockholms Framtida Avloppsrening, är det enskilt största projektet. Den totala prognosen för projektet beräknas till cirka 11,8 mdkr. Stockholm Vatten och Avfall AB har även ett flertal större investeringar

inom andra områden, bland annat i ny sorteringsanläggning, befintligt ledningsnät och i utbyggnad av exploateringsområden.

Medfinansiering

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansierare i ett antal stora statliga och regionala infrastrukturprojekt. Medfinansiering av nya projekt ska endast ske i undantagsfall. Ansvarig huvudman ska bära sina egna investeringar. Kvarvarande beslutade åtaganden för staden uppgår sammanlagt till cirka 11 mdkr fram till år 2035. Utbetalningarna till dessa minskar det kassaflöde som finns tillgängligt för finansiering av stadens egna investeringar. En finansiell förutsättning för medfinansiering av statlig och regional infrastruktur är att den kan ske med egna medel.

Utbetalningarna till medfinansiering beräknas under perioden 2023-2025 uppgå till cirka 4,3 mdkr, varav drygt hälften avser medfinansiering och förskottering för utbyggnad av tunnelbanan inom ramen för Stockholmsförhandlingen. I beloppet ingår även utbetalningar för kollektivtrafikobjekten i Sverigeförhandlingen; Tunnelbanan Älvsjö-Fridhemsplan, Roslagsbanan till City och Spårväg syd. Övriga stora projekt är Tvärbana Norr Kistagrenen och bussterminalen vid Slussen.

Ytterligare avsättning om cirka 1 mdkr kvarstår avseende förstärkning och förnyelse av elnätet i Stockholmsregionen inom projekt Stockholms Ström.

Extern finansiering

Stockholm har valts ut som en av 100 klimatstäder i EU:s satsning på Klimatneutrala städer till 2030. Det innebär en möjlighet att teckna ett klimatkontrakt med EU-kommissionen som ger ökade möjligheter att genomföra stadens klimathandlingsplan samt ökade möjligheter till samarbeten med andra utvalda städer, innovation och finansiering. Staden ska aktivt söka extern finansiering från staten och EU. I den gröna omställningen ges möjligheter till statlig finansiering genom återstartsarbetet och Klimatkontrakt 2030. I de stora infrastrukturprojekt som syftar till ett klimatneutralt Europa år 2050 kan större EU-finansiering sökas inom ramen för bland annat European Green Deal Call och Climate City Contract. Innan investeringsmedel beviljas från staden ska möjliga alternativa finansieringskällor från staten respektive EU prövas.

Krav på god ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning

Sedan 1992 års kommunallag trädde ikraft har kommuner haft krav på sig att verksamheten ska bedrivas enligt god ekonomisk hushållning. Under år 2000 tillkom balanskravet och under 2013 infördes en möjlighet att använda en resultatutjämningsreserv. Samtliga delar av regelverket ska årligen följas upp i årsredovisningens förvaltningsberättelse. Regeringen tillsatte i september 2020 en kommitté för att titta närmare på bland annat god ekonomisk hushållning och balanskravet. Utredaren lämnade sitt slutbetänkande i september 2021. Då inget regeringsförslag hittills har presenterats kan eventuella förändringar troligen tidigast träda ikraft under 2024. Regeringen har även gett en parlamentarisk kommitté i uppdrag att göra en bred översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet. Sedan 2014 har stadens kostnad till utjämningsystemet ökat med cirka 5 mdkr. Då staden för 2023 beräknas betala cirka 6,0 mdkr till utjämningsystemet kan eventuella förändringar få stor påverkan på stadens ekonomi. Kommittén ska redovisa uppdraget senast den 4 maj 2024.

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige gör bedömningen att stadens riktlinjer för god ekonomisk hushållning utgörs av kommunfullmäktiges mål, indikatorer samt ett flertal dokument i kommunfullmäktiges budget, bland andra *Regler för ekonomisk förvaltning* (bilaga 8) samt *Stockholms stads investeringsstrategi* (bilaga 3). Stadens konjunkturärende utgör därutöver underlag för den långsiktiga planeringen.

Finansiella mål av betydelse för god ekonomisk hushållning

Stockholms stad står de kommande åren inför utmaningar som en hög nivå på investeringarna och kraftigt ökade behov till följd av befolkningsförändringar. God ekonomisk hushållning är en förutsättning för att staden i framtiden ska klara av att möta de krav som morgondagens stockholmare ställer på en effektiv användning av skattebetalarnas pengar för att klara behovet av bland annat vård, skola och omsorg. Därför innehåller budgeten mål för verksamhet och ekonomi samt riktlinjer av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Målen för verksamhet och ekonomi anges i budgetens inledning. Vidare har staden fastställt sex finansiella mål för 2023 som redogörs nedan.

Årets ekonomiska resultat

Årets ekonomiska resultat är det mål som tydligast sammanfattar det ekonomiska läget. Årets resultat kan mätas exklusive jämförelsestörande poster och/eller enligt det kommunala balanskravet. Målet är att stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för år 2023 ska uppgå till minst 0,1 mnkr.

Stadens nettokostnader i förhållande till skatteintäkter

Detta mål visar hur stor del av stadens löpande nettokostnader som finansieras med skatteintäkter. Om nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkter överstiger 100 procent kan staden tvingas använda det egna kapitalet till den löpande driftverksamheten. Det långsiktigt hållbara målet är att andelen av stadens löpande driftkostnader som finansieras med skatteintäkter inte ska överstiga 100 procent. På kort sikt kan finansieringen vid särskilda satsningar även ske med ändliga resurser, det vill säga stadens positiva finansnetto och utdelning från bolagskoncernen. Målet är dock att nettokostnaderna inte ska överstiga skatteintäkterna inklusive finansiellt resultat och utdelning.

Stadens soliditet

Soliditet definieras som det egna kapitalet i relation till tillgångarna. Om soliditeten är hög, har tillgångarna i hög grad finansierats av egna medel och graden av lånefinansiering är låg. Ett mål för soliditeten finns både för staden och för kommunkoncernen. För att få en samlad och komplett bild ska detta mål redovisas inklusive samtliga stadens pensionsåtaganden. Soliditeten ska varken för staden eller för kommunkoncernen understiga 34 procent på lång sikt och 30 procent på kort sikt. Soliditeten kan enskilda år understiga 34 procent. Under planeringsperioden kan dock soliditeten kortsiktigt komma att minska på grund av stora åtaganden för byggnation av bostäder och infrastruktur.

Samband mellan investeringar och ekonomiskt utrymme

Stadens investeringar medför årliga drift- och kapitalkostnader, som i flera fall överstiger beräknade inkomster/intäkter från investeringarna. Sådana projekt motiveras utifrån andra än ekonomiska skäl och belastar stadens löpande ekonomi. Investeringsvolymen måste anpassas efter stadens finansiella resurser, annars kommer utrymmet för befintlig verksamhet och andra nya angelägna behov att behöva begränsas. Det långsiktiga målet för staden är att kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader (inklusive kapitalkostnader) inte överstiger 8 procent.

Budgetföljsamhet

En god budgetföljsamhet är en förutsättning för en fungerande ekonomistyrning och därmed god ekonomisk hushållning. Budgetföljsamhet mäter hur väl den ekonomiska styrningen fungerar mot givna förutsättningar i budgeten.

Budgetföljsamheten mäts som avvikelse i procent, mellan årets prognoser och utfall, inklusive resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. För nämnderna görs uppföljningen totalt för driftbudgeten inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar. Målet för budgetföljsamheten är att den före och efter tekniska justeringar inte får överskrida 100 procent.

Prognossäkerhet

Prognossäkerhet beskriver förmågan att bedöma avvikelser under året och att vidta åtgärder för att hålla givna budget. Prognossäkerheten mäts som avvikelse mellan årets prognoser och utfall, inklusive kapitalkostnader, disposition/avsättning av resultatenheternas resultat och kommunstyrelsens tekniska justeringar.

Målet är att prognossäkerheten i tertialrapport 2, jämfört med utfallet på helår, ska vara högst +/- 1 procent.

Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser

- hög beredskap i händelse av kris eller krig ska råda i alla verksamhetsområden genom förvaltnings- och bolagsövergripande arbete
- verka för att uppnå FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling och beakta Agenda 2030 i stadens verksamheter
- säkerställa att barns rättigheter synliggörs i stadens verksamheter vid beslutsfattande, planering och utförande av verksamhet
- säkerställa att hbtqi-personers rättigheter och att de nationella minoriteternas rättigheter efterlevs i stadens verksamheter
- säkerställa att alla oavsett funktionsförmåga kan vara delaktiga i samhället och ha tillgång till skydd, stöd och service på jämlika villkor
- under Sveriges ordförandeskap i EU 2023 medverka till stadens arbete att påverka och skapa mervärden för Stockholm
- säkerställa Stockholms roll som en internationellt inriktad storstad som samarbetar och handlar med omvärlden
- säkerställa att gällande sanktionsförfordningar till följd av kriget i Ukraina efterlevs
- arbeta utifrån målsättningen att Stockholm ska vara klimatpositivt till år 2030
- arbeta för att uppnå målen i Stockholms stads miljöprogram 2020-2023
- arbeta för en fossilbränslefri stad senast 2035 och en fossilbränslefri organisation senast 2030 genom teknikutveckling, elektrifiering, utfasning av fossila bränslen, upphandlingskrav, digitalisering och samverkan med näringslivet
- arbeta med energieffektiviserande åtgärder för att minska energiförbrukningen i stadens verksamheter samt möjliggöra för externa aktörer att göra detsamma
- arbeta för att användningen av plast ska vara hållbar och genom upphandling och inköp minska andelen plastprodukter och plastförpackningar i stadens verksamheter
- säkerställa att stadens alla verksamheter strävar mot målen om hållbart resande och miljöeffektiva transporter
- arbeta för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken genom elektrifiering, biodrivmedel, minskad biltrafik i innerstaden och ett transporteffektivt samhälle
- arbeta för ett resurssmart Stockholm i enlighet med EU:s avfallshierarki med fokus på att förebygga och minimera avfall och att främja återvinning samt återbruk
- vid upphandling arbeta enligt det stadsövergripande målet om hundra procent svenskt vid matupphandling där så är möjligt
- utifrån stadens näringslivspolitik arbeta för ökad tillväxt och företagsamhet enligt målet om att Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat senast 2025
- bidra till att säkra kompetensförsörjningen i Stockholm
- arbeta i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi för stärkt framkomlighet i Stockholm
- säkerställa att näringslivets behov tas med i tidigt skede i stadsutvecklingen
- arbeta genom styrmedel som gör att alla parkeringsplatser i staden förses med laddinfrastruktur senast år 2030
- bedriva ett systematiskt arbete med att utveckla friskfaktorer i den egna verksamheten
- prioritera arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- sprida kunskap och utbyta goda exempel i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet

- vidareutveckla samverkan med polisen i trygghets- och säkerhetsarbetet samt fördjupa samarbetet med näringsliv, civilsamhälle och andra externa aktörer i trygghets- och säkerhetsarbetet
- genomföra brottspreventiva och trygghetsskapande investeringar i den fysiska miljön inom det egna ansvarsområdet
- genom renhållning och skötsel bidra till en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö
- genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män
- bidra till arbetet för att stoppa sexuella trakasserier och övergrepp
- bidra till aktivitetsinsatser som sänker trösklar till jobb och underlättar inträde på arbetsmarknaden och tillgängliggöra praktikplatser och arbetstillfällen i alla stadens verksamheter
- arbeta i enlighet med stadens investeringsstrategi och fastighets- och lokalpolicy i syfte att tillhandahålla resurseffektiva och ändamålsenliga lokaler
- förstärka arbetet för en äldrevänlig stad
- arbeta i enlighet med stadens kulturstrategiska program och därmed säkerställa att kulturens infrastruktur planeras in tidigt när staden växer
- i syfte att återstarta Stockholms lokala näringsliv efter pandemin permanenta många av de lättnader som infördes under pandemin
- tillgängliggöra arbetsplatser genom sociala krav i stadens upphandlingar
- implementera och arbeta enligt de program, strategier, handlingsplaner, policys och övriga styrdokument som antogs 2019-2022

Skattesats

För år 2023 föreslås att en kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17,74 per skattekrona.

För år 2023 föreslås en utdebitering av begravningsavgiften med 6,5 öre per skattekrona.

Resultatbudget

Mnkr	Förslag till budget 2023 KS	Förslag till budget 2023 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Verksamhetens intäkter	9 037,1	8 986,6	-50,5
Verksamhetens kostnader (-)	-58 223,8	-57 814,2	409,6
Avskrivningar (-)	-2 057,1	-2 057,1	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-731,0	-777,3	-46,3
Prestationsreserv	-657,5	-622,5	35,0
Pensionsavgifter (-)	-1 523,4	-1 523,4	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-54 155,7	-53 807,9	347,8
Skatter	59 336,4	59 336,4	0,0
Begravningsavgift	218,0	218,0	0,0
Inkomstutjämnning	-6 706,6	-6 706,6	0,0
Kostnadsutjämnning	-907,9	-907,9	0,0
Regleringspost	1 895,4	1 895,4	0,0
Fastighetsavgift	1 358,3	1 358,3	0,0
LSS-utjämnning	-1 878,9	-1 878,9	0,0
Verksamhetens resultat	-841,0	-493,2	347,8
Finansiellt resultat (inkl. avgifter bank och pg)	-589,4	-589,4	0,0
Utdelning Stockholm Stadshus AB	1 440,0	1 100,0	-340,0
Disposition/avsättning begravningsfond	-9,5	-17,3	-7,8
Resultat efter finansiella poster	0,1	0,1	0,0
Förändring av redovisat eget kapital	0,1	0,1	0,0

Investeringsplan

Mnkr	Förslag till budget 2023 KS	Förslag till budget 2023 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Utgifter (-)	-7 859,6	-8 147,6	- 288,0
Inkomster	1 330,0	2 130,0	800,0
Centralt redovisade investeringsmedel (-)	- 500,0	- 520,0	- 20,0
Nettoinvesteringar (-)	-7 029,6	-6 537,6	492,0
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,0
Avskrivningar	2 057,1	2 057,1	0,0
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	0,0
upplåningsbehov	4 772,4	4 280,4	- 492,0
Summa finansiering investeringsplan	7 029,6	6 537,6	- 492,0
Netto	0,0	0,0	0,0

Investeringsvolymen för 2023 har i enlighet med investeringsstrategin tagits fram med utgångspunkt i de finansiella förutsättningarna. Stockholms stad har under en längre period haft en hög investeringsnivå vilket lett till växande skuldsättning. För att begränsa skuldökningen behöver staden välja att prioritera hårdare. Investeringsutrymmet för staden under planperioden utgår från en egenfinansieringsgrad om 100 procent i syfte säkerställa en långsiktigt hållbar investeringsnivå. I egenfinansieringsgraden inkluderas stadens prognostiserade intäkter från exploatering och fastighetsförsäljning.

Kommunstyrelsen m.m.

Kommunstyrelsen har ett strategiskt ansvar att, tillsammans med koncernledningen för Stockholms Stadshus AB, leda och samordna stadens angelägenheter och ge nämnder och bolagsstyrelser goda förutsättningar att fullgöra kommunfullmäktiges mål. Kommunstyrelsen ska leda stadens arbete med att utveckla styrning och ansvarsfördelning så att stadens verksamheter upprätthåller en hög innovationstakt och genomför ständiga kvalitetsförbättringar.

Samhällets institutioner måste säkra att möjligheter, skyldigheter och rättigheter är för alla. Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för att säkerställa att beslut fattas så nära de människor som berörs som möjligt och att lokalsamhället stärks genom att onödig centralisering, även inom stadens verksamheter, motverkas.

Nämndens uppgifter

Kommunstyrelsen m.m. omfattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret samt ersättningar till utomstående organisationer och föreningar.

Under kommunstyrelsen finns borgarrådsberedning, ekonomi- och trygghetsutskott, personal- och jämställdhetsutskott, digitaliseringsutskott, råd för Agenda 2030, råd för funktionshinderfrågor, pensionärsråd, funktionshinderombudsman, barnombudsman och äldreombudsman.

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget i sin helhet och arbetar med samtliga av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsåret. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsiktsplikt över nämndernas verksamhet samt kommunens bolagsstyrelser. Inom ramen för uppsiktsplikten ska kommunstyrelsen kontinuerligt följa den ekonomiska förvaltningen i stadens nämnder och skyndsamt uppmana till vidtagande av verk samma åtgärder vid behov.

Stadsledningskontoret är kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förvaltning. Uppdrag och ansvarsområden framgår av kommunallagen, reglemente för kommunstyrelsen, stadsledningskontorets instruktion samt denna budget. Stadsledningskontorets huvudsakliga ansvar omfattar:

- styrning, utveckling och uppföljning av verksamhet, ekonomi och finansstrategi
- strategiska kvalitetsutvecklingsfrågor, innovationsarbete och digitalisering
- strategiska personal-, ledarskaps- och arbetsgivarfrågor
- strategiska välfärdsfrågor
- strategiska stadsutvecklingsfrågor och näringslivsfrågor
- bostadsbyggande och strategisk infrastrukturplanering
- stadens miljö- och klimatarbete samt stadens arbete med klimatbudget
- styrning, utveckling och uppföljning av stadens arbete med FN:s Agenda 2030 och dess globala mål för hållbar utveckling
- strategiskt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete, inklusive övergripande samverkan med polisen, arbete mot välfärdsbrottslighet och mot våldsbejakande extremism
- stadens säkerhetsarbete, inklusive krisberedskaps- och totalförsvarsfrågor
- strategisk fastighets- och markutveckling samt hyres- och lokalfrågor inklusive strategisk lokal försörjning och processer för en övergripande lokalresursplanering med kontroll och styrning av fastighetshanteringen och lokalutnyttjandet

- strategiska inköpsfrågor i kommunkoncernen inklusive kategoristyrning, gemensamma processer och system
- stadsövergripande, strategisk kommunikation och information gentemot stadens medarbetare, invånare, företagare och besökare
- juridisk rådgivning till stadens nämnder, förvaltningar, bolag, stiftelser och kommunalförbund
- strategiskt arbete med evenemang i staden
- stadsövergripande internationella relationer och besök
- service åt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, dess utskott, beredningar och råd samt rotlar och partikanslier
- drift, förvaltning och utveckling av koncerngemensamma system och plattformar
- strategiskt arbete med digitalisering, IT-säkerhet och informationssäkerhet
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori IT-konsulter och uppbyggnad av egen kompetens inom IT-utveckling och beställning av IT-tjänster
- stadsgemensam visselblåsarfunktion

För år 2023 budgeteras följande för rotlar och partikanslier (tkr):

Moderata samlingspartiet	16 808
Socialdemokratiska arbetarpartiet	47 226
Liberalerna	8 719
Miljöpartiet de gröna	15 701
Centerpartiet	8 393
Vänsterpartiet	25 188
Kristdemokraterna	3 417
Sverigedemokraterna	6 534
SUMMA	131 985

Kostnaderna avser främst arvoden till förtroendevalda, omkostnader i den politiska organisationen, och viss representation. Partiernas budgetmedel används fritt inom kommunallagens ram. Över- eller underskott som uppstår ett år, överförs till kommande år. De partier som har överskott i sina budgetar vid utgången av föregående mandatperiod, får överföra detta överskott till den nya mandatperioden.

Partistödet beräknas enligt följande per år (tkr):

Grundstöd per parti	599
Partistöd per mandat	434

Partierna ska senast den 30 juni redovisa hur partistödet har använts under föregående år.

Bidrag till information och utbildning av nämndemän

De nämndemannaföreningar som organiserar nämndemän utsedda av Stockholms stad kan få bidrag för nödvändig utbildning av nämndemän. Bidraget ska beräknas på antalet nämndemän inom föreningen som utsetts av Stockholms stad och per mandatperiod. Det ska vara på samma nivå för alla nämndemannaföreningar. Bidraget är maximalt 1 000 kronor per nämndeman och mandatperiod.

Ersättningar till utomstående organisationer och föreningar

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till utomstående organisationer och föreningar. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga och gemensamma mål. Avtalen ska vara ettåriga. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-STING	4 000
Bidrag till akademien	(tkr)
-Handelshögskolan i Stockholm	2 000
-Professur i stadshistoria	280
-Stockholms Akademiska Forum, StAF	2 600
Övriga ersättningar	(tkr)
-Sveriges Tonsättares Internationella Musikbyrå, STIM	3 300
-Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, SAMI	260
-Tyresta Nationalpark	250
-Föreningen Spårvagnsstäder	100
-Nordic Ukraine Forum	100
Summa	12 890

Ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor

Under kommunstyrelsen m.m. finns anslag för ersättningar till stadsinterna organisationer och föreningar samt organisationer och föreningar inom offentlig sektor. Även ersättningar till samarbeten mellan staden, akademien och näringslivet ingår. Samtliga anslag ska vara knutna till avtal med tydliga och gemensamma mål. Ersättningarna fördelar sig enligt tabellen nedan.

Bidrag till näringslivsfrämjande åtgärder	(tkr)
-Stockholm Business Region AB	110 000
-Stiftelsen Electrum	7 500
-Urban ICT Arena	1 400
Medlemsavgifter	(tkr)
-Counter-Terrorism Preparedness Network	850
-ECCAR	15
-Förbundsavgift Sveriges Kommuner och Regioner, SKR	24 662
-Medlemsavgift Storsthlm	20 482
-Stockholmsregionens Europaförening	2 500
-Eurocities	230
-Medlemsavgift till Storstockholms brandförsvär, SSBF	445 588
-Medlemsavgift ICLEI	35
-POLIS Cities and Regions for Transport innovation	100
-CNCA Carbon Neutral Cities Alliance	100
-Medlemsavgift Samverkan Stockholmsregionen	1 700
Samarbeten med akademien	(tkr)
-Vetenskapsstaden	2 600
-OpenLab	2 800
-Digital Futures	500
-Samverkan Kungliga Tekniska Högskolan	5 000

Övriga ersättningar	(tkr)
-Partistöd med mera	49 225
-Livräntor, S:t Eriksveteranerna, Stadshusets konstförening, SKIMF, Eldkvarns IF, Föreningen Stockholms förvaltningschefer	1 470
-Samverkan Stockholmsregionen regional inriktning mot terror	850
-Pris till Katarina Taikons minne	100
Summa	677 807

Stockholm Business Region AB och dess verksamhet finansieras via ersättning från stadens budget med totalt 110 mnkr 2023, vilka är avsatta under kommunstyrelsen m.m. Ett marknadsföringsstöd ska rymmas inom en årlig ram om 6 mnkr. Bolagets styrelse beslutar om marknadsföring av evenemang och bolaget hanterar utbetalningar för detta. Bolaget handlägger även entreprenörstöd som ska rymmas inom en ram om 12 mnkr år 2023. Bolaget leder och administrerar stadens medlemskap i Stockholm Business Alliance enligt avtal för innevarande period. Stadens årliga medlemsavgift till Stockholm Business Alliance är 7,5 mnkr.

Kommunförsäkring

Stadens nämnder får genom S:t Erik Försäkrings AB en kommunförsäkring som omfattar försäkringsskydd för lös egendom, utställningar, entreprenad, terrorism, ansvar, tjänsteresor, VD- och styrelseansvar, förmögenhetsbrott samt olycksfall för volontärer. Premien för år 2023 är 21,8 mnkr för stadens samtliga nämnder och finansieras av medel avsatta under kommunstyrelsen m.m.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Klimatet är en ödesfråga som kräver kraftfulla åtgärder och hållbara reformer. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck inom alla politikområden och stadens egna verksamheter ska gå före för att visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad. Kommunstyrelsen ska leda och samordna insatserna för att Stockholm ska vara världsledande i förverkligandet av Parisavtalets målsättningar. Staden har som mål att Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast 2030 och en fossilbränslefri stad senast 2035. Som viktiga delmål är att staden ska vara en fossilfri organisation senast 2030 samt att trafiken i Stockholms innerstad vara utsläppsfri senast år 2030. Kommunstyrelsen ska säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning utifrån ett stadsövergripande perspektiv på kraftfrågor, eleffekt, behov, klimatpåverkan och klimatförändringar.

För att målen ska kunna nås behöver staden jobba på flera fronter samtidigt, dels med ny teknik genom bolaget Stockholm Exergi som kan fånga in och lagra koldioxid, dels fasa ut fossila bränslen genom kraftfulla incitament, beteendeförändringar och energi-effektiviseringar. Det kommer inte att räcka att förlita sig på att enbart tekniken med minusutsläpp ska göra Stockholm till en klimatpositiv stad 2030, utfasning av fossila bränslen behöver ske parallellt och kraftfullt. En klimatbudget fördelas utifrån åtgärder och utsläppsbing och kommunstyrelsen ansvarar för den löpande uppföljningen. Innovation och samverkan ska stärkas och staden ska vara en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Kommunstyrelsen leder det stadsövergripande arbetet med klimatanpassning.

Näringslivspolicyn anger riktning och mål för stadens näringslivsarbete, där en central del av kommunstyrelsens ansvar är att utveckla arbets- och synsätt i syfte att främja innovation, utveckling och tillväxt på bästa sätt. Kommunstyrelsen ska säkerställa att

stadens organisation, styrning och processer genomsyras av näringslivsfrämjande processer och att förståelsen för näringslivets förutsättningar och behov är hög inom stadens verksamheter. Staden ska bli bättre på att ha en god dialog med Stockholms företagare och kommunstyrelsen ska leda det stadsövergripande arbetet och bevaka att stadens myndighetsutövning utvecklas i syfte att erbjuda goda förutsättningar för näringsverksamhet och minimera regelbördan för företagen. Kommunstyrelsen ska skapa goda förutsättningar för näringsverksamhet. År 2025 ska Stockholm ha Sveriges bästa företagsklimat. Utbildning, forskning, digitalisering, innovationer och entreprenörskap är avgörande för Stockholms konkurrenskraft, framtidsvillkor och nya arbetstillfällen.

Att människor är trygga där de bor är en av samhällets viktigaste uppgifter och inget begränsar människors frihet så som otrygghet. Kommunstyrelsen leder och koordinerar stadens trygghets- och brottsförebyggande arbete genom att öka kunskap och bidra till utveckling inom stadens verksamheter med väl underbyggda arbetsätt och åtgärder. Stadens trygghetsarbete ska ske i samarbete med civilsamhället, som gör stora insatser för att skapa trygghet. Kommunstyrelsen ska säkerställa att stadsdelsnämnder och andra berörda nämnder har erforderliga resurser och befogenheter för att samverka med polis och andra myndigheter för att arbeta här och nu med akuta insatser för att stoppa kriminalitet och samtidigt arbeta förebyggande och säkerställa ett långsiktigt strategiskt arbete för att motverka framtida kriminalitet. Inga skattepengar ska gå till att hålla kriminella under armarna – kommunstyrelsen ska bidra till arbetet med att strypa finansieringen till den organiserade brottsligheten genom att ta krafttag mot välfärdsbrott. Samtidigt behöver samhället lägga lika stort fokus på våldet och otryggheten som drabbar kvinnor. År efter år blir kvinnor trakasserade, hotade, misshandlade, våldtagna och mördade. Att stoppa detta är den viktigaste jämställdhetsfrågan.

Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för Stockholms utveckling, strategiska stadsutvecklingsprocesser samt samordningen gentemot externa parter avseende nationella och regionala infrastrukturfrågor. Staden ska nå en överenskommelse med Region Stockholm, staten och Lidingö stad om byggstart för Spårväg City till Ropsten under mandatperioden. Staden ska verka för att tvärbanan förlängs från Kista till Vällingby för att bygga ihop västerort och möjliggöra stadsutveckling på Järva. En ny tunnelbanestation ska byggas i Marieberg, vilket möjliggör fler bostäder, kontor och parkytor i området. Dessa projekt som Region Stockholm är huvudman för är prioriterade för staden. Kommunstyrelsen ska bevaka stadens intressen avseende ekonomi och fysisk planering i genomförande av infrastrukturprojekt som ingår i statliga och regionala förhandlingar, som till exempel Sverigeförhandlingen och 2013 års Stockholmsförhandlingen. Staden ska aktivt bidra i en ny Huvudstadsförhandling som regionen har aviserat ska ske under mandatperioden.

Samhället behöver kunna hantera många olika kriser. Det har både storskaliga skyfall med översvämningar och pandemin visat i närtid. Rysslands invasionskrig i Ukraina visar att militära konflikter inte bara tillhör historien, utan också är en del av Europas och vår egen samtid. Ett väpnat angrepp mot Sverige kan inte uteslutas och som huvudstad är Stockholm särskilt utsatt. Stockholm ska vara en stad som kan förebygga och hantera många olika fredstida kriser och händelser, men också militära hot, cyberhot och hybridhot. I planeringen av stadens verksamheter ska ett totalförsvarsperspektiv finnas med och sårbarheter ska kartläggas och minskas. Oavsett vad som händer ska Stockholm stad vara berett och kunna agera, beredskapsplaner ska vara uppdaterade och övade i stadens förvaltningar och bolag såväl som i den politiska ledningen. Kommunstyrelsen leder, samordnar och prioriterar stadens arbete för en sammanhållen och stärkt krisberedskap och förmåga i civilt försvar.

Oavsett vad som händer ska stadens förskolor, skolor, LSS-verksamheter och äldrebo-städer ha tillgång till mat och vatten under minst tre månaders tid, och det ska finnas både evakueringsplaner och en organisation som vid behov kan iordningsställa och för-sörja stadens skyddsrum. I den har både räddningstjänsten och en organiserad frivillig-het (FRG eller frivilliga försvarsorganisationer) en viktig roll. Genom frivilligrörelsen kan fler stockholmare bidra till ett uthålligt försvar av staden och kommunstyrelsen ska stödja deras arbete.

Stadens internationella relationer och engagemang i internationella organisationer leds av kommunstyrelsen. Mot bakgrund av rådande säkerhetsläge i Europa ska särskilt Kiev och andra ukrainska städer stödjas av staden med såväl strategiska som operativa och finansiella insatser. I detta kan även lärdomar dras för stadens eget beredskapsarbete. Vänortssamarbeten bör påbörjas med fler städer i Ukraina.

Ett högt bostadsbyggande är prioriterat och kommunstyrelsen leder den övergripande planeringen för att nå bostadsmålen. När vår stad växer är det viktigt att den växer lång-siktigt hållbart och att vi i det nya lägger grunden för en hållbar och miljövänlig livsstil. Vi behöver planera staden inte enbart för att få rum med så många bostäder som möjligt utan också för att bostadsområdena som växer fram ska ha god tillgång på förskolor, idrottsytor, grönområden och rum för kultur och möten. Stockholm måste vara en stad där alla kan bo och särskilt viktigt är det att människor med samhällsviktiga jobb som polis, sjuksköterska eller lärare kan bo och leva i Stockholm. Fler överkomliga bostäder ska byggas, bland annat genom att pressa kostnaderna i nybyggnation och öronmärka vissa markanvisningar med lägre markpris i utbyte mot bostäder som fler har råd med. Stockholm byggs hållbart genom att blanda olika boendeformer. I vår stad ska alla få plats och människor med olika erfarenheter ska kunna träffas i sin vardag. Alla bostads-områden ska ha en blandning av bostadsstorlekar och upplåtelseformer och stadens bo-stadsbestånd ska kompletteras med fler upplåtelseformer såsom ägarlägenheter och ko-operativa boendeformer.

Under mandatperioden ska kommunstyrelsen leda arbetet med en särskild satsning på stadsmiljö, bostadsbyggande och infrastruktur i ytterstaden. Stockholm ska vara världens bästa stad att bo och leva i, oavsett vilken stadsdel man bor i. Satsningarna ska ske i nära samarbete med övriga initiativ och löpande arbete för att stärka tryggheten, för-bättra skolresultaten och ett bättre näringslivsklimat i hela staden, särskilt kopplat till arbetet att Stockholm inte ska något utsatt eller särskilt utsatt område. I detta arbete ingår att fördela en fördubbling av medel för sociala investeringar. En viktig del är där-utöver att staden ska revidera översiktsplanen. Järva Stadspark är en särskild satsning på Järva för fler bostäder, bättre kopplingar mellan stadsdelsområden, en upprustning av stadsmiljön, som inkluderar bättre städning, cykel- och gångvägar och belysning och mer kultur- och idrottsanläggningar.

Kommunstyrelsen ska inom ramen för de strategiska välfärdsfrågorna analysera befolk-ningsutvecklingen och de ökade kostnaderna för stadens verksamheter över tid, med fokus på förutsättningar, utmaningar och möjligheter. Kommunstyrelsen bidrar till en ändamålsenlig och effektiv verksamhet hos nämnderna genom utvecklad samordning av frågor som berör både stadsdelsnämnderna och facknämnder.

Kommunstyrelsen ansvarar för central samordning och tydlig målstyrning för att säker-ställa god måluppfyllelse och optimering av stadens resurser. Staden ska ha så få, tydliga och mätbara mål som möjligt och organisera sitt arbete därefter för att uppnå bästa möj-liga styrning av staden. Styrdokument och styrprocesser ska vara samordnade och främja kostnadseffektivitet och verksamhetsutveckling. Kommunstyrelsen ska vidare

främja en innovativ och lärande organisation, som drar nytta av digitaliseringens möjligheter utifrån verksamhetens och användarnas behov.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska kommunstyrelsen:

- prioritera, samordna och leda stadens arbete för en sammanhållen och stärkt krisberedskap och förmåga i det civila försvaret
- fortsätta utreda förutsättningar för och bistå servicenämnden i att inrätta ett beredskapslager
- tillsammans med berörda nämnder ta fram en livsmedelsstrategi för fredstida kriser och höjd beredskap, som innehåller lager av nödvändiga varor en organisation för nödvattenförsörjning under minst tre månaders tid
- utveckla en organisation för evakuering och iordningsställande av skyddsrum som inkluderar både räddningstjänst och organiserade frivilliga
- samverka med och uppdra åt ideella föreningar och frivilliga försvarsorganisationer att öka kunskapen bland allmänheten hur de kan klara sin egen försörjning av mat, vatten och värme under sju dagar
- samordna berörda nämnders och bolagsstyrelser samt SHIS arbete med att tillgodose genomgångsbostäder för nyanlända utifrån en långsiktig planering och söka resurs- och kostnadseffektiva lösningar för genomgångsbostäder
- leda och koordinera stadens trygghetsåtgärder och brottsförebyggande arbete genom att utveckla metoder, arbetssätt och verktyg för ett ändamålsenligt och verkningsfullt trygghetsskapande arbete centralt och lokalt, samt sprida och kommunicera dessa i staden
- leda och samordna arbetet för att staden inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och Stockholms Stadshus AB säkerställa att samtliga nämnder och bolagsstyrelser bidrar i arbetet med att tillhandahålla arbetsplatser i enlighet med stadens mål
- fortsätta och utveckla samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Region Stockholm genom Samordningsförbundet Stockholms stad (Finsam)
- stärka möjligheterna för personer med olika funktionsnedsättningar att få arbete inom staden
- leda stadens strategiska näringslivsarbete och ha ett helhetsansvar över att näringslivsarbetet utvecklas i rätt riktning
- inrätta en lots för att företag/personer som vill använda Stockholms stads data för att vidareutveckla tjänster ska ha en väg in
- ansvara för övergripande strategiska trafikinfrastrukturfrågor och för att leda och samordna förhandlingar och avtal för trafikinfrastrukturprojekt med externa parter
- ansvara för att hålla ihop stadens genomförande av projekt inom Sverigeförhandlingen – Storstad Stockholm, och 2013 års Stockholmsförhandling
- verka för att EU, regering och riksdag möjliggör för att staden ska kunna nå målet om en klimatpositiv stad senast 2030
- öka andelen nyproducerad regional vindkraft i den elmix som staden köper om det kan ske kostnadsneutralt
- styra och följa upp stadens verksamheter för att säkra en långsiktig balans i ekonomin och för att varje skattekrona ska användas effektivt och genomtänkt
- stödja nämnder och bolagsstyrelser att genomföra nödvändiga strukturella förändringar för att möta ökade kostnader för välfärdsuppdraget och de ökade investeringsvolymer som den växande staden kräver
- med berörda nämnder säkerställa kvalitativa prognoser för framtida lokalbehov

- fortsätta att utarbeta och genomföra insatser för att säkra stadens chefs- och kompetensförsörjning inklusive ledarutveckling
- utveckla innovationsarbetet genom bland annat Stockholm lab och Open lab för att stödja, stimulera och inspirera medarbetare att arbeta med innovationer samt uppmuntra till tvärssektoriella samarbeten och prova nya metoder som kan spridas och skalas upp för att lösa stadens utmaningar
- säkerställa att stadens medborgare och aktörer som verkar inom staden är informerade om viktiga förändringar i stadens service och målsättningar, exempelvis målet om fossilfri innerstad 2030
- förtydliga och förenkla för stadens nämnder och bolag att ingå samarbeten – genom IOP, upphandling eller med externa aktörer och i detta arbete särskilt utgå ifrån civilsamhällets förutsättningar
- bidra till stärkt livsmedelsproduktion i hela länet och samverka med regionens livsmedelskluster
- tillsammans med berörda nämnder leda arbetet med en storsatsning på bättre stadsmiljö, renovering, bostäder och infrastruktur i ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva Stadspark
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser i möjligaste mån minska regelkrånglet, öka servicen och införa lättnader för näringslivet, med fokus på långsiktiga effekter av pandemin samt kommande års utmaningar
- säkerställa att OSA-anställningar kan placeras utanför stadens verksamheter, särskilt inom civilsamhälle och den sociala företagssektorn
- leda arbetet med att stödja Ukraina och dess städer genom särskilda insatser i ukrainska städer bidra till återuppbyggnaden av det ukrainska samhället, samt genom samarbetsavtalet med Kiev
- verka för fler vänortsavtal med ukrainska städer
- tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall särskilt bidra till en återuppbyggd och fungerande samhällsviktig infrastruktur i ukrainska städer
- samarbeta med inkubatorer, särskilt de som finansieras med offentliga medel, för att lösa problem i offentlig sektor
- tillsammans med berörda nämnder ta fram en handlingsplan för att öka energilagringen och/eller värmelagring i stadens egna fastigheter samt i privata aktörers fastigheter
- arbeta för en långsiktig hållbar energi- och elförsörjning genom mer sol- och vindkraft i Stockholmsregionen med målet att tredubbla solenergiproduktionen i Stockholm senast 2026
- driva på utbyggnaden av vindkraft till havs och på land i Stockholmsområdet
- arbeta för att polismyndigheten förlägger fler områdespolis till Stockholm
- ta fram en strategi för klimatneutral bygg- och anläggningssektor
- leda arbetet med sammanslagning av stadsdelsnämnderna Norrmalm och Östermalm
- utreda konsekvenserna av en sammanslagning av stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta

Digitalisering av stadens verksamheter är oundviklig och till stor nytta för stockholmarna. Men det är viktigt att detta sker med stor respekt för skattebetalarnas pengar och med största möjliga kvalitetsutveckling. Användning av öppen källkod ska som huvudregel vara ett krav för IT-leverantörer till stadens nämnder och bolag, inte minst för att gynna ett mer innovativt och robust ekosystem av inhemsk och europeisk IT-industri. Stadens egna data ska så långt som möjligt vara öppna och gå att nå via öppna API för att gynna utvecklare av nya applikationer. Staden ska undvika leverantörsberoende upplägg i upphandlingar av IT-tjänster och IT-utveckling.

Ett nytt digitaliseringsutskott inrättas under kommunstyrelsen. Digitaliseringsutskottet har övergripande ansvar för stadens digitalisering och samlar frågor och beslut gällande IT-leverans till staden, löpande analys av digitaliseringen inom stadens verksamheter, samt utvecklingsfrågor kopplade till stadens egen IT-kapacitet. Under 2023 ska en genomlysning av stadens upphandlade IT-tjänster och IT-utveckling ske i syfte att identifiera avtal och upplägg som riskerar att staden blir leverantörsberoende, att identifiera möjligheter till en större stadsgemensam IT-utveckling i egen regi, en ändamålsenlig organisation för IT-frågor och säkerställa att användare får den kvalitet på digitala tjänster som de bör förvänta sig. Med genomlysningen som grund kan staden stärka digitaliseringens bidrag till kvalitet i stadens verksamheter och på sikt innebära effektiviseringar av ineffektiva IT-avtal. Staden ska ha Sveriges bästa digitaliseringsklimat genom att peka ut en riktning för offentliga IT-tjänster som är hållbar för framtiden.

Digitaliseringsutskottets uppdrag och kommunfullmäktiges inriktning för detta område består främst i att:

- främja en kostnadseffektiv och kvalitativ utveckling genom att leda, stödja och samordna stadens arbete med digitalisering och nyttjande av ny teknik
- säkerställa att fokus alltid är på användarna av digitala tjänster, med involvering av dem i IT-projekts initiala skede
- verka för att offentliga data inom staden så långt som möjligt ska vara öppna och gå att nå via öppna API för att gynna utvecklare av nya applikationer
- säkerställa att användning av öppen källkod som huvudregel är ett krav för IT-leverantörer till stadens nämnder och bolag
- säkerställa att fler IT-upphandlingar görs i mindre delar för fler anbudsgivare och minskat leverantörsberoende
- säkerställa att staden vid alla förhandlingar med extern part har som huvudprincip att staden ska ha tillgång till användardata, åtminstone på anonymiserad, aggregerad nivå, för att den ska kunna bli offentlig och komma fler verksamheter till gagn
- genomföra en genomlysning av stadens upphandlade IT-tjänster och IT-utveckling ske i syfte att identifiera avtal och upplägg som riskerar att staden blir leverantörsberoende, att identifiera möjligheter till en större stadsgemensam IT-utveckling i egen regi och säkerställa att användare får den kvalitet på digitala tjänster som de bör förvänta sig
- utveckla stadens egen kompetens och operativa arbete inom digitalisering

Revisorskollegiet

Stadsrevisionens uppgifter

Stadsrevisionens huvudsakliga ansvar omfattar:

- att granska all kommunal verksamhet som bedrivs av staden, inklusive bolag och stiftelser med mera, i den omfattning som följer av god kommunal revisionsledning

I stadsrevisionens revisionsplan beskrivs stadsrevisionens mål, uppdrag och arbetsätt samt nämnd- och bolagsgranskningen. I revisionsplanen beskrivs även de större revisionsprojekt som planeras genomföras under revisionsåret.

Valnämnden

Utgångspunkten för nämndens arbete ska vara att alla röstberättigade ges goda chanser att använda sig av sin demokratiska rättighet att rösta. Nämnden ska därför planera för att valen kan organiseras och genomföras på ett sådant sätt att alla röstberättigade ges goda förutsättningar att rösta. I detta avseende ska nämnden särskilt beakta förutsättningarna att rösta i områden med historiskt lågt valdeltagande samt behovet av tillgängliga och trygga vallokaler. Nämnden ska prioritera åtgärder för att värna valhemligheten och motverka alla former av otillbörligt verkande vid röstning.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till regionfullmäktige och kommunfullmäktige
- val till Europaparlamentet.
- organisation och genomförande av eventuella extraval och folkomröstningar

Stadsdelsnämnder

Stockholm utgörs av lokalsamhällen. Vi måste värna dessa och skapa stadsdelar med egna identiteter, levande centrum och kvarter. Oavsett om man är Tenstabö, söderböna eller östermalmare ska man vara stolt över att vara stockholmare och känna delaktighet och gemenskap med såväl hela staden som med sin egen stadsdel. För att skapa den gemenskapen behövs fler informella mötesplatser för människor – på våra torg, i våra parker, på caféer och restauranger, hos frisören – så att medborgare får fler chanser att bygga en lokal gemenskap och kan känna sig som en del av sitt område.

Levande lokalsamhällen skapas inte av byråkrater utan av människorna som bor i dem. Stadsdelsnämnderna måste bli bättre på att involvera medborgare i arbetet med att utveckla staden. Dialogen måste bli starkare och medborgarna ges ett större inflytande över såväl samhällsplaneringen som stadsutvecklingen och lokala aktiviteter. Medborgarinitiativ ska väga tyngre och stockholmarna ska inte bara inneha utan också utöva sitt medborgarskap med alla de rättigheter, skyldigheter och möjligheter det för med sig. Beslut ska fattas så nära människor som möjligt. När människor känner sig delaktiga och har möjlighet att påverka sin vardag skapas en större tillit, förtroende för samhället och tryggare platser.

Stadsdelsnämnderna har en central roll i stadens trygghetsarbete och ska prioritera och lokalt leda arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Stödinsatser till barn och unga ska komma in direkt när det finns misstanke om att de riskerar att hamna i kriminalitet och stöd till föräldrarna ska erbjudas. Det ska finnas lokala förebilder och attraktiva alternativ till kriminalitet. En kombination av akuta insatser som stoppar det dödliga våldet nu och långsiktiga systemförändrande utvecklingsprocesser är avgörande för att få bukt med de problem som finns. Arbetet måste vara uthålligt och sträcka sig längre än en mandatperiod.

Varenda unge i Stockholm ska ha en trygg uppväxt. Unga som växer upp i utanförskap har en ökad risk att dras in i en negativ livsstil med våld och kriminalitet. Här behöver stadsdelsnämnderna tillsammans med övriga delar av staden göra mer för att skapa trygga boendemiljöer, se till att unga klara skolan och alla barn ser sina föräldrar gå till jobbet på morgonen.

Hela Stockholm ska leva. Vi måste skapa en mer blandad stad och mer blandade kvarter, snarare än att bygga antingen bostäder eller kontor. En mix skapar mer liv och rörelse. Idag ses ytterstaden ofta främst som platser där människor endast bor. Vi vill istället skapa fler möjligheter för människor att bo nära sitt jobb, till exempel genom fler kontorsytor i ytterstaden. Arbetsplatser och kulturopplevelser skapar liv och rörelse hela dygnet och leder till fler företag som restauranger, butiker och frisörer är med och skapar levande och trygga centrum som gynnar hela området.

Barn och ungdomar ska ha en meningsfull fritid oavsett var i Stockholm de bor. Forskning visar att barn från hushåll med låg inkomst är föreningsaktiva i mindre omfattning än barn från hushåll med högre inkomster. 2021 deltog 87 procent av andelen ungdomar på Kungsholmen i föreningslivet. I Rinkeby-Kista var motsvarande siffra 41 procent. Stadsdelarna behöver samarbeta tätt med lokala föreningar för att sänka trösklarna till deltagande i föreningslivet.

Det ska vara en självklarhet för alla i Stockholm att här bestämmer kvinnor över sina egna liv och sina egna kroppar. Här väljer kvinnor själva vad de vill jobba med, vad de

vill ha på sig, vem de vill leva med eller hur de vill bo. Det är rättigheter som gäller alla i hela Stockholm. Oavsett vem du är eller var i staden du bor ska du ha samma möjligheter, samma trygghet och samma service.

Stockholm ska vara en öppen stad med plats för nya stockholmare. Att människor från olika delar av världen ska få bosätta sig i Stockholm är en självklarhet, oavsett om det handlar om att fly undan konflikter och förtryck eller att söka lycka, familj och arbete. Stadsdelsnämnderna har genom medborgarkontoren och lokala föreningar ett viktigt ansvar för integration.

Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Vägen till arbete och kunskaper i svenska vara kort så att människor snabbt kommer in i egen försörjning. Både civilsamhället och näringslivet har under lång tid saknats i Sveriges integrationspolitik. Under den gångna mandatperioden har Integrationspakten haft som mål att staden ska samarbeta med föreningar, företag och andra som vill bidra till bättre integration. Det är dags att gå längre och ge mer ansvar för integrationspolitiken till de som vill och kan vara en brygga in i det svenska samhället. Integrationsprojekt ska involvera både utrikesfödda och etablerade stockholmare.

Stadsdelsnämndernas uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- kommunal förskoleverksamhet
- äldreomsorg
- stöd och service till personer med funktionsnedsättning
- individ- och familjeomsorg
- socialpsykiatri
- barn, kultur och fritid
- ekonomiskt bistånd
- samverkan med jobbtorg, civilsamhälle och näringsliv
- mottagande och integration av nyanlända i samverkan med civilsamhället, Etableringscentrum, Intro Stockholm
- stadsmiljöarbete
- lokalt näringslivsarbete samt lokalt brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete i samverkan med berörda aktörer
- lokalt säkerhets- och krisberedskapsarbete
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete
- medborgarkontor
- konsumentvägledning
- bostadsanpassning för bostäder enligt SoL och LSS
- omhändertagande och stöd till drabbade och allmänhet vid allvarliga händelser och kriser

Ett antal stadsdelsnämnder tillhandahåller kommunövergripande verksamheter som återfinns inom verksamhetsområdena förskola, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg samt äldreomsorg. Syftet är bland annat att kunna erbjuda verksamheter till personer med särskilda behov, vilket gör att flera av verksamheterna är av unik karaktär. Karakteristiskt för stadens kommunövergripande verksamheter är att de är tillgängliga för invånarna i stadens samtliga stadsdelsnämnder. Kommunövergripande verksamheter återfinns inom stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Bromma, Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm, Skarpnäck, Enskede-Årsta-Vantör och Östermalm.

Stadsdelsnämndernas presidium ska bestå av en ordförande och en vice ordförande. Från och med 1 juli 2023 läggs stadsdelsnämnderna Norrmalm och Östermalm samman för att stärka stadsdelsnämnderna och få en effektivare styrning och organisation av nämndernas verksamheter. Staden har då 12 stadsdelsnämnder.

Kommunfullmäktiges inriktning för stadsdelsnämnderna

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska stadsdelsnämnderna:

- fortsätta arbetet med lokala samverksansöverenskommelser med polisen och i högre grad involvera fastighetsägare, företagareföreningar, civilsamhället, skolan och fler relevanta aktörer med syfte att lokalsamhället och boende ska ha en direkt kontaktyta gentemot polisen och kommunen
- tillsammans med kommunstyrelsen tillsätta strategiska ledningsgrupper som leder arbetet med att få bort stadsdelar som är klassade som utsatta eller särskilt utsatta från polisens lista. Arbetet leds av respektive stadsdelsnämnd och ledningen ska bestå av representanter för stadsdelsnämnden, andra relevanta aktörer samt representanter för det lokala civilsamhället. Arbetet ska bygga på lokal delaktighet och vara långsiktigt.
- tillsammans med medborgarna genomföra trygghetsvandringar i hela staden för att identifiera otrygga platser och utifrån dem ta fram en åtgärdsplan för att öka tryggheten
- stärka och stötta civilsamhället som gör stora insatser för att skapa trygghet, exempelvis nattvandrande föräldrar
- fortsatt utveckla och intensiviera arbetet med platssamverkan och platsaktivering på prioriterade platser eller områden och vara sammankallande part i samverkan
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta och utvidga arbetet med Trefas
- öka fokus på att förhindra rekrytering till kriminella nätverk
- utöka samarbetet med avhopparverksamheter och Kriminalvården
- arbeta förebyggande mot hot och våld samt säkerställa kompetens för att kunna tillhandahålla såväl akut som långsiktigt stöd till personal som utsatts för hot och våld i sitt arbete
- erbjuda kort- och långsiktigt krisstöd vid incidenter, exempelvis skjutningar
- tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder jobba med trygghetsinvesteringar i den fysiska miljön
- aktivt samverka med lokalt näringsliv för att gemensamt skapa en attraktiv och trygg närmiljö samt föra dialog med medborgare och lokalsamhälle
- införa näringslivsråd i samtliga stadsdelar för att förstärka dialogen med företagen
- säkerställa att varje stadsdel har en upphandlingsansvarig som har en dialog med företagen lokalt och se till att upphandlingens innehåll utgår ifrån verksamhetens behov och styrs av ansvarig chef för verksamheten
- stärka trygghet och attraktivitet för det lokala näringslivet tillsammans med berörda nämnder och bolag
- prioritera arbetet med att stödja barns och ungdomars skolgång, med fokus på skolnärvaro och kunskapsresultaten
- aktivt delta i samhällsvägledningens utvecklingsarbete, med fokus på bostadsvägledningen, som leds av arbetsmarknadsnämnden tillsammans med SHIS Bostäder
- aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning

- prioritera kvinnors etablering på arbetsmarknaden, till exempel genom uppsökande arbete, information och lotsning till arbetsmarknadsinsatser
- synliggöra de nationella minoriteterna och främja de nationella minoritetsspråken i nämndens verksamhet
- tillgängliggöra natur- och kulturresevat
- fortsätta arbetet med klimatanpassning och energieffektiviserande åtgärder
- samverka både inom staden och externt med näringsliv och civilsamhälle för att nyanlända ska etableras snabbt på arbetsmarknaden
- bidra till ökad tillit till myndigheter och att fler nås av samhällets insatser genom samarbete med civilsamhället och uppsökande arbete, bland annat genom stadsdelsmammor
- samarbeta med civilsamhällesorganisationer samt stödja arbetsmarknadsnämndens verksamheter och aktiviteter i arbetet med nyanländas etablering och inkludering i samhället
- ge civilsamhället möjlighet att ta över den obligatoriska samhällsorienteringen
- tillsammans med civilsamhället skapa aktiviteter där människor med olika bakgrund och livssituation kan mötas i syfte att bygga tillit mellan människor
- underlätta för nya organisationer och nätverk att starta upp och etablera sig, samt få tillgång till kommunalt stöd
- arbeta uppsökande gentemot det civila samhället för att fånga upp små aktörer samt idéer och initiativ från medborgarna
- genom samarbete med stadsdelsmammor öka andelen inskrivna barn i förskola i områden där inskrivningsgraden är låg, med fokus på områden som är mindre socioekonomiskt gynnsamma
- vidareutveckla mottagandet av och arbetssätten kring kvotflyktingar
- tillsammans med berörda nämnder möjliggöra för fler aktiviteter i alla stadsdelar under hela dygnet, året runt
- tillsammans med lokalt föreningsliv, näringsliv och berörda nämnder möjliggöra för fler festivaler och evenemang vintertid
- underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden
- anlägga en skatepark i Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
- öka antalet arbetsplatser i ytterstaden tillsammans med berörda nämnder
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med en storsatsning på ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva Stadspark
- tillsammans med berörda nämnder bevara och rusta upp existerande parker samt verka för att anlägga fler parker
- anlägga fler parker och grönytor på Stockholms gråa områden tillsammans med berörda nämnder
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, Norrmalms stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd utreda och genomföra en upprustning av Valhallavägen och Narvavägen för tryggare och säkrare gång- och cykelvägar, gräva ned parkeringsplatser samt fylla gaturummet med mer kultur, spontanidrott, odling och pop-up verksamheter och caféer i alléerna
- tillsammans med berörda nämnder genomföra pilottester för cykellekplatser i Stockholm, förslagsvis i Järvaområdet, Vårberg och Årstafältet, med målet att etablera permanenta cykellekplatser
- tillsammans med berörda nämnder öka barns möjligheter att cykla till skolan och fritidsaktiviteter
- samverka med och uppdra åt ideella föreningar och frivilliga försvarsorganisationer att öka kunskapen bland allmänheten hur de kan klara sin egen försörjning av mat, vatten och värme under sju dagar utveckla samverkan med högkvalitativa och innovativa externa utförare för att säkerställa valfrihet och ett brett och

varierat utbud för stockholmarna samt hög kvalitet i välfärdens kärnverksamheter

- minst två gånger om året servera viltkött på stadens förskolor och äldreboenden

Förskoleverksamhet

Förskolan ska lägga grunden för framtiden, språkutveckling och kommande skolresultat och ge föräldrar trygghet i att barnen tas om hand på bästa sätt medan de arbetar eller studerar. Det måste finnas en stor valfrihet i barnomsorgen och bra information om valmöjligheterna så att det blir lättare att välja en förskola som som passar familjen och barnet bäst.

Varje förälder ska känna sig trygg med att lämna sitt barn till förskolan varje morgon. Förskolorna i Stockholm ska hålla en hög pedagogisk kvalitet och ge trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande och trygg miljö. Barngrupperna ska inte vara för stora för att alla barn ska bli sedda och få den individuella utveckling de behöver.

De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de svåraste förutsättningarna, till exempel barn i socioekonomiskt utsatta eller nyanlända familjer. Samtidigt är det dessa barn som förskolan ofta inte når ut till. Staden ska arbeta mer uppsökande och aktivt vid kontakt med föräldrar för att öka inskrivningen på förskolan i områden där inskrivningsgraden idag är låg. Förskolan har också en viktig funktion för språkutvecklingen, för tidigt förebyggande arbete och för att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa eller som är i behov av särskilt stöd. Arbetet med att ge barnen en god tidig språkutveckling ska stärkas och personalens egen språkliga kompetens i svenska, om den brister, ska fortsätta utvecklas.

Samarbetet mellan förskola och socialtjänst ska stärkas för att nå fler familjer i ett tidigt skede och samarbetet mellan fristående förskolor och socialtjänsten ska utökas. Övergången mellan förskola och förskoleklass ska vara tydlig och gynna barnets trygghet och pedagogiska utveckling, oavsett verksamheternas respektive huvudman.

Våra förskolor ska självklart vara giftfria miljöer och arbetet med att ersätta material som har kända och farliga egenskaper ska fortsätta. Det är viktigt att förskolebarn har tillgång till en stimulerande utemiljö, men samtidigt är det många förskolor i innerstaden som saknar gröna lektytor för barnen. Det positiva sambandet mellan kost, rörelse och hälsa grundläggs redan i förskoleåldern. Alla barn ska lära sig kopplingen från jord till bord genom att alla förskolor har tillgång till odlingslotter och stadens parker ska tillgängliggöras bättre för barn i förskoleåldern. Genom enkla åtgärder som till exempel inhägnader kan tryggheten öka.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- att driva och utveckla kommunala förskolor, pedagogisk omsorg, flerfamiljssystem, öppen förskola, introduktionsförskola och allmän förskola
- att alla barn som bor i stadsdelsnämndsområdet har tillgång till förskoleverksamhet
- att stadens platsgaranti uppfylls och att ramöppettiderna hålls

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- arbeta för att minska barngrupperna i förskolan, särskilt där behoven är som störst

- säkerställa att alla förskolor är giftfria miljöer
- möjliggöra för alla förskolor att ha tillgång till egna odlingslotter för att lära barnen om matens väg från jord till bord
- servera mer viltkött i samtliga förskolor, med målet att köttet ska ha ett så lokalt ursprung som möjligt
- öka andelen närproducerad mat
- öka andelen tid i förskollärlärd undervisning
- verka för att förskolepersonal får påverka utformningen av förskolegårdar
- ta fram en strategi för mer rörelse under förskoledagen
- tillgängliggöra stadens parker för förskolebarn
- erbjuda barnskötare möjlighet till vidareutbildning till förskollärare
- säkerställa att alla stadens förskolor har tillgång till social- och specialpedagogisk kompetens
- ge barn i behov av stöd eller som får illa stöd och hjälp genom stärkt samarbete mellan förskola och socialtjänst
- samarbeta med stadens nyinrättade enhet mot hedersrelaterat våld och förtryck för att tidigt upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck
- säkerställa att all personal inom förskolan får utbildning för att lättare upptäcka personer som lever under hedersförtryck
- tillsammans med förskolenämnden och utbildningsnämnden införa syskonförtur till förskolan så att syskon till elever i grundskolan har förtur till tillhörande förskola
- inrätta och utveckla fler introduktionsförskolor som når nyanlända barn och barn som idag inte går i förskolan. Arbetet ska ske i nära samverkan med SFI-utbildningar och stadsdelsmammorna. Medel för detta finns i central medelsreserv och utökas för 2023
- prioritera barnens språkutveckling, särskilt i de stadsdelsnämndsområden där många barn har ett annat modersmål än svenska, samt stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska
- uppmuntra till fler föräldralediga pappor genom exempelvis riktad verksamhet inom öppen förskola, särskilt i ytterstaden
- informera alla föräldrar om vikten av att aktivt välja skola inför förskoleklass, med fokus på utsatta områden där andel aktiva skolval är lägre
- i samverkan med utbildningsnämnden utveckla arbetet med barnens övergång mellan förskolans och skolans verksamheter i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet
- säkerställa att digitaliseringsarbetet främjar förskolans uppdrag och minskar den administrativa bördan för förskolans personal
- samverka med stadens centrala utvecklingssatsningar för digitala tjänster till vårdnadshavare för sammanhållna tjänster som underlättar familjers planering, särskilt då de har barn i olika skolformer parallellt
- genomföra en övergång till ur- och skurinspirerad verksamhet i minst en av stadens förskolor

Barn, kultur och fritid

Alla barn och unga ska ha rätt till en meningsfull fritid som är rolig, utvecklande och social. En meningsfull fritid, för alla åldrar, är hälsofrämjande och en viktig pusselbit i att skapa lokal gemenskap och trygga, attraktiva stadsdelar. Stadsdelsnämnderna ska tillgängliggöra mötesplatser, fritidsverksamheter och aktiviteter och som är anpassade efter befolkningssammansättningen och svarar mot olika behov hos barn och unga. Särskild fokus ska ligga på grupper som inte nås av dagens verksamheter.

Unga i alla stadsdelsområden ska ha tillgång till trygga fritids- och ungdomsgårdar med ett brett utbud av kvalitativ, strukturerad programverksamhet som bidrar till ungas personliga och sociala utveckling till ett självständigt liv. Fritidsgårdarna fångar upp ungas idéer och intressen och arbetar med ungas delaktighet för unga ska känna inflytande och vilja delta i det demokratiska samhället. Speciellt för äldre ungdomar ska verksamheten bygga på förväntningar och stöd för att öka ungas färdigheter och stimulera ungas kapacitet för att lyckas med studier och ett framtida arbete. Fritidsgårdarna ska, oberoende av organisationsform, aktivt samarbeta med andra verksamheter inom kommunen, civilsamhället, myndigheter och arbetslivet.

Stadens parklekar och lekparker bidrar till en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga och skapar möten mellan olika grupper och individer. Stockholm ska i stadsplaneringen identifiera platser för fler parklekar och lekparker som erbjuder lekfulla, stimulerande och utvecklande miljöer. Parklekarna ska utveckla en strukturerad samverkan med varandra, med relevanta nämnder, närliggande skolor och civilsamhället för att fylla parkleksverksamheten med ett ändamålsenligt och attraktivt innehåll. För ett mer effektivt nyttjande av resurser ska parklekslokalerna utformas så att de kan tillgängliggöras för föreningar, kulturliv och nattvandrande föräldrar utanför parklekens öppettider.

Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma och förutsägbara villkor att verka på i hela staden. Det ideella engagemanget i föreningslivet har stor betydelse för ett levande civilsamhälle. Stadsdelsnämnderna ska bidra till förutsättningarna för att ett levande kultur- och föreningsliv bland stockholmarna har en lokal förankring. Ideella föreningar och andra fristående aktörer i civilsamhället som får stöd av staden ska aktivt arbeta för att motverka all form av diskriminering, mobbning, kränkande behandling och kriminell verksamhet. Föreningar med odemokratiska värderingar eller kopplingar till våldsbejakande extremism ska inte få något föreningsbidrag och nämnderna ska följa de av kommunfullmäktige antagna riktlinjerna för detta. Ansökningsförfarandet för föreningsbidrag ska vara enkelt och likvärdigt för de föreningar som uppfyller stadens riktlinjer.

Föräldrastödsprogram ska utvecklas i syfte att stärka barns och föräldrars samspel för att skapa jämlika förutsättningar för en god uppväxt för alla barn.

Alla stadsdelsnämnder ska ha utsedda kulturkoordinatorer eller -sekreterare som verkar för att fler barn genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter samt arbetar för att möjliggöra kulturupplevelser för äldre.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- tillhandahålla fritidsverksamhet för barn och ungdomar
- upplåtelse av allmänna samlingslokaler
- lokal kulturverksamhet
- bidragsgivning till föreningar
- sommarkoloniverksamhet
- konsumentrådgivning
- medborgarkontor
- lokalt demokrati- och utvecklingsarbete

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- i samverkan med kulturnämnden och idrottsnämnden verka för att fler barn och unga nås av fritidsaktiviteter
- vidareutveckla mobil och digital verksamhet vid stadens öppna mötesplatser och fritidsverksamheter för att möta barn och unga där de befinner sig
- öka barns inflytande i verksamheterna i enlighet med barnkonventionen
- fortsätta att stärka samverkan mellan fritidsverksamhet, skola, förskola, socialtjänst och polis med fokus det förebyggande arbetet för att nå fler barn och familjer i riskzon
- stödja och uppmuntra för att fler nattvandrande föräldrar ska arbeta för att skapa trygghet, samt utveckla samverkan med fältassistenter
- implementera fritidsgårdsstrategin, bland annat utveckla fritidsgårdarnas ledarledda och återkommande aktiviteter för att höja kvaliteten och öka intresset för fritidsgårdarnas verksamhet
- samarbeta med berörda nämnder för att öka samnyttjandet av lokaler och tillgängliggöra till exempel skollokaler och parklekslokaler till det lokala förenings- och kulturlivet, nattvandrande föräldrar och andra aktörer i civilsamhället
- bistå kulturnämnden i att ta fram en stadsövergripande strategi för stadens parklekar för att utveckla parklekarnas verksamhet, samverkansformer, metoder för uppföljning samt parklekspersonalens kompetens
- verka för fler parklekar med djurhållning och stadsodling genom brukaravtal eller i samarbete med externa aktörer och lokala föreningar
- tillsammans med idrottsnämnden och föreningslivet verka för ökad vattenvana vid plaskdammar
- initiera och stödja aktiviteter för unga nyanlända stockholmare för att möjliggöra kontaktnät och inkludering i samhället
- utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att fler barn från grupper som idag är underrepresenterade, exempelvis i ytterstaden, söker till sommarkollo, genom bland annat riktade informationsinsatser, prova på-kollo och familjekollo
- i relevanta stadsdelar samverka med civilsamhället för en mer likvärdig tillgång till samhällsinformation på exempelvis medborgarkontor
- tillsammans med SHIS Bostäder utveckla samarbetet mellan medborgarkontor och genomgångsbostäder för nyanlända
- tillsammans med berörda nämnder arbeta uppsökande mot nyanlända för att få dem aktiva i föreningslivet
- tillsammans med idrottsnämnden utveckla samarbetet kring fritidsbibliotek och tillsammans med Fritidsbanken inrätta fler fritidsbibliotek i hela staden
- tillsammans med trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden genomföra pilottester för cykellekplatser i Stockholm, förslagsvis i Järvaområdet, Vårberg och Årstafältet, med målet att etablera permanenta cykellekplatser
- Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ska tillsammans med kulturnämnden och i nära samarbete med aktörer verksamma i området stödja och vidareutveckla en levande kulturplats i Snösätra

Äldreomsorg

Det är fantastiskt att fler stockholmarna är friska och lever allt längre. Äldre är en heterogen grupp som inkluderar människor i ett brett åldersspann och personer med olika bakgrund, utbildning, intressen, färdigheter, kultur och boendemiljö. Det är därför viktigt att vi värnar om valfriheten inom omsorgen och mångfalden av stöd och service som finns till gagn för äldre. Det ska vara lätt att utveckla sina intressen, leva ett gott liv och umgås med vänner och bekanta i Stockholm, även högre upp i åldern.

Med stigande ålder försämras hälsan med varierande grad av funktionshinder och sjukdomar, och behovet av omsorg och vård ökar kraftigt. Därtill upplever också allt fler sig som ensamma och uppfattar det som ett lidande, en ofrivillig ensamhet. Här måste samhället finnas för att alla ska känna en trygghet inför att åldras.

Under pandemin har mycket ljus riktats mot äldreomsorgen. Även om pandemin blottat brister i äldreomsorgen så har den också visat på vilka fantastiska insatser personalen som jobbar med äldre gör och att Stockholm snabbt lyckades ta svåra men viktiga beslut. Lärdomar från pandemins utmaningar ska bidra till att omsorgen utvecklas och personalen stärks. När äldreomsorg väl behövs ska den vara av god kvalitet med respekt för varje individs enskilda behov och önskemål. Ingen äldre ska berövas sin integritet och värdighet i livets sista delar.

För att säkerställa kompetensförsörjningen i takt med en ökande andel äldre i Stockholm behöver staden arbeta på flera fronter. Det handlar bland annat om att öka karriärmöjligheter för dem som arbetar inom omsorgen, både för att fler ska stanna kvar och för att locka fler till yrket. Det gäller också att se till att de som trivs och vill utvecklas har möjlighet att validera sina kunskaper och uppmuntras till att vidareutbilda sig.

Många av de insatser och det stöd som staden tillhandahåller är biståndsbedömda. I dessa processer ska den enskilde stå i centrum och dennes behov och önsknings ha stort inflytande. För att detta ska vara möjligt krävs bland annat att all information om vilket stöd som finns ska vara lättillgängligt och lättbegripligt. I fall där anhöriga finns ska dessa få möjlighet att delge sin upplevelse av den äldres behov, speciellt i fall där det finns tecken på demens eller annan kognitiv svikt. Anhöriga bär ofta ett stort ansvar för den äldre och de behöver stöd och information om vilka insatser som finns för avlastning.

Maten som serveras på vård- och omsorgsboenden och som levereras av hemtjänsten ska i största möjliga mån vara producerad i Sverige och andelen viltkött som serveras ska öka. Mat och måltider är viktiga både av sociala och fysiska skäl och Stockholms verksamheter ska vara med och driva på för att öka andelen närodlat mat. I fall där importerade råvaror men lätthet kan bytas ut mot svenska alternativ ska detta ske.

Både för de äldre som är i behov av biståndsbedömda insatser och de som klarar sig på egen hand är det viktigt att staden möjliggör för ett rikt socialt liv och arbetar aktivt med att minska den ofrivilliga ensamheten. De satsningar som gjorts under benämningen *Kultur för äldre* bör fortsätta och utvecklas för att nå fler. Genom samarbeten och stöd till civilsamhället ska Stockholm fortsätta erbjuda ett stort utbud av samlingsplatser och aktiviteter som riktar sig till äldre. Stadsdelarna kan bistå med information till äldre om vilka aktiviteter som erbjuds i närområdet. De upphandlade sociala besöken ska fortsätta och i de fall det handlar om ungdomar ska dessa erbjudas utbildning och inspirationskvällar för att få information om karriärmöjligheterna inom äldreomsorgen och vilka utbildningsvägar som finns.

I ett alltmer digitaliserat samhälle är det lätt hänt att gruppen äldre hamnar utanför. Att kunna ta del av information, förstå och delta i beslut som berör en själv och ta del av aktiviteter är avgörande för ens välbefinnande. Gruppen äldre får inte lämnas utanför utan måste få hjälp att nyttja fördelarna med digitaliseringen.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- äldreomsorg och den kommunala hälso- och sjukvården för personer över 65 år

- biståndsbedömning
- särskilt boende för äldre samt hemtjänst och dagverksamhet
- förebyggande och uppsökande arbete riktat mot äldre

Utöver nämndens ovan nämnda uppdrag bedrivs även ett strategiskt utvecklingsarbete med främsta fokus på:

- en värdig omsorg med hög kvalitet med den enskilde i centrum
- kompetensförsörjning och kompetensutveckling samt goda arbetsförhållanden.
- säkerställa grunduppdraget
- ändamålsenlig styrning och organisation

En god bemanning med rätt kompetenser och arbetsförhållanden är grunden för att de på vård- och omsorgsboenden och de med hemtjänstinsatser ska må bra och trivas. Därutöver behöver arbetet med aktiviteter, sociala besök, utomhusvistelser och hälsofrämjande insatser utvecklas och goda exempel delas mellan boenden och stadsdelar. Den enskildes självbestämmande behöver få ta plats och då krävs det att tillräckliga resurser finns till för att anpassa insatserna utefter individens önskemål.

Att säkerställa kompetensförsörjningen och uppmuntra till vidareutbildning och validering inom vård- och omsorg är ett arbete som behöver genomsyra verksamheten och berörda i alla led. De som behöver komplettera sina kunskaper och de som visar engagemang att vidareutbilda sig ska fångas upp och erbjudas utbildning. Kompetensstegen ska vidareutvecklas så att det tydliggörs att det finns karriärvägar inom omsorgen. Insatser för att säkerställa goda arbetsförhållanden och vägar för vidareutbildning är viktigt för att behålla personal, samtidigt som fler behöver lockas till yrket för att klara den demografiska utvecklingen framåt.

Inom den årliga Äldreboendepånen tar stadsdelsnämnder, tillsammans med Äldrenämnden och andra berörda nämnder, befolknings- och behovsprognoser i beaktning och denna ska ligga till grund för planeringen av nya boenden. Pånen är i behov av utveckling samt behöver ges större tyngd i planeringen av staden. Beståndet är i dagsläget för litet och behovet av att korta och förenkla planprocessen är stor.

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- verka för att äldre ska kunna leva sitt liv med självbestämmande, respekt och värdighet, även högre upp i åren. Stockholms äldreomsorg ska präglas av kvalitet, valfrihet och värdigt bemötande
- vid biståndsbedömning ta särskild hänsyn till hög ålder, oro och ensamhet.
- fortsatt säkerställa att de äldre kan påverka sin omsorg genom att kunna välja innehåll och utförare
- servera mer viltkött på samtliga vård- och omsorgsboenden, med målet att öka andelen närproducerad mat
- bidra till att fler känner till och nyttjar kultur för äldre
- säkerställa att mötesplatser och aktivitetscenter för äldre finns tillgängligt över hela staden
- samverka lokalt med civilsamhället för att se till att alla äldre har goda möjligheter att känna till och delta i aktiviteter i sitt närområde
- dra lärdom av pandemin för att se över vilka digitala hjälpmedel som kan öka delaktigheten i samhället och minska den sociala isoleringen för de äldre
- förtydliga information till anhöriga om vilket stöd de själva och den äldre kan få och hur biståndsprocessen går till

- verka för att de äldre får större inflytande över och förståelse för biståndsprocessen och vilken hjälp de behöver
- föra en aktiv dialog med primärvården för att säkerställa att äldre har god tillgång till vård och att samarbetet mellan vården och kommunens biståndsbedömda insatser fungerar väl
- bidra till utvecklingen av ramtid inom hemtjänsten för att ge den enskilde större bestämmanderätt och möjlighet till flexibilitet
- fortsätta digitalisera äldreomsorgen för ökad trygghet, valfrihet och delaktighet
- prioritera att hitta ny och behålla kompetens i alla led inom omsorgen samt att möjligheten till fortlöpande utbildning ska vara lättillgänglig
- aktivt arbeta med att tillsvidareanställning och heltid är norm för de som uppfyller kompetenskraven och att inte fler än för verksamheten nödvändigt är timanställda
- i samarbete med äldrenämnden arbeta strategiskt med insatser för en god kompetensförsörjning
- där det är möjligt skilja på omsorgs- och serviceuppgifter inom hemtjänsten så att medarbetare får arbeta på toppen av sin kompetens
- bidra till äldrenämndens kunskapsbank med goda exempel på hur livskvaliteten för de äldre kan öka genom mat, utomhusvistelser och aktiviteter. Goda exempel ska spridas mellan boenden och stadsdelar
- erbjuda korta utbildningar och inspirationskvällar för de unga som sommarjobbade eller som genom ungdomsbesök jobbat inom äldreomsorgen, med syfte att locka fler att utbilda sig inom omsorgsyrken
- samverka för att staden tar ett samlat grepp för ökat byggande av äldreboenden genom att förkorta och förenkla planprocessen, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- i samarbete med servicenämnden och äldrenämnden initiera och genomföra stadsövergripande upphandlingar
- verka för att staden i högre grad behåller erfaren och äldre personal

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhällets gemenskap. En förutsättning för demokratisk delaktighet är att staden är tillgänglig för alla och en funktionsnedsättning ska aldrig vara hinder för att någon ska kunna utvecklas och leva det liv som den önskar. Så långt som möjligt ska var och en, utifrån sina förutsättningar och önskemål, kunna leva ett självständigt liv och ha en sysselsättning, ett arbete att gå till eller studera. Samhället ska vara tillgängligt för alla och en funktionsnedsättning ska inte vara ett hinder för människor i vardagen. Stadsdelsnämnderna ska identifiera och systematiskt avlägsna det som motverkar delaktighet i samhället och ett självständigt liv. Även stadens grönska- och friluftsområden ska tillgängliggöras.

För att kunna tillgodose den enskildes behov och rätten till ett självständigt liv behöver utbyggnadstakten av boenden inom SoL och LSS öka. Därför behöver fler aktörer bli en del av valfrihetssystemet och ansluta sig till stadens LOV-system. Samtliga stadsdelsnämnder i Stockholm har ett stort ansvar att se till att det finns utbud möter efterfrågan i dessa boendeformer. Köerna till grupp- och serviceboenden måste bli kortare.

Familjer som har barn med stora behov ska inte känna att en av de största kamperna är att försöka få sina rättigheter tillgodosedda av staden. Stockholm måste ha en större

helhetssyn med människan i fokus, vilket kräver ett ökat samarbete mellan socialtjänst och LSS.

Stockholms stad ska fortsätta komplettera den kommunalt drivna dagliga verksamheten med privata och idéburna organisationer. På det sättet stimuleras konkurrensen och driver på såväl metodutveckling och kvalitet som nyskapande.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- personlig assistans
- ledsagarservice
- kontaktperson
- avlösarservice
- korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- korttidsstillsyn för skolungdom över 12 år
- boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar
- bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna
- daglig verksamhet
- hemtjänst
- bostad med särskild service
- korttidsboende
- boendestöd
- heminstruktörer för synskadade och hörselskadade

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska stadsdelsnämnderna:

- arbeta för att brukarperspektivet genomsyrar alla insatser som görs för målgruppen och att den enskildes inflytande ökar
- fortsätta att utveckla barnrättsperspektivet, både vad gäller barn med olika funktionsnedsättningar och barn till vuxna som ansöker om stöd
- säkerställa kompetenser för att förebygga, uppmärksamma och motverka målgruppens utsatthet för våld och kränkning och ge anpassat stöd och skydd till de som är i behov av det
- samarbeta med organisationer och föreningar som företräder personer med funktionsnedsättning och som arbetar med tillgänglighetsfrågor, inklusive de organisationer som företräder barn och unga med funktionsnedsättning
- tillse att rekryteringen av uppdragstagare sker utifrån individens behov och att den enskilde ges möjlighet att tidigt kunna påverka vem som utses som exempelvis ledsagare, avlösare och kontaktperson eller kontaktfamilj
- underlätta individers övergång till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden
- arbeta för att verksamheten för personer med funktionsnedsättningar ska bli mer innovativ och utveckla användandet av digitalisering och välfärdsteknik
- utbyggnadstakten av boende inom SoL och LSS ska öka, bland annat genom att fler aktörer blir en del av valfrihetssystemet
- motverka skillnader i tillgången till boende med särskild service mellan stadsdelsnämnderna
- generösare tillämpning av bostadsanpassning i hemmet för större möjlighet att bo hemma och minska trycket på anhöriga
- ökat samarbete mellan stadsdelarnas socialtjänst och LSS-enhet

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva stöd och erbjuda en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst vid ett så tidigt skede som möjligt. Alla barn har rätt till goda uppväxtvillkor och inget barn ska behöva uppleva våld eller förtryck. Det förebyggande arbetet är av stor vikt och sker mellan många olika aktörer.

Stödinsatser till barn och unga ska komma in direkt när det finns misstanke om att de riskerar att hamna i kriminalitet och stöd till föräldrarna ska erbjudas i samband med detta. En snabb reaktion från samhället ger ökade möjligheter att förhindra fortsatt kriminella handlingar och ett större förtroende från oroliga föräldrar. Staden ska fortsätta och stärka stödet till föräldrar genom föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram och familjecentraler, samt arbeta med förtroendeskapande åtgärder för att skapa en bättre relation mellan socialtjänsten och föräldrar, framförallt föräldrar i Stockholms utsatta områden.

Att klara skolan är det bästa skyddet mot att dras in i kriminalitet eller drabbas av annan social utsatthet och utanförskap. Det är viktigt att lärare och annan personal på skolan har kompetens att tidigt identifiera barn i riskzon och följa upp orosanmälningar. Det ska också vara enkelt att få hjälp i skolan genom elevhälsan med mer fokus på psykiskt mående för att tidigt fånga upp barn som riskerar att må, eller redan mår, dåligt.

För att öka tryggheten i staden krävs ett bra samarbete mellan alla delar i samhället, såsom myndigheter och civilsamhälle. Det behövs fler poliser och ordningsvakter, men också nattvandrande föräldrar och ett engagerat föreningsliv. Stockholm ska arbeta evidensbaserat och lära sig av andra städer som har hittat framgångsrika arbetssätt mot våldet och kriminaliteten. Stadsdelsnämnderna ska arbeta övergripande kring trygghetsfrågorna och lära av varandras goda exempel.

Kommunen har det yttersta ansvaret för att personer med missbruksproblem får den hjälp och vård som de behöver för att komma ifrån missbruket. Ett tryggt boende, ett eget hem, är ofta en förutsättning för återhämtning och ökad livskvalitet för den som lever i missbruk och hemlöshet. Barn, unga och personer med missbruksproblematik ska systematiskt få stöd efter avslutad tvångsvård. För att motverka hemlöshet är det vråkningsförebyggande arbete i samverkan med övriga aktörer även viktigt.

Personer med psykisk funktionsnedsättning ska få stöd med att utifrån sina förutsättningar delta i samhällets gemenskap samt ha ett arbete att gå till. Samverkan med psykiatri är viktig för att på bästa sätt tillgodose den enskildes behov av stöd och insatser. Därför ska det pågående utvecklingsarbetet med Region Stockholm och Storsthlm utifrån Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård fortsätta.

Stockholms ska vara en jämställd stad. Våld i nära relationer kan se olika ut men oftast är det kvinnor som drabbas. Stockholms stad ska se till att göra det så enkelt som möjligt att lämna en våldsamt relation genom akut skydd på kvinnojourer, förtur i bostadskön och att varje människa få det stöd den behöver för att starta om sitt liv. Kommunen har en skyldighet att stötta brottsutsatta, och då särskilt vuxna och barn som är eller har varit utsatta för våld av närstående eller övergrepp i rättssak. Att förstå skillnaden mellan hedersvåld och annat våld i nära relationer är centralt för att nå resultat. För att öka kunskapen krävs att vi ger utbildning till all personal som jobbar med barn och unga så att de kan upptäcka personer som lever i hedersrelaterat förtryck, samt att alla förskolor, grund- och gymnasieskolor upprättar handlingsplaner mot hedersförtryck.

För att kunna möta och hjälpa dem som behöver stöd från socialtjänsten måste medarbetarna ges en bra arbetsmiljö och goda förutsättningar att utföra sitt arbete. Staden ska fortsätta förstärka och utöka säkerhetsarbetet för socialsekreterare i alla stadsdelar. Hot och våld mot socialtjänstens medarbetare ska alltid tas på största allvar.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- insatser för vuxna med missbruksproblematik
- insatser för barn och unga
- insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- insatser för personer i hemlöshet
- insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna

- säkerställa att personer som blivit utsatta för våld i nära relation får förtur i bostadskön och erbjuds stöd och hjälp
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med att kunna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta
- alltid utreda vad som gått fel när ett barn mördas, förs utomlands mot sin vilja eller vid suicid
- erbjuda stödsamtal till barn vars föräldrar erhåller insatser från socialtjänsten
- tillsammans med socialnämnden möjliggöra att samlokalisera socialsekreterare och polis i alla stadens lokalpolisområden
- erbjuda föräldrastödsprogram, föräldrarådgivning, hembesöksprogram, familjecentraler och familjebehandling. Alla som vill gå ett familjestödsprogram ska erbjudas det
- erbjuda föräldrastöd som tar sikte på att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck
- stärka kompetensen kring barn som misstänks ha förts utomlands
- följa upp rutiner och kompetens för anmälan om utreseförbud för barn som riskerar att föras utomlands i syfte att ingå barnäktenskap eller utsättas för könsstympning
- erbjuda stöd och hjälp till personer som har blivit utsatta för all typ av våld
- tillsammans med socialnämnden och utbildningsnämnden fortsätta att stärka samverkan mellan socialtjänsten och förskolan, med fokus på förebyggande insatser, tidig identifiering av barn i riskzonen och uthållig kontakt med hjälpbehövande familjer
- utveckla samverkan mellan socialtjänsten och de fristående skolorna
- stärka arbetet med skolsociala team under samordning av socialnämnden och utbildningsnämnden
- säkerhetsställa att det finns tillräckligt med familje- och jourhem
- i samverkan med socialnämnden verka för att fler barn och unga får ta del av insatsen behandlingsfamilj som alternativ till institutionsvård
- stärka kompetensen kring och utveckla insatser riktade mot barn och unga som blivit indragna i våldsbejakande extremistiska miljöer

- ge stöd och råd till anhöriga och andra närstående till personer i, eller på väg in i, våldsbejakande extremistiska miljöer
- stödja och uppmuntra för att fler nattvandrande föräldrar ska arbeta för att skapa trygghet
- utveckla samverkan mellan skola och elevhälsa, fritidsverksamhet, föreningsliv, socialtjänst och polis i det förebyggande och uppsökande arbetet för att minska ungdomars narkotikaanvändning
- i det vråkningsförebyggande arbetet särskilt uppmärksamma barnfamiljers och äldres situation
- prioritera långsiktiga alternativ till placeringar på akutboenden, sänka trösklarna för att få en fast bostad och säkerställa en likvärdig tillämpning av tak över huvudet-garantin
- använda skolan som främsta skyddsfaktor genom samverkan mellan socialtjänsten, förskola och skola, och genom nätverket av barnrättssamordnare
- i enlighet med den framtagna sekretesshandboken arbeta för att underlätta samverkan mellan myndigheterna
- öka samverkan mellan kommuner, civilsamhälle, föreningsliv och näringsliv för att erbjuda en värdefull fritid samt en tillgänglig arbetsmarknad för unga
- tillsammans med civilsamhället skapa aktiviteter där människor med olika bakgrund och livssituation kan mötas i syfte att bygga tillit mellan människor

Stadsmiljöverksamhet

Stockholms puls ska förenas med gröna, rofyllda miljöer. Staden ska slå vakt om grönområden och den stadsnära naturen. Stockholm ska vara en stad som är ett levande ekosystem. En grönare stad med många träd bidrar till att förbättra luftkvaliteten, reglerar temperaturen, dämpar buller och oljud, förbättrar avrinningen vid kraftig nederbörd och stärker förutsättningar för bin och andra livsviktiga pollinatörer.

Stockholmarna älskar sina grönområden både för rekreation och för motion. Städer med en hög andel stadsnära grönska har generellt sett bättre folkhälsa och en positiv effekt på psykisk ohälsa och stress. Ingen stockholmare ska ha långt till grönområden. Stockholm ska följa den nya 3-30-300-regeln som innebär att alla stockholmare ska kunna se minst tre träd från sitt hem, sin skola och sin arbetsplats, stads kvarter ska ha minst 30 procent trädkrontäckningsgrad, och stockholmarna ska ha som längst 300 meter till ett grönområde.

Stockholms parker är en viktig resurs som behöver vårdas väl. Nedskräpning är tyvärr ett återkommande problem i parker med ett stort antal besökare. Nedskräpning bidrar till otrygghet och minskad trivsel, men framförallt leder det till fler mikroplaster i naturen, i vattnet och slutligen i oss människor. Det ska bli lättare för den som besöker parker och naturområden att hålla rent genom fler smarta och solcellsdrivna papperskorgar. Resurserna till såväl renhållning som underhåll ökas ytterligare. Staden ska möjliggöra för en kommunal nedskräpningsavgift, för att personal från staden ska kunna bötfalla de som skräpar ner. Parker och andra grönområden kan också stärka stadens biologiska mångfald genom att få växa naturligt under sommarmånaderna och att sly och täta buskage rensas mer selektivt. Staden ska skapa fler stadsängar med pollinatörsvänliga växter på fler platser i staden och fler tätortsnära betande djur.

Tyvärr finns det fortfarande grå och slitna ytor i Stockholm som inte används men som har stor potential. Det kan röra sig om områden under broar och motorvägar men även öppna asfalterade ytor. Här finns goda möjligheter till förgröning. Miniparker på bara

ett fåtal kvadratmeter gör stor skillnad. Murar och bullerplank ska kläs i grönt och minska de gråa inslagen i stadsbilden. Fler av stadens husväggar och tak ska bli grönare.

Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att den gemensamma stadsmiljön är välskött, tillgänglig och trygg i hela Stockholm och ger alla stockholmare möjligheter till möten och rekreation. Att arbeta för parker, natur- och kulturresevat och naturområden med hög kvalitet och förbättrade förutsättningar för vistelse, för gående och cyklister är särskilt prioriterat. I takt med att staden växer ökar användning av grönområden och parker, vilket ställer högre krav på stadsdelsnämndernas skötsel och underhåll.

En ren och snygg stad skapar trygghet. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för ökad trygghet i det offentliga rummet genom god renhållning i offentliga miljöer och förebyggande arbete mot klotter, skadegörelse och nedskräpning. Kriminalitet och otrygghet ska motverkas tillsammans med kommunstyrelsen och andra berörda nämnder genom åtgärder som fysiskt bygger in trygghet i stadsmiljön. Belysning på mörka platser ska utökas där otryggheten på kvällstid minskar stockholmarnas frihet. Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med andra berörda nämnder, bolagsstyrelser, fastighetsägare och privata aktörer genomföra platssamverkan för att tillsammans med boende utveckla attraktiva och trygga stadsdelar. För lokala satsningar på utegym, torg, förbättrad säkerhet för gående och cyklister samt upprustning av parker och andra lokala satsningar finns medel avsatta i central medelsreserv.

Prioritering och fördelning av stadsdelsnämndernas investeringsbudget inom stadsmiljöområdet sker fortsatt i samarbete mellan trafiknämnden och stadsdelsnämnderna. Samordningsgruppen under ledning av stadsträdgårdsmästaren arbetar med stadens strategiska satsning på grönområden i enlighet med översiktsplanen. Berörda stadsdelsnämnder ska vara delaktiga i trafiknämndens arbete med det utökade investeringsuppdraget i parker och gröna stråk i ytterstaden. Stadsdelsnämnderna ska delta i arbetet utifrån sin kunskap om lokala förhållanden och kontakt med invånarna i respektive stadsdel.

Uppgifter

Stadsdelsnämnderna hanterar investeringar samt drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, i den mån det inte avser investeringar som utgör en del av en exploatering.

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- dagvattenhantering
- drift och underhåll av parker, parkvägar och grönområden, inklusive barmarksrenhållning och vinterväghållning
- naturområden
- naturresevat
- strandbad

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med en storsatsning på ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva Stadspark
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att promenadstråk är upplysta på kvällar och nätter, samt investera i bättre och mer belysning i stadens parker i syfte att skapa mer trygghet och trivsel
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser använda ytor som är öde under vinterhalvåret till pop-up ytor, vinteraktiviteter och evenemang

- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser omvandla delar av stadens gräsmattor till små odlingslotter samt öronmärka ytor för stadsodling och innovativa odlingslösningar, samt tillgängliggöra stadens parker för förskolebarn samt tillse att alla förskolor ska ha tillgång till egna odlingslotter för att lära barnen om matens väg från jord till bord, samt möjliggöra mer stadsodling i parker, på kvartersgårdar, tak, kolonilotter och gågator, samt utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling
- med berörda nämnder och bolagsstyrelser omvandla Skeppsbron till en attraktiv och välkomnande mötesplats för fotgängare och cyklister, med promenadstråk som knyter an till Slussbron och nya Slussenområdet, tillföra mer grönska, lokaler, flytbryggor och bryggplatser för restaurangbåtar och fiskebåtar, marknadsplatser för tillfälliga evenemang och lokala näringsidkare, en levande kaj, samt göra Skeppsbron till en av Stockholms sommargångator och minska utrymmet för bilar och parkeringsplatser
- samtliga papperskorgar i ytterstaden ska bytas ut mot innovativa, kapacitetsstarka, komprimerade och solcellsdrivna sopkärl
- färdigställa parken i Atlastäppan
- skapa fler levande och attraktiva torgmiljöer i Bromma, likt Nockeby Torg
- skapa ett mer levande torg med inspiration från Italien och Frankrike vid korsningen Disponentgatan och Strålgatan
- anlägga ett permanent utegym på Lilla Essingen
- anlägga bastuflottar på Stora Essingen och Lilla Essingen, vid Luxparken samt Oxhålsbadet
- tillsammans med berörda nämnder och bolag skapa en kajakförvaringsplats i Norra Djurgårdsstaden, i första hand längs Husarviken
- göra Storängstorget till ett nytt sommartorg och stänga av delen av Lövängsgatan längs torget från biltrafik sommartid
- rusta upp och anlägga små parker, så kallade pocket parks, under Kungsholmens broar
- fortsätta utvecklingen av en ny parkmiljö på Södermalm i den västra delen av det nedlagda spårområdet som är belägen nedanför Södersjukhuset och längs Årstaviken. I arbetet ska Södermalms stadsdelsnämnd samarbeta med det lokala civilsamhället och det lokala näringslivet, samt relevanta nämnder, bolagsstyrelser, myndigheter och aktörer, samt främja aktiviteter och lokalt företagande
- arbeta med kostnadseffektiva trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder utifrån lokala lägesbilder med särskilt fokus på stadens otrygga och utsatta områden
- fortsätta utveckla och intensifiera arbetet med en aktiv platssamverkan och platsaktivering tillsammans med berörda nämnder, bolagsstyrelser och privata aktörer utveckla den lokala stadsmiljön för att skapa en trygg och attraktiv närmiljö, samt starta upp platssamverkan och platsaktivering på fler platser i Stockholm
- utveckla arbetet med behovsstyrt renhållningsarbete istället för enbart jämna intervaller
- höja ambitionen i renhållningsrelaterade investeringar, samt utveckla och värna värden i stadsdelarnas parker
- utöka, utveckla och höja ambitionsnivån på renhållning, städning, skötsel och slyröjning av stadens parker i syfte att skapa ökad trygghet och trivsel
- utveckla och höja ambitionsnivån på skötseln av naturreservat
- bibehålla en hög efterlevnad av 24-timmars städgaranti för en renare stad. Städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klottersanering ska efter behov ske inom 24 timmar efter anmälan

- delta i det av trafiknämnden ledda stadsövergripande arbetet med att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning
- främja livskvalitet för stockholmare i alla åldrar genom att underlätta för sociala aktiviteter, utomhusvistelse och vardagsmotion
- i samarbete med idrottsnämnden samt miljö- och hälsoskyddsnämnden arbeta med att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden, samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning
- tillsammans med trafiknämnden fortsatt verka för tydligare vägvisning i närheten av naturreservat i syfte att underlätta för besökare att hitta till naturreservaten
- tillgänglighetsanpassa badplatser, lekparkar, parkvägar och parkbänkar, samt undanröja fysiska hinder i stadsmiljön
- genomföra ny- och reinvesteringar i spontanidrottsytor samt vid planering av spontanidrottsytor ta jämställdhetsperspektiv i beaktning och möjliggöra en mångfald av spontanidrotter tillsammans med idrottsnämnden, berörda myndigheter och lokala föreningar
- i samarbete med idrottsnämnden utreda och anlägga konstgräs på befintliga grusytor på parkmark och göra utvalda tider bokningsbara
- i samarbete med kulturnämnden och trafiknämnden verka och underlätta för fler historiska skyltar, bilder och konstnärlig utsmyckning i stadsmiljön
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser införa 3-30-300-regeln som norm i Stockholms stadsplanering för att alla stockholmare ska ha nära till träd och grönområden
- tillsammans med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser öka antalet träd i staden och ersätta varje träd som fälls med minst två nya
- bistå trafiknämnden i arbetet med att skapa fullvärdiga cykelpendlingsstråk och bidra till att anpassa stadsmiljöerna för att minska konfliktytor mellan gående och cyklister
- fortsätta arbetet med Grönare Stockholm där fokus är att stärka arbetet med grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens parker och grönområden samt stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen
- vidareutveckla och stärka ekologiska värden i stadens parker, naturområden och naturreservat med utgångspunkt i handlingsplanen för biologisk mångfald, framförallt genom att öka andelen perenna rabatter som främjar pollinatörer och verka för fler tätortsnära betesdjur som ekosystemtjänst i syfte att minska kostnaderna för manuell slyröjning, stärka den biologiska mångfalden och förbättra stockholmarnas stadsmiljö
- genomför åtgärderna för biologisk mångfald i de stadsdelsvisa åtgärdsprogrammen
- utveckla samverkan med trafiknämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden kring den ekologiska grönytekomensationen
- utveckla arbetet med klimatanpassning med fokus på skyfallsåtgärder och motverkande av värmeöar utifrån värmekarteringen med prioritet på platser med störst behov. Nämnden ska utgöra stöd för stadens samlade skyfallsarbete genom nämndens skyfallsfunktion. Asfalterad mark ska brytas upp för att tillföra mer grönska och hantera skyfall
- i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser successivt sätta upp dricksvattenfontäner i hela staden, särskilt i de områden som pekats ut som riskområden för värmeöeffekter
- planera för att successivt fasa ut det egna såväl som upphandlade beståndet av arbetsfordon och maskiner drivna av fossila bränslen i syfte att minska miljöpåverkan och buller i stadsmiljön

- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden, arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden utvärdera och revidera de gröna parkeringstalen i syfte att göra det mer attraktivt med hållbara mobilitetstjänster så som elbilpooler före parkeringsplatser vid nybyggnation
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden intensifiera arbetet med att rena stadens vattendrag- och bottnar genom bland annat ökad samordning med civilsamhället
- investera i åtgärder som stärker friluftslivet, såsom upprustning och belysning av motionsspår och löparbanor, bättre skyltning om exempelvis sportfiske och andra friluftaktiviteter samt tillgänglighetsanpassningar
- öka vistelsevärden på platser vid vatten genom exempelvis bryggor och attraktiv möblering vid vatten samt levandegöra ytor nära vatten i syfte att öka trivsel, trygghet, tillgänglighet och nyttjandegrad. Medel avsätts i central medelsreserv för medfinansiering med halva investeringen
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser tillse att det finns minst en bastuflotte i varje stadsdel, verka för fler badstegar och klippbad, göra räddningsstegar även till badstegar samt anlägga fler strandbad i hela Stockholm
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta arbetet med kartläggning av stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa deras utveckling över tid
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden samt stadsbyggnadsnämnden fortsätta utreda lämpliga biotopskyddsområden i staden
- Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024

Ekonomiskt bistånd

Om livet förändras och människor hamnar i svåra situationer ska samhället finnas där och hjälpa både i stunden och för att komma vidare till en hållbar livssituation. Även om det personliga ansvaret för individens situation alltid är stort, ska stödet finnas där för den som behöver samhällets hjälp, särskilt om behovet är mycket stort. Ekonomiskt bistånd är en rättighet och ingen ska avstå från att söka det för att det är för komplicerat eller anses vara stigmatiserande. Felaktiga utbetalningar ska minimeras och förebyggas, bland annat genom att skapa förutsättningar för de sökande att göra rätt. Det ska finnas funktioner för att säkerställa att utbetalat ekonomiskt bistånd har skett på korrekt grund och för att bättre säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar, vid behov genom handläggare för felaktig utbetalning.

Stadsdelsnämnderna ska genom individuellt utformade insatser ge personer med ekonomiskt bistånd stöd att bli självförsörjande. Insatserna ska syfta till att hjälpa personer att snabbt nå egen försörjning för att undvika långvarigt behov av bistånd. All utredning inom ekonomiskt bistånd, liksom bedömning och tillgång till insatser, ska ske med hög rättssäkerhet och utifrån likabehandlingsprincipen. För att förebygga långvarigt utanförskap och motverka utsatthet ska personer som uppbär ekonomiskt bistånd få stöd och hjälp med att så fort som möjligt bli självförsörjande. Varje person som går från bidrag till ett arbete är en vinst, både för individen och för samhället. Arbetet ska ske i nära samarbete med stadens Jobbtorg och för den enskilde ska upplevelsen vara sömlös mellan stadsdelsnämndernas och arbetsmarknadsnämndens verksamheter.

Ett tryggt boende, ett eget hem, är ofta en förutsättning för återhämtning och ökad livskvalitet för den som exempelvis lever i missbruk och hemlöshet. Stadsdelsnämnderna ska arbeta för att motverka hemlöshet och särskilt viktigt är det att staden hjälper barnfamiljer utan bostad så att barn får ett tryggt boende. Bostadslösa barnfamiljer ska inte placeras på vandrarhem eller hotell utan erbjuds trygga och långsiktiga boendialternativ.

Det är extra allvarligt när barn far illa. Oavsett om det handlar om misshandel, psykisk ohälsa, försummelse eller ekonomiska svårigheter ska samhället finnas där för att fånga upp de barn som på olika sätt behöver stöd. Samhället måste också bli bättre på att förebygga att barn hamnar i utsatthet. Stockholms stad har alltid det yttersta ansvaret för de personer som bor i Stockholm och byråkrati och bristande helhetssyn ska aldrig ge negativa konsekvenser för den enskilda. Oavsett vem du är eller var i staden du bor ska du ha samma möjligheter, samma trygghet och samma service.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- myndighetsutövning gentemot enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen
- insatser för att den enskilde ska bli självförsörjande

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- ställa krav på dem som mottar ekonomiskt bistånd att stå till arbetsmarknadens förfogande
- ha funktioner för att säkerställa att utbetalat ekonomiskt bistånd har skett på korrekt grund och bättre säkerställa återbetalning av felaktiga utbetalningar, vid behov genom handläggare för felaktig utbetalning
- särskilt prioritera utvecklingen av arbetssätt för sjukskrivna och personer med sociala/medicinska skäl för att sänka trösklarna till arbete
- utveckla och stärka samverkan mellan socialtjänstens olika verksamheter för att hushåll med osäkra boendeförhållanden, särskilt barnfamiljer, ska hitta en varaktig bostad
- utgå från ett tydligt barnperspektiv och särskilt beakta barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd
- säkerställa att handläggning av biståndsansökningar går snabbt, är rättssäkra och bidrar till att biståndstagare får en plan för egen försörjning på kortast möjliga tid
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden bidra till en digital och automatiserad ansökningsprocess för ekonomiskt bistånd
- verka för att vägen till arbete och kunskaper i svenska är kort så att nyanlända snabbt kommer in i egen försörjning

Arbetsmarknadsåtgärder

Försörjning genom eget arbete är avgörande för att människor ska få möjlighet att leva självständiga liv och förverkliga sina livsdrömmar. För att förebygga långvarigt utanförskap och motverka utsatthet ska personer som uppbär ekonomiskt bistånd få stöd och hjälp med att så fort som möjligt bli självförsörjande. Varje person som går från bidrag till ett arbete är en vinst, både för individen och för samhället. Arbetet ska ske i enlighet

med stadens strategi för arbetsmarknadsinsatser och i nära samarbete med stadens Jobbtorg och för den enskilde ska upplevelsen vara sömlös mellan stadsdelsnämndernas och arbetsmarknadsnämndens verksamheter. Feriejobben är viktiga för att tidigt ge fler unga en första arbetslivserfarenhet och för kompetensförsörjningen till stadens verksamheter.

Uppgifter

Stadsdelsnämndernas ansvar omfattar bland annat:

- att utreda behov av förberedande eller parallellt stöd för personer som tar del av arbetsmarknadsinsats inom Jobbtorg Stockholm
- stödinsatser i form av lönebidrags- och OSA-anställningar (offentligt skyddat arbete)
- rekrytering och anställning av feriearbetande ungdomar

Kommunfullmäktiges inriktning för verksamhetsområdet

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska stadsdelsnämnderna:

- utöka det uppsökande arbetet med stadsdelsmammor
- långtidsarbetslösa ska få kompletterande stöd för att snabbt komma i arbete
- erbjuda ungdomar feriejobb under sommar-, höst- och vinterlov
- feriejobben ska ha meningsfulla arbetsuppgifter och förbereda för arbetslivet
- verka för att fler feriejobb inriktas mot skötsel och kvalitetshöjning av stadens parker och offentliga miljöer
- i samverkan med arbetsmarknadsnämnden säkerställa att fler ungdomar ges möjlighet att feriearbeta i ett annat stadsdelsområde än där de bor
- prioritera ungdomar med funktionsnedsättning, med sociala skäl, som avbrutit gymnasiestudier eller bedöms ha behov av språkstödande insats vid fördelning av feriejobb
- stärka möjligheterna att tillgodose olika gruppers behov av insatser regionalt genom samverkan med andra stadsdelsnämnder
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och berörda nämnder samverka inom ramen för samordningsförbundet Stockholm stad kring förrehabiliterande insatser som syftar till att överbygga glapp mellan parternas ansvar och kompetensområden
- bidra till att Stockholmsjobb som tillsätts av arbetsmarknadsnämnden kan genomföras på ett ändamålsenligt sätt genom att individen får relevant holistiskt stöd
- säkerställa att OSA-anställningar kan placeras utanför stadens verksamheter, särskilt inom civilsamhälle och den sociala företagssektorn
- säkerställa att nyanlända informeras om rätten till föräldraledighet och pappamånader i syfte att fler utrikes födda kvinnor ska närma sig arbetsmarknaden

Arbetsmarknadsnämnden

Försörjning genom eget arbete är avgörande för att människor ska få möjlighet att leva självständiga liv och förverkliga sina livsdrömmar. Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat 2025 och det krävs för att fler stockholmare ska kunna komma i arbete.

Arbetsmarknadsnämnden ska kontinuerligt anpassa sin verksamhet utifrån konjunkturläget och Arbetsförmedlingens prioriteringar för att säkerställa att stockholmare snabbt når egen försörjning. Arbetsmarknadsnämnden ska också som en del av sitt uppdrag samverka med näringslivet samt aktivt delta i stadens övergripande arbete att skapa ett gott företagsklimat i Stockholm. Ett särskilt fokus ska läggas på de individer som står långt ifrån den reguljära arbetsmarknaden. Dessa ska få stöd för att snabbt komma i arbete och vid behov erbjudas att läsa in gymnasiekompetens eller en arbetsplatsnära yrkesutbildning i ett bristyrke.

Utbudet av vuxenutbildning ska snabbt anpassas efter efterfrågan samt i linje med arbetsmarknadens behov. Genom nämndens utbildningar och insatser erbjuder staden flera möjligheter för den enskilde att etablera sig på arbetsmarknaden. Innovation inom alla nämndens verksamheter ska främjas genom eget utvecklingsarbete och tillsammans med fristående aktörer och ideell sektor. Stadens arbetsmarknadsinsatser ska vara meningsfulla och syfta till att öka förutsättningar för hållbar arbetsmarknadsetablering för nämndens målgrupper.

Rekryteringsbehovet till välfärdsyrken och särskilt äldreomsorgen är stort under kommande år. Under pandemin ökade söktrycket till utbildningar i vård och omsorg men fler måste söka sig till en karriär i framtidens välfärd. Arbetsmarknadsnämnden bidrar med flexibla utbildningar, så att äldreomsorgens befintliga personal kan kompetensutveckla sig och ta nästa steg i karriären, och rätt insatser för att fler ska söka och klara utbildningar till välfärdens yrken.

Vi behöver också se till att Stockholms företag har tillgång till rätt yrkeskunskap. Idag är det ett problem att flera branscher inte har tillgång till den kompetens de behöver för att växa och flera av dem behöver högkvalificerad arbetskraft från hela världen. Nämnden ska bidra till arbetet för att underlätta för talangattraktion. Samtidigt ska nämnden bistå skolformer för unga och i sin egen verksamhet locka fler till yrken som idag har svårt att hitta personer att anställa genom att elever tidigt får information om vilka branscher som erbjuder stora möjligheter till jobb och att de vid prao eller praktik får möjlighet att prova på dessa.

Det behövs också fler lärlingsplatser och lärlingsprogram och elever ska få information om att dessa finns. Bristyrkesutbildningar ska prioriteras och utvecklas i nära samarbete med berörda branscher och företag och detta gäller både inom vuxenutbildningen och nämndens övriga verksamhet. Stockholm är ett internationellt centrum för innovation och entreprenörskap där stadens unga och äldre elever bidrar till Stockholms tillväxt i växande branscher. Stockholm ska vara i framkant i Europa på att lotsa unga från utanförskap till nya jobb.

Unga som lider av psykisk ohälsa eller av annat skäl inte genomför eller slutför sin utbildning ska sökas upp av nämnden i syfte att öka antalet som studerar och tar examen eller arbetar. I detta arbete ska digitala arbetsätt och möjligheten att jobba på distans nyttjas och utvecklas. Personer med funktionsnedsättning ska inte fastna i åtgärder utan ges möjlighet att nå egen försörjning. För att nå dit måste personen kunna få individuell stöd som utgår från den enskildes behov. Vi måste utgå från människors vilja att arbeta

(C) AmN:2

och ge företag möjlighet att ta emot individer med funktionsnedsättning utan att tidskrävande utredningar behöver göras innan mottagandet sker.

Vi vill att ansvaret för rekrytering och anställning för Stockholmsjobb flyttas till stadens Jobbtorg, som har helhetsansvaret för arbetsmarknadsinsatser för stadens målgrupper. Alla nämnder och bolag har ett ansvar för att ta fram arbetsplatser för personer med Stockholmsjobb eller andra insatser i form av anställningar och praktikplatser.

Stockholm ska vara ett nationellt och internationellt föredöme för snabb etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Vägen till arbete och kunskaper i svenska ska vara kort så att människor snabbt kommer in i egen försörjning. Både civilsamhället och näringslivet har under lång tid saknats i Sveriges integrationspolitik. Under den gångna mandatperioden har Integrationspakten haft som mål att staden ska samarbeta med föreningar, företag och andra som vill bidra till bättre integration. Det är dags att gå längre och ge mer ansvar för integrationspolitiken till de som vill och kan vara en brygga in i det svenska samhället.

Civilsamhället ska få möjlighet att bedriva den lagstadgade samhällsorienteringen och staden ska se till att den kompletteras i både tid och innehåll på ett sätt som gynnar deltagande, förståelse för det svenska samhället och fortsatt engagemang i det lokala samhället. Deltagande i samhällsorientering för nyanlända ska vara ett krav för att få försörjningsstöd och jobbcoachning i Stockholms stad. Alla integrationsprojekt som staden finansierar ska involvera både utrikes födda och etablerade stockholmare.

Språket är grunden för att integreras. När man kommer som ny till Stockholm ska man ha möjligheten att studera svenska från dag ett. Dagens sfi, svenska för invandrare, behöver bli bättre. Nämnden ska säkerställa att sfi är ändamålsenlig, ger goda kunskaper i svenska och utgår från de förutsättningar som individer har. sfi-elever ska få studera i sammanhållna grupper, med intag som mest var femte vecka, och kunna studera i fler paket som kombinerar yrkesstudier med sfi. Antalet studiecoacher och handledare som stöttar elever i sitt lärande ska öka även på studieväg 2 inom sfi och studie- och yrkesvägledningen ska utvecklas inom hela komvux, men särskilt på sfi för att tydliggöra kopplingen mellan studier i svenska och vägen till ett arbete.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- verksamheten vid stadens jobbtorg
- rekrytering, anställning och samordning av Stockholmsjobb och liknande insatser
- samordning och utveckling av feriejobb för ungdomar, samt anskaffning av handledning
- det kommunala aktivitetsansvaret för 16-19-åringar
- samordningsansvar för stadens samverkan med Arbetsförmedlingen
- vuxenutbildning inklusive svenska för invandrare (sfi)
- lagstadgad samhällsorientering för nyanlända
- samordning av stadens arbete med mottagande och etablering av nyanlända
- avtal för förmedlingstjänster avseende ställföreträdare samt stadens förvaltar-enhet

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska nämnden:

- med hjälp av digitala arbetssätt arbeta mer aktivt med att nå unga hemmasittare

- personer med funktionsnedsättning ska få stöd att nå egenförsörjning genom individuella insatser och staden ska bidra till att bredda rekryteringen på arbetsmarknaden.
- bidra till att stadens nämnder arbetar målinriktat med inkluderande rekrytering
- bistå stadens alla nämnder och bolag i att se över vilka arbetsuppgifter som kan erbjudas serviceassistenter
- bidra till att sociala samarbeten vid upphandlingar är norm, inte undantag
- ge civilsamhället möjlighet att bedriva den obligatoriska samhällsorienteringen.
- inför kommande avtalsperiod säkerställa en ökad reformtakt inom sfi med sammanhållna grupper, fler yrkespaket, utvecklad studie- och yrkesvägledning, samt utökad tillgång till handledare hos alla utbildningsanordnare
- tillsammans med berörda nämnder säkerställa att alla integrationsprojekt som Stockholms stad stödjer ska involvera både utrikes födda och etablerade stockholmare
- tillsammans med kommunstyrelsen verka för att det öppnas ett ankomstboende för asylsökande i Stockholm för att få en fungerande integrationskedja
- fortsätta att stärka kopplingen till arbetsmarknaden inom sfi genom aktiviteter som arbetslivsorientering, praktik och matchning, särskilt med hjälp av integrationspaktens partnerskap
- utveckla vuxenutbildningen och studie- och yrkesvägledningen för att stärka möjligheterna till omställning på en arbetsmarknad med föränderliga behov
- utveckla samarbetet med länets kommuner och Region Stockholm kring vuxenutbildningen för att stockholmare ska mötas av ett bredare utbud av utbildningar
- fortsätta utveckla sfi för föräldralediga, med fördel på introduktionsförskolorna, och komplettera med integrations- och arbetsfrämjande insatser
- arbeta uppsökande mot unga som varken arbetar eller studerar och mot nyanlända kvinnor som står utanför arbetsmarknaden
- i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna arbeta med insatser för de ungdomar som nås genom sociala insatsgrupperna, både målgrupperna 12–18 år samt 19–29 år
- genom vuxenutbildningen erbjuda möjligheter för fler av stadens medarbetare att bli behöriga inom sina yrken och har tillräckliga kunskaper i svenska språket
- i samverkan med kommunstyrelsen utveckla vuxenutbildningen som strategisk aktör inom stadens egen kompetensförsörjning
- stärka verksamhets- och avtalsuppföljningen inom vuxenutbildningen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- utveckla integrationspakten och höja målen för förmedlade anställningar och praktikplatser hos partnerföretagen
- mer av arbetsmarknadsinsatserna ska bedrivas med eller av civilsamhället och sociala företag
- dra nytta av Stockholms dynamiska arbetsmarknad och växande branscher för att lotsa unga till framtidens jobb
- samarbeta med arbetsgivare för att erbjuda sfi kopplat i direkt anslutning till arbetsplatser eller inför en anställning
- vara pådrivande i arbetet för att förbättra och påskynda etablering och inkludering i samhället för nyanlända, särskilt boende i stadens genomgångsbostäder, genom samarbete med civilsamhälle, näringsliv samt arbetsförmedlingen och andra statliga myndigheter
- genom Welcome House samla stadens verksamheter och andra aktörer som möter nyanlända

(C)
AmN:4

- bidra till arbetet för att underlätta för talangattraktion och genom ett International House och tillsammans med statliga myndigheter se till att arbetskraftsinvandring till Stockholm är enkelt och attraktivt
- bidra till akademisk arbetsmarknadspolitisk forskning och utvärdering för att säkerställa evidensbaserat arbete i nämndens verksamheter
- bidra till att fler brukare inom daglig verksamhet kan delta på den ordinarie arbetsmarknaden
- tillsammans med berörda nämnder stärka stadens arbete för att säkra kompetensförsörjningen i såväl näringsliv som offentliga verksamheter, bland annat genom utvecklad internationell talangattraktion och nämndens ansvar för International House
- införa en klimatprofil på stadens yrkeshögskola Frans Schartau
- starta en YH-utbildning för chefer i välfärdsverksamheter vid Frans Schartau
- bidra till att skapa fler avlastande och enkla instegsjobb inom vård och omsorg samt inom näringslivet
- tillsammans med stadsdelsnämnderna och stadsdelsmammorna utöka uppsökandet av kvinnor som står långt från arbetsmarknaden och utveckla insatser som kortar vägen till arbete för dessa
- säkerställa att nyanlända informeras om rätten till föräldraledighet och pappamånader i syfte att fler utrikes födda kvinnor ska närma sig arbetsmarknaden

Avfallsnämnden

Omfattningen av nämndens uppgifter är därmed reglerad i lag och författning. Utförandet av den faktiska avfallsverksamheten åligger Stockholms Stadshus AB:s dotterbolag Stockholm Vatten och Avfall AB. Verksamheten bedrivs inom dess dotterbolag Stockholm Avfall AB. Nämndens ledamöter utgör genom personunion även styrelse för Stockholm Avfall AB. Budget för nämndens verksamhet upprättas därför inom Stockholm Avfall AB.

Avfallsnämndens verksamhetsplanering upprättas genom nämnda personunion av styrelsen för Stockholm Avfall AB. Styrning av verksamheten sker därmed genom ägar-direktiv till bolaget inom Stockholms Stadshus AB

Nämndens uppgifter

- Avfallsnämnden har verksamhetsansvaret för de uppgifter som enligt miljöbalken eller andra författningar åligger staden i fråga om avfallshantering
- upprättande av förslag till renhållningsordning
- upprättande av förslag till avfallsplan
- upprättande av förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall

Exploateringsnämnden

En växande och attraktiv stad

Stockholm ska vara en växande och attraktiv stad som lockar människor, företag och besökare från hela världen. Stockholm ska bli ännu bättre på att få fram tillräckligt många bostäder och överkomliga bostäder i olika prisnivåer. Stockholm ska vara en stad med utbud av såväl exklusiva våningar som billiga första boenden och allt där emellan.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt och vara en levande och socialt hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutveckling som verktyg för en hållbar utveckling ska tas tillvara. Staden ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm.

Bostadsbristen drabbar unga som ska flytta hemifrån och barnfamiljer som delar på sig med hotar också både Stockholms företagsklimat och utvecklingen som storstad. Bostadsmarknaden behöver mer rörlighet, fler och nya upplåtelseformer, bättre utnyttjande av de bostäder som redan finns och en stor nybyggnation. Miljö och social hållbarhet ska vara fundament i ett långsiktigt hållbart byggande där människor trivs och känner sig trygga i sitt bostadsområde.

En stad med fler billiga bostäder

Stockholms stad har ett ansvar att möta upp rätten till bostad för kommunens invånare. Samtidigt ökar kostnaden för att bygga nya bostäder och trots att allt fler väljer att bli stockholmare varje år börjar efterfrågan på stora nyproducerade hyresrätter att minska på grund av höga hyror. Däremot efterfrågas billigare hyresrätter av stora grupper som redan idag finns i Stockholm eller önskar flytta hit. Därför ska staden hitta sätt att erbjuda fler lägenheter med lägre hyra för att klara bostadsförsörjningen för alla.

Ett viktigt verktyg är att ställa villkor på billigare bostäder när mark upplåts för att bygga nya bostäder. En andel av alla markanvisningar till både allmännyttan och privata hyresvärdar ska vara öronmärkta för särskilt billigt boende och därmed upplåtas med lägre pris för byggrätterna. Stockholms stad ska samarbeta i tidigt skede med privata byggherrar som vill bidra till fler billiga bostäder. Vid nybyggnation ska billiga bostäder integreras med andra former av bebyggelse för att minska segregationen. Stockholms stad ska vara mer flexibel med finansieringsprincipen för enskilda bostadsprojekt och istället se till nyttan för hela staden, inklusive målet om en hållbar bostadsförsörjning, när stadsutveckling genomförs.

Det ska bli billigare att bygga bostäder. Därför ska alla byggnormer ses över i samverkan med andra berörda myndigheter och de som inte är ändamålsenliga ska plockas bort. Det kan till exempel handla om att studentbostäder inte ska behöva ha samma krav på parkeringsplatser men också att det byggs lägenheter med något enklare standard som fler kan ha råd med. Även regelverk kring riksintressen, strandskydd eller kulturskydd fördyrar eller sätter käppar i hjulet för nybyggnation. Staden ska verka för en översyn av de riksintressen som påverkar bostadsbyggande i Stockholm och även pröva ifall bostäder kan vara ett eget riksintresse. Kulturskyddet bevarar många viktiga värden men är inte alltid ändamålsenligt. Staden ska verka för att kulturskydden blir till ett enhetligt skydd som är lättare att tillämpa.

En stad med ökat bostadsutbud och större rörlighet

Förutom fler billiga bostäder som sänker tröskeln in på Stockholms bostadsmarknad finns det också ett stort behov av att tillgängliggöra fler bostäder och göra det möjligt för människor att lättare byta boende om deras bostadsbehov ändras. Stockholm behöver alltså inte bara fler bostäder i olika prisnivåer, det behövs också bostäder för de som snabbt behöver en bostad men kanske under en mer begränsad tid.

Ett vanligt första steg in i ett boende är en hyresrätt. Tyvärr motsvarar tillgången på hyresrätter långt ifrån den efterfrågan som finns. För att få ett förstahandskontrakt krävs ofta ett decennielångt köande. Bristen på hyresrätter blir inte bara ett problem för dem som behöver någonstans att bo, det blir också ett problem för tillväxt och utveckling i Stockholm eftersom människor som vill komma hit för att jobba eller forska hindras att göra det. Staden ska därför bygga fler hyresrätter.

Hyresrätter och bostadsrätter ska kompletteras med fler upplåtelseformer såsom ägarlägenheter och kooperativa boendeformer där en hyresrättsförening kan äga fastigheten där hyreslägenheterna finns. Ett annat sätt att öka utbudet av bostäder är att fortsätta arbetet med att underlätta för villaägare att ordna med en uthyrningsdel av fastigheten eller att bygga ett attefallshus på tomten. Stockholm ska se bortom hyresrätten och bostadsrätten. Arbetet med bland annat kollektivboenden, ägarlägenheter, talangbostäder och moderna student- och seniorboenden ska fortsätta och växlas upp.

Staden ska samla ihop flera mindre detaljplaneområden och därigenom kunna korta processen genom att större markanvisningar kan ske samtidigt till ett antal mindre byggaktörer. På detta sätt kan också konkurrensen förbättras och fler aktörer bidra till Stockholms byggtakt.

En stad med blandade bostadsområden

Allt fler människor väljer att flytta till Stockholm och antalet stockholmare växer. På många håll i Stockholm byggs nya bostadsområden och stadsdelar utvecklas och byggs till. När staden växer är det viktigt att den växer långsiktigt hållbart och att grunden läggs för en hållbar och miljövänlig livsstil. Staden ska planeras inte enbart för att få rum med så många bostäder som möjligt utan också för att bostadsområdena som växer fram ska ha god tillgång på förskolor, idrottsytor, grönområden och rum för kultur och möten.

Stockholm byggs hållbart genom att blanda olika boendeformer. Alla ska få plats i Stockholm och människor med olika erfarenheter ska kunna träffas i sin vardag. Staden ska verka för en blandning av upplåtelseformer och bostadsstorlekar i alla bostadsområden. Att blanda boendeformer är lika viktigt i ytterstaden som i innerstaden.

Dessutom brådskar behovet av att utveckla Stockholms miljonprogramsområden om vi på allvar ska kunna utmana segregationen. Via detaljplaner och byggrätter ska staden säkerställa olika boendeformer som ger blandade områden. Staden ska också uppmuntra till subventionerade egnahemsköp och strategiska ombildningar. Staden ska aktivt överbrygga segregeringande barriärer och bygga ihop olika stadsdelar med olika socioekonomiska grupper. Så bygger vi Stockholm långsiktigt starkt.

Exploateringsnämndens roll i förhållande till dessa mål

Exploateringsnämnden ska säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och uppfylla stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till 2030 med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska utveckla och förvalta stadens markinnehav så att en hållbar utbyggnad av staden säkerställs.

Exploateringsnämnden ska arbeta för att staden tidigt i utvecklingen säkerställer goda möjligheter för offentlig service, olika boendetyper, näringsliv, föreningsliv, kultur, idrott och rekreation i hela staden. Stockholmarna ska involveras i arbetet för att nämnden ska kunna ta hänsyn till åsikter, synpunkter och behov, särskilt när det gäller att utveckla den fysiska miljön utifrån ett medborgarperspektiv och ökad trygghet. För att skapa ett levande, attraktivt och tryggt Stockholm i stadens alla områden ska nämnden arbeta för en blandning av arbetsplatser, service och bostäder. Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt och som minskar transporter. Nämnden ska särskilt prioritera fotgängare, cyklister och kollektivtrafik vid planeringen av trafikmiljöer.

Behovet av fler bostäder har hög prioritet och exploateringsnämnden ska vara drivande för en hög bostadsbyggnadstakt på både kort och lång sikt i en föränderlig konjunktur. Nämnden ska arbeta för att nå stadens mål om att 10 000 klimatsmarta bostäder byggs per år till 2025 med en blandning av upplåtelseformer, boendetyper och bostadsstorlekar i hela staden. Näringslivsperspektivet ska stärkas. Nämnden ska ha en tydlig organisation och strategiskt, proaktivt och systematiskt arbeta för fler näringslivetableringar, fler externa utförare och byggare av samhällsfastigheter. Nämnden har ett helhetsansvar vid exploatering och ska samverka med övriga nämnder, bolagsstyrelser och byggaktörer för att nå stadens mål gällande samhällsfunktioner, näringsliv, miljö- och klimatarbete och grönområden av hög kvalitet.

Nämnden ska främja en klimatsmart och resurseffektiv stadsutveckling och ansvara för arbetet med att utveckla stadens områden med hållbarhetsprofil. Metoder för markanvisningar ska väljas för att bidra till social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Exploateringsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 Hållbara städer och samhällen (tillsammans med stadsbyggnadsnämnden) och mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald (tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden).

Nämnden ska säkerställa det ekonomiska utrymmet för angelägna investeringar genom ökade krav på lönsamhet, ökade försäljningsinkomster och en utvecklad projektstyrning. Genom utvecklad prioriteringsförmåga och genom att utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftsekoniskt perspektiv ska nämnden möjliggöra långsiktigt hållbara investeringar. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- markförvaltning och markexploatering inom stadens gräns
- mark som staden äger utanför stadens gräns som ska exploateras eller avyttras
- frågor om förvärv, överlåtelse eller upplåtelse av fastigheter, tomträtter och andra nyttjanderätter
- genomförande av detaljplaner för gator, vägar, torg, parker och andra allmänna platser på stadens mark och på annan mark som nämnden förvaltar
- arbete som bidrar till en socialt och ekologiskt hållbar stad
- myndighetsutövning i hamnfrågor

Markförvaltningen genererar betydelsefulla intäkter för staden, varav huvuddelen utgörs av tomträttsintäkter.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska nämnden

- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med en storsatsning på ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva Stadspark
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden verka för fler bostäder, kontor och parkytor samt en ny tunnelbanestation i Marieberg, tillsammans med Stockholms Region och andra berörda aktörer
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en storsatsning på bättre stadsmiljö, renovering, bostäder och infrastruktur, med särskilt fokus på satsningen Järva Stadspark.
- verka för att tvärbanan förlängs med en ny sträckning från Kista, genom Tensta och Rinkeby, och slutligen till Vällingby, i samarbete med Region Stockholm och andra berörda aktörer
- verka för bevarandet av existerande parker samt verka för att anlägga fler parker
- tillsammans med kommunstyrelsen revidera markanvisningspolicyn i syfte att markanvisa en betydande andel bostäder för billigare boende och i samband med detta ta ut lägre pris för byggrätterna
- tillsammans med trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden arbeta fram en överdäckningsstrategi i syfte att överdäcka stadens spår- och trafikleder med bostäder
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden arbeta fram en strategi i syfte att verka för högre byggnader, och att i samband med detta föreslå regelförenklningar som möjliggör högre byggnader
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, Norrmalms stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd utreda och genomföra en upprustning av Valhallavägen och Narvavägen för tryggare och säkrare gång- och cykelvägar, gräva ned parkeringsplatser samt fylla gaturummet med mer kultur, spontanidrott, odling och pop-up verksamheter och caféer i alléer
- tillsammans med idrottsnämnden, stadsdelsnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd verka för en vinterpark på Gärdets sportfält med isbana och mobila isrinkar
- tillsammans med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden verka för att Spårväg City dras vidare via Oxenstiernsgatan och Frihamnen till Ropsten, tillsammans med Region Stockholm, Lidingö Stad och andra berörda aktörer
- tillsammans med idrottsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna anlägga tillse att det finns minst en bastuflotte i varje stadsdel, verka för fler badstegar och klippbad, göra räddningsstegar även till badstegar samt anlägga fler strandbad i hela Stockholm
- tillsammans med trafiknämnden och stadsbyggnadsnämnden koppla ihop olika stadsdelar genom gångstråk, cykelvägar och kollektivtrafik
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden arbeta fram en idrottsnorm som styr dimensioneringen av idrottsytor vid exploateringsprojekt
- bevara Herrängsskogen
- genomföra en markanvisning för ett kvinnofridshus med bostäder örönmärkta för kvinnor som lämnar skyddat boende
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och idrottsnämnden samarbeta med Fryshuset och berörda aktörer för att möjliggöra världens största fastighet för ungdomsverksamhet i Hammarby Sjöstad
- verka för enklare byggnormer och översyn av riksintresse, strandskydd och kulturskydd

- verka för fler och mer ändamålsenliga studentbostäder, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- med ett samlat grepp verka för ökat byggande av äldreboende genom att förkorta och förenkla planprocessen, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- göra om sjuospelsplanen i Östra Hagastaden till en 11-spelsplan
- göra om sjuospelsplanen i Bellevueparken till en 11-spelsplan, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- i stadsplaneringen arbeta för offentliga miljöer som är trygga, inkluderande och säkra, bland annat genom att skapa mer folkliv och levande gatumiljöer samt verka för målet att Stockholms stad inte ska ha några särskilt utsatta eller utsatta områden
- tillsammans med andra berörda nämnder, bolagsstyrelser och privata aktörer delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- i samarbete med stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser säkerställa att staden på ett tidigt stadium planerar och driftoptimerar för näringsliv, samhällsservice, boenden för personer med funktionsnedsättning, senior- och äldreboenden, idrott, kultur, föreningsliv och grön infrastruktur i hela staden
- säkerställa att organisation och arbetssätt är näringslivsfrämjande och att medarbetare har god kunskap om företagets vardag och behov
- tillsammans med Stockholm Business Region AB leda och samordna stadens etableringsservice för att underlätta för fler företag att välja Stockholm som etableringsort, bidra till försörjningen av samhällsfastigheter utifrån stadens behov samt möjliggöra för fler externa utförare i stadens verksamheter
- tillsammans med berörda nämnder och bolag intensifiera det strategiska arbetet för att öka antalet arbetsplatser, särskilt i stadens södra delar, översiktsplanens fokusområden och verksamhetsområden samt i områden som domineras av bostäder samt tillsammans med stadsbyggnadsnämnden prioritera arbetsplatsetableringar i enlighet med identifierad arbetsplatspotential och i syfte att optimera genomförbarheten, och under året anvisa mark för arbetsplatsetableringar motsvarande 10 000 arbetsplatser varav hälften ska lokaliseras i stadens södra delar
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnden för Hägersten-Älvsjö-Liljeholmen och Stockholmsmässan AB intensifiera arbetet med stadsutvecklingsprojektet Älvsjö-Örby för att säkerställa att den långsiktiga potentialen i samband med utbyggnaden av tunnelbana, regionaltåg och spårväg kan tillvaratas, samt planera för ett nytt fotbollskluster på Sjöängen
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Stockholm Business Region AB stärka förutsättningarna för framförallt arbetsplatser och företagande inom Järva bidra i arbetet med att stärka förutsättningarna för arbetsplatser och företagande inom ramen för Växla upp Stockholm
- bejaka privata initiativ som syftar till att tillskapa talangbostäder som underlättar för näringslivets rekryteringar
- säkerställa en hållbar bostadsförsörjning genom en hög bostadsbyggnadstakt genom konjunkturcykler, planera bostäder för de grupper som kommunen har ett särskilt ansvar för och genom att tillskapa fler bostäder med rimliga boendekostnader
- främja en blandning av bostadsstorlekar och upplåtelseformer i hela staden där målet för nyproduktion är att det ska råda en balans med lika delar hyresrätter och bostadsrätter/äganderätter och arbeta för alternativa boendeformer så som

(C)
ExpIN:6

kooperativ hyresrätt, coliving, byggemaskiner, hyrköp/köpooption och kollektivhus

- tillsammans med kommunstyrelsen och stadsbyggnadsnämnden genomföra den särskilda satsningen hyresrättspush genom byggandet av fler privata hyresrätter
- stimulera innovation och affärsmodeller för fler bostäder med rimliga boendekostnader, i syfte att bland annat nå grupper med svag ställning på bostadsmarknaden
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och bostadsbolagen fortsätta utveckla arbetet med Stockholmshus och utreda privata aktörers möjlighet att bygga motsvarande alternativ
- säkerställa platser för och möjliggöra lämpliga akuta boendelösningar i mottagandet av nyanlända och i samverkan med kommunstyrelsen driva arbetet med att hitta platser för nya modulbostäder och platser dit modulbostäder kan flyttas för fortsatt användning efter att tidsbegränsade bygglov löpt ut
- öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper, även hos privata fastighetsägare, i samarbete med SHIS och socialnämnden
- i ett tidigt skede beakta behovet av och stadens mål för seniorbostäder, särskilt inom ramarna för större projekt och i markanvisningsprocessen utgå ifrån behovet i äldreboendeplanen, samt verka för att öka antalet seniorbostäder som byggs av externa aktörer
- verka för att minska antalet återkommande arbeten på en och samma gata genom att samarbeta med trafiknämnden och andra berörda nämnder och bolagsstyrelser avseende schakt- och anläggningsarbeten för gatuarbete när respektive part upphandlar entreprenadramavtal
- bidra till att skapa förutsättningar för hållbara transporter genom utbyggd gång-, cykel- och kollektivtrafikinfrastruktur, infrastruktur för elektrifiering och bilpooler samt tillämpa gröna och flexibla parkeringstal
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden stärka samverkan med näringslivet, fastighetsägare och övriga aktörer i stadsutvecklingen i syfte att nå en transporteffektiv, hållbar och framkomlig stad
- med stöd av miljö- och hälsoskydds-nämnden kvalitetsgranska energiuppföljning av nybyggnation i staden
- verka för en fossilfri organisation 2030 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter och entreprenader/arbetsmaskiner och i samarbete med trafiknämnden i kommande upphandlingar av entreprenader och transporter säkerställa avtalsvillkor som möjliggör uppföljning och redovisning av använd fossil och förnybar energi
- i samarbete med berörda nämnder fortsätta arbetet med livscykelanalyser i byggprocessen och utreda kravnivå för byggmaterials klimatpåverkan
- arbeta med att säkerställa en stärkt biologisk mångfald och utveckla och tydliggöra den ekologiska kompensationen som verktyg samt utarbeta metoder för hur relevant ekologisk kompensation kan finansieras och genomföras i rätt tid
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och miljö- och hälsoskydds-nämnden arbeta med att stärka gröna svaga samband enligt översiktsplanen
- tillsammans med miljö- och hälsoskydds-nämnden och stadsbyggnadsnämnden inrätta ett naturreservat i Kyrkhamn/Riddersvik, utreda och inrätta naturreservat i Ålstensskogen/Storskogen, Majrosskogen och Fagersjöskogen, inrätta fem nya biotopskyddsområden och utreda ytterligare fem
- vid nybyggnation ska möjligheten att återställa eller skapa våtmarker särskilt beaktas

- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta utveckla arbetet kring växtsanering av förorenad mark
- i samråd med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden projektera bussterminaler vid Brommaplan och Gullmarsplan så att dessa projekt med Region Stockholm som huvudman kan sättas igång mellan åren 2025 och 2027
- ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk i Lövsta där förutsättning för en exploatering förutsätter skyfallsåtgärder finansieras dessa inom exploateringsprojektet. Exploateringsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB ska gemensamt utreda gränssnitt mot dagvattenlösning samt möjliga externa finansieringskällor och verka för ersättningsytor för bad och båtplats i Lövsta
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden och Stockholms Hamn AB fortsätta utreda möjlig exploatering av Masthamnen med hänsyn till sjöfartens fortsatta behov och verksamhet samt utveckling av Stadsgårdskajen från Slussen till Fotografiska i syfte att skapa en levande stadsmiljö
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden verka och förenkla för att externa aktörer kan anlägga bad- och poolanläggningar vid stadens kajer
- arbeta för att möjliggöra fler uteserveringar på vatten och delta i arbetet med att levandegöra stadens kajer och vattennära platser tillsammans med andra berörda nämnder
- tillsammans med idrottsnämnden främja småbåtslivet genom att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar
- tillsammans med övriga berörda nämnder och aktörer driva utvecklingen av Stockholm Entertainment District inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden
- idrottsnämnden ska tillsammans med fastighetsnämnden göra Kristineberg till ett idrottscenter med tre nya idrottshallar och en upprustad idrottsplats, samt tillsammans med fastighetsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden anlägga en 11-spelsplan på Kristinebergs BP
- tillsammans med andra berörda nämnder och utifrån behovet i boendepånen för bostäder med särskild service aktivt arbeta för att få fram fler bostäder med särskild service LSS/SoL, i såväl ordinarie stadsutvecklingsprocess som vid markanvisningar för fristående bostäder med särskild service LSS/SoL
- verka för fler bostäder i city, förenligt med ett levande nattliv
- tillsammans med Stockholms Hamn AB och Stockholm Business Region AB utveckla Frihamnspiren för kryssningsfartyg, företagande och innovation
- tillsammans med idrottsnämnden ta fram en ersättningsyta för Nytorps Gärde bollplan
- tillsammans med idrottsnämnden, fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden tidigt planera för tillkommande idrottsytor och säkerställa att dessa optimeras ur såväl ett ekonomiskt som tidsmässigt perspektiv
- kontinuerligt genomföra försäljning av icke strategiskt bestånd, för en långsiktigt hållbar ekonomi
- tillsammans med kommunstyrelsen, stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder bistå idrottsnämnden med att utreda och genomföra fler privata nyinvesteringar och reinvesteringar i idrottsanläggningar, där Gubbängen, Västertorps sim- och idrottshall och Brännkyrkahallen är prioriterade
- idrottsmark- eller anläggning ska inte ianspråkta vid planering av exploatering. I det fall det ligger utanför stadens rådighet att så ändå sker ska nämnden samverka med fastighetsnämnden och idrottsnämnden för att identifiera behov av och kostnader för kompenserande åtgärder. Den del av kostnaderna som avser

(C)
ExpIN:8

ersättning av befintlig funktion ska som regel kunna täckas av exploateringsprojektet. Ersättning av idrottsfunktionen finansieras som en kompensatorisk investering via fastighetsnämndens budget för idrottsinvesteringar

- i prioriteringen av investeringsprojekt särskilt beakta de åtaganden staden gjort inom ramen för statliga infrastrukturförhandlingar. För att säkerställa stadens åtagande inom 2013-års Stockholmsförhandling ska nämnden tillse att planeringen inom Farsta, Hammarbyhöjden-Björkhagen, Bagarmossen-Skarpnäck, Hagsätra och Sköndal prioriteras och att framtagna planprogram realiserar
- främja innovationer och ny teknik
- markanvisa ny idrottsmark i Söderort som möjliggör att föreningslivet och elitfotbollen kan utveckla sin verksamhet
- Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024
- stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden och miljö- och hälsoskydds-nämnden utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens uppdrag är i första hand att förvalta lokaler för stadens egna behov och interna hyresgäster. Nämnden ska ha fokus på att stadens lokalkostnader för de egna verksamheterna hålls nere genom effektiv fastighetsförvaltning med låga administrativa kostnader och med driftoptimeringar och energieffektiva lösningar.

Nämnden ska bedriva en aktiv fastighetsförvaltning i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy. Detta innebär både strategiska försäljningar och förvärv av fastigheter, liksom att inför nya investeringar pröva en ökad andel inhyrda lokaler. Nämnden ska äga och utveckla byggnader som långsiktigt behövs för stadens olika verksamheter, eller som är av strategiskt intresse för stadens uppdrag. Andra byggnader ska prövas att avyttras. Fastighetsnämnden ska ha ett renodlat fastighetsbestånd.

Nämnden ska samarbeta tätt med idrottsnämnden, idrottsförbund och föreningar i frågor som rör idrottsanläggningar såväl vid nybyggnation och renovering som i den dagliga verksamheten. Anläggningsstrategin ska uppnås till 2030. Nämnden ska delta på anläggningsråd för att direkt kunna ta emot synpunkter och besvara frågor från föreningar.

Nämnden tillhandahåller även lokaler för kulturaktörer och delar av civilsamhället. Det är viktigt att nämnder arbetar proaktivt med lokaler för dessa aktörer och värnar dessa vid nybyggnation och renovering.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- tillhandahålla och förvalta egna och inhyrda lokaler primärt för stadens egna verksamheter, i vissa fall även med externa hyresgäster
- planera för en långsiktigt effektiv användning av lokalresurser inom nämndens bestånd utifrån verksamheternas behov och med utgångspunkt från invånarnas intressen och behov
- aktiv fastighetsförvaltning och kontinuerlig översyn av lokalbeståndet i enlighet med stadens fastighets- och lokalpolicy
- ärenden om tvångsförvaltning

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden:

- bygga fler idrottsanläggningar så att alla barn och unga som vill idrotta kan idrotta
- arbeta tätare tillsammans med idrottsnämnden och medverka på anläggningsråd med idrottsföreningar och i dialoger med idrottsförbunden för att öka föreningarnas inflytande över idrottsanläggningar
- tidigt föra dialog med berörda föreningar och idrottsförbund kring nya anläggningar, funktioner och i samband med renovering. Förbunden och föreningarna ska involveras under hela processen och deras önskemål ska tillgodoses så långt det är möjligt.
- tillsammans med idrottsnämnden bygga föreningslokaler i anslutning till idrottsplatser där det skulle öka tryggheten och stärka föreningslivet
- tillsammans med berörda nämnder tidigt planera för tillkommande idrottsytor
- ha en god samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser i externa aktörers etableringsprocess för de som vill bygga eller utföra verksamhet inom idrottsområdet tillsammans med idrottsnämnden öka den externa medverkan vid

byggnation av idrottsanläggningar för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla lokaler för stadens idrottsutbud

- tillsammans med berörda nämnder införa en idrottsnorm som styr dimensioneringen av idrottsytor vid exploateringsprojekt
- tillsammans med idrottsnämnden säkerställa att mindre idrotter finns med när nya idrottsanläggningar eller större renoveringar planeras
- tillsammans med idrottsnämnden verka för att alla sim- och idrottsanläggningar ska vara trygga och välkomnande samt genomföra preventiva trygghetsåtgärder
- tillsammans med idrottsnämnden utreda om fler föreningar kan ta över hallvärdskap och driften av anläggningar
- tillsammans med idrottsnämnden och stadsdelsnämnderna bygga utegym anpassade för äldre och funktionsnedsatta
- säkerställa att befintliga idrottsytor inte exploateras
- tillsammans med idrottsnämnden prioritera att starta byggnationen av friidrottsanläggningen på Bällsta IP
- tillsammans med idrottsnämnden lägga konstgräs vid Norra Latin, Karlbergs skola, Tullgårdsskolans bollplan, Ängby IP, Nockebyhovs BP, Herrängens BP, Skarpnäck BP och Sättra BP
- tillsammans med idrottsnämnden anlägga en 11-spelsplan på Bellevue BP
- tillsammans med idrottsnämnden utveckla Knutby bollplan med bland annat en klubbstuga, nytt konstgräs, tillgänglighetsanpassade toaletter, en kiosk samt bättre omklädningsrum och läktare
- utreda möjligheten att bygga en fotbollsanläggning på Gubbängsfältet för Hammarbys elitlag
- tillsammans med idrottsnämnden utreda möjligheten att bygga fler läktarplatser på Kanalplan och Kristinebergs IP för att skapa bättre förutsättningar för damfotbollen
- tillsammans med idrottsnämnden bevara och utveckla Enskede IP
- tillsammans med idrottsnämnden anlägga en 11-spelsplan vid byggandet av östra Hagastaden
- tillsammans med idrottsnämnden bygga en fotbollsanläggning på Sjöängen i Älvsjö med fem 11-spelsplaner och en 7-spelsplan
- anlägga konstgräs på befintliga grusytor på parkmark och göra utvalda tider bokningsbara
- tillsammans med berörda nämnder och bolag anlägga två fotbollsplaner på vatten
- tillsammans med idrottsnämnden anlägga en vinterpark på Gärdets sportfält med isbana och mobila isrinkar
- tillsammans med idrottsnämnden påbörja planeringen för att ersätta Zinkensdamm ishall med en permanent ishall
- tillsammans med idrottsnämnden utreda förutsättningarna för en ny idrottshall i Järva/Kista
- tillsammans med idrottsnämnden lägga kyl- eller värmeslingor under fler bollplaner för att möjliggöra ett ökat nyttjande året om genom skridskoåkning eller fotbollsspel
- tillsammans med idrottsnämnden öka tillgången till toaletter och omklädningsrum vid fotbollsplaner
- tillsammans med berörda nämnder, privata aktörer och idrottsrörelsen utreda och påbörja arbetet för en idrotts- och evenemangshall med en publikkapacitet om cirka 5 000 personer
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med privat finansiering av Brännkyrkahallen, Vårbergs IP och Västertorp sim- och idrottshall

- tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med att identifiera möjliga alternativa och kreativa nya idrottsytor såsom tak, berggrum och vatten
- tillsammans med idrottsnämnden utveckla den regionala samverkan kring idrottsanläggningar
- tillsammans med berörda nämnder delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter
- möjliggöra för fler evenemang på Stadshusets borgargård
- stödja trafiknämnden i det stadsövergripande arbetet med skadedjursbekämpning och klotter i syfte att få en renare och tryggare stad öka stadens produktion av förnybar energi, såsom solenergi, exempelvis på idrottshallar och i arbetet beakta teknologisk utveckling såsom energilagring av överskottsel från den egna elproduktionen i syfte att nå ett hållbart och energieffektivt bestånd
- ta hand om och utveckla stadens parklekar tillsammans med berörda nämnder och i dialog med lokalt civilsamhälle
- aktivt söka hyresgäster som kan skapa levande bottenvåningar
- införa en kulturhyra för den grupp av lokaler inom nämndens bestånd som används av professionella kulturaktörer och viktiga delar av civilsamhället
- påbörja och genomföra försäljning av Vanadisbadet med syfte att behålla badet öppet för allmänheten och att utveckla platsen till att bli mer levande och attraktiv
- påbörja och genomföra försäljning av Landbyska verket
- genomföra nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar på ett sätt som undviker fördyringar
- tillsammans med berörda nämnder genomföra pilottester för cykellekplatser i Stockholm, förslagsvis i Järvaområdet, Vårberg och Årstafältet, med målet att etablera permanenta cykellekplatser

Förskolenämnden

Förskolan ska lägga grunden för framtiden, språkutveckling och kommande skolresultat och ge föräldrar trygghet i att barnen tas om hand på bästa sätt medan de arbetar eller studerar. Förskolenämnden ska i samverkan med stadsdelsnämnderna fortsätta att stärka och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet på alla nivåer i verksamheterna med inriktningen färre och tydligare mål som ska uppnås. Nämnden ska stötta stadsdelsnämnderna och fristående huvudmän i sitt kvalitetsarbete med utgångspunkt i förskolans läroplan och samordna de stadsövergripande frågor och konsekvenser som följer av de nya lagar inom förskoleområdet som träder i kraft under 2023

Det måste finnas en stor valfrihet i barnomsorgen och bra information om valmöjligheterna så att det blir lättare att välja en förskola som passar familjen och barnet bäst. Varje förälder ska känna sig trygg med att lämna sitt barn till förskolan varje morgon. Förskolorna i Stockholm ska hålla en hög pedagogisk kvalitet och ge trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande och trygg miljö. Utbildningsnämnden ska stötta kommunala och fristående förskoleaktörer i sitt arbete och särskilt verka för att mindre huvudmän kan fortsätta sin verksamhet.

Förskolorna i Stockholm ska hålla en hög pedagogisk kvalitet och ge trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande och trygg miljö. Barngrupperna ska inte vara för stora för att alla barn ska bli sedda och få den individuella utveckling de behöver. Staden ska arbeta för att stärka pedagogers arbete med att ge barnen en god tidig språkutveckling och fortsätta utveckla personalens egen språkliga kompetens i svenska om den brister.

De barn som gynnas mest av en god förskola är de barn som har de svåraste förutsättningarna, till exempel barn i socioekonomiskt utsatta eller nyanlända familjer. Samtidigt är det dessa barn som förskolan ofta inte når ut till. Stadsdelsnämnderna ska jobba mer uppsökande och aktivt vid kontakt med föräldrar för att öka inskrivningen på förskolan i områden där inskrivningsgraden idag är låg. Nämnden har ett samordnande uppdrag för att öka andelen inskrivna barn i förskolor i områden där inskrivningsgraden är låg. Samarbetet mellan förskola och socialtjänst ska stärkas för att nå fler familjer i ett tidigt skede.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- att samordna den stadsövergripande utvecklingen av förskoleverksamheten, i nära samverkan med stadsdelsnämnderna och i dialog med fristående förskolor
- att i samarbete med stadsdelsnämnderna samordna frågor som är gemensamma för öppen förskola och introduktionsförskolor
- att godkänna och utöva tillsyn av fristående förskolor och pedagogisk omsorg
- att i samverkan med utbildningsnämnden ansvara för omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år, inklusive hantering av ansökningar
- tillståndsprovning för och insyn i fristående verksamhetsutövare av barnomsorg på obekvämt arbetstid
- verksamhetsförlagd utbildning i förskola
- att i samråd med kommunstyrelsen och i samverkan med utbildningsnämnden söka statsbidrag som gäller förskolans verksamhet
- framtagande av årlig stadsövergripande rapport för förskola
- kösystem för kommunala och fristående förskolor

Från och med 2023 skapas en ny förskolenämnd dit det samordnande och övergripande ansvaret för stadens förskolefrågor flyttas från utbildningsnämnden. Förvaltningen av verksamheten ska flyttas från och med halvårsskiftet 2023. Tills vidare fungerar verksamheterna inom tidigare förvaltningsstruktur med skillnaden att underlag för dessa verksamheter lämnas till förskolenämnden som är ansvarig nämnd. Utbildningsnämnden ska 2023 underlätta och hjälpa till med flytten av verksamheten till förskolenämnden. Vidare är det förskolenämnden som har tilldelats budget för hela verksamheten varvid justering sker via fakturering i samband med att verksamheten övergår till förskolenämnden. Även efter inrättandet av en ny förvaltningsstruktur finns anledning till en nära samverkan med utbildningsnämnden för en effektiv och ändamålsenlig administration och goda förutsättningar för övergångar mellan skolformer, särskilt från förskola till förskoleklass.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden:

- stötta fristående förskolor och pedagogisk omsorg för att stärka valfrihet i barnomsorgen och bra information om valmöjligheterna
- kartlägga behov av utbildningsinsatser och ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad
- utreda möjligheten till en central rekryteringsfunktion för stadsdelsnämndernas kompetensförsörjning inom förskolan för att motverka onödig konkurrens om personal inom stadens verksamhet och inventera spetskompetenser
- särskilt arbeta för ökad tillgång till specialpedagoger inom stadens förskolor
- öka antalet platser för vidareutbildning från barnskötare till förskolelärare
- i samarbete med utbildningsnämnden införa syskonförtur till förskolan så att syskon till elever i grundskolan har förtur till tillhörande förskola
- stötta stadsdelsnämnderna i arbetet med att öka inskrivningsgraden i förskolan
- stärka språkutvecklingen i förskolan och skolan för barn med bristande språkkunskaper där modersmålet bör ses som en resurs
- verka för förbättrad luftkvalitet och låga bullernivåer förskolorna
- säkerställa att reformer tas fram och utvecklas i samarbete med förskollärare och rektorer för att vara förankrade och fungera i förskolorna
- verka för att tillsammans med relevanta myndigheter genomföra satsningar som syftar till att bland barn och unga bygga förtroende för blåljusmyndigheter som polis, brandkår och ambulans, samt andra myndigheter, så som socialtjänsten
- utveckla samordningen vid övergång från förskola till grundskola i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet
- tillsammans med stadsdelsnämnderna genom vidareutbildning säkerställa att all pedagogisk personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt med tillräckliga språkkunskaper
- tillsammans med stadsdelsnämnderna samarbeta med stadens nyinrättade enhet mot hedersrelaterat våld och förtryck för att tidigt upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck
- bidra till målet att servera mer viltkött i samtlig pedagogisk verksamhet, med målet att köttet ska ha ett så lokalt ursprung som möjligt
- i samverkan med berörda nämnder verka för att fler barn i förskolan genom kulanpremien kommer i kontakt med kulturverksamheter anpassade efter deltagarnas behov.
- bistå stadsdelsnämnderna med att genomföra en övergång till ur- och skurinspirerad verksamhet i minst en av stadens förskolor

Idrottsnämnden

Stockholm ska fortsätta utvecklingen mot en levande, inkluderande, öppen och modern idrotts- och evenemangsstad. Idrott och friluftsliv bidrar till en aktiv fritid och har en positiv inverkan på människors hälsa och välmående. Idrottsnämnden ska arbeta för att alla stockholmare har möjlighet att vara fysiskt aktiva och upptäcka friluftaktiviteter utifrån sina egna förutsättningar. Idrott är en viktig del av civilsamhället och nämnden ska arbeta nära Stockholms idrottsrörelse. Idrottsnämnden finns till för idrottsrörelsen och det är viktigt att nämnden för en tät dialog med berörda förbund och föreningar i samband med nybyggnation av anläggningar samt renoveringar. Dialogen ska pågå från att projekteringen startar till att projektet är i mål och idrottsrörelsens behov ska tillgodoses så långt det är möjligt. Idrotts- och fritidsytor i form av idrottsanläggningar, utomhusgym, motionsspår, badplatser och skidspår ger stockholmare utökade möjligheter till motion och rörelse i sin närmiljö. Stadens mål är att det till 2030 ska finnas åtminstone en konstfrusen isbana för spontan skridskoåkning per stadsdelsområde.

Många barn och ungdomar idag rör på sig för lite eller är fysiskt inaktiva. Skillnaderna är också stora mellan var i staden man bor eller vilket kön man har. För att alla ska få tillgång till motion och föreningsidrott behöver vi ge stöd till föreningslivet så att de kan erbjuda drop-in verksamhet och att hålla nere kostnaden för att idrotta. Det pågående arbetet där idrottsnämnden stödjer föreningar som bedriver idrottsaktiviteter på skolor i anslutning till skoldagen ska utökas med målet att alla skolor i Stockholm ska erbjuda idrott i föreningslivet i anslutning till skoldagen. För de som inte är aktiva i föreningslivet måste goda möjligheter till spontanidrott finnas. För att nå grupper vi idag har svårt att nå måste Stockholms stad bli bättre på att föra en dialog med dessa grupper för att se vilken typ av aktiviteter och idrottsanläggningar som efterfrågas. Idrottsnämnden ska även verka för att främja äldres hälsa och välbefinnande samt bryta äldres isolering.

För att uppnå målen i anläggningsstrategin måste vi fortsätta att öka takten i byggandet av nya idrottsanläggningar. Stockholm har ett stort underskott av idrottsanläggningar och för att kunna bygga ikapp behöver vi bygga enklare och funktionella idrottsbyggnader. Idrottsytor ska planeras in tidigt när staden växer och en idrottsnorm bör styra dimensioneringen av idrottsytor vid exploateringsprojekt. Prioriteringarna ska ske i nära samarbete med idrottsrörelsen. Vi ska också bygga, eller vara ett aktivt stöd till byggnation av idrottsanläggningar för nya idrotter och idrotter som tidigare bara använt egna lokaler. Detta för att säkerställa att föreningars lokalhyror inte leder till höga medlemsavgifter och för att det ska finnas en mångfald av idrotter i Stockholm.

Stockholm behöver också bli bättre på att ta hand om och utveckla de idrottsanläggningar vi har idag. Vi måste fortsätta arbetet för att göra våra idrottsanläggningar tryggare genom belysning, ordningsvakter och framför allt genom att skapa platser där många människor rör sig. Vi vet att många flickor väljer bort att idrotta om de inte känner sig trygga, så att skapa trygga idrottsplatser är viktigt för att få fler flickor att vara aktiva. Vi vill fortsätta det arbete vi påbörjat med fler föreningslokaler i anslutning till idrottsanläggningar och samlokalisera flera idrotter och spontanidrottsytor. Vi vill också ha fler läxrum i våra idrottsanläggningar där barn och unga kan kombinera idrottande med läxläsning i en lugn miljö. I samarbete med civilsamhället kan där också erbjudas läxhjälp. Vi måste också se till att inga skolidrottslokaler står outnyttjade efter skoltid. Bättre långsiktighet för att kunna boka idrottsanläggningar både inomhus och utomhus behövs.

Satsningar på simkunnighet ska fortsatt vara en prioriterad uppgift för nämnden. Alla barn i Stockholm ska lära sig simma och insatserna behöver särskilt riktas mot ytterstaden där simkunnigheten och vattenvanan bland barnen är lägre. För att nå de barnen som riskerar att inte bli simkunniga bör satsningar på vattenvana och simkunnighet riktas mot förskoleklasser där alla barn nås. Föreningslivet sitter på ovärderlig kompetens när det kommer till simundervisningen och bör därför tillsammans med staden ta fram strategier för ökad simkunnighet och ges ökad möjlighet att bedriva simskola. Ekonomiska subventioner måste riktas på ett sätt så att de når familjer som väljer bort simskola på grund av höga kostnader. Idrottsnämnden får därför i uppdrag att utreda effektiva riktade insatser för att öka simkunnigheten i Stockholm.

Ett starkt och levande föreningsliv är grunden för idrotten i Stockholm. Vi behöver bli bättre på att se idrottens betydelse i fler dimensioner. Centerpartiet vill värna breddidrotten, det ideella arbetet och att Stockholm ska rymma en mångfald av föreningar. Mer av stadens egen verksamhet ska bedrivas av föreningslivet eller andra privata aktörer.

Stockholm ska vara en stad för såväl breddidrott som elitidrott. Att barn och ungdomar tränar i samma föreningar och på samma anläggningar och planer som sina största idoler är någonting fint som vi ska värna. Stockholm ska hålla en hög konkurrenskraft och duktiga idrottare ska inte behöva flytta från staden för att förverkliga sina drömmar och tävla på högsta nivå.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- främja stockholmarnas hälsa och bidra till en levande stad genom att skapa förutsättningar för idrott, föreningsliv och friluftsliv
- ansvara för bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar
- vara stadens kontaktyta gentemot friluftslivet, båtklubbar och fritidsfiske
- vara den primära samtalspartnern med alla idrottsföreningar och regionala idrottsförbund, i såväl bredd- som elitidrottsfrågor
- ansvara för ärenden som rör taxor och subventioner för upplåtelse av anläggningar för idrottsverksamhet
- anordna fritidsverksamhet för barn och unga med funktionsnedsättning
- ansvara för fiskevård inom stadens vatten samt för båtplatser och friluftsverksamhet
- ansvara för att prioritera och planera för stadens nytillskott av idrottsanläggningar
- genom bokningssystemet ansvara för uthyrning av skolidrottshallar och skolkolor

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden:

- bygga fler idrottsanläggningar så att alla barn och unga som vill idrotta kan idrotta
- skapa förutsättningar för en mångfald av idrotter och se till att sänka de ekonomiska trösklarna för barn och unga att idrotta
- utveckla samarbetet kring fritidsbibliotek och tillsammans med Fritidsbanken inrätta fler fritidsbibliotek i hela staden
- utveckla arbetet med att främja den psykiska hälsan hos barn och unga genom fysisk aktivitet
- göra personer över 65 år till en prioriterad målgrupp

- tillsammans med berörda nämnder arbeta uppsökande mot nyanlända för att få dem aktiva i föreningslivet
- årligen utarbeta en rapport med analys om idrottande och fördelning av tider ur ett jämställdhetsperspektiv
- tillsammans med fastighetsnämnden verka för att alla sim- och idrottsanläggningar ska vara trygga och välkomnande samt genomföra preventiva trygghetsåtgärder
- utveckla arbetet med nattfotboll tillsammans med externa aktörer
- bidra till en positiv supporterkultur i staden och motverka idrottsrelaterat våld
- arbeta för att alla skolor erbjuder idrottsaktiviteter i anslutning till skoldagen i samarbete med lokala föreningar
- stötta föreningar för att kunna avlöna unga ledare som kan träna med barn direkt efter skolan så att mer träningstid frigörs på kvällarna och fler jobb skapas för unga
- öka andelen av stadens simskoleundervisning som bedrivs av föreningslivet
- fortsätta insatserna tillsammans med utbildningsnämnden för ökad simkunnighet i samverkan med skolor och föreningsliv, med särskilt fokus på de elever som inte klarar godkänt i ämnet ”idrott och hälsa”
- tillsammans med utbildningsnämnden erbjuda alla förskoleklasser i staden vattenvaneträning och förberedande simskola
- utbilda personal vid stadsdelsnämnderna i vattenvaneträning och erbjuda vattenvaneträning vid våra plaskdammar
- stärka informationen om vattensäkerhet och vikten av simkunnighet till nyanlända tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- stödja och samordna stadsdelsnämnderna i arbetet med att möjliggöra simskola på stadens strandbad tillsammans med externa aktörer
- tillsammans med de stadsdelsnämnder som ansvarar för strandbad arbeta med att strandvärdar utbildade av Svenska Livräddningssällskapet i hjärt- och lungräddning ronderar strandbaden
- tillsammans med fastighetsnämnden öka den externa medverkan vid byggnation av idrottsanläggningar för att långsiktigt säkerställa stadens förmåga att tillhandahålla lokaler för stadens idrottsutbud
- tillsammans med berörda nämnder införa en idrottsnorm som styr dimensioneringen av idrottsytor vid exploateringsprojekt
- tillsammans med berörda nämnder säkerställa att befintliga idrottsytor inte exploateras
- tillsammans med fastighetsnämnden säkerställa att mindre idrotter finns med när nya idrottsanläggningar eller större renoveringar planeras
- tillsammans med berörda nämnder anlägga fler strandbad i hela Stockholm
- främja småbåtslivet genom att arbeta strategiskt med båtlivsfrågor samt skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar
- tillsammans med berörda nämnder och bolag delta i stadens arbete med att få en bredd av hållbara evenemang till Stockholm där evenemang som inspirerar till ökat idrottande och fysisk aktivitet ska prioriteras
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med att identifiera möjliga alternativa och kreativa nya idrottsytor såsom tak, bergrum och vatten
- tidigt föra dialog med berörda föreningar och idrottsförbund kring nya anläggningar och i samband med renovering. Förbunden och föreningarna ska involveras under hela processen och deras önskemål ska tillgodoses så långt det är möjligt
- utveckla och intensifiera samarbetet i anläggningsråden för att öka föreningarnas inflytande över idrottsanläggningar

- inrätta en idrottslots som stödjer och hjälper föreningslivet med bland annat lokaler och stöd
- tillsammans med fastighetsnämnden bygga föreningslokaler i anslutning till idrottsplatser där det skulle öka tryggheten och stärka föreningslivet
- tillsammans med fastighetsnämnden öka tillgången till toaletter och omklädningsrum vid fotbollsplaner
- tillsammans med berörda nämnder, privata aktörer och idrottsrörelsen utreda och påbörja arbetet för en idrotts- och evenemangshall med en publikkapacitet om cirka 5 000 personer
- tillsammans med berörda nämnder genomföra pilottester för cykellekplatser i Stockholm, förslagsvis i Järvaområdet, Vårberg och Årstafältet, med målet att etablera permanenta cykellekplatser
- utveckla den regionala samverkan kring idrottsanläggningar
- satsa på kvinnliga ledare genom utbildning och mentorskapsprogram
- kartlägga vilka delar av stadens idrottsverksamhet som kan bedrivas av fristående aktörer
- tillsammans med berörda nämnder märka ut fler motions slingor både i friluftsområden och i stadsmiljön
- tillsammans med fastighetsnämnden och stadsdelsnämnderna bygga utegym anpassade för äldre och funktionsnedsatta
- tillsammans med fastighetsnämnden prioritera att starta byggnationen av friidrottsanläggningen på Bällsta IP
- tillsammans med fastighetsnämnden lägga konstgräs vid Norra Latin, Karlbergs skola, Tullgårdsskolans bollplan, Ängby IP, Nockebyhovs BP, Herrängens BP, Skarpnäck BP och Sättra BP
- tillsammans med fastighetsnämnden anlägga en 11-spelsplan på Bellevue BP
- tillsammans med fastighetsnämnden utveckla Knutby bollplan med bland annat en klubbstuga, nytt konstgräs, tillgänglighetsanpassade toaletter, en kiosk samt bättre omklädningsrum och läktare
- tillsammans med fastighetsnämnden utreda möjligheten att bygga en fotbolls- anläggning på Gubbängsfältet för Hammarbys elitlag
- tillsammans med fastighetsnämnden utreda möjligheten att bygga fler läktarplatser på Kanalplan och Kristinebergs IP för att skapa bättre förutsättningar för damfotbollen
- tillsammans med fastighetsnämnden bevara och utveckla Enskede IP
- tillsammans med fastighetsnämnden anlägga en 11-spelsplan vid byggandet av östra Hagastaden
- tillsammans med fastighetsnämnden bygga en fotbolls- anläggning på Sjöängen i Älvsjö med fem 11-spelsplaner och en 7-spelsplan
- tillsammans med fastighetsnämnden anlägga konstgräs på befintliga grusytor på parkmark och göra utvalda tider bokningsbara
- tillsammans med berörda nämnder och bolag anlägga två fotbollsplaner på vatten
- tillsammans med fastighetsnämnden anlägga en vinterpark på Gärdets sportfält med isbana och mobila isrinkar
- tillsammans med fastighetsnämnden påbörja planeringen för att ersätta Zinkensdamm ishall med en permanent ishall
- tillsammans med S:t Erik Markutveckling AB inrätta ett kampsportscenter i den nya multihallen i Ulvsunda
- tillsammans med fastighetsnämnden utreda förutsättningarna för en ny idrotts- hall i Järva/Kista
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med privat finansiering av Brännkyrkahallen, Vårbergs IP och Västertorp sim- och idrottshall

- förlänga Ågesta konstsnöspår till 5 kilometer
- tillsammans med fastighetsnämnden lägga kyl- eller värmeslingor under fler bollplaner för att möjliggöra ett ökat nyttjande året om genom skridskoåkning eller fotbollsspel
- snöröja fler fotbollsplaner på vintern för att möjliggöra fotbollsspel året om
- tillsammans med fastighetsnämnden utreda om fler föreningar kan ta över hallvärdskap och driften av anläggningar

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Stockholm ska vara en internationellt konkurrenskraftig kultur- och evenemangsstad där tillgång till kultur ska finnas i hela staden. Kulturnämnden har en viktig roll i att skapa goda förutsättningar för ett rikt kulturliv där aktiviteter för barn och unga ska prioriteras.

Konst, kultur och kreativa näringar är viktiga förklaringar till varför människor, talanger och företag väljer att besöka och etablera sig i Stockholm. Alltför ofta har kulturen hamnat på efterkälken när staden byggs. Detta har delvis ändrats de senaste åren men arbetet behöver intensifieras för att kulturen ska ta den plats som behövs för ett attraktivt Stockholm, exempelvis i form av scener, konstlokaler, klubblokaler m.m. Konkret innebär det att kulturen ska in tidigt i det stadsövergripande arbetet när Stockholm växer. Stadens kulturstrategiska program ska utgöra en bärande del i hur stadens nämnder och bolag ska ta ett ökat gemensamt ansvar för utvecklingen av denna livsviktiga infrastruktur för kulturlivet.

Nämnden ska i samarbete med berörda nämnder och bolag, i enlighet med stadens strategi för nattklubbar och livescener, värna befintliga livescener samt verka för att fler små och medelstora livescener kan etableras i Stockholm. De senaste åren har det tillkommit flera scener i närförort, bland annat i Slakthusområdet, och fler scener är på gång, exempelvis Gasklockan i Norra Djurgårdsstaden. När staden växer förskjuts också gränserna för vad som uppfattas som "innerstaden" vilket är ett viktigt perspektiv när Stockholm jämförs med andra kulturstäder i världsklass. Det är hur Stockholm växer och utvecklas som kulturstad i sin helhet som är viktigast i hur staden sedan 2018 målmedvetet arbetar med att utveckla och säkra fler livescener i staden. Staden har numera en strategi för nattklubbar och livescener som riktar sig till stadens nämnder och bolag för att de ska göra det enklare för nattklubbs- och kulturarrangörer att etablera sig i Stockholm och driva verksamhet. Det handlar bland annat om tydliga, samordnade och proaktiva tillstånds- och tillsynsprocesser där stadens byråkrati inte ska upplevas som snårig eller tids- och resurskrävande där arrangörer bollas runt. Staden ska ge effektiv service genom att internt samordna tillståndsprocessen. Därtill ska nattklubbs- och livescensverksamhet uppmuntras i stadens egna lokaler och på stadens egen mark. Många fastighetsägare har insett värdet av kultur under de senaste åren. Exempelvis vet vi att kulturverksamheter är det som drar folk och ökar omsättningen mer än de flesta branscher.

Ett hinder för ett växande kultur- och nattliv är de nationella regelverken kring buller. De är både trubbiga och i många fall alltför restriktiva, i synnerhet när det gäller ljud från konserter. Staden har numera en bullervägledning för musikverksamheter med målet att antalet störda grannar ska minska utan att verksamheterna ska behöva bli färre. Men det kommer inte att räcka om inte regelverken också reformeras i syfte att underlätta för konsertverksamhet. I många rättsfall har vi sett en skev maktbalans, där ett fåtal närboende kan stoppa viktiga och populära musikanläggningar. Riktvärden, föreskrifter och lagstiftning har förstås ett välvilligt syfte att skydda människors hälsa, men idag har vi fått en maktförskjutning som missgynnar Stockholm som kulturstad i allmänhet och livekonserter i synnerhet. Att ett fåtal grannar upplever att de störs måste kunna vägas mot en levande stad som kan få fyllas med högljudd kultur under rimliga tider. Därför ska nämnden arbeta för att regelverken och myndigheternas bedömning utformas mer efter det allmänna intresset som finns om en levande stad.

Det kulturstrategiska arbetet ska fortsätta med fokus på hur lokaler kan samnyttjas mer effektivt, inte minst inom skolor, samt hur kulturperspektiven ska vara en integrerad del

i Stockholms stadsutveckling där kulturlivet görs mer tillgängligt i det offentliga rummet. Stadens kulturstrategiska program ska också vägleda hur externa aktörer kan bidra till kulturens plats i stadsutvecklingen.

Ett öppet samhälle behöver litteratur, konst och andra kulturella uttryck som provocerar och utmanar. Nämnden ska arbeta utifrån den liberala kulturpolitikens utgångspunkt om att inte styra kulturens innehåll. Fokus ska vara på att förbättra förutsättningarna för det konstnärliga skapandet där alla former av kulturstöd ska ledas av principen om arm-längds avstånd mellan politiken och kulturskapare. Därtill ska alla stöd delas ut enligt tydliga och transparenta principer som gynnar självständighet och en mångfald av verksamheter, varken positiv eller negativ särbehandling ska förekomma. Detta är synnerligen viktigt i en tid när krafter vill ställa upp rammar och villkor för konsten och det fria ordet. Då ska Stockholms kulturpolitik värna den konstnärliga friheten samt yttrandefriheten.

Fristående kultur- och föreningsverksamheter ska uppmuntras och ha gynnsamma förutsättningar och villkor att verka på. Förenklning av regelverk för att frigöra kraften inom stadens kulturliv ska fortsätta, exempelvis för kulturevenemang, gatukonst och alternativ kultur. Möjligheten att kunna påverka sin närmiljö genom kreativa idéer ska stärkas. Inom kulturområdet kan det handla om att utnyttja tomma lokaler till gallerier och scener, eller att ogästvänliga ytor rustas för att kännas välkomnande och kunna utnyttjas som mötesplatser och scener.

Pandemin har påverkat, och påverkar fortfarande, nämndens alla verksamheter. Detta behöver bemötas genom att nya arbetssätt fortsätter att utvecklas genom digitala lösningar samt kreativa metoder för att locka besökare och deltagare.

Samarbeten med externa aktörer och näringsliv ska uppmuntras i syfte att bredda kulturens uttryck och hitta kreativa finansieringslösningar. Nämnden ska se potentialen i att verksamheterna tätt samarbetar med det omgivande samhället samt verka för ett öppet och inbjudande förhållningssätt till företag och kommersiella verksamheter som kan bidra till mer kultur i Stockholm.

Alla barn och unga som växer upp i Stockholm ska ha likvärdig tillgång till professionell kultur och till eget skapande. Skolan har en viktig roll för att se till att alla barn nås av kulturevenemang. Denna roll bör stärkas då vi på det sättet kan säkerställa att alla barn nås av kultur. I samverkan med det fria kulturlivet ska barn i förskolor och skolor nås av kultur genom kulanpremien. Därtill utgör Kulturskolan en central verksamhet för barn och ungdomars möjlighet att själva skapa kultur. Genom Kulturskolans verksamhet El Sistema nås grupper i stadsdelar där deltagandet i ordinarie kulturskola hittills varit begränsat. Barn och unga kan därigenom få tillgång till nya förebilder och bli bekanta med ett professionellt kulturliv.

Biblioteken ska utvecklas och fungera som öppna och trygga verksamheter som gynnar demokrati, gemenskap och bidrar till bildning, kunskap och läslust. Biblioteken ska vara trygga, rofyllda och inbjudande miljöer för alla oavsett var i staden man är. Målet är att skapa spännande och nytänkande biblioteksverksamheter där organisationsstrukturerna inbjuder medarbetarna till delaktighet och där det går snabbt från idé till handling. Aktiviteter som gynnar demokrati, språkutveckling och fler öppna samtal ska vara en naturlig del av bibliotekens verksamhet. Biblioteken ska finnas på attraktiva platser där stockholmarna rör sig och nya bibliotek ska öppnas i takt med att staden växer.

Fram till år 2030 kommer antalet personer över 80 år att öka kraftigt. Stockholms stads åldrande befolkning gör äldres tillgång till kultur till en allt viktigare fråga för nämnden.

Att ge stadens äldre invånare möjlighet att möta kultur av hög kvalitet är en del i stadens mål i att uppnå en äldrevänlig stad, samt i arbetet med att bryta äldres ofrivilliga ensamhet. Det gäller inom nämndens samtliga områden, exempelvis inom biblioteksverksamheterna som ska ta hänsyn till äldres behov av exempelvis böcker med stor stil eller ljudböcker. Nämnden ska därtill fortsätta med arbetet med kultur för de äldre inom äldreomsorgen bland annat genom kulturturnéer på vård- och omsorgsboenden.

Nämndens kultur- och evenemangslotsar ska fortsatt stödja och lotsa kulturaktörer som vill etablera och utveckla kultur- och nattelivet i staden. Syftet är mer kultur i Stockholm, vilket har egenvärde i sig, men också för att bidra till målet att göra Stockholm till en internationellt konkurrenskraftig kultur- och evenemangsstad där tillgång till kultur ska finnas i hela staden. En väsentlig del i lotsfunktionens arbete är rådgivning och att matcha fastighetsägare med kulturproducerande aktörer som behöver hitta nya eller utveckla sina befintliga lokaler. Vägen in till kultur- och evenemangslotsning via stadens lotsar ska vara enkel och tydlig för kulturaktörer, inte minst genom att stadens verksamheter som möter externa aktörer ska ha kunskap om att hänvisa aktörerna till den resurs som kulturnämnden besitter. Kulturlotsen ska delta aktivt i civilsamhällets arbete med goda förutsättningar för stadens natteliv, exempelvis genom funktioner som nattlivsråd eller nattborgmästare.

Staden ser filmens betydelse för Stockholmsregionen som en jobbskapande sektor inom kultur- och näringsliv. Staden och Region Stockholm har enats om nya former för främjandet av film- och tv-produktion och bildade 2021 Film Stockholm AB. Nämnden ska fortsatt arbeta utifrån denna struktur för att främja utvecklingen av film- och tv-produktion som en viktig del inom de kulturella och kreativa näringarna i staden när jobb och uppdrag skapas inom kulturens ekosystem. Ett system präglad av ett nära utbyte och finansiering via offentliga institutioner, privata aktörer och ideellt drivna verksamheter. Här fyller fler film- och TV-inspelningar i Stockholm en synnerligen viktig funktion.

Samlingslokalerna i staden utgör en viktig del i den kulturella infrastrukturen. Lokalerna och verksamheterna möter stockholmarnas behov av mötesplatser och har potential att ge fler möjlighet till eget skapande och möta lokal och professionell kultur. Också civilsamhällets och folkbildningens behov av samlingslokaler är en viktig del i Stockholms kulturdrivna utveckling. Inte minst är folkbildningen genom studieförbunden en viktig arena för amatörkulturen där kulturlivet i stort gynnas och på så sätt en viktig motor i kulturens ekosystem.

Fler samlingslokaler behöver på sikt förstärka sin ekonomi för att möta ökade lokalhyror. Stockholm växer och samlingslokalerna bör även vara strategiskt belägna utifrån ett geografiskt perspektiv.

Stadens samlingslokaler inhyser en rad verksamheter som får stöd av nämnden. En ny modell för hur nolltaxeföreningars verksamhet bedrivs behöver utvecklas. Dagens system för nolltaxa är ett svagt incitament för samlingslokalerna att upplåta sina lokaler, ersättningen är låg, riktlinjerna otydliga och uppföljningen behöver utvecklas. Rimligtvis bör denna viktiga verksamhet stödjas inom ramen för socialnämndens struktur. Socialnämnden ska därför i samverkan med kulturnämnden reformera stadens stöd till AA-verksamheterna i syfte att socialnämnden fångar upp målgruppen genom adekvata stöd.

Från och med 2021 har kulturnämnden ansvar för den stadsövergripande samordningen av verksamhetsområdet Barn, kultur och fritid. Detta gör att insatser för att skapa en

meningsfull fritid för stadens barn och unga utgör en växande del av nämndens verksamhet. Inte minst gäller det stadens fritids- och ungdomsgårdar där utvecklingen ska fortsätta genom kontinuerlig kompetenshöjning av personal och ett ökat antal samverkansprojekt mellan fritidsgårdarna och nämndens egna verksamheter, exempelvis Kulturskolan och biblioteken. Detta ligger i linje med den strategi för stadens fritidsgårdar som numera finns. Målet är ett ökat deltagande, ökad jämlikhet och fler aktiviteter i verksamheterna.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- ansvar för huvuddelen av stadens kulturverksamhet, vilket inbegriper Stadsmuseet med Medeltidsmuseet samt Stockholmsforskningen, Stockholms stadsbibliotek, Liljevalchs konsthall, Stockholm konst, Kulturskolan Stockholm samt vissa evenemang
- skapa goda förutsättningar för stadens institutioner och det fria kulturlivet i syfte att erbjuda kulturupplevelser av hög kvalitet och bredd
- främja utvecklingen av kulturlivet i staden och inom sitt verksamhetsområde ansvara för stadens stöd till kulturell verksamhet samt stödet till de allmänna samlingslokalerna
- bevara, levandegöra och pedagogiskt förmedla stadens kulturhistoriska värden till dagens och framtidens stockholmare och besökare
- utgöra stadens kompetens i arkeologiska och bygghistoriska frågor
- i samverkan med stadsdelsnämnder och idrottsnämnden ansvara för samordning av stadens arbete inom verksamhetsområdet barn, kultur och fritid inklusive stadens sommarkolloverksamhet

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- arbeta för regelförenklingar i kontakten med kultursektorn samt tillåta nyttjandet av fler platser i staden för kulturella ändamål i samarbete med berörda nämnder och bolag
- tillsammans med berörda nämnder och bolag leda arbetet med att Stockholm växer med kultur enligt stadens kulturstrategiska program och därmed säkerställa att kulturens infrastruktur planeras in tidigt när staden växer
- främja utvecklingen av kulturlivet i staden genom stöd till kulturell verksamhet baserat på principen om armlängds avstånd mellan politiken och kulturskapare samt utdelas enligt tydliga och transparenta principer
- utveckla digitala metoder, kompetens och verktyg i syfte att nå fler barn och unga inom Kulturskolan och nämndens övriga verksamheter
- uppmuntra till samverkan med näringsliv och externa aktörer för att bidra till stadens kulturliv samt vidga intäktskällorna genom fler externa samarbeten
- i samverkan med det fria kulturlivet verka för att fler barn i förskolor och skolor genom kulanpremien kommer i kontakt med kultur
- utveckla Kulturskolan och El Sistema i syfte att nå fler barn och unga inom underrepresenterade målgrupper genom bland annat avgiftsfria prova-på-verksamhet
- biblioteken ska utveckla tillgängligheten genom innovativa bibliotekstjänster samt olika former av öppethållande, bland annat genom fler meröppna bibliotek och förtroendeöppet genom samverkan med civilsamhället
- planera för en framtida etablering av ett nytt nodbibliotek i Liljeholmen
- tillsammans med berörda nämnder förbereda för att biblioteken och samlingslokaler kan användas som informationspunkter för invånarna i kris och i händelse av längre el- eller kommunikationsavbrott
- förenkla för äldre inom äldreboenden att möta kultur samt fortsätta med kulturturnéer på vård- och omsorgsboenden
- tillsammans med berörda nämnder, bolag och privata aktörer delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad
- värna kultur- och samlingslokaler långsiktighet i staden genom hållbara ekonomiska stödformer
- stärka kulturlotsfunktionen i syfte att etablera och säkerställa lokaler för konstnärlig produktion, underlätta genomförandet av arrangemang samt stötta nya etableringar av live- och kulturscener med målet att minst 15 nya kulturverksamheter etableras årligen i staden med fokus på evenemang, livescener och scenkonst
- tillsammans med berörda nämnder utreda möjligheterna till zoner i områden där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv samt möjliggöra för 24-timmarstillstånd i dessa utpekade zoner
- verka för att regelverken kring buller och konsertverksamhet utformas mer efter allmänintresset om en levande stad
- främja utvecklingen av film- och tv-produktion som en viktig del inom de kulturella och kreativa näringarna
- samordna utvecklandet av trygga fritidsgårdar med kvalitet i fokus
- tillsammans med stadsdelsnämnderna ta fram en stadsövergripande strategi för stadens parklekar i syfte att utveckla verksamheterna genom samverkan, metoduppföljning och kompetens
- stärka och underlätta för civilsamhällets bidrag och delaktighet i stadens kulturliv, samt öka civilsamhällets och näringslivets delaktighet i stadens evenemang, liksom kulturnattsmodellen

(C)
KuN:6

- utveckla stadens sommarkolloverksamhet så att fler barn deltar från under-representerade grupper
- i samverkan med socialnämnden reformera stadens stöd till AA-verksamheterna i syfte att flytta ansvaret från kulturnämnden till socialnämnden under 2023

Kulturnämnden: stadsarkivet

Kulturnämnden: stadsarkivet är en central resurs i stadens informationsförsörjning och en av förutsättningarna för att offentlighetsprincipen ska fungera. Stadsarkivet har en viktig roll i arbetet med att utveckla stadens informationshantering. Tillgång till arkivinformation ger dagens och framtidens stockholmare insyn i de offentliga beslutsprocesserna och stadsarkivet ska underlätta för forskning kopplat till materialet. Tillgängligheten till stadsarkivets material och kunskap ska på bästa sätt komma alla stockholmarna till del. E-arkiv Stockholm är stadens gemensamma digitala arkiv. Stockholms stadsarkiv spelar en viktig roll i att belysa stockholmarnas liv genom historien. För att tillgängliggöra stadens historiska källmaterial ska Stadsarkivet fortsätta arbetet med digitalisering av arkiverat material.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- arkivmyndighet och ansvar för Stockholms Stadsarkiv
- systemägarskap för stadens gemensamma e-arkiv samt ärendehanteringssystemen eDok och Diabas

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- utveckla stadsarkivets publika verksamheter så att material och kunskap är tillgängliga för stockholmare och forskare
- fortsätta att förstärka stadsarkivets karaktär av öppen publik institution med särskilt fokus på att nå nya grupper som idag sällan använder arkivets resurser
- fortsätta att utveckla stadsarkivets digitaliserings- och publiceringsarbete för att öka tillgången till arkiven och nå en bredare publik
- utveckla metoder för ökad användbarhet och digitalisering där civilsamhälle, medborgare, akademi och näringsliv enklare kan bidra till arkiven till exempel genom crowdsourcing
- fortsätta arbeta för att nå barn och unga
- arbeta för att synliggöra kvinnor genom historien
- centralt ansvara för stadens arkivfunktioner och bidra till andra nämnders verksamhet genom tillsyn, expertkunskap och rådgivning
- stödja stadens verksamheter i att hantera sin information på så sätt som underlättar tillgången och upprätthåller offentlighetsprincipen och andra lagkrav inom informationsområdet
- öka nyttjandegraden av stadsarkivets lokaler av stadens förvaltningar och bolag samt externa parter

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden har en viktig roll för att erbjuda stockholmarna vackra och rofyllda begravningsplatser som är stämningsfullt ljussatta och miljömässigt hållbara. Stadens begravningsplatser ska vara trygga och säkra mötesplatser för anhöriga.

På stadens begravningsplatser och vid ceremonilokaler ska möjlighet och utrymme ges för olika begravningstraditioner så att alla oavsett livsåskådning kan få den begravningsceremoni som önskas.

Stadens begravningsplatser är en del av kulturarvet, men fyller samtidigt en funktion som park- och naturmiljö. Dessa kvaliteter ska bevaras och utvecklas.

Nämndens uppgifter

Kyrkogårdsnämnden ansvarar för förvaltning av begravningsplatser. Verksamheten är finansierad via begravningsavgiften.

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- stadens egna begravningsplatser
- åt staden upplåtna begravningsplatser
- frågor som rör begravningsverksamheten enligt begravningslagen

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden:

- ge möjlighet och utrymme för olika begravningstraditioner på stadens begravningsplatser och vid nämndens ceremonilokaler
- förvalta kulturarvet vid stadens begravningsplatser
- fortsätta arbetet med att uppföra en konfessionslös ceremonilokal vid Strandkyrkogården
- verka för att stadens begravningsplatser ska upplevas som tillgängliga, trygga och säkra samt säkerställa att de är väl belysta, hela och rena
- fortsätta trygghetsarbetet på stadens begravningsplatser, bland annat med olika tekniska lösningar
- fortsätta tillhandahålla platser för feriearbetare
- energieffektivisera byggnader och belysning
- främja den biologiska mångfalden
- genomföra nödvändiga fastighetsunderhåll och renoveringar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Staden har som mål att Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast 2030 och en fossilbränslefri stad senast 2035. Som viktiga delmål är att staden ska vara en fossilfri organisation senast 2030 samt att trafiken i Stockholms innerstad vara utsläppsfri senast år 2030. För att målen ska kunna nås behöver staden jobba på flera fronter samtidigt, dels med ny teknik genom bolaget Stockholm Exergi som kan fånga in och lagra koldioxid, dels med att fasa ut fossila bränslen genom kraftfulla incitament, beteendeförändringar och energieffektiviseringar. Det kommer inte att räcka att förlita sig på att enbart tekniken med minusutsläpp ska göra Stockholm till en klimatpositiv stad 2030 – utfasning av fossila bränslen behöver ske parallellt och kraftfullt. Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet utgör en central kugge i detta arbete som hänger ihop med målet att Stockholm ska vara världsledande i det globala arbetet med att förverkliga Parisavtalets målsättningar. Klimatmiljarden kvarstår även under denna mandatperiod i syfte att medfinansiera utsläppsminskande åtgärder.

Nämnden ska bidra med att näringslivet och stadens alla verksamheter medverkar i Stockholms ambition i att vara en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Genom tydliga och ambitiösa miljömål släpper vi loss den kraft som finns hos företag, offentlig sektor och stockholmarna för att klimatinvestera för framtiden. Mål som näringslivet idag både efterfrågar och kräver för att skapa internationella konkurrensfördelar för ekonomisk utveckling och nya jobb. Nämnden ska vara pådrivande i att staden vågar satsa på nya tekniker för att möta klimatkrisen. Exempelvis genom bolaget Stockholm Exergi där ny teknik senast 2025 ska kunna fånga in och lagra koldioxid för att nå minusutsläpp vilket är helt avgörande för att på sikt nå målet om en klimatpositiv stad.

Stadens klimatmål innebär störst utmaningar inom transportsektorn och där är behovet av insatser i närtid omfattande. Elektrifiering, ökad inblandning av biodrivmedel och effektivare fordon utgör framtiden. Förutom det självklara att stadens egen fordonsflotta ska ligga i framkant ska staden sätta upp tydliga och hårda krav vid upphandling av transporttjänster. Både för stadens eget klimatarbete men även för att ge marknaden tillit till att politiken är pådrivande. Gällande till exempel biogasmarknaden finns det oroväckande tecken på att företagen inte litar på att politikens miljömål främjar företag som vågar satsa på miljön. I detta arbete ska nämnden vara behjälplig genom sin expertkompetens inom biogasområdet. Det ligger även i stadens intresse att de nationella villkoren för biogas är goda.

Nämnden ska medverka i omställningen till eltransporter genom Elektrifieringspakten där staden och näringslivet krockar arm för att minska utsläppen från transportsektorn. För stockholmarna innebär det minskade utsläpp och friskare luft, samt bättre framkomlighet och minskat buller. Nämnden ska arbeta för fler samarbeten mellan staden och näringslivet för att hitta lösningar för en bättre stadsmiljö.

Nämnden ska understödja berörda nämnder med att skyfallsanpassa gator och torg med fokus på värmeböljor. Därtill behövs klimatanpassningsåtgärder i form av upprustning av vattenledningsnätet, reningsverk och dagvattenhantering. Utan klimatanpassning kan pågående samhällsutveckling leda till ökad sårbarhet i samhället, med stora framtida kostnader.

Nämnden ska överta ansvaret för tillståndsgivning vid utskänkning av alkohol från Socialnämnden. Syftet är att förenkla för restauranger och företag där tillsynen av livsme-

delslagstiftning och utskänkningstillstånd bör kunna utföras av en och samma förvaltning. I hanteringen ska nämnden ge snabb, korrekt och rättssäker service till Stockholms företagare. Stadens hantering av serveringstillstånd ska möjliggöra för Stockholm att vara en levande storstad med ett gott företagsklimat, i kombination med socialt ansvar.

Stockholm kan och ska gå före i arbetet med att höja produktionsnivåerna för svensk närodlat mat. Detta är särskilt viktigt i tider av krig och kriser i Sveriges närområde. Idag ligger den svenska självförsörjningsgraden på cirka 50 procent, en nivå vi behöver höja. Stockholm kan bidra genom goda möjligheter att producera betydligt mycket mer mat än vad som görs i nuläget. Politiken behöver göra allt den kan för att öka den närproducerade maten genom upphandling av svenskt och vilt. Det är exempelvis inte rimligt att svensk matproduktion har betydligt strängare krav än vad stadens egen matupphandling har att följa. Vi har under föregående mandatperiod kommit en bit på vägen där bland annat stadens Matstrategi ska öka livsmedelsupphandlingar med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning motsvarande svensk nivå. Men staden behöver anta än mer ambitiösa mål. Därför ska nämnden införa ett stadsövergripande mål om hundra procent svenskt vid matupphandling där så är möjligt. I praktiken innebär det att stadens upphandling av mat inriktar sig på det som är producerat enligt svenska produktionsregler, i synnerhet vad gäller kraven på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning samt närproducerat. Det innebär också att svenska livsmedel skall vara förstahandsvalet. Om en råvara kan produceras i Sverige, eller Stockholm, så skall den svenskproducerade råvaran köpas in. Vi vill även att vissa råvaror ska ersättas av svenskproducerade alternativ, till exempel kan vi inom verksamheter ersätta utländskt ris med svenskt havreris. Det innebär däremot inte att vi ska stoppa inköp av livsmedel som inte produceras i Stockholm eller Sverige, exempelvis bananer eller kaffe. Men vi behöver kunna byta ut importerad mat med högre påverkan på klimatet mot närproducerad mat med hög miljö- och klimathänsyn. Ett effektivt sätt för Stockholm att ta ansvar för klimatet och en förstärkt självförsörjning.

Jordbruksmark är en ändlig resurs och ett svenskt samhällsintresse. Bördig jordbruksmark ska inte bebyggas på så sätt att jordens bördighet påverkas och den bör inte heller nyttjas på så sätt att det i framtiden blir svårt att ställa om till att brukas som jordbruksmark. I de fall åkermark tas i anspråk för dessa ändamål ska det göras med yttersta återhållsamhet och endast när det är nödvändigt och alternativ plats ej är möjlig. Detta med syfte att bevara värdefull åkermark, samtidigt som vi möjliggör en god livsmedelsproduktion och högre självförsörjningsgrad i Stockholmsregionen. Nämnden ska inom ramen för sitt uppdrag att samordna stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet värna regionens åkermark genom att bygga högt, tätt, kollektivtrafiknära och på redan hårdgjorda ytor.

Det finns många fördelar med viltkött som alternativ. Ur ett klimat- och hälsoperspektiv innebär köttet kortare transporter samt att köttet är fritt från antibiotika, färgämnen, nitrit och andra tillsatser. Därtill är köttet magrare och därmed nyttigare. Ur ett djurskyddsperspektiv är det också bra då vilt har levt i det fria. Stammar som växer ohämmat orsakar skador för jordbruk, trädgårdar, trafik samt offentliga platser, som exempelvis gäss som sprider bakterier på stadens badplatser. Eftersom de förstör i grödor minskar också möjligheten till närodlade grödor om viltstammarna är för stora. Nämnden ska arbeta för att uppmärksamma viltköttets klimatmässiga fördelar inom stadens verksamheter och därmed bidra till fler upphandlingar av viltkött.

Att minska matsvinnet är ett viktigt bidrag till klimatet, därför har FN som mål i Agenda 2030 att halvera det globala matsvinnet. Att producera mat som sedan slängs är ekonomiskt ohållbart och klimatvidrigt. Stadens verksamheter kan göra mycket för att bidra till att minska matsvinnet. Bland annat genom metoder så att rätt mängd mat tillagas.

Exempelvis genom att på morgonen stämma av skolelevernas närvaro med skolköket så att rätt mängd mat tillagas – en metod kallad ”måltidsoptimering” som vi vill införa i alla stadens skolor senast 2026. Därtill bör de nationella reglerna för livsmedelsmärkning ändras. Bäst före-datum handlar egentligen inte om hur länge ett livsmedel är säkert, utan till vilket datum livsmedlet förväntas behålla sin kvalitet. Det förvirrar för många och leder i alltför många fall att fullt ätbar mat slängs. Därför bör livsmedelsmärkningen ändras från ”bäst före” till ”minst hållbar till”.

En hållbar energianvändning innebär att minska klimatpåverkan, effektivisera användningen och att ställa om till mer förnybar energi. Stockholms tillväxt skapar en efterfrågan på mer energi samtidigt som stadens ökande täthet ger förutsättningar för energieffektiva bostäder och hållbara transporter. Nämnden ska driva på för att minska energianvändningen i såväl befintliga som nya byggnader. Genom investeringar i energieffektiviseringar och förnybar energiproduktion ska utsläpp minskas samtidigt som stadens långsiktiga kostnader sjunker. Nämnden ska utreda vilka energieffektiviseringar som ger störst effekt och följa utvecklingen av nya sätt att producera förnybar energi.

Ett växande Stockholm ställer krav på att vi bygger ut staden på ett hållbart sätt. Byggnader, transporter och systemlösningar ska utformas så att de minskar klimatbelastningen. Arbetet med miljöstadsdelar och hårda krav på energieffektivitet i nybyggnation ska ingå som centrala delar när staden utvecklas. Nämnden ska bidra till att Stockholm kan ligga i framkant gällande hållbart byggande, vilket innebär att få ner energianvändningen i byggsektorn. Nationella eller europeiska regler som försvårar strängare krav på energieffektivt byggande ska ifrågasättas. Att kunna ändra och påverka långsiktiga spelregler i svensk och europeisk lagstiftning är helt avgörande för att Stockholm ska kunna ligga i framkant i energiarbetet. Byggprojekt som ligger i framkant skapar erfarenheter som kan användas inom och utanför stadens organisation och därmed stärka tillväxten inom miljöteknikområdet och skapa arbetstillfällen. Därutöver signalerar byggbranschen att de vill att nationella och europeiska krav måste skärpas för att möta branschens redan antagna arbetssätt vad gäller hållbarhet.

Nämnden ska verka för att stadens byggs hållbart genom förtätning av befintliga stadsdelar på redan hårdgjorda ytor och dra nytta av existerande infrastruktur. På så sätt kan vi värna grönytor och parker samt minska på behovet av bilresor när ny bebyggelse byggs i kollektivtrafikhärlägen. Nämnden ska också bidra till minskningar av biltrafiken genom förbättrad gång-, cykel-, och kollektivtrafik. Detta kommer att ställa hårda krav på att staden och regionen vågar utföra samhällsplanering och system med inriktning att gynna gång-, cykel- och kollektivtrafik framför biltrafik.

Våtmarker utgör livsviktiga miljöer för svensk artrikedom och biologisk mångfald. Därtill binder de koldioxid och spelar därmed en viktig roll i arbetet med att bromsa klimatförändringarna. Våtmarker kan även reglera vatten när det finns för mycket eller för lite av det i landskapet. Genom våtmarker kan dagvattnet samlas upp och renas innan det leds vidare. Under det senaste seklet har nästan en fjärdedel av Sveriges totala ursprungliga våtmarksareal försvunnit, vilket blivit särskilt tydligt i städerna. I Stockholm är många våtmarksarter, som groddjur och vadarfåglar, i en utsatt situation då deras livsmiljöer försvunnit eller splittrats upp i samband med stadens utbredning. Nämnden ska bidra i arbetet med att restaurera fler våtmarker i viktiga delar av stadens grönsstruktur, till exempel på Järvafältet och södra Djurgården, för att på nytt få in och gynna våtmarksarterna i landskapet.

Nämnden ska bidra till stadens arbete med fler träd i staden. Stockholms stad är i dag hem till fler än tre miljoner träd. En rik mångfald av olika träd är en av våra viktigaste allierade i arbetet med klimatanpassning och för en bättre folkhälsa. Antalet träd i staden

behöver dubbleras, och vill särskilt satsa på redan bebyggda områden och de som har mycket trafik. Varje fällt träd ska ersättas av minst ett. Nämnden ska följa 3-30-300-regeln som innebär att alla stockholmare ska kunna se minst tre träd från sitt hem, sin skola och sin arbetsplats, stadskvarter ska ha minst 30 procent trädkrontäckningsgrad, och stockholmarna ska ha som längst 300 meter till ett grönområde.

Vårt mål om ett klimatpositivt Stockholm 2030 innebär kraftigt ökad etablering av solceller. Solens strålar tillför 10 000 gånger mer energi in till planeten än vad vi människor använder. Stockholms stad har installerat cirka 13 500 kvadratmeter solceller, framför allt på tak till stadens byggnader, som beräknas ge 1,3 miljoner kWh per år där den producerade elen används till stadens egna fastigheter. Arbetet med fler solceller på stadens tak ska fortsätta. Därtill ska nämnden underlätta för fler fastighetsägare att installera solceller. Exempelvis finns stadens solkarta där man enkelt kan se hur mycket solinstrålning ett tak har och hur stor potentialen är för sol och solvärme. Under kommande mandatperiod ska nämnden arbeta för att tredubbla solenergiproduktionen i Stockholm. Stadens alla stora fastigheter, exempelvis idrottsanläggningar, ska ha solenergiproduktion inom nästa mandatperiod. Därtill ska nämnden arbeta för att reformera nationella regelverk som försvårar för utbyggd solenergi, exempelvis genom att möjliggöra att dra elledningar mellan flera hus i syfte att kunna dra nytta av sol från en solpark eller tak som lämpar sig synnerligen väl för solceller. Idag får fastighetsägare med flera fastigheter som vill optimera solkraftsproduktionen genom att sätta upp solceller på fastigheten med bäst solläge inte själv föra över elen mellan fastigheterna utan elnätskoncession. Det hindrar fastighetsägare att uppföra större anläggningar på taken med bäst solläge. Likartade problem finns för bostadsrättsföreningar med solceller. Idag får bostadsrättsföreningar bara använda elen för fastighetselen eftersom de inte får sälja el till lägenhetsinnehavarna utan att vara elhandlare, vilket försämrar incitamenten till fler solceller på många av Stockholms alla tak. Nämnden ska vara pådrivande i arbetet för regelförenkling på området.

Utbyggd vindkraft i Stockholmsregionen utgör en viktig pusselbit i Stockholms klimatambitioner. Enbart havsbaserad vindkraft kan fördubbla Sverige kapacitet att producera el. Nämnden ska bidra till att Stockholm tar på sig ledartröjan genom mer havsbaserad vindkraft i Östersjön, vilket i närtid ger oss möjligheten att förse Stockholm med grön förnybar energi samtidigt som vi minskar vår sårbarhet vid krig och kris genom att kraftigt öka andelen lokalproducerad el.

Teknikskiftet inom fordonsflottan måste skyndas på genom morötter för dem som är villiga att byta till miljöbil. Förmånliga parkeringsvillkor för miljöbilar och trängselavgifter som gynnar miljöbilar är viktiga delar i detta arbete. Beslut om trängselavgifter samt hur intäkterna fördelas ska kunna fattas lokalt. Därutöver ska möjligheten finnas att miljödifferenciera trängselavgifter för att gynna exempelvis elbilar. En sådan avgift kan utformas och fungera på samma sätt som dagens trängselskatter och använda samma tekniska system. Det är idag bara Stockholm och Göteborg som har trängselskatter inom ett begränsat område, men för dessa städer skulle miljöstyrande trängselavgifter kunna vara ytterligare ett verktyg.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- tillsyn enligt miljöbalken, livsmedels-, foder-, strålskydds-, smittskydds- och tobakslagstiftningen
- prövning av tillstånd för de verksamheter som omfattas av nämnda lagstiftningar
- tillståndsgivning och tillsynsarbete vid utskänkning av alkohol
- miljö- buller och luftövervakning

- samordning av stadens åtgärder inom miljöskydds- och naturvårdsområdet
- stöd till stadens bolagsstyrelser och nämnder i deras klimat- och miljöarbete
- information om miljö- klimat- och hälsofrågor till stadens invånare och företag
- samordning för stadens inköp och upphandling av miljövänliga fordon

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden:

- bidra till att förbättra stadens näringslivsklimat där medarbetarna har god kunskap om företagets vardag och behov
- genomföra kommunikationsinsatser i syfte att skapa engagemang och påverka beteenden för klimatsmarta val samt minska nedskräpningen
- i samarbete med berörda nämnder tillgängliggöra stadens naturreservat
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta för klimatsmart stadsbyggande, bland annat värna grönområden och åkermark genom att bygga smart, tätt och högt på redan hårdgjorda ytor i kollektivtrafiknära lägen
- bistå kulturnämnden i arbetet med att underlätta för stadens kultur- och nöjesliv, bland annat med att tillämpa stadens strategi för nattklubbar och livescener samt erbjuda vägledning i samband med myndighetsutövande bullerhantering
- ansvara för och stärka arbetet med klimatpakten och dess internationella nätverk
- säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning genom mer sol- och vindkraft i Stockholmsregionen med målet att tredubbla solenergiproduktionen i Stockholm senast 2026
- verka för att staden når målet om att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden år 2030, bland annat genom elektrifiering, teknikutveckling och minskad biltrafik i innerstaden samt arbeta för möjligheten att införa miljödifferenterade trängselavgifter
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta arbetet med att genomföra lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster samt rena stadens vattendrag och bottnar genom bland annat samarbeten med externa aktörer såsom ideella föreningar och båtklubbar
- leda arbetet med att implementera handlingsplanen för inrättandet av fler badplatser i staden, arbeta för god badvattenkvalitet vid stadens strandbad, samt genomföra handlingsplanen mot minskad spridning av mikroplast
- genom Kemikaliecentrum, säkerställa att kemikalieplanen och rekommendationen för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi uppfylls i byggprojekt
- minska barn och ungas exponering för skadliga kemikalier samt arbeta för giftfria förskolor och skolor
- skärpa tillsynen av avfall för att motverka fusk och nedskräpning
- följa stadens Matstrategi, bland annat genom att utveckla arbetet med livsmedelsupphandlingar, i synnerhet vad gäller kraven på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i livsmedelsproduktionen, utveckla arbetssätt för minskat matsvinn i stadens verksamheter med målet om halverat matsvinn senast 2026, samt främja den närproducerade maten med målet om hundra procent svenskt där så är möjligt
- öka energi- och klimatrådgivningens utåtriktade arbete gentemot till exempel fastighetsägare, bostadsrättsföreningar och företag samt tillsammans med berörda nämnder och bolag utreda möjligheten till energilagring för överskottsel från stadens egen elproduktion

(C)
MHN:6

- öka insamlingen av matavfall hos restauranger, butiker och storhushåll för att uppnå stadens mål om matavfallinsamling och därmed bidra till ökad biogasproduktion
- upphandla mer viltkött i stadens verksamheter
- värna och utveckla fler våtmarker i staden
- med berörda nämnder utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv
- tillsammans med berörda nämnder verka för att öka antalet träd i staden och ersätta varje träd som fälls med minst två nya samt införa 3-30-300-regeln som norm i stadens stadsplanering för att alla stockholmare ska ha nära till träd och grönområden

Servicenämnden

Stockholm ska vara en modern och innovativ stad som tillhandahåller god service till invånarna med långsiktigt ansvarstagande för gemensamma resurser. Stadens egna verksamheter ska ges goda förutsättningar att driva sina kärnverksamheter och servicenämndens administration ska präglas av effektivitet och hög servicenivå. Utveckling av stadens upphandlingsverksamhet ska prioriteras och upphandlingarna ska användas som ett medel att driva utvecklingen i innovativ och hållbar riktning. Uppföljning av ingångna avtal är en viktig del av detta arbete.

Servicenämnden ska inom ramen för sitt uppdrag arbeta med att effektivisera stadens administrativa funktioner. Detta ska leda till sänkta kostnader för stadens övriga nämnder eller bolag till förmån för kärnverksamheterna. Servicenämnden ska säkerställa en ändamålsenlig balans mellan kostnadseffektivitet, kvalitet och service. Finansiering och prissättning av servicenämndens tjänster ska utvecklas för att möjliggöra fortsatta effektiviseringsvinster. Ökad transparens i prissättning och fokus på uppföljning av administrativa kostnader möjliggör långsiktig effektivisering.

Kommunstyrelsens strategiska råd för verksamhet inom servicenämnden fattar beslut kring uppdrag och inriktning, som ligger till grund för nämndens arbete inom samtliga verksamhetsområden. Tillämpningsanvisningar gällande omfattning, inriktning och avgränsningar för funktionen utfärdas av stadsdirektören.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- ekonomiadministration
- löneadministration
- kontaktcenter Stockholm
- genomförande av centralupphandlingar samt upphandlingsstöd
- e-handelsstöd
- rekryteringsstöd
- förvalta stadens kontaktcenterplattform
- gemensam växel
- stöd i lokalplanering
- hyresförhandlingsfunktion
- beställningscentral persontransporter
- hantera kommunkoncernens handel av el i enlighet med elhandelspolicyn inklusive kommunkoncernens gemensamma inköpskategori för el
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategorier för Måltider och livsmedel samt Inredning
- samordna kommunkoncernens arbete med beredskapslager

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden:

- vidareutveckla Kontaktcenter Stockholms service så att stockholmarna och de företag som vill verka i staden får ett snabbt och professionellt bemötande, en enklare och tydligare kanal för information och lättillgänglig kvalificerad service
- i samarbete med berörda nämnder se över kommunikationsvägar, resurser och arbetssätt för att förbättra information och kontaktvägar inom staden samt för stockholmarna och brukare i äldrefrågor

(C)
SN:2

- säkerställa att Kontaktcenters medarbetare har god kunskap om företagens vardag och behov
- effektivisera och utveckla kontaktvägar till att bli mer tydliga och ändamålsenliga för företag, inte minst genom digitalisering och innovation
- med stöd av arbetsmarknadsnämnden tillgängliggöra arbetsplatser genom att sociala klausuler eller sysselsättningskrav i stadens upphandlingar är norm, inte undantag
- tillsammans med berörda nämnder samverka kring International House och stärka möjligheten till kvalificerad arbetskraftsinvandring
- säkerställa att miljö- och klimatkrav inkluderas i inköpsprocessen
- fasa ut fossila bränslen i upphandlingar med särskilt fokus på transporter, entreprenader och maskiner
- främja närproducerad mat, bland annat genom upphandlingskrav samt möjlighet till torghandel
- upphandla mer viltkött i stadens verksamheter

Socialnämnden

I Stockholm ska alla ha friheten att forma och bestämma över sitt eget liv. Om livet förändras och människor hamnar i svåra situationer ska samhället finnas där och hjälpa både i stunden och för att komma vidare till en hållbar livssituation. Även om det personliga ansvaret för individens situation alltid är stort ska stödet finnas för den som behöver hjälp, särskilt när behovet är mycket stort. Stockholms stad har ett ansvar för de personer som bor i Stockholm och byråkrati och bristande helhetssyn ska aldrig ge negativa konsekvenser för den enskilda. Oavsett vem du är eller var i staden du bor ska du ha samma möjligheter, samma trygghet och samma service.

Det är extra allvarligt när barn far illa. Oavsett om det handlar om våld, psykisk ohälsa, försummelse eller ekonomiska svårigheter ska staden finnas där för att fånga upp de barn som på olika sätt behöver stöd. Socialtjänsten måste alltid skyndsamt hantera orosanmälningar som gäller barn och särskilt orosanmälningar som kommer från dem som möter barnen i deras vardag; förskola, skola och ibland polis och BUP. Tidiga och systematiska insatser är viktigt så barnen snabbt får det stöd de behöver. För att öka förtroendet för socialtjänsten behövs förtroendeskapande insatser i samarbete med civilsamhället. Våld mot barn kan inte i någon form accepteras och fler insatser behövs för att kartlägga och stoppa våld mot barn i hemmet.

Socialnämnden ska prioritera arbetet med att nå målet att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad. Nyckeln till att nå det målet är ett bra samarbete mellan alla delar av samhället, myndigheter och civilsamhället. En viktig del i det arbetet är att förhindra att barn och unga dras in i kriminalitet genom både akuta och förebyggande åtgärder. Vi vill öka resurserna till det tidiga och förebyggande föräldrastödet. Staden ska satsa på trygga boendemiljöer, se till att unga klarar skolan och tidigt ge stödinsatser till barn och unga som riskerar att hamna i kriminalitet. Stödinsatser till barn och unga ska komma in direkt när det finns misstanke om att de riskerar att hamna i kriminalitet och stöd till föräldrarna ska erbjudas. Staden måste också fortsätta arbetet med att strypa finansieringen till den organiserade brottsligheten genom att ta krafttag mot välfärdsbrott. Inga skattepengar ska gå till de kriminella gängen.

Staden ska ha nolltolerans mot hedersrelaterade brott. Arbetet ska intensifieras och kunskapen om hedersvåld och förtryck ska öka i Stockholms stad. Att förstå skillnaden mellan hedersvåld och annat våld i nära relationer är centralt för att nå resultat. För att öka kunskapen krävs att vi ger utbildning till all personal som jobbar med barn och unga så de kan upptäcka personer som lever i hedersrelaterat förtryck. Staden ska inrätta en särskild enhet som jobbar med frågan. Stockholm ska kunna erbjuda ett långsiktigt stöd utifrån individens behov med särskilt kontakts- och mentorskap. Staden ska öka stödet till Origo som är ett resurscentrum för hedersrelaterat förtryck och våld.

Våld i nära relationer kan se olika ut men oftast är det kvinnor som drabbas. Stockholm måste ge det stöd som gör det möjligt för kvinnor att lämna våldsamma relationer. Därför behöver staden utöka antalet beviljade förturer till stadens bostadskö och genom markanvisningar och ge privata aktörer möjlighet att bygga bostäder öronmärkta för kvinnor som flytt en våldsam relation, så kallade kvinnofridshus. Vi ska stärka långsiktigheten i stödet till kvinnojourerna och dess verksamhet. Staden ska fortsätta jobba och utveckla Relationsvåldscentrum (RVC) för individuellt stöd till alla samt införa stöd till unga som utsätts för våld i nära relation. Det är också viktigt att utöka förståelsen för och kunskapen kring dem som blir utsatta för psykiskt våld. Alla kvinnor i Stockholm ska veta vilka rättigheter de har och vilket stöd de kan få från samhället. Här väljer

kvinnor själva vad de vill jobba med, vad de vill ha på sig, vem de vill leva med eller om de vill skiljas. Det är rättigheter som gäller alla i Stockholm.

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska ha samma möjlighet till delaktighet i samhället. Köerna till grupp- och serviceboenden måste bli kortare. Utbyggnadstakten av utbud när det gäller boende inom SoL och LSS behöver öka. Staden behöver bli bättre på att tillgodose den enskildes behov och det ska finnas större möjligheter att få sin önskan om boendeort eller stadsdel tillgodosedd. För att kunna uppfylla det behöver också fler aktörer bli en del av valfrihetssystemet. Det är också viktigt att Stockholms medborgare får välja mellan ett antal olika utförare i daglig verksamhet. Förutom den kommunalt drivna verksamheten ska därför många privata och idéburna verksamheter komplettera för att driva på metodutveckling, kvalitet och nyskapande. Alla i Stockholm har rätt till en meningsfull fritid och därför ska staden höja ambitionsnivån för att tillgängliggöra stadens gröna- och friluftsområden och erbjuda en mångfald av aktiviteter.

Hemlöshet är både en socialpolitisk och en bostadspolitisk fråga. Arbetet mot hemlöshet ska vara långsiktigt och prioritera förebyggande och stödjande insatser för att undvika att personer hamnar i hemlöshet. Barnfamiljer, äldre och personer som utsatts för våld i nära relationer utan bostad ska alltid vara prioriterade och erbjuds trygga och långsiktiga boendialternativ. I detta sammanhang är stadens egna bostadssociala resurs, SHIS Bostäder en viktig aktör. Stockholm ska fortsätta erbjuda tak-över-huvudet-garanti. Ett eget hem är ofta en förutsättning för återhämtning och ökad livskvalitet för den som exempelvis lever i missbruk och hemlöshet. Stockholms stad ska därför fortsätta att utveckla konceptet ”Bostad först”. Särskilt fokus ska finnas på hemlösa barnfamiljer.

Stockholm ska ha ett välfungerande mottagande av nyanlända som möjliggör en snabb etablering och goda livsvillkor. Socialnämndens enhet Intro Stockholm är de som tar emot nyanlända som anvisats till Stockholms stad och introducerar dem till bosättning. De utgör en grund för att nyanlända får en så bra start som möjligt i Stockholm. Därför är ett fortsatt arbete med dem och deras paraplyorganisation, Welcome house, en förutsättning för nyanländas etablering och inkludering i samhället. Samarbetet mellan socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden, stadsdelsnämnderna, SHIS och andra ansvariga myndigheter ska fortsätta och intensifieras för att Stockholms ska bli så välkomnande och integrerande plats som möjligt.

Nämndens uppgifter

Nämndens ansvar omfattar bland annat:

- Kommunövergripande frågor rörande:
 - stöd och service till personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar
 - socialtjänstens barn- och ungdomsfrågor
 - insatser för barn och unga i öppenvård
 - missbruksproblematik
 - ekonomiskt bistånd inklusive samordning av stadens arbete med felaktiga utbetalningar och bidragsbrott
 - hemlöshet
 - våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck inklusive samordning av innehållet i stadens relationsvåldscentrum, avseende målgrupp och insatser, Origo - läns-gemensamt resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck
 - våldsbejakande extremism
 - samarbete med frivilligorganisationer inom det sociala området
 - drog- och brottsförebyggande arbete

- dödsboudredningar
- forsknings- och utvecklingsverksamhet inom socialtjänstens område
- tillståndsgivning för försäljning av tobak och alkohol
- familjerådgivning
- jourverksamhet
- skyddade boenden
- uppsökande verksamhet
- insatser för nyanlända, mottagande, bosättning och initial samhällsvägledning
- boende och insatser för ensamkommande barn
- boende för vuxna (hemlösa och personer med missbruksproblematik)
- tak över huvudet-garanti
- ansvar för hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom LSS-insatserna, daglig verksamhet och bostad med särskild service
- samordning av planering av bostäder för personer med funktionsnedsättning inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- kris- och katastrofberedskap samt beredskap för psykosocialt omhändertagande vid kris
- stadsövergripande avhopparverksamhet
- insatser till personer med spelmissbruk
- råd- och stödverksamhet och härbärgesplatser till utsatta EU-medborgare och tredjelandsmedborgare
- förvaltning och uppföljning av stadens avtal med SHIS Bostäder och samordnande part för stadsdelsnämndernas dialog med SHIS avseende målgrupp, behov och arbetssätt
- beställansvar för grupp- och servicebostäder LSS
- tillståndsgivning och tillstånd av försäljning av folköl, tobak, e-cigarettor och påfyllnadsbehållare
- strategiskt ansvar för att omvärldsbevaka och leda implementeringen av välfärdsteknik och digitaliseringsarbetet inom individ- och familjeomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning
- bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamheter inom socialtjänstens område

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska nämnden:

- vidareutveckla det förebyggande arbetet samt tidiga och kunskapsbaserade insatser
- i ökad utsträckning utvärdera effekterna av socialtjänstens insatser
- prioritera samverkan med förskolan, skolan, även de fristående skolorna, och polisen i arbetet med barn och unga
- tillsammans med berörda nämnder implementera modellen för skolsociala team i hela staden och utöka socialtjänstens närvaro i skolan
- arbeta för att få fler familjer att bli familjehem, bland annat genom att se över kraven för att bli familjehem
- använda sig av allvarssamtal inom 24 timmar med unga förstagångsförbrytare med polis, socialtjänst, skola och föräldrar
- samlokalisera socialsekreterare och polis i alla stadens lokalpolisområden
- fortsätta intensifiera det uppsökande arbetet i stadens riskmiljöer i samarbete med polisen stadens ordningsvakter och fältassistenter

- utveckla och stärka samarbetet med civilsamhällets organisationer som bedriver kompletterande verksamhet till stadens socialtjänst
- kartlägga och ta fram en handlingsplan för att förebygga och stoppa att barn utsätts för våld i hemmet.
- erbjuda föräldrastödsprogram i förebyggande syfte, inklusive föräldrastöd som tar sikte på att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck samt utveckla föräldrastödsprogram som riktar sig till föräldrar vars barn är på väg in i kriminalitet
- inrätta en särskild enhet som arbetar med hedersrelaterat våld och förtryck och att förhindra barnäktenskap, arrangerade äktenskap och uppfostringsresor och som arbetar uppsökande på skolor
- tillsammans med berörda nämnder utbilda all personal som arbetar med barn och unga så de kan upptäcka personer som lever under hedersförtryck
- tillsammans med berörda nämnder arbeta aktivt med information om vart personer som utsätts för hedersförtryck kan vända sig, till exempel med infoskyltar på toaletter
- verka för byggandet av ett nytt kvinnofridshus tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden
- säkerhetsställa att våldsutsatta, brottsutsatta och vittnen erbjuds stöd och hjälp
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta
- tillsammans med SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna tillgodose behovet av genomgångsbostäder för målgruppen våldsutsatta som tvingas flytta
- leda, samordna och utveckla samverkan med SHIS Bostäder för att analysera, följa upp och samordna de årliga behovsbedömningar av genomgångsbostäder för personer som är i behov av en tillfällig bostad eller mer varaktigt boende med visst boendestöd, och vidareförmedla dem till exploateringskontoret
- intensifiera arbetet för att stoppa felaktiga utbetalningar och välfärdsbrott samt fortsätta att utveckla arbetet för att utbetalningar av ekonomiskt bistånd ska bli rätt från början
- vid ansökan om ekonomiskt bistånd informera om vilka utrednings- och åtgärdsrutiner som kan bli aktuella vid misstanke om fusk, så som hembesök, återkrav och polisanmälan
- arbeta för att utvidga arbetet med projektet Trefas till fler delar av staden
- tillsammans med berörda nämnder aktivt arbeta för att barnfamiljer inom SHIS genomgångsbostäder får bostadsvägledning och insatser som leder till en stabil bostadssituation och varaktig försörjning
- utveckla arbetet med konceptet "Bostad först" för att stödja personer ur hemlöshet
- utveckla och stärka samarbetet med civilsamhällets organisationer som bedriver kompletterande verksamhet till stadens socialtjänst
- tillsammans med berörda nämnder och Region Stockholm säkerställa likvärdig och välfungerande BUS-samverkan över hela staden
- samverka med skolan och följa upp och sammanställa skolresultat för placerade barn och unga
- arbeta för öka antalet vårdnadsöverflyttningar vid längre familjehemsplaceringar
- tillsammans med stadsdelsnämnderna stärka det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer bland unga

- fortsatt stärka det uppsökande arbetet, stödet, och samverkan med andra aktörer mot människohandel, prostitution, så kallad ”sugardejting” och sex som självskadebeteende, i synnerhet mot unga. Samarbetsavtalet mellan polisen och staden ska följas upp årligen.
- i samverkan med civilsamhället stärka insatser riktade till personer utsatta för prostitution som inte är folkbokförda i Sverige
- i samarbete med stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen fortsätta att arbeta vräkningsförebyggande
- tillsammans med stadsdelsnämnderna utveckla budget- och skuldrådgivning
- i samverkan med äldregruppen och SHIS Bostäder fortsätta utveckla arbetet med personer som är 65 år eller äldre, som lever i hemlöshet eller riskerar att bli hemlösa och genom äldrelotsen vägleda dem till kontakt med socialtjänst och äldreomsorg
- samverka med arbetsmarknadsnämnden och genom Welcome House erbjuda nyanlända, både kommunanvisade, egenbosatta och deras anhöriga, en väg in och ett likställigt initialt stöd
- stödja och samverka med berörda nämnder, samt följa upp, SHIS Bostäders bostadsvägledning för nyanlända så att etablering på bostadsmarknaden underlättas
- tillsammans med SHIS Bostäder stötta stadsdelsnämnderna i att utveckla kvaliteten inom mottagandet av och arbetsätten kring kvotflyktingar
- tillsammans med arbetsmarknadsnämnden, SHIS Bostäder och stadsdelsnämnderna fortsätta arbeta för att ungdomar som beviljats tillfälligt uppehållstillstånd enligt Lagen om ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande unga får goda förutsättningar att etablera sig i samhället genom studier som kan leda till försörjning
- tillsammans med SHIS Bostäder och i samråd med kommunstyrelsen kontinuerligt utvärdera boende- och ersättningsmodeller för att säkerställa att SHIS kan uppfylla sitt bostadssociala uppdrag
- i samarbete med bostadsförmedlingen, bostadsbolagen och SHIS Bostäder tillhandahålla genomgångsbostäder för barnfamiljer som under lång tid levt i osäkra boendeförhållanden. Till det ska 150 lägenheter som bostadsförmedlingen årligen förmedlar vikas till genomgångsbostäder i SHIS Bostäders regi
- i samverkan med kulturnämnden reformera stadens stöd till AA-verksamheterna i syfte att flytta ansvaret från kulturnämnden till socialnämnden under 2023

Stadsbyggnadsnämnden

En växande och attraktiv stad

Stockholm ska vara en växande och attraktiv stad som lockar människor, företag och besökare från hela världen. Stockholm ska bli ännu bättre på att få fram tillräckligt många bostäder och överkomliga bostäder i olika prisnivåer. Stockholm ska vara en stad med utbud av såväl exklusiva våningar som billiga första boenden och allt däremellan.

Bostadsbristen drabbar unga som ska flytta hemifrån och barnfamiljer som delar på sig men hotar också både Stockholms företagsklimat och utvecklingen som storstad. Bostadsmarknaden behöver mer rörlighet, fler och nya upplåtelseformer, bättre utnyttjande av de bostäder som redan finns och en stor nybyggnation. Miljö och social hållbarhet ska vara fundament i ett långsiktigt hållbart byggande där människor trivs och känner sig trygga i sitt bostadsområde.

Bostadsmarknaden i Stockholm ska fungera så bra att människor som söker en första bostad hittar en och att människor vars bostadsbehov förändras känner trygghet i att lämna sin bostad för att hitta en ny.

Stockholm ska byggas attraktivt, hållbart och tätt och vara en levande och socialt hållbar stad. Alla stadsdelar ska utvecklas med en blandning av bostäder, arbetsplatser, handel, natur, kultur, idrottsytor, skolor och förskolor. Stadsutveckling som verktyg för att nå social sammanhållning ska tas tillvara. Staden ska utvecklas i dialog med de boende för ökad attraktivitet och trygghet i hela Stockholm.

Stadsbyggnadsnämnden ska aktivt arbeta för en hög takt i bostadsbyggandet och en socialt och från miljösynpunkt hållbar bostadsförsörjning, där stadens klimatavtryck minskar. Nämnden ska säkerställa att stadens utveckling sker utifrån kunskap och omsorg om befintliga värden och med kvalitet i byggande och gestaltning. I arbetet för effektiva planprocesser är även utvecklade medborgardialoger ett verktyg. Nämnden ska arbeta aktivt för att göra det offentliga rummet tryggare, mer attraktivt och levande.

I stadens alla vindsvåningar, källarutrymmen och underutnyttjade affärs- och fabrikslokaler finns stor potential till att inreda och skapa nya, billiga bostäder, på mycket kort tid. Staden ska också se över möjligheten och nyttan med att höja bostadsområden med en eller ett par våningar, i syfte att snabbt och enkelt skapa fler bostäder utan att ta mer grönyta i anspråk.

En stad med fler billiga bostäder

Stockholms stad har ett ansvar att möta upp rätten till bostad för kommunens invånare. Samtidigt ökar kostnaden för att bygga nya bostäder och trots att allt fler väljer att bli stockholmare varje år börjar efterfrågan på stora nyproducerade hyresrätter att minska på grund av höga hyror. Däremot efterfrågas billigare hyresrätter av stora grupper som redan idag finns i Stockholm eller önskar flytta hit. Därför ska staden hitta sätt att erbjuda fler lägenheter med lägre hyra för att klara bostadsförsörjningen för alla.

Ett viktigt verktyg är att ställa villkor på billigare bostäder när mark upplåts för att bygga nya bostäder. En andel av alla markanvisningar till både allmännyttan och privata hyresvärdar ska vara öronmärkta för särskilt billigt boende och därmed upplåtas med lägre pris för byggrätterna. Stockholms stad ska samarbeta i tidigt skede med privata byggherrar som vill bidra till fler billiga bostäder. Vid nybyggnation ska billiga bostäder integreras med andra former av bebyggelse för att minska segregationen. Stockholms stad ska vara mer flexibel med finansieringsprincipen för enskilda bostadsprojekt och

istället se till nyttan för hela staden, inklusive målet om en hållbar bostadsförsörjning, när stadsutveckling genomförs.

Det ska bli billigare att bygga bostäder. Därför ska alla byggnormer ses över i samverkan med andra berörda myndigheter och de som inte är ändamålsenliga ska plockas bort. Det kan till exempel handla om att studentbostäder inte ska behöva ha samma krav på parkeringsplatser men också att det byggs lägenheter med något enklare standard som fler kan ha råd med. Även regelverk kring riksintressen, strandskydd eller kulturskydd fördyrar eller sätter käppar i hjulet för nybyggnation. Staden ska verka för en översyn av de riksintressen som påverkar bostadsbyggande i Stockholm och även pröva ifall bostäder kan vara ett eget riksintresse. Kulturskyddet bevarar många viktiga värden men är inte alltid ändamålsenligt. Staden ska verka för att kulturskydden blir till ett enhetligt skydd som är lättare att tillämpa.

En stad med ökat bostadsutbud och större rörlighet

Förutom fler billiga bostäder som sänker tröskeln in på Stockholms bostadsmarknad finns det också ett stort behov av att tillgängliggöra fler bostäder och göra det möjligt för människor att lättare byta boende om deras bostadsbehov ändras. Stockholm behöver alltså inte bara fler bostäder i olika prisnivåer, det behövs också bostäder för de som snabbt behöver en bostad men kanske under en mer begränsad tid.

Ett vanligt första steg in i ett boende är en hyresrätt. Tyvärr motsvarar tillgången på hyresrätter långt ifrån den efterfrågan som finns. För att få ett förstahandskontrakt krävs ofta ett decennielångt köande. Bristen på hyresrätter blir inte bara ett problem för dem som behöver någonstans att bo, det blir också ett problem för tillväxt och utveckling i Stockholm eftersom människor som vill komma hit för att jobba eller forska hindras att göra det. Staden ska därför bygga fler hyresrätter.

Hyresrätter och bostadsrätter ska kompletteras med fler upplåtelseformer såsom ägarlägenheter och kooperativa boendeformer där en hyresrättsförening kan äga fastigheten där hyreslägenheterna finns. Ett annat sätt att öka utbudet av bostäder är att fortsätta arbetet med att underlätta för villaägare att ordna med en uthyrningsdel av fastigheten eller att bygga ett attefallshus på tomten. Stockholm ska se bortom hyresrätten och bostadsrätten. Arbetet med bland annat kollektivboenden, ägarlägenheter, talangbostäder och moderna student- och seniorboenden ska fortsätta och växlas upp.

Staden ska samla ihop flera mindre detaljplaneområden och därigenom kunna korta processen genom att större markanvisningar kan ske samtidigt till ett antal mindre byggaktörer. På detta sätt kan också konkurrensen förbättras och fler aktörer bidra till Stockholms byggtakt.

En stad med blandade bostadsområden

Allt fler människor väljer att flytta till Stockholm och antalet stockholmare växer. På många håll i Stockholm byggs nya bostadsområden och stadsdelar utvecklas och byggs till. När staden växer är det viktigt att den växer långsiktigt hållbart och att grunden läggs för en hållbar och miljövänlig livsstil. Staden ska planeras inte enbart för att få rum med så många bostäder som möjligt utan också för att bostadsområdena som växer fram ska ha god tillgång på förskolor, idrottsytor, grönområden och rum för kultur och möten.

Stockholm byggs hållbart genom att blanda olika boendeformer. Alla ska få plats i Stockholm och människor med olika erfarenheter ska kunna träffas i sin vardag. Staden ska verka för en blandning av upplåtelseformer och bostadsstorlekar i alla bostadsområden. Att blanda boendeformer är lika viktigt i ytterstaden som i innerstaden.

Dessutom brådskar behovet av att utveckla Stockholms miljonprogramsområden om vi på allvar ska kunna utmana segregationen. Via detaljplaner och byggrätter ska staden säkerställa olika boendeformer som ger blandade områden. Staden ska också uppmuntra till subventionerade egnahemsköp och strategiska ombildningar. Staden ska aktivt överbrygga segregeringande barriärer och bygga ihop olika stadsdelar med olika socioekonomiska grupper. Så bygger vi Stockholm långsiktigt starkt.

Stadsbyggnadsnämndens roll i förhållande till dessa mål

Stadsbyggnadsnämnden ska säkerställa ett hållbart samhällsbyggande och uppfylla stadens bostadsmål om 140 000 bostäder till 2030 med tillhörande infrastruktur och samhällsservice. Nämnden ska ha ett långsiktigt helhetsperspektiv då staden planeras.

Stockholm ska vara fossilbränslefri stad senast 2035 och stadens organisation ska vara fossilfri 2030. Nämnden ska bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt och som minskar transportbehovet.

I arbetet med att utveckla stadens näringslivsarbete är stadens myndighetsutövning central. Stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla den gemensamma bilden av Stockholms stad. Utvecklingsarbetet ska utgå från ett näringslivsperspektiv. I detta arbete är NKI-mätningar viktiga verktyg. Samordning mellan nämnder med kontakter med näringslivet är prioriterat då målet är att staden ska uppfattas som tydlig, samordnad och serviceinriktad.

Samhällsplaneringen ska utformas klimatsmart och resurseffektivt med fysiska strukturer som gör det lätt att leva miljövänligt, minskar transportbehovet och integrerar stadsgröniska och ekosystemtjänster i den bebyggda miljön. I planprocessen ska metoder väljas för att främja social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Stadsbyggnadsnämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 11 Hållbara städer och samhällen tillsammans med exploateringsnämnden.

Nämnden ska i sitt arbete utgå ifrån ett hållbart investerings- och driftskostnadsperspektiv och säkerställa kostnadseffektiva lösningar. Nämnden ska säkra utrymmet för investeringar genom att göra prioriteringar i enlighet med investeringsstrategin och göra tidiga ekonomiska överväganden i planeringsprocessen. Nämnden ska utveckla processer där byggaktörers innovationskraft tas till vara och där handläggningstider kortas genom byggaktörsdrivna planprocesser. Åtaganden staden gjort inom ramen för 2013-års Stockholmsförhandling och Sverigeförhandlingens Storstad Stockholm har hög prioritet.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- övergripande fysisk planering för bland annat bostadsförsörjning, arbetsplatser, miljö, infrastruktur, klimatanpassning och skola
- myndighetsansvar för planprocess, bygglov, bygganmälan och namngivning
- stadens fristående mättnings- och kartläggningsverksamhet
- inrättande och upphävande av naturreservat, kulturreseervat och biotopskydd samt djur- och växtskyddsområden enligt miljöbalken
- beslut om bidrag till bostadsanpassning för personer med funktionsnedsättning enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag
- handläggning av ärenden om anmälan från allmänheten om otillgänglig miljö, så kallat enkelt avhjälpna hinder

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska nämnden

- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med en storsatsning på ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva Stadspark, och som ett led i detta arbete revidera stadens översiktsplan
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka för fler bostäder, kontor och parktytor samt en ny tunnelbanestation i Marieberg, tillsammans med Stockholms Region och andra berörda aktörer
- verka för att tvärbanan förlängs med en ny sträckning från Kista, genom Tensta och Rinkeby, och slutligen till Vällingby, i samarbete med Region Stockholm och andra berörda aktörer
- verka för att bevara existerande parker och för att anlägga fler nya parker
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta fram en överdäckningsstrategi i syfte att överdäcka stadens spår- och trafikleder med bostäder
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser koppla ihop olika stadsdelar genom gångstråk, cykelvägar och kollektivtrafik
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta fram en strategi i syfte att verka för högre byggnader och i samband med detta föreslå regel-förenklningar som möjliggör högre byggnader
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, Norrmalms stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd utreda och genomföra en upp-rustning av Valhallavägen och Narvavägen för tryggare och säkrare gång- och cykelvägar, gräva ned parkeringsplatser samt fylla gaturummet med mer kultur, spontanidrott, odling och pop-up verksamheter och caféer i alléerna
- tillsammans med idrottsnämnden, exploateringsnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd verka för en vinterpark på Gärdets sportfält med isbana och mobila isrinkar
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka för att Spårväg City dras vidare via Oxenstiernsgatan och Frihamnen till Ropsten
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser tillse att det finns minst en bastuflotte i varje stadsdel, verka för fler badstegar och klippbad, göra räddningsstegar även till badstegar samt anlägga fler strandbad i hela Stockholm
- bevara, rusta upp, utveckla och levandegöra Kastanjeparken
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser omvandla delar av stadens gräsmattor till små odlingslotter samt örnamärka ytor för stadsodling och innovativa odlingslösningar
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser införa 3-30-300-regeln som norm i Stockholms stadsplanering för att alla stockholmare ska ha nära till träd och grönområden
- underlätta för fler att hyra ut en del av sin bostad eller en tillbyggnad på tomten
- utveckla arbetssätt för att förbättra dialogen med medborgare i frågor som rör stadsbyggnad, med fokus på digitala arbetssätt, nya målgrupper och fler privata och lokala initiativ
- effektivisera Stockholms stads arbete med planer och bygglov för att snabbare få igång fler byggprojekt
- ansvara för näringslivskonsekvensanalyser vid utveckling av ytor nära eller i Stockholms verksamhetsområden samt delta i arbetet med platsutveckling av stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar för utveckling och ökning avseende antalet arbetsplatser tillsammans med berörd stadsdelsnämnd, exploateringsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Business Region AB och övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser

- utreda möjligheterna till stärkt samverkan med näringslivet, fastighetsägare och övriga aktörer i stadsutvecklingen i syfte att nå en transporteffektiv, hållbar och framkomlig stad
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta planeringen för en omvandling av Södertäljevägen närmast Liljeholmen från trafikled till urbant stråk. I enlighet med översiktsplanen ska Örbyleden och andra tilltänkta urbana stråk utredas där bostäder, arbetsplatser och verksamheter kan integreras med kapacitetsstark kollektivtrafik
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser bejaka privata initiativ som syftar till att tillskapa talangbostäder som underlättar för näringslivets rekryteringar
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra den särskilda satsningen hyresrättspush genom byggandet av fler privata hyresrätter
- vara en aktiv part i stadens samverkan kring att hitta platser för och möjliggöra boendelösningar för mottagandet av nyanlända
- öka insatserna för fler genomgångsbostäder med flexibel användning för prioriterade grupper
- ha en positiv hållning till alternativa boendeformer såsom kollektivhus och byggemenskaper
- korta handläggningstiderna exempelvis genom byggaktörsdrivna planprocesser och genom att, där det är möjligt, låta bygglovsprocessen löpa parallellt med detaljplaneprocessen
- möjliggöra byggrätter till fler aktörer och utöka utbudet av byggbar mark genom höjd planberedskap där mark planläggs före markanvisning
- ha en positiv hållning till initiativ för prickmarksskifte
- bidra till att skapa fysiska strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt samt arbeta för minskade koldioxidutsläpp från vägtrafiken genom elektrifiering, biodrivmedel och ett transporteffektivt samhälle. I arbetet ska nämnden främja mobilitetstjänster och tillämpa flexibla och gröna parkeringstal verka för att bygga högt, tätt och yteffektivt där det passar i stadsmiljön och därmed nyttja marken bättre för till exempel parker och grönytor och minska stadens klimatavtryck
- möjliggöra utvecklingen av laddinfrastruktur som kräver utrymmesplanering och bygglov
- ha en positiv inställning till solceller och arbeta för att stadens mål för solceller nås
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser stärka den regionala samverkan på klimatområdet med fokus på utvecklingen av kollektivtrafik, byggelseplanering, infrastruktur för elektrifiering samt arbetet med att stärka regionens attraktionskraft genom strategisk forskning och innovation
- stimulera miljövänligt byggande exempelvis i form av en ökad andel flerbo-stadshus i trä samt lösningar för förnybar energi och ekosystemtjänster
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta utredningarna och inrätta naturreservat i Kyrkhamn, Fagersjöskogen och Storskogen/Ålstensskogen
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta arbetet med kartläggning av stadens totala grönyta och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) för att kunna följa deras utveckling över tid
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser fortsätta utreda möjlig exploatering av Masthamnen med hänsyn till sjöfartens fortsatta behov och verksamhet, samt utveckling av Stadsgårdskajen mellan Slussen och Fotografiska i syfte att skapa en levande stadsmiljö

- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka och förenkla för att externa aktörer kan anlägga bad- och poolanläggningar vid stadens kajer
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser samverka för att uppnå stadens vision om Slakthusområdet för att bland annat skapa ett modernt, levande kultur- och nöjesliv samt att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar
- tillsammans med trafiknämnden och kulturnämnden fortsätta arbetet med utveckla Kungsträdgårdens rekreations- och vistelsevärden som stadspark
- i planeringen beakta de åtaganden staden gjort inom ramen för statliga infrastrukturförhandlingar. För att säkerställa stadens åtagande inom 2013-års Stockholmsförhandling tillse att planeringen inom Farsta, Hammarbyhöjden-Björkhagen, Bagarmossen-Skarpnäck, Hagsätra och Sköndal prioriteras och framtagna planprogram realiserar
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser bistå idrottsnämnden med att utreda och genomföra fler privata nyinvesteringar och reinvesteringar i idrottsanläggningar, där Gubbängen, Västertorp sim- och idrottshall och Brännkyrkahallen är prioriterade
- ta tillvara och bygga vidare på erfarenheter som gjorts under pandemin i form av effektiviseringar, ökad digitalisering och förbättringar i arbetssätt, rutiner och strukturer
- identifiera och implementera nya digitala sätt inom ordinarie processer att involvera medborgare som normalt inte kommer till tals i stadsbyggnadsprocessen
- stadsbyggnadsnämnden ska tillsammans med exploateringsnämnden, kulturnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utreda möjligheterna att identifiera zoner i områden där högre ljudnivåer kan tillåtas för ett levande nattliv
- Kartlägga var tomrum finns runt om staden som kan användas antingen för nya bostäder eller för andra verksamheter så som idrott, kultur eller nya grönytor
- Tillsammans med berörda nämnder verka för att det byggs ett kvinnofridshus

Trafiknämnden

Transporterna är en av klimatpolitikens stora utmaningar. Mobilitet och transporter är grundläggande för att en storstad ska kunna fungera. Invanda mönster behöver brytas och ny klimatsmart teknik måste ges en självklar plats i vardagen. Innovativa och hållbara lösningar behövs för att möjliggöra sätt att elektrifiera transporterna och öka andelen resor med cykel och kollektivtrafik. Stockholm är en fantastisk stad men får också sin styrka genom sambanden med övriga länet, Sverige, Europa och världen. Många reser till och från Stockholm varje dag och många passerar även Stockholm på sin väg ut till resten av landet och omvärlden. Därför behöver staden aktivt arbeta för goda hållbara kommunikationer både regionalt, nationellt och internationellt och stärka sina insatser för att fortsatt kunna hantera den mängd resenärer och de transporter som anländer eller passerar Stockholm. I detta arbete har trafiknämnden en central roll. Staden har som mål att Stockholm ska vara en klimatpositiv stad senast 2030 och en fossilbränslefri stad senast 2035. Nämnden ska bidra till att skapa fysiska och digitala strukturer som gör det lätt att leva och resa miljövänligt.

Trafiknämnden har en viktig roll i att bidra till att Stockholm har ett välfungerande transportsystem med minimal klimatpåverkan. Den växande staden med högt bostadsbyggande ställer höga krav på planering och kontinuerlig utvärdering av åtgärder. Nämnden arbetar i enlighet med Framkomlighetsstrategin för ökad framkomlighet, som innebär att prioritet ska ges till kapacitetsstarka transporter och elektrifieringsåtgärder som minskar såväl bilbehovet som utsläppen av växthusgaser. Nämnden ska planera för förändringar i stadens infrastruktur och samtidigt prioritera att befintlig infrastruktur underhålls löpande. Staden ska ha som målsättning att fram till år 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 procent jämfört med år 2010 och minska biltrafikarbetet med 30 procent från 2017 års nivå.

Trafiknämnden ska tillsammans med kommunstyrelsen bedriva ett aktivt samarbete med andra berörda aktörer för att kollektivtrafiken ska fungera bättre och drivas av el eller förnybara bränslen. Stadens vattenvägar bör nyttjas bättre med fler pendelbåtslinjer. Framkomligheten för nödvändiga, hållbara, transporter och bilresor behöver också säkras. Fler utsläppsfria zoner i Stockholm behövs och målet är en utsläppsfri innerstad 2030. Ska omställningen vara möjlig måste också fler välja att resa kollektivt.

Stockholm ska vara en levande, hälsosam och attraktiv stad som förenar tillväxt med ambitiösa klimatmål. Samtidigt som Stockholm underlättar för gående och cyklister krävs en omställning av den övriga fordonstrafiken, och elektrifiering är en av de mest centrala åtgärderna. Laddplatserna för elbilar behöver snabbt bli fler. Effekten i ett stort antal laddstolpar behöver öka kraftigt för att korta laddningstiderna och öka nyttjandegraden. Ägarskapet och ansvarsfördelningen för laddinfrastrukturen behöver ses över och effektiviseras. Staden ska och också göra det möjligt att ladda elfordon via gatubelysningen. En offensiv elektrifieringsstrategi behöver komma på plats. Samtliga p-platser ska på sikt bli laddplatser, vilket ska genomföras genom nära samverkan med näringslivet och nätägaren Ellevio.

I samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden ska nämnden fortsatt arbeta för att initiera åtgärder för att utsläppen från trafiken minskar genom framför allt elektrifiering av transportsektorn och en transporteffektiv samhällsplanering. Trafiknämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder hålla ihop stadens samlade arbete med elektrifieringen av transportsektorn bland annat genom arbete med Elektrifieringspakten. Sammantaget ska arbetet bidra till att uppnå det nationella klimatmålet att minska växthusgasutsläppen från inrikes transporter med 70 procent till

2030 samt målet att Stockholm ska vara en fossilbränslefri stad senast 2035. Trafiknämnden ska vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur tillsammans med kommunstyrelsen.

Trafiknämnden ska tillsammans med övriga berörda delar av staden omvandla fler bilvägar till stadsgator. Levande gator där människor enkelt och tryggt kan ta sig fram som gående och cyklist. Stockholms gator måste anpassas så att det blir lättare att gå, cykla och åka kollektivt. I en stad som ger större plats för fotgängare och cyklister behöver också gaturummet utformas så att de kan ta sig fram säkert. Arbetet med sommargångator bör fortsätta och utvecklas till att omfatta fler gator. Satsningen på vintergångator som kan få extra belysning och dekoration och möjliggör till exempel fler julmarknader men också fler vinter-uteserveringar ska utökas. Det ger också butiker och restauranger mer utrymme i gatumiljön, vilket kan bidra till att nya jobb och en mer företagervänlig stad. För lokala satsningar på förbättrad säkerhet för gående och cyklister samt upprustning av parker och torg och andra lokala satsningar finns medel avsatta i central medelsreserv.

Mikromobilitet, såsom elcyklar, elsparkcyklar och liknande lösningar, har en viktig roll att spela i framtidens Stockholm. När restiden för att mötas minskar blir Stockholm en tryggare och trevligare stad. Det här området präglas av entreprenörskap och nya lösningar. Det kräver dock ett tydligare regelverk för tillåtna uppställningsplatser och åtgärder som leder till att hyrda fordon parkeras korrekt och inte hindrar framkomligheten. Stadens planering måste fokusera på hela resan och till exempel underlätta kombinationsresor, satsningar på goda bytesmöjligheter och bra parkeringsplatser för cyklar.

Barns möjlighet att röra sig i staden är viktig för deras utveckling. Staden måste fortsätta arbetet med en säker trafikmiljö runt skolor och barns möjlighet att själva gå och cykla till skolan och andra fritidsaktiviteter. Barns cyklande behöver öka av både frihets- och hälsoskäl. Fler cykellekplatser där barn och unga genom lek blir duktiga och säkra cyklister är en insats för att nå dit. Trafiknämnden ska även genomföra en pilotsatsning med att återinföra skolpolis för att fler barn och unga ska gå eller cykla till skolan.

Trafiknämnden ska genomföra åtgärder för att en ökad andel persontransporter ska ske med kapacitetsstarka trafikslag som gång, cykel och kollektivtrafik samtidigt som tillgängligheten för dessa trafikslag prioriteras så att behovet av biltransporter minskar. Rörlig trafik ska prioriteras i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi och det offentliga rummet ska stärkas. Det är viktigt att nämnden deltar i arbetet med att utveckla en samlad produktionsplanering med utgångspunkt från kommunfullmäktiges mål för bostadsbyggandet, översiktsplanen samt utbyggnaden av kollektivtrafik.

Stockholm ska vara en trygg, säker, ren och välskött stad och standarden ska vara likvärdig i hela staden. Nedskräpningen ska minska och arbetet mot klotter ska stärkas. Nämnden har ett stadsövergripande ansvar för utveckling av stadens parker och grönområden. Nämnden är även ansvarig för renhållning av gator och torg. I de stadsmiljöer som trafiknämnden ansvarar för ska nämnden genomföra åtgärder som skapar trygghet, social inkludering och allmän säkerhet. Entreprenörers arbete ska följas upp för att säkerställa att avtalade åtgärder genomförs och att en likvärdig standard erhålls i hela staden. Stadsmiljön ska vara tillgänglig för alla, oavsett funktionsförmåga. Nämnden ska arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv och särskilt beakta behov hos barn och äldre samt inkludera medborgardialoger i sitt arbete, särskilt när det gäller att utveckla offentliga platser där många vistas och i anslutning till förskolor och skolor.

Trafiknämndens verksamhet ska vara ekonomiskt hållbar och skapa största möjliga nytta och mervärde för stockholmarna. Nämnden ska ta tillvara möjligheterna med digitalisering och teknikutveckling för att åstadkomma en effektiv verksamhetsutveckling. I digitaliseringsprojekt ska stadens centrala plattformar användas. Nämnden ska förbättra samordningen med exploateringsnämnden för att öka nämndens möjligheter att planera och påverka de investeringar som är en konsekvens av exploateringsverksamheten.

Under pandemin insåg många vilken roll Stockholms småföretagare spelar för jobben, men också för en levande stad. Pandemirestriktionerna är i stort sett över, men för stadens företagare har resan tillbaka bara börjat. Därför ska de lättnader som infördes under pandemin bli permanenta. Det handlar exempelvis om nolltaxa för foodtrucks, torghandlare, uteserveringar, marknader, fritidsaktiviteter och boxparks. Avgifter för ansökan, tillsyn och anmälningar för serveringstillstånd sätts till noll.

Nämndens uppgifter

- huvudman för allmänna platser och väghållare enligt plan- och bygglagen
- skötsel av stads- och gatumiljön samt vissa parker (Kungsträdgården, Berzelii park, Norra Bantorget, Strömparterren och Järva friområde) och vattennära anläggningar såsom kajer, bryggor, slussar och dammar
- investeringar i gator och vägar samt ovan nämnda parker och anläggningar
- samordning och utveckling av stadsdelsnämndernas stadsmiljöverksamhet
- skötsel av stadens samtliga träd på gatumark
- markupplåtelse
- upplåtelse av torgplatser och tillsyn av torghandeln
- utveckling av stadens torg
- strategisk trafikplanering i staden
- utveckling av trafiksäkerheten
- trafik- och parkeringsövervakning
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori tekniska konsulter – bygg- och projektledning
- branddammar
- dammsäkerhet

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser*, ska nämnden:

- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser omvandla Skeppsbron till en attraktiv och välkomnande mötesplats för fotgängare och cyklister, med promenadstråk som knyter an till Slussbron och nya Slussenområdet, tillföra mer grönska, lokaler, flytbryggor och bryggplatser för restaurangbåtar och fiskerbåtar, marknadsplatser för tillfälliga evenemang och lokala näringsidkare, en levande kaj, samt göra Skeppsbron till en av Stockholms sommargångator och minska utrymmet för bilar och parkeringsplatser
- tillsammans med Region Stockholm utreda en modell för att kunna byta boendeparkering mot rabatt på SL-kort
- förbättra underhållet av gång- och cykelbanor, inklusive bättre vinterunderhåll och tidigare sopning av grus
- tillsammans med stadsdelsnämnderna säkerställa att promenadstråk är upplysta på kvällar och nätter samt lysa upp mörka och otrygga platser med belysning och ljusinstallationer
- skapa vintergångator och göra det kostnadsfritt att ha uteserveringar öppna på vintern

- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser använda ytor som är öde under vinterhalvåret till pop-up ytor, vinteraktiviteter och evenemang
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda gångbroar under Västerbron och Årstabron
- delta i det av kommunstyrelsen ledda arbetet med en storsatsning på ytterstaden, med särskilt fokus på satsningen Järva Stadspark
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka för fler bostäder, kontor och parkytor samt en ny tunnelbanestation i Marieberg, tillsammans med Stockholms Region och andra berörda aktörer
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser nyttja forskning och ny teknik i syfte att skrämja bort och även fälla gäss vid stadens badplatser, samt i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta för att uppmärksamma viltköttets klimatmässiga fördelar inom stadens verksamheter och därmed bidra till fler upphandlingar av viltkött, bland annat vild gås
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka för att tvärbanan förlängs med en ny sträckning från Kista, genom Tensta och Rinkeby, till Vällingby, i samarbete med Region Stockholm och andra berörda aktörer
- tillsammans med stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden, Norrmalms stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd utreda och genomföra en upprustning av Valhallavägen och Narvavägen för tryggare och säkrare gång- och cykelvägar, gräva ned parkeringsplatser samt fylla gaturummet med mer kultur, spontanidrott, odling och pop-up verksamheter och caféer i alléer
- tillsammans med berörda nämnder rusta upp Strandvägskajen samt levandegöra kajen i enlighet med kajstrategin
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser verka för att Spårväg City dras vidare via Oxenstiernsgatan och Frihamnen till Ropsten
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser genomföra pilottester för cykellekplatser i Stockholm, förslagsvis i Järvaområdet, Vårberg och Årstafältet, med målet att etablera permanenta cykellekplatser
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser och Region Stockholm skapa ett pendelbåtsstopp vid Alviks och Ålstens bryggor samt på Stora Essingen
- trafiksäkra gång- och cykelbanan längs Gröndalsbron och Gamla Essingebro
- trafiksäkra korsningar för cyklister och fotgängare
- göra delar av Surbrunnsgatan till Stockholms första cykelgata, enligt den nya lagstiftningen
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser omvandla delar av stadens gräsmattor till små odlingslotter samt öronmärka ytor för stadsodling och innovativa odlingslösningar när staden bygger för framtiden
- öka antalet bilfria gator och torg
- införa fossilfria zoner och en fossilfri innerstad senast 2030
- öka barns möjligheter att cykla till skolan och fritidsaktiviteter
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser införa 3-30-300-regeln som norm i Stockholms stadsplanering för att alla stockholmare ska ha nära till träd och grönområden
- genomföra en pilotsatsning med att återinföra skolpoliser för att fler barn och unga ska gå eller cykla till skolan
- ta ett större ansvar för att personer med funktionsnedsättningar tryggt och lätt kan röra sig i Stockholm, tillsammans med berörda nämnder
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser tillse att det finns minst en bastuflotte i varje stadsdel, verka för fler badstegar och klippbad, göra räddningsstegar även till badstegar samt anlägga fler strandbad i hela Stockholm, samt öka användandet av stadens kajer och vatten på vintern genom bastuflottar

och vinterbad och delta i arbetet med att implementera handlingsplanen för inrättandet av fler badplatser i staden

- tillsammans med berörda nämnder och bolag skapa en kajakförvaringsplats i Norra Djurgårdsstaden, i första hand längs Husarviken
- höja ambitionerna i renhållning och vinterväghållning
- prioritera lokala åtgärder som behövs för att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt eller utsatt område inom Stockholms stad
- delta i stadens arbete med platssamverkan i syfte att skapa en trygg, säker och levande stad genom exempelvis platsaktivering och kulturverksamheter, samt bistå kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna i stadens kartläggning av trygghet och ordningsstörningar
- utveckla Levande Stockholm tillsammans med kulturnämnden, näringslivet, stockholmare, stadsdelsnämnderna och bostadsbolagen. Antalet sommar- och vinterplatser på gångstråk, gågator, torg och kajer ska öka och de kulturella inslagen i Levande Stockholm stärkas. Säsongen för sommarplatser ska förlängas. Exempelvis att göra Storängstorget till ett nytt sommartorg och stänga av delen av Lövängsgatan längs torget från biltrafik sommartid, samt Sättra Centrum
- stadens kajer och vattennära platser ska levandegöras inom ramen för stadens kajstrategi.
- utifrån handlingsplaner för skadedjursbekämpning, för minskat klotter, samt för minskad nedskräpning på land och i vatten genomföra en ambitionshöjning för ett rent, snyggt och tryggt Stockholm
- säkerställa att städning och tömning av offentliga papperskorgar samt klotter-sanering sker inom 24 timmar efter anmälan
- integrera tillgänglighetsperspektivet i verksamheten samt verka för att undanröja hinder för dem som tar sig fram till exempel i rullstol, med rullator eller barnvagn
- genom trädvård och slyröjning bidra till ökad trygghet, nyttjandegrad och trafiksäkerhet samt ökad framkomlighet gångbanor och cykelvägar
- säkerställa att organisation, planering och arbetssätt är näringslivsfrämjande, enkla och serviceinriktade och att medarbetare har god kunskap om företagets vardag och behov
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utveckla och säkra stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar för effektivisering, utveckling och ökning avseende antalet arbetsplatser
- tillsammans med Region Stockholm prioritera busstrafiken i hela staden genom till exempel fler busskörfält, bättre trafikövervakning och ökad prioritering i trafiksignaler
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda möjligheterna till stärkt samverkan med näringslivet, fastighetsägare och övriga aktörer i stadsutvecklingen i syfte att nå en transporteffektiv, hållbar och framkomlig stad, samt samverka med godstransportsbranschen för att främja hållbara transporter
- öka säkerheten och framkomligheten för cyklister genom att med en cykeljourstyrka snabbt avhjälpa enklare problem
- tillsammans med kulturnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta arbetet med att utveckla Kungsträdgårdens rekreations- och vistelsevärden som stadspark
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser och andra aktörer underlätta för närvaron av kultur i det offentliga rummet, med fokus på ytterstaden
- arbeta för att koppla samman ytterstadens stadsdelar med varandra och med omgivande kommuner, i synnerhet med bättre kollektivtrafik och sammanhängande gång- och cykelstråk

- samverka med berörda aktörer så att störningar från bygg- och infrastrukturprojekt minimeras
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda utveckling av Stadsgårdskajen mellan Slussen och Fotografiska i syfte att skapa en levande stadsmiljö
- utreda en separat övergång över Stadsgårdsleden för permanent koppling mellan Katarinavägen och Stadsgårdskajen
- leda stadens arbete i samarbete med Stockholms Hamn AB och andra berörda för att samverka med Region Stockholms planering för kollektivtrafik på stadens vatten samt fortsätta dialogen med Region Stockholm för att tillskapa fler bryggor för pendelbåtar
- verka för en fossilfri organisation 2030 och fasa ut fossila bränslen i upphandlingar av transporter, entreprenader och arbetsmaskiner
- säkerställa avtalsvillkor som möjliggör uppföljning och redovisning av använd fossil och förnybar energi
- i samarbete med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser delta i stadens samlade arbete med elektrifieringen av transportsektorn, redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering och tillsammans med kommunstyrelsen leda arbetet med Elektrifieringspakten
- fortsätta initiera åtgärder för att nå målet om att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden år 2030
- möjliggöra laddning på särskilda MC-platser med förmånlig parkering
- arbeta för innovativ gatuladdning och möjliggöra laddning via gatulyktstolpar, i syfte att underlätta för marknaden att skapa möjlighet för att alla gatuparkeringsplatser förutom korttidsplatser har laddmöjlighet senast 2030
- tillsammans med Stockholms Stads Parkerings AB säkerställa långsiktig arrendering av platser för infartsparkering, laddgator och andra parkeringsytor
- minska elförbrukningen och driftskostnaderna i stadens belysning
- arbeta för att nå miljökvalitetsmålet för frisk luft och att miljökvalitetsnormer för partiklar och kvävedioxid inte överskrids på stadens gator
- följa upp och utvärdera miljözonen på Hornsgatan och i samråd med kommunstyrelsen löpande följa om ytterligare enskilda gator överskrider de lagstadgade miljökvalitetsnormerna. Dynamiska miljözoner kan då bli aktuella utveckla arbetet med att klimatanpassa den befintliga bebyggda miljön i syfte att mildra effekterna av extrema klimatrelaterade händelser
- öka användningen av biokol i stadens växtbäddar
- främja utvecklingen av mobilitetstjänster och hållbara samåkningslösningar
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser arbeta med innovativa lösningar för bullerskydd, i synnerhet gröna bullerskydd, samt för att åtgärda vägbuller vid källan
- utveckla arbetet med Levande kajer
- utveckla och tillgängliggöra Djurgården som besöksdestination. I arbetet ska ingå att utreda olika alternativ för broanslutning, finansieringslösning för en sådan och att tillsammans med Kungliga Djurgårdens Förvaltning ta fram en modell för ett bilfritt södra Djurgården
- utveckla arbetet med geofencing för att utveckla systemen i hållbarhets- och säkerhetssyfte
- tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser tillgängliggöra trafikljus och andra installationer för fiberdragning, inklusive datakommunikation, som möjliggör montering av teknisk utrustning som sensorer
- använda Kista som testplats för utveckling av framkomlighet och Hornsgatan som en testbädd för trafikövervakning och regelefterlevnad
- upphandla fler hastighetskameror (ATK)

- stärka utvecklingsarbetet och efterlevnaden av TA-planer och tillgängliggöra dem digitalt samt höja viten för entreprenörer som inte efterlever TA-planen eller som försenar projekt
- Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024
- proaktivt samarbeta med berörda nämnder och bolagsstyrelser inför kommande jubileumsrelaterade evenemang

Utbildningsnämnden

Skolan ska vara grunden för att jämna ut sociala skillnader och ge alla möjligheten till egna livsval. Att klara skolan är den enskilt viktigaste faktorn för att våra barn ska kunna bygga sig ett bra liv. Därför behöver vi en skola där varje elev ges förutsättningar att lyckas. Utbildning är en av de centrala grundstenarna i vårt demokratiska samhälle och även en rättighet för alla barn.

Stockholms skolor ska vara de bästa i Sverige och bemöta varje elev utifrån elevens egna behov och förutsättningar så att varje individ når så långt den själv kan. Den som inte har lika lätt att lära ska få hjälp och stöd att utveckla sina kunskaper. Elevernas kunskapsutveckling ska vara i fokus för alla som verkar inom skolan. Den som har stor kapacitet att lära ska få utmaningar och stöd att nå ännu längre. Och den som behöver stöd om annat i livet påverkar skolarbetet ska få det av elevhälsan eller sociala insatser. Elevhälsan ska byggas ut och bli mer tillgänglig för alla elever.

Pedagogerna, lärarna och rektorerna är kärnan i skolarbetet och ska ha ett tydligt mandat att leda undervisningen och skolans arbete. Därför ska staden aktivt minska tiden de lägger på administration och annat utanför kärnan i uppdraget. Stockholms skolor ska erbjuda bra löner och villkor och utveckling i arbetet för att både attrahera nya lärare och få duktiga lärare att stanna kvar.

Ett reformerat skolval

Införandet av valfriheten har varit en av de viktigaste reformerna i skolans historia och är något många idag tar för givet. Det fria skolvalet behöver utvecklas för att passa fler, blir mer transparent och ge dem som flyttat till Stockholm nära skolstart eller som inte tidigt satt sina barn i kö samma chans att få välja skola.

Staden ska införa ett gemensamt system där familjer kan söka till alla skolor inklusive friskolor vid samma tillfälle och att det ska vara möjligt att söka till fler skolor i prioriteringsordning för att minska risken att slumpen ändå får avgöra skolplaceringen. Principen för fördelning av platser till skolor med fler sökande än platser behöver ses över och fristående skolor som ansluter sig till skolvalssystemet ska kunna använda kötid som urval upp till två år före skolstart för maximalt 50 procent av platserna.

Skolvalet ska bli mer transparent för familjerna och engagera fler till att vara aktiva i sina barns skolgång från förskola till gymnasiet. Utbildningsnämnden ska verka för att tillgången till information om olika skolor och förskolor blir bättre. För att öka kvaliteten i skolan ska resurser sättas in där de gör mest nytta och kopplingen mellan varje skolas behov och resurstilldelningen bli bättre. Tilldelning av resurser och olika personalkategorier ska byggas på en lokal diskussion tillsammans med rektorer och deras medarbetare om de faktiska behoven på varje skola för att ge bästa effekt.

Fler ska klara skolan

Barn som av olika anledningar behöver stöd för att klara skolan behöver få tidigare insatser för att inte riskera att misslyckas med skadad motivation och självkänsla som följd. Skolan behöver bli bättre på att hitta arbetssätt som gör det möjligt för elever med olika förmågor att nå så långt som möjligt. Där vissa elever behöver möjlighet och tid att få arbeta längre med samma material, behöver andra fler närvarande vuxna eller en mer utmanande skolgång för att fortsätta vara fullt stimulerade och motiverade så de kan nå sin fulla potential. Stadens egna resursverksamheter i skolan ska fortsätta byggas ut och utbildningsnämnden ska även säkerställa att fristående resursskolor fortsatt kan

(C) UtbN:2

vara en del av Stockholms skolutbud så länge elever och föräldrar behöver och väljer dem.

Stockholm ska ta tillvara positiva erfarenheter från digital undervisning under pandemin och använda dem för att möta fler elever flexibelt framöver. Strukturer och systemstöd för fjärrundervisning för elever med särskilda behov och hemmasittare behöver byggas upp och utgå från tydliga pedagogiska principer för lärande i den miljön. Lovskola ger ytterligare möjlighet att ge alla elever med olika förmågor förutsättningar att nå så långt som möjligt och bör säkerställas i hela staden för mellan- och högstadiet.

Stockholms stad bedriver ett framgångsrikt arbete med ökad samverkan mellan skola och socialtjänst och andra myndigheter såsom polisen. Det arbetet ska fortsätta och utvecklas vidare för att vara fullt etablerat i alla stadsdelar. Inte minst är det centralt att säkerställa samverkan mellan socialtjänst och fristående skolor.

Ett nytt sätt att arbeta digitalt

Staden ska tillhandahålla digitala tjänster inom skolan till elever, anställda och vårdnadshavare som stödjer, effektiviserar och underlättar det pedagogiska arbetet, administration och planering av såväl skolarbetet som familjernas livspussel. Tjänsteutvecklingen ska utgå från användarnas egendefinierade behov i kombination med verksamhetens behov. Med hög säkerhet för integritetskänsliga uppgifter ska tjänstestrukturen så långt det är möjligt bygga på öppen data med väl definierade gränssnitt som gör utveckling av nya tredjepartstjänster möjliga.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet enligt skollagen eller annan författning för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem och fritidsklubb
- att styra och stödja Stockholms stads skolors arbete mot de nationella målen samt Stockholms stads mål om kunskaps- och resultatutveckling
- elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande insatser i stadens kommunala skolor
- stöd och vägledning vid skolval inklusive ett gemensamt system för skolval för alla skolor inom stadens gränser
- aktivitetsansvaret enligt skollagen, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden, för ungdomar som inte fullföljt gymnasiet
- verksamhetsförlagd utbildning i skola
- insyn i fristående skolor i enlighet med skollagen samt att bevaka och hålla sig uppdaterad om fristående skolors planering och eventuella förändring i verksamheten
- godkännande och tillsyn av fristående fritidshem
- i samverkan med förskolenämnden ansvara för omsorg på kvällar, nätter och helger för barn fram till vårterminen då de fyller tretton år, inklusive hantering av ansökningar
- administration av bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område
- att i samråd med kommunstyrelsen och förskolenämnden söka statsbidrag som gäller de pedagogiska verksamheterna
- framtagande av en årlig rapport om trygghet och studiero i stadens skolor
- kommunkoncernens gemensamma inköpskategori Lokalvård

Under 2023 skapas en ny förskolenämnd, dit det samordnande och övergripande ansvaret för förskolefrågor flyttas från utbildningsnämnden. Förvaltningen av verksamheten ska flyttas från och med halvårsskiftet 2023. Tills vidare fungerar verksamheterna inom

tidigare förvaltningsstruktur med skillnaden att underlag för dessa verksamheter lämnas till förskolenämnden som är ansvarig nämnd. Utbildningsnämnden ska fram till och med halvårsskiftet 2023 underlätta och hjälpa till med flytten av verksamheten till förskolenämnden. Vidare är det förskolenämnden som har tilldelats budget för hela verksamheten, varvid justering sker via fakturering i samband med att verksamheten övergår till förskolenämnden. Även efter inrättandet av en ny förvaltningsstruktur finns anledning till en nära samverkan med förskolenämnden för en effektiv och ändamålsenlig administration.

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska utbildningsnämnden

- främja alla barns och elevers utveckling och lärande och se till att alla barn och elever tidigt får lämpligt stöd för att nå sin fulla potential
- öka andelen elever som går ut grundskolan med behörighet till gymnasiet
- öka andelen gymnasieelever som tar examensbevis inom tre år efter påbörjade studier
- säkerställa att alla barn och föräldrar i Stockholm gör ett välinformerat och obligatoriskt fritt skolval
- utveckla skolvalet med ett gemensamt kösystem för alla Stockholms skolor och med begränsad kötid
- koppla resurserna som går till skolorna tydligare till respektive skolas elevers behov oavsett driftsform
- inför syskonförtur till förskolan så att syskon till elever i grundskolan har förtur till tillhörande förskola
- utveckla fler metoder och kompetens för att tidigt identifiera barn i behov av särskilt stöd och sätta in rätt insatser
- utse en gymnasieskola för ett pilotprojekt för särskilda insatser och metodutveckling med syfte att förebygga och förhindra studieavhopp
- stärka språkutvecklingen i skolan för barn med dåliga språkkunskaper där modersmålet bör ses som en resurs
- öka arbetslivets närvaro redan i grundskolan för att öka motivation och förståelse för vägen till olika yrken
- verka för fler yrkesprogram inom bristyrken i stadens egen eller fristående regi och att stadens egna yrkesprogram är attraktiva, håller hög kvalitet och leder till arbete
- verka för en dimensionering av gymnasieprogrammen som bättre motsvarar arbetsmarknadens behov och samarbeta med arbetsmarknadsnämnden för att fler elever söker yrkesutbildningar inom bristyrken
- erbjuda fler yrkesutbildningar i lärlingsform i samarbete med näringslivet
- ta med erfarenheterna från distansundervisningen under pandemin för att kunna erbjuda mer flexibilitet i framtiden när elever behöver
- fortsätta att bygga ut Stockholms stads egna resursverksamheter och säkerställa att fristående resursskolor kan fortsätta vara del av skolutbudet
- förstärka stadens centrala stöd till skolor utefter deras behov
- säkerställa att skolreformer tas fram och utvecklas i samarbete med förskollärare, lärare och rektorer för att vara förankrade och fungera i förskolorna och skolorna
- minska administrationen för förskollärare, lärare och rektorer och ge läraren tid och möjlighet att utveckla sitt arbete med kollegor och aktuell forskning
- höja statusen på läraryrket genom konkurrenskraftiga löner och villkor för att säkra kompetensförsörjningen
- öka andelen behöriga förskollärare och lärare

(C)
UtbN:4

- kartlägga lärares kompetens i läs- och skrivundervisning och vid behov stärka dessa för att säkerställa evidensbaserade metoder inom läs- och skrivundervisning och tidiga insatser till stadens elever
- verka för att Stockholms stad går före med central rättning av nationella prov
- verka för tydligare och bättre riktlinjer med tydliga uppgifter och mandat för förstälärare
- säkerställa tydligare styrning för ämneskompetensfortbildning
- satsa på vidareutbildning till speciallärare
- verka för mindre kursgrupper i grundskolan och gymnasieskolan
- som en del av ordinarie kvalitetsgranskning och uppföljning granska skolor med hög personalomsättning
- införa digitala förstalärare
- göra en översyn av elevers tillgång till digitala verktyg i Stockholm, med utgångspunkt i elevens lärande, och ta fram en plan för att alla elever ska ha likvärdiga förutsättningar
- säkerställa att nya digitala verktyg som ersätter Skolplattformen minskar den administrativa bördan för personal, elever och vårdnadshavare
- utveckla stadens digitala system för skolan så de kan dra nytta av externa aktörer och innovationer
- säkerställa att elevhälsan finns representerad i alla skolors ledningsgrupp
- säkerställa att alla stadens skolor har en väl fungerande elevhälsa och elevhälsoteam med alla funktioner; skolkuratorer, skolpsykologer, skolsköterskor och specialpedagoger
- öka utbytet av erfarenheter mellan stadens skolor för att gemensamt höja kompetensnivån i elevhälsoteamen
- bidra till att elevhälsans arbete i högre grad än idag sker i samverkan med andra aktörer i vård- och omsorgskedjan
- öka tillgängligheten till elevhälsan och skapa goda förutsättningar för elever att snabbt kunna få kontakt med och stöd av elevhälsan, bland annat genom digitala verktyg och en väg in
- få fler barn fysiskt aktiva och ge fler barn som mår dåligt fysisk aktivitet på recept
- verka för förbättrad luftkvalitet och låga bullernivåer i stadens skolor
- följa upp implementeringen av stadens strategi och struktur för stöd till elever med särbegåvning och deras skolor med målet att tydligare etablera best practice och sprida kunskap till fler inom stadens skolor
- i samarbete med SISAB arbeta för att öka trygghet och säkerhet samt motverka skadegörelse, klotter, nedskräpning och kriminalitet i stadens skolor
- systematiskt analysera och arbeta främjande för att öka elevernas studiero i alla skolformer och årskurser
- verka för att tillsammans med relevanta myndigheter genomföra satsningar som syftar till att bland barn och unga bygga förtroende för blåljusmyndigheter som polis, brandkår och ambulans, samt andra myndigheter, så som socialtjänsten
- motverka hedersrelaterat våld och förtryck och säkerställa att alla anställda kan identifiera och hantera elever som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med nämndens handlingsplan
- samarbeta med stadens nyinrättade enhet mot hedersrelaterat våld och förtryck för att tidigt upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck
- arbeta för att säkerställa att alla elever får de utmaningar de behöver i skolan och för att möta särskilt begåvade elevers behov
- utveckla samordningen vid övergång från förskola till grundskola i syfte att skapa goda förutsättningar för trygghet och pedagogisk kontinuitet

- tillsammans med stadsdelsnämnderna genom vidareutbildning säkerställa att all pedagogisk personal kan utföra yrket på ett tryggt, säkert och professionellt sätt med tillräckliga språkkunskaper
- underlätta för att elever kommer i kontakt med föreningslivet i anslutning till skoldagen och i samarbete med idrottsnämnden särskilt samarbeta med lokala idrottsföreningar
- vid beställningar av skollokaler som inkluderar idrottshall tillse att dessa som regel byggs fullstora, samt säkerställa att samtliga idrottshallar i staden tillgängliggörs för civilsamhället och nyttjas maximalt
- fördjupa samarbete och dialog med fristående skolor i syfte att säkerställa ett bra utbud av skolor för alla elever i staden
- fortsätta arbetet för att Stockholms skolgårdar bättre rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek, med särskilt fokus på mer naturmaterial och grönytor genom en bättre fördelning mellan grönytor och hårdgjord yta på stadens skolgårdar
- erbjuda alla elever i årskurs 4–9 som riskerar att inte nå kunskapsmålen lovskola, inklusive simundervisning
- fortsätta insatserna tillsammans med idrottsnämnden för ökad simkunnighet i samverkan med skolor och föreningsliv, med särskilt fokus på de elever som inte klarar godkänt i ämnet ”idrott och hälsa”
- tillsammans med idrottsnämnden erbjuda alla förskoleklasser i staden vattenvaneträning och förberedande simskola
- verka för att stadens skollokaler blir mer energieffektiva och intensifiera arbetet under kommande år
- servera mer viltkött i samtliga skolor, med målet att köttet ska ha ett så lokalt ursprung som möjligt

Äldrenämnden

Det är fantastiskt att stockholmarna är friska och lever allt längre. Äldre är en heterogen grupp som inkluderar människor i ett brett åldersspann och personer med olika bakgrund, utbildning, intressen, färdigheter, kultur och boendemiljö. Det är därför viktigt att vi värnar om valfriheten inom omsorgen och mångfalden av stöd och service som finns till gagn för denna grupp. Det ska vara lätt att utveckla sina intressen, leva ett gott liv och umgås med vänner och bekanta i Stockholm, även högre upp i åldern.

Med stigande ålder försämras hälsan med varierande grad av funktionshinder och sjukdomar, och behovet av omtanke, vård och äldreomsorg ökar kraftigt. Därtill upplever också allt fler sig som ensamma och uppfattar det som ett lidande, en ofrivillig ensamhet. Här måste samhället finnas för att alla ska känna en trygghet inför att åldras.

Under pandemin har mycket ljus riktats mot äldreomsorgen och även om pandemin blottat brister i äldreomsorgen så har den också visat på vilka fantastiska insatser personalen som jobbar med våra äldre gör och att Stockholm snabbt lyckades ta svåra men viktiga beslut. Lärdomar från pandemins utmaningar ska bidra till att omsorgen utvecklas och personalen stärks. När äldreomsorg väl behövs ska den vara av god kvalitet med respekt för varje individs enskilda behov och önskemål. Ingen äldre ska berövas sin integritet och värdighet i livets sista delar.

För att säkerställa kompetensförsörjningen i takt med en ökande andel äldre i Stockholm behöver staden arbeta på flera fronter. Det handlar bland annat om att öka karriärmöjligheter för dem som arbetar inom omsorgen, både för att fler ska stanna kvar och för att locka fler till yrket. Det gäller också att se till att de som trivs och vill utvecklas har möjlighet att validera sina kunskaper och uppmuntras till att vidareutbilda sig. Inom ramen för vuxenutbildningar och SFI finns ytterligare potential att skapa snabba vägar till jobb genom kombinationsutbildningar och arbetsplatsförlagd undervisning. Det är viktigt att de som arbetar inom omsorgen får arbeta på toppen av sin kompetens och att de har goda möjligheter att avancera inom yrket. Det är viktigt att staden ser till att höja kompetenskraven på personalen i en takt som är hållbar och går i takt med resultaten på de kompetenshöjande insatserna som gjorts. De som vidareutbildat sig ska känna sig trygga med att deras insats värderas högt och leder till löneökning och kompetensbaserade arbetsuppgifter.

Chefens närvaro och synlighet är avgörande inom vård och omsorg. Som anställd inom verksamheten ska man känna sig trygg i att organisationen leds målmedveten och säkert samt att de i chefsposition aktivt arbetar med vidareutbildning. Att fånga upp medarbetare i behov av stöttning och de som visar framfötterna och vill utvecklas är av stor vikt för att säkra kompetensförsörjningen och bidra till att fler stannar inom yrket.

Många av de insatser och det stöd som staden tillhandahåller är biståndsbedömda. I dessa processer ska den enskilde stå i centrum och dennes behov och önsknings ha stort inflytande. För att detta ska vara möjligt krävs bland annat att all information om vilket stöd som finns ska vara lättillgängligt och lättbegripligt. I fall där anhöriga finns ska dessa få möjlighet att delge sin upplevelse av den äldres behov, speciellt i fall där det finns tecken på demens eller annan kognitiv svikt. Anhöriga bär ofta ett stort ansvar för den äldre och de behöver stöd och information om vilka insatser som finns för avlastning.

Både för de äldre som är i behov av biståndsbedömda insatser och de som klarar sig på egen hand är det viktigt att staden möjliggör för ett rikt socialt liv och arbetar aktivt med

att minska den ofrivilliga ensamheten. De satsningar som gjorts under benämningen *Kultur för äldre* bör fortsätta och utvecklas för att nå fler. Genom samarbeten och stöd till civilsamhället ska Stockholm fortsätta erbjuda ett stort utbud av samlingsplatser och aktiviteter som riktar sig till äldre. Särskilt ska initiativ att arrangera aktiviteter vid högtider och aktiviteter som når de med hemtjänst lyftas. De upphandlade sociala besöken ska fortsätta och i de fall det handlar om ungdomar ska dessa erbjudas utbildning och inspirationskvällar för att få information om karriärmöjligheterna inom äldreomsorgen och vilka utbildningsvägar som finns.

I ett alltmer digitaliserat samhälle är det lätt hänt att gruppen äldre hamnar utanför. Att kunna ta del av information, förstå och delta i beslut som berör en själv och ta del av aktiviteter är avgörande för ens välbefinnande. Gruppen äldre får inte lämnas utanför utan måste få hjälp att nyttja fördelarna med digitaliseringen.

I arbetet som rör äldre tar frågor som fokuserar på att möta upp en sviktande hälsa upp en stor del av resurserna, men det är minst lika avgörande att fokusera på att bibehålla en god hälsa och arbeta förebyggande med hälsofrämjande insatser. Med subventioner av träningskort, stöd till föreningslivets insatser för äldres hälsa, ett fortsatt Matlyft och Friskvård på recept ska fler äldre bibehålla god hälsa längre upp i åldrarna.

Nämndens uppgifter

Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- samordning av planeringen av vård- och omsorgsboenden, servicehus och korttidsboenden inom stadsdelsnämndernas samverkansområden
- central samordning och hanteringen av korttidsplatser
- uppföljning, utvärdering och utveckling av äldreomsorgen i syfte att säkerställa hög kvalitet
- uppföljning av myndighetsutövningen inom äldreomsorgen i syfte att säkerställa likställigheten i hela staden
- inspektion av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- kvalitetsobservation av stadens äldreomsorg oavsett utförare
- bidragsgivning till ideella organisationer inom äldreomsorgen
- samarbete med Region Stockholm i gemensamma frågor samt inom Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum
- övergripande utbildning, fortbildning och kompetensutveckling av medarbetarna i äldreomsorgen
- stadens jourverksamhet inom äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning
- hantering av ansökningar om trygghetslarm samt installation och larmmottagning
- köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden samt servicehus
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om valfrihet (LOV)
- förvaltning av stadsövergripande avtal avseende hemtjänst, dagverksamhet samt vård- och omsorgsboende enligt LOV
- genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för korttidsplatser för äldre samt förvaltning av avtal där stadsdelsnämnder så önskar i samarbete med servicenämnden och berörda stadsdelsnämnder genomföra stadsövergripande upphandlingar å stadsdelarnas vägnar
- leda och samordna utvecklingen av äldreomsorgen i samarbete med stadsdelsnämnderna inom områdena digitalisering, karriärvägar och utbildning
- årligen till nämnden redovisa en sammanställning av arbetsmiljöarbetet inom äldreomsorgen

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska nämnden:

- tillsammans med berörda nämnder utforma friskvård för äldre, genom subventioner, stöd till föreningsliv och en utökning av friskvård på recept
- se över Kultur för äldre för att undersöka hur det kan nå fler
- ta fram en strategi för att se till att äldre ska få samma tillgång till samhällsinformation som andra medborgare
- dra lärdomar från pandemin för att se över vilka digitala hjälpmedel som kan minska den sociala isoleringen och öka delaktigheten i samhället för äldre
- tillsammans med kulturnämnden möjliggöra för att utnyttja bibliotekens lokaler för kurser i att använda smarta telefoner och datorer
- förtydliga information till anhöriga om vilket stöd de själva och den äldre kan få och hur biståndsprocessen går till
- se över om det finns insatser som inte bör ligga under biståndsbedömning utan som kan ha andra, enklare, urvalskriterier, exempelvis ålder, ensamboende m.m. i syfte att förenkla för både den enskilde och biståndshandläggaren
- värna valfriheten och mångfalden i äldreomsorgen
- utveckla arbetssätt så att äldre får större inflytande över biståndsprocessen och vilken hjälp de behöver
- fortsätta utvecklingen med ramtid inom hemtjänsten för att ge den enskilde större bestämmanderätt och möjlighet till flexibilitet
- fortsätta digitalisera äldreomsorgen för ökad trygghet, valfrihet och delaktighet
- verka för att hitta ny och behålla kompetens inom omsorgen, det ska vara en prioritering i alla led inom omsorgen och möjligheten till fortlöpande utbildning ska vara lättillgänglig
- tillsammans med berörda nämnder möjliggöra för vård- och omsorgsboende att ha serveringstillstånd
- fungera som kunskapsbank med goda exempel på hur livskvaliteten för äldre kan öka genom mat, utomhusvistelser och aktiviteter. Goda exempel ska spridas mellan boenden och stadsdelar
- erbjuda korta utbildningar och inspirationskvällar för unga som sommarjobbat eller som genom ungdomsbesök jobbat inom äldreomsorgen, med syfte att locka fler att utbilda sig inom omsorgsyrken
- utvärdera de insatser som gjorts för kompetenshöjning och se över hur kraven på utbildad personal och språkkunskaper ser ut och i vilken takt kraven kan höjas utifrån kompetensförsörjningens läge
- bidra till att staden stadsplanerar så att äldre lätt och tryggt kan ta sig runt i staden, tillsammans med berörda nämnder
- samverka för att staden tar ett samlat grepp för ökat byggande av äldreboende genom att förkorta och förenkla planprocessen, tillsammans med berörda nämnder och bolagsstyrelser
- säkerställa att äldre och pensionärsföreningars kunskaper och åsikter tas till vara
- verka för att staden i högre grad behåller erfaren och äldre personal
- tillsammans med idrottsnämnden stödja idrottsföreningar som genomför riktade aktiviteter mot äldre

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämndens uppgift är att garantera rättstrygghet för personer som inte själva kan sköta sin ekonomi, bevaka sin rätt eller sörja för sin person. Nämnden har därför ansvar över att utöva tillsyn över godmanskap och förvaltarskap. Insatserna ska vara av hög kvalitet och trygga för den enskilde. För att uppnå detta är en väl fungerande tillsyn av ställföreträdarna grundläggande. Handläggningen ska vara rättssäker och effektiv. Nämnden ansvarar även för tillsyn och kontroll över alla föräldrar i Stockholms stad som förvaltar underåriga barns tillgångar. Syftet med tillsynen är att förhindra att barn, eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt. Rekryteringsarbetet av gode män och förvaltare är av stor vikt för att säkerställa att de stockholmare som är i behov av en förmyndare också får det.

Nämndens uppgifter

Överförmyndarnämndens uppdrag är reglerat i föräldrabalken. Nämndens huvudsakliga ansvar omfattar:

- rekrytering och byte av gode män och förvaltare
- tillsyn och arvodering av gode män och förvaltare
- information och utbildning av gode män och förvaltare
- särskilt stöd för rekrytering och arvodering av särskilt förordnade vårdnadshavare till ensamkommande flyktingbarn

Kommunfullmäktiges inriktning för nämnden

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska utbildningsnämnden

- prioritera arbetet med att korta handläggningstider
- driva fler rekryteringskampanjer för rekrytering av ställföreträdare med olika metoder och utvärdera utfall
- fortsätta arbetet med att se över hur utbildningen av gode män kan förbättras med fokus på effektiva utbildningsinsatser
- samarbeta med relevanta aktörer så att även ideella krafter tas tillvara samt fortsätta den dialog som inletts med funktionshinderrådet
- samverka med arbetsmarknadsnämnden i inrättandet av stadens förvaltarenhet
- fortsätta arbetet med att ta fram metoder och nyckeltal för att mäta kvalitet, tillgänglighet, bemötande, rättssäkerhet, effektivitet samt huvudmännens och ställföreträdarnas uppfattning om verksamheten
- utveckla den interna kontrollen i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och kommunstyrelsens anvisningar och säkerställa att den är aktiv och integrerad i organisationen. I detta arbete ska särskilt beaktas eventuell kritik från granskningsmyndigheter såsom länsstyrelsen och Justitieombudsmannen
- fortsätta arbetet med att systematiskt förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön för de anställda, med målet att nämnden ska vara en dynamisk, professionell och uppskattad arbetsplats
- bistå arbetsmarknadsnämnden med inrättande av stadens förvaltarenhet
- fortsätta att driva ett långsiktigt och hållbart förändringsarbete mot en effektivare och mer ändamålsenlig organisation
- åtgärder ska vidtas för att säkerställa rättssäkerheten gentemot huvudmannen och löpande följa upp ärendeflöden
- rekryteringsarbetet ska utvecklas för att säkerställa att de stockholmare som behöver god man eller förvaltare också kan få det

Central medelsreserv

I Central medelsreserv: 1. Till kommunfullmäktiges förfogande för oförutsedda behov reserveras 5 mnkr.

I Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov reserveras 784 mnkr främst för följande ändamål:

- Beredskapslager
- Beredskapsfond för att tidigt kunna stödja organisationer och gräsrotsinitiativ vid kriser
- Ordningsvakter
- Platssamverkan
- Lokala åtgärdsprogram, vatten
- Biologisk mångfald
- Kemikaliesmart förskola
- Förvaltarenhet
- Miljö- och klimatsamordnare
- Sparade medel av kommunfullmäktiges partier
- Sommarkollo inklusive LSS-kollo
- Förskola – bidrag för hög hyra
- Giftfri skola och förskola
- Särskilda boenden för äldre
- Särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning
- Socialnämnden – SHIS lägenheter
- Ytterstadssatsning fritidsverksamhet
- Förstärkta placeringskostnader
- Aktivitetscenter
- Introduktionsförskola
- Ökad vattensäkerhet strandbad
- Resultatenheter
- Oförutsedda behov

Vidare reserveras 632,5 mnkr i Central medelsreserv: 3. Till kommunstyrelsens förfogande för prestationsförändringar inom förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola, vuxenutbildning, grund- och gymnasiesärskola, svenskundervisning för invandrare (sfi), flyktingmottagande, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, intäktsbortfall som en följd av pandemin, kommunalt bostadstillägg för funktionsnedsatta, arbetsmarknadsnämnden samt arvoden med mera inom överförmyndarnämnden.

I Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter har utgifter om 520 mnkr reserverats för planerings- och genomförandeprojekt avseende investeringar för exempelvis följande ändamål:

- Förändringar mellan åren i redan beslutade investeringsprojekt som inte kan finansieras genom omprioriteringar inom nämndens investeringsplan
- Nya prioriterade investeringsprojekt som inte kräver genomförandebeslut av kommunfullmäktige, genom att de inte är av strategisk vikt eller principiell karaktär
- Klimatmiljard
- Trygghetsinvesteringar
- Hästa gård

(C)
CM:2

- Parklekar upprustning och underhåll
- Lokala åtgärdsprogram, vatten
- Biologisk mångfald
- Naturreservat
- Stockholm vid vattnet
- Upprustning Kastanjeparken
- Särskilda satsningar parker, torg, utegym m.m.
- Strandbad, badstegar, bastuflottar m.m.
- Tillgängliggöra parklekslokaler för civilsamhället
- Kapacitetsstarka, komprimerande och solcellsdrivna sopkärl i ytterstaden

Finansförvaltning

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023 KS	Budget 2023 (C)
Pensioner, arbetsgivaravgifter	-9 217,8	-10 007,0	-10 007,0
Pensionsersättning, personalförsäkrings-pålägg från nämnderna mm	7 397,0	8 483,6	8 483,6
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter mm	-1 820,8	-1 523,4	-1 523,4
Skatteintäkter och begravningsavgifter	55 002,8	59 554,4	59 554,4
Utjämning och fastighetsavgift	-4 024,0	-6 239,7	-6 239,7
Utdelning	1 100,0	1 440,0	1 100,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	-26,8	-589,4	-589,4
Disposition begravningsavsättning	-20,1	-9,5	-9,5
Summa finansiering verksamhetens nettokostnader	50 211,1	54 155,8	53 814,6
Interna ränteersättningar	1 084,4	1 103,4	1 103,4
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,1
Avskrivningar	1 875,7	2 057,1	2 057,1
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	4 700,8	4 772,4	4 318,4
Summa finansiering investeringsplan	6 776,6	7 029,6	6 575,6
Plan Kapitalkostnadernas andel av stadens nettokostnader (%)	6 %	6%	6%

Under Finansförvaltningen redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalomkostnadspålägg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, tas upp under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

Pensioner, arbetsgivaravgifter m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Pensioner		
Utbetalningar pensioner	-1 138,4	-
Pensionsavgifter	-1 264,4	-
Särskild löneskatt (24,26 %)	-582,9	-
Förändring av pensionskulda (inkl särsk löneskatt)	-922,8	-
Summa	-3 908,6	0,0
Övriga personalkostnader	-100,0	
Arbetsgivaravgifter (inkl avtalsförsäkring)	-5 998,4	0,0
Ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring	-	8 483,6
Summa	-10 007,0	8 483,6
Anslagsfinansierad del av pensioner/ arbetsgivaravgifter mm	-1 523,4	

Pensioner

Här redovisas stadens samlade kostnader för pensioner för så väl aktiv som pensionerad personal. Staden redovisar pensionskostnader enligt blandmodellen. Pensionsavtal för födda 1985 och tidigare är delvis förmånsbestämt. Den 1 januari 2023 gäller avgiftsbestämda avtalet AKAP-KR för anställda inom staden. Pensionsskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspension. Skulden beräknas enligt beräkningsmodellen, RIPS 21. Den del av skuldförändringen som avser ränta budgeteras under finansiella kostnader.

Arbetsgivaravgifter

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalomkostnadspålägg, som läggs på lönesumman. För arbetstagar födda 1958 och senare har detta beräknats till 46,4 procent för 2023. Pålägget består av följande poster: Lagstadgade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent, avtalsförsäkringar om 0,13 procent och kalkylerade kostnader för avtalspension om 14,8 procent. Pålägget för personer födda 1957 och tidigare uppgår till 16,0 procent. Riktlinjen är att förändrade arbetsgivaravgifter eller avtalsförsäkringar, som beslutas om året innan budgetåret, ska påverka personalomkostnadspålägg, som tas ut budgetåret.

Skatteintäkter och begravningsavgifter

Mnkr	Skatteunderlag/ skattesats/avgift	Intäkter
Förskott efter uppräknat skatteunderlag 2022:	305 605,6	59 336,4
Utdebitering	17,74	
Begravningsavgift	0,065	218,0
Summa skatteintäkter och begravningsavgifter		59 554,4

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2023, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2021, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomst-åren 2022 och 2023. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Regions bedömning den 22 oktober 2022. Skatteunderlaget beräknas öka med 5,2 procent år 2022 och 4,2 procent år 2023. Stadens skatteinkomster är beräknade på en oförändrad skattesats om 17,74 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av uppräknat skatteunderlag (6,5 öre 2021).

Utjämning och fastighetsavgift

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Inkomstutjämning	-6 706,6	
Kostnadsutjämning	-907,9	
Regleringspost		1 895,4
LSS-utjämning	-1 878,9	
Fastighetsavgift		1 358,3
Summa	-9 493,4	3 253,7
Netto utjämning och fastighetsavgift	-6 239,7	

Utjämningsystemet

Kommuner och regioner garanteras genom inkomstutjämningen 115 procent av medel-skattekraften i riket. Stockholms stad och andra kommuner som har en skattekraft över den s.k. garantinivån betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Det slutliga utfallet av inkomstutjämningen kommer att fastställas under december månad 2022.

LSS-utjämning

LSS-utjämningen utjämnar för kostnadsskillnader i kommunernas LSS-verksamhet. Kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS-utjämningen utgår från SCB:s prognos i juni 2021.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag. Utdelning till staden sker från moderbolagets egna kapital. Budgeterad utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1 100 mnkr. Beslut om utdelningens faktiska storlek fattas av kommunfullmäktige i tertialrapport 2. Först därefter ska moderbolaget Stockholms Stadshus AB genomföra utdelningen

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Räntenetto	256,7	381,6	397,7	382,7
Övriga finansiella intäkter	0,7	0,7	0,7	0,7
Övriga finansiella kostnader	-23,9	-29,0	-29,0	-29,0
Finansiella kostn pensionsskuld inkl löneskatt	-260,3	-942,6	-838,3	-459,4
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	-26,8	-589,4	-468,9	-105,0

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontorets internbank. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid behov. En riskkontrollfunktion övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn. Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för en marknadsmässig kreditmarginal och eventuell omkostnadsersättning. Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är relativt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2023 till 2,2 procent, (0,5 procent 2022). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsräntan för tomträtter, som uppgår till 3,00 procent (3,00 procent 2022).

Kapitalkostnadsberäkning

Vid beslut om ny-, om- och tillbyggnadsprojekt gällande lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning, och med SISAB, Micasa och fastighetsnämnden som hyresvärd, baseras dessa på en mer långsiktig kapitalkostnadsberäkning. Den del som avser kostnaden för en kapitalskuld beräknas med en bestämd procentsats, en kalkylberäkningsprocent. Kalkylberäkningsprocenten ska gälla vid bedömning av ett projekt i samband med beslut och därefter vara fast för detta specifika projekt i samband med uppföljning under hela genomförandetiden. Hyresofferter från berörda bolag och fastighetsnämnden ska avseende kapitalskulden kompletteras med denna kalkylberäkningsprocent.

Finansförvaltning

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023 KS	Budget 2023 (C)
Pensioner, arbetsgivaravgifter	-9 217,8	-10 007,0	-10 007,0
Pensionsersättning, personalförsäkrings-pålägg från nämnderna mm	7 397,0	8 483,6	8 483,6
Anslagsfinansierad del av pensioner/arbetsgivaravgifter mm	-1 820,8	-1 523,4	-1 523,4
Skatteintäkter och begravningsavgifter	55 002,8	59 554,4	59 554,4
Utjämning och fastighetsavgift	-4 024,0	-6 239,7	-6 239,7
Utdelning	1 100,0	1 440,0	1 100,0
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	-26,8	-589,4	-589,4
Disposition begravningsavsättning	-20,1	-9,5	-9,5
Summa finansiering verksamhetens nettokostnader	50 211,1	54 155,8	53 814,6
Interna ränteersättningar	1 084,4	1 103,4	1 103,4
Finansiering investeringsplan			
Förändring av eget kapital	0,1	0,1	0,1
Avskrivningar	1 875,7	2 057,1	2 057,1
Försäljningsinkomster	200,0	200,0	200,0
Upplåningsbehov	4 700,8	4 772,4	4 280,4
Summa finansiering investeringsplan	6 776,6	7 029,6	6 537,6
Plan Kapitalkostnadernas andel av stadens nettokostnader (%)	6 %	6%	6%

Under Finansförvaltningen redovisas de samlade kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter, stadens skatteintäkter, intäkter för fastighetsavgifter med mera. Finansförvaltningen tillgodogörs interna ersättningar för pensioner och personalomkostnadspålägg från nämnderna. Här upptas finansiellt resultat, aktieutdelning samt interna ränteersättningar från nämnder för investeringar.

Exploateringsinkomster vid markförsäljning, motsvarande det bokförda värdet, tas upp under exploateringsnämnden. De samlade budgeterade investeringsinkomsterna framgår av investeringsplanen.

Pensioner, arbetsgivaravgifter m.m.

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Pensioner		
Utbetalningar pensioner	-1 138,4	-
Pensionsavgifter	-1 264,4	-
Särskild löneskatt (24,26 %)	-582,9	-
Förändring av pensionskulda (inkl särsk löneskatt)	-922,8	-
Summa	-3 908,6	0,0
Övriga personalkostnader	-100,0	
Arbetsgivaravgifter (inkl avtalsförsäkring)	-5 998,4	0,0
Ersättningar från nämnderna för pensioner och personalförsäkring	-	8 483,6
Summa	-10 007,0	8 483,6
Anslagsfinansierad del av pensioner/ arbetsgivaravgifter mm	-1 523,4	

Pensioner

Här redovisas stadens samlade kostnader för pensioner för så väl aktiv som pensionerad personal. Staden redovisar pensionskostnader enligt blandmodellen. Pensionsavtal för födda 1985 och tidigare är delvis förmånsbestämt. Den 1 januari 2023 gäller avgiftsbestämda avtalet AKAP-KR för anställda inom staden. Pensionsskulden avser förmånsbestämd ålderspension och avtalspension. Skulden beräknas enligt beräkningsmodellen, RIPS 21. Den del av skuldförändringen som avser ränta budgeteras under finansiella kostnader.

Arbetsgivaravgifter

Stadens nämnder betalar lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkring och pensioner genom ett personalomkostnadspålägg, som läggs på lönesumman. För arbetstagar födda 1958 och senare har detta beräknats till 46,4 procent för 2023. Pålägget består av följande poster: Lagstadgade arbetsgivaravgifter om 31,42 procent, avtalsförsäkringar om 0,13 procent och kalkylerade kostnader för avtalspension om 14,8 procent. Pålägget för personer födda 1957 och tidigare uppgår till 16,0 procent. Riktlinjen är att förändrade arbetsgivaravgifter eller avtalsförsäkringar, som beslutas om året innan budgetåret, ska påverka personalomkostnadspålägg, som tas ut budgetåret.

Skatteintäkter och begravningsavgifter

Mnkr	Skatteunderlag/ skattesats/avgift	Intäkter
Förskott efter uppräknat skatteunderlag 2022:	305 605,6	59 336,4
Utdebitering	17,74	
Begravningsavgift	0,065	218,0
Summa skatteintäkter och begravningsavgifter		59 554,4

Skatteunderlag och skatteberäkningar

Prognosen över skatteunderlaget för 2023, det vill säga kommuninvånarnas förvärvsinkomster under 2021, är uppräknad med en bedömning av utvecklingen under inkomst-åren 2022 och 2023. Gällande prognos utgår från Sveriges Kommuner och Regions bedömning den 22 oktober 2022. Skatteunderlaget beräknas öka med 5,2 procent år 2022 och 4,2 procent år 2023. Stadens skatteinkomster är beräknade på en oförändrad skattesats om 17,74 kr.

Begravningsavgift

Begravningsverksamheten finansieras genom en särskild avgift som tillgodogörs staden på samma sätt som skattemedel. Begravningsavgiften uppgår till 6,5 öre av uppräknat skatteunderlag (6,5 öre 2021).

Utjämning och fastighetsavgift

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Inkomstutjämning	-6 706,6	
Kostnadsutjämning	-907,9	
Regleringspost		1 895,4
LSS-utjämning	-1 878,9	
Fastighetsavgift		1 358,3
Summa	-9 493,4	3 253,7
Netto utjämning och fastighetsavgift	-6 239,7	

Utjämningsystemet

Kommuner och regioner garanteras genom inkomstutjämnningen 115 procent av medel-skattekraften i riket. Stockholms stad och andra kommuner som har en skattekraft över den s.k. garantinivån betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Det slutliga utfallet av inkomstutjämnningen kommer att fastställas under december månad 2022.

LSS-utjämning

LSS-utjämnningen utjämnar för kostnadsskillnader i kommunernas LSS-verksamhet. Kostnadsutjämningsystem för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) infördes 2004. Gällande prognos för LSS-utjämnningen utgår från SCB:s prognos i juni 2021.

Fastighetsavgift

Från och med år 2008 har den statliga fastighetsskatten ersatts av en kommunal avgift. Fastighetsavgiften baseras på ett taxeringsvärde med ett högsta tak som justeras årsvis. Detaljerade regler utfärdas av Skatteverket.

Utdelning

Flertalet av stadens bolag ingår i koncernen Stockholms Stadshus AB. Vissa bolag i koncernen erlägger koncernbidrag till moderbolaget Stockholms Stadshus AB, som i sin tur tillskjuter bidrag till mottagande bolag. Utdelning till staden sker från moderbolagets egna kapital. Budgeterad utdelning från koncernen Stockholms Stadshus AB uppgår till 1 100 mnkr. Beslut om utdelningens faktiska storlek fattas av kommunfullmäktige i tertialrapport 2. Först därefter ska moderbolaget Stockholms Stadshus AB genomföra utdelningen

Mnkr	Budget 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025
Räntenetto	256,7	381,6	397,7	382,7
Övriga finansiella intäkter	0,7	0,7	0,7	0,7
Övriga finansiella kostnader	-23,9	-29,0	-29,0	-29,0
Finansiella kostn pensionsskuld inkl löneskatt	-260,3	-942,6	-838,3	-459,4
Finansiellt resultat exklusive utdelningar	-26,8	-589,4	-468,9	-105,0

Kommunstyrelsen agerar genom stadsledningskontoret som kommunkoncernens samlade finansfunktion. Samtliga upplånings- och placeringsbehov sker genom stadsledningskontorets internbank. Finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad anger ramar för finansverksamheten i kommunkoncernen, det vill säga Stockholms stad, Stockholms Stadshus AB och dess majoritetsägda bolag samt stadens övriga helägda bolag. Finanspolicyn ska fastställas av kommunfullmäktige årligen och revideras vid behov. En riskkontrollfunktion övervakar att de finansiella riskerna håller sig inom de ramar och regler som finns angivna i finanspolicyn. Enligt finanspolicyn för kommunkoncernen Stockholms stad ska staden och samtliga bolag erhålla upplåning och placering med villkor motsvarande kommunkoncernens externa finansieringskostnad med utrymme för en marknadsmässig kreditmarginal och eventuell omkostnadsersättning. Övriga finansiella intäkter utgörs i första hand av ersättning som tas ut i samband med att staden går i borgen. Enligt gällande regler för stadens borgenshantering ska staden vara restriktiv avseende nya borgensåtaganden. Övriga finansiella kostnader utgörs i huvudsak av kostnader för rating, syndikerat låneavtal (betalningsberedskap) och marknadsprogram samt bankavgifter. Den del av pensionsskulden som är att betrakta som en finansiell kostnad inklusive löneskatt redovisas under finansiella kostnader.

Begravningsfond

Begravningsverksamheten finansieras genom en begravningsavgift. Överskott/underskott inom verksamheten avsätts centralt för balansering av resultat, som återförs till avgiftskollektivet.

Internränta

Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta i samband med budget. Staden eftersträvar en internränta som är relativt stabil och som reflekterar kommunkoncernens genomsnittliga finansieringskostnad de kommande åren. Kommunfullmäktige fastställer stadens internränta för 2023 till 2,2 procent, (0,5 procent 2022). Räntan för bostadsrättsinnehav motsvarar internräntan.

Kommunfullmäktige fastställer därutöver kalkylräntan för enskilda projekt till 5,0 procent.

Räntan för markinnehav motsvarar avgäldsräntan för tomträtter, som uppgår till 3,00 procent (3,00 procent 2022).

Kapitalkostnadsberäkning

Vid beslut om ny-, om- och tillbyggnadsprojekt gällande lokaler och bostadslägenheter med kostnadsbaserad hyresberäkning, och med SISAB, Micasa och fastighetsnämnden som hyresvärd, baseras dessa på en mer långsiktig kapitalkostnadsberäkning. Den del som avser kostnaden för en kapitalskuld beräknas med en bestämd procentsats, en kalkylberäkningsprocent. Kalkylberäkningsprocenten ska gälla vid bedömning av ett projekt i samband med beslut och därefter vara fast för detta specifika projekt i samband med uppföljning under hela genomförandetiden. Hyresofferter från berörda bolag och fastighetsnämnden ska avseende kapitalskulden kompletteras med denna kalkylberäkningsprocent.

Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Bolagskoncernen ska under perioden prioritera affärsmässiga och nödvändiga infrastruktuurinvesteringar som är nödvändiga för en snabbt och hållbart växande stad. Bolagskoncernen har en viktig roll i att driva stadens arbete med att minska klimatutsläpp och att genomföra klimatanpassningsåtgärder samt är en betydande aktör i stadens övergripande hållbarhetsarbete i enlighet med stadens mål.

Kommunkoncernens stora investeringsvolym medför ett ökat ansvar för bolagen med fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet och prioriteringar i de stora projekten samt kontinuerlig översyn av befintligt bestånd för att identifiera strategiskt lämpliga objekt att avyttra. Inhyrningar ska föregås av en risk- och konsekvensanalys. Det är angeläget med en balans mellan egen finansiering och upplåning så att den finansiella stabiliteten inte äventyras. Det är även angeläget att ersättningsinvesteringar inte trängs ut av nyproduktionsprojekt. Omvärldsfaktorer såsom räntekostnadsnivåer och byggkostnadsutveckling innebär finansiella risker som måste bevakas för att planerade projekt ska kunna genomföras med rimliga avkastningskrav och utan att generera nedskrivningsbehov.

Bolagskoncernen ska ha en aktiv fastighetsförvaltning och utveckla fastighetsbestånden långsiktigt för att nå en bättre struktur när det gäller standard, geografiskt läge och åldersfördelning. Takten i bostadsbyggandet ska vara hög för att nå målet om 140 000 bostäder år 2010–2030 och bolagen i koncernen ska aktivt verka för blandade bostadsområden genom olika upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar

Bolagen har fortsatt ett särskilt uppdrag att minska administrativa och indirekta produktionskostnader och att utföra sitt uppdrag effektivt utifrån respektive bolags förutseende och verksamhet.

Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Koncernen Stockholms Stadshus AB omfattar merparten av Stockholms stads aktiebolag. Stockholms Stadshus AB är moderbolaget i koncernen som består av 16 aktiva dotterbolag eller underkoncerner, samt ett intressebolag.

Styrelsen för Stockholms Stadshus AB, koncernstyrelsen, ska fatta de principiella beslut som krävs för att kommunfullmäktiges mål ska nås. Dotterbolagens styrelser och verkställande ledningar har det operativa ansvaret för att kommunfullmäktiges beslut verkställs.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB ska kontinuerligt följa större investeringsprojekt med särskilt fokus på projekt med långsiktiga effekter för stadens tillväxt, ekonomi och omställningen till en hållbar stad, samt bidra till stadens långsiktiga strategi att renodla fastighetsägandet i samband med översyn av stadens fastighetsbestånd. Möjligheterna att tillsammans med fastighetsbolagen överföra fastigheter mellan bolag som ur ett nyttjandeperspektiv bör utvecklas för annat ändamål, ska prövas kontinuerligt.

Moderbolaget Stockholms Stadshus AB:s uppgifter

Stockholms Stadshus AB har en sammanhållande funktion för huvuddelen av Stockholms stads aktiebolag och ska leda bolagskoncernen. I kommunfullmäktiges direktiv ingår att svara för övergripande utveckling, strategisk planering, löpande översyn och omprövning, utöva ekonomisk kontroll och uppföljning, samt att utveckla styrformer och samspelet mellan ägare, koncernledning och dotterbolag. Moderbolaget följer upp av kommunfullmäktige beslutade indikatorer och av kommunfullmäktige gemensamma direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, i samverkan med stadsledningskontoret. Moderbolaget ska inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt återföra väsentlig och strategisk information till kommunstyrelsen.

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- tillsammans med kommunstyrelsen leda arbetet med att flytta ut stadens förvaltningar och bolag, från innerstad till ytterstad
- säkerställa effektiva processer i bostadsbyggandet samt att samhällsservice och övrig stadsutveckling i enlighet med stadens målsättningar planeras i tidiga skeden
- utreda en sammanslagning av de tre bostadsbolagen inklusive konsekvenser för hyresgäster och personal
- leda och följa upp arbetet med strukturförändringar i fastighetsägandet för att renodla och effektivisera stadens fastighetsbestånd
- medverka till ökat samarbete mellan kommunkoncernen och näringsliv samt civilsamhälle för en mer innovativ stadsutveckling, flerdimensionella fastighetsbildningar och snabbare processer
- svara för koncernens övergripande arbete för att nå målet om en klimatpositiv stad år 2030 samt att stadens egen organisation ska vara fossilfri år 2030
- tillsammans med kommunstyrelsen utveckla kommunkoncernens strategiska planering och uppföljning för en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning
- stötta och driva på för att stadens bolag ska intensifiera sitt arbete med energieffektivisering, samt för att kommunkoncernens installation av egen elproduktion ska öka
- tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden säkerställa en långsiktigt hållbar energi- och elförsörjning genom mer sol- och vindkraft i Stockholmsregionen med målet att tredubbla solenergiproduktionen i Stockholm senast 2026
- verka för utvecklad best practice vid nybyggnation och bistå bostadsbolagen i arbetet att bygga fler överkomliga hyresbostäder med hyror som unga, studenter och andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga

Bostadsbolagen

Stadens bostadsbolags grundläggande uppgift är att bidra med bostadsförsörjning i ett växande Stockholm, idag präglad av segregation. Det handlar om två centrala inriktningar om att verka för blandade bostadsområden med olika upplåtelseformer samt en större andel överkomliga hyresbostäder med rimliga hyror. För att åstadkomma detta ska bolagen bygga fler hyresbostäder, arbeta för att öka rörligheten i beståndet för att korta bostadsköerna samt avyttra bostäder i områden där hyresrätten dominerar.

Segregation är en viktig förklaring till en rad sociala problem i form av exempelvis gängkriminalitet och långtidsarbetslöshet. Segregationen har många orsaker men som själva begreppet signalerar handlar problemet delvis om en rent fysisk separation, att människor lever åtskilda och där möten mellan olika människor försvåras. Stadens bostadsbolag som utgör en stor aktör i många av stadens utsatta områden kan bidra till att minska segregationen, dels genom att bygga fler hyresbostäder och bygga ihop stadsdelar, dels genom att verka för en stor mix av boendeformer.

Ofta pekas starka socioekonomiska områden, som domineras av bostadsrätter och äganderätter, som ett problem. Där behövs också hyresrätter för att staden ska kunna blandas. Men motsvarande hantering behöver också finnas för de ytterstadsområden som domineras av hyresrätter. Dessa områden behöver också blandas med olika upplåtelseformer. Men just detta förefaller vara en stor farhåga för det nuvarande vänsterstyret som har stoppat stadens utveckling mot mer blandade områden. Det är viktigt att bygga nytt och fler hyresrätter, men det kommer inte att räcka för motverka bostadssegregationen, då behöver stadens bostadsbolag även se över sitt befintliga bestånd och aktivt verka för blandade bostadsområden genom olika upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar.

Som en del i arbetet med att motverka segregationen ska bolagen påbörja och medverka i utvecklandet av Järvafältet genom att bygga Järva stadspark. Ett långsiktigt stadsutvecklingsprojekt genom investeringar i nya bostäder, kollektivtrafik, idrott, kultur och grönområden. Inriktningen ska vara en dubbling av antalet bostäder genom att bygga högt, tätt, klimatsmart och skapa en mer tillgänglig park. Fler bostäder skapar underlag för fler företag och jobb, stadsliv och en tryggare del av Stockholm. Målet är att Järva inte bara ska vara ett område att bo i utan också ett område många vill besöka.

Bolagen ska samverka mer gällande olika renoveringsmodeller. Idag uppstår ovälkomna situationer när renoveringsnivåer ibland går i otakt mellan bolagen och skillnaden i minimumstandard blir för stora. Det resulterar i lägre rörlighet av hyresgäster mellan bolagen vilket utgör ett hinder för en friskare bostadsmarknad i staden. En överenskommen minimumstandard för bolagens lägenheter skulle kunna öka rörligheten av hyresgäster mellan bolagen. Att mellan varje hyresgäst göra en översyn och eventuella åtgärder för att nå upp till fastställd minimumstandard vore ett bra sätt att uppmuntra fler hyresgäster att våga byta hyresvärd. Bolagen ska även sträva efter att ha liknande modeller för hur renoveringar påverkar hyran. Inför standardförbättringar eller andra ändringsåtgärder, ska bolagen informera hyresgästerna i god tid. Ambitionen ska vara att hyresgästerna själva ska kunna välja mellan olika upprustningsnivåer utifrån en obligatorisk basnivå där olika val får olika konsekvenser för hyran.

Att skapa trygga och levande områden handlar också om att utveckla lokala centrum, inte minst i ytterstadsområden. Det är oacceptabelt att lokala företagare tvingas stänga för att tryggheten inte kan upprätthållas. Ansvaret ligger förstas på många aktörer i samhället som polis, kommun och staten i övrigt, men även stadens bostadsbolag tillsam-

(C) Bo-bolagen:2

mans med övriga fastighetsägare har ett stort ansvar. Bostadsbolagen ska därför intensifiera stads- och centrumutvecklingen med särskilt fokus på ytterstaden där bolagens ägande är utbrett. Syftet ska vara att skapa trivsel, trygghet och säkerhet för boende och företagare.

Stadens tre egna bostadsbolag har liknande verksamheter och många gemensamma mål. Mål som genomsyras av att medverka till att tillgängliggöra bostäder i Stockholm för olika behov. Bolagen har vidare ett betydande ansvar för att möta efterfrågan genom att bidra till nyproduktion av hyresbostäder, uppgifter som kräver starkt ekonomiskt rustade organisationer som ständigt bör se över kostnader och organisering.

De tre bostadsbolagen startades i olika omgångar under 1930- och 40-talen. Bostadsmarknaden har sedan dess genomgått stora förändringar och idag har de tre bolagen fler likheter än olikheter i sina respektive uppdrag. Dagens ekonomiska omständigheter och reglerna på bostadsmarknaden talar för att Stockholms stadshus AB bör se över organiseringen av de tre bostadsbolagen genom en sammanslagning. Hänsyn ska särskilt tas till kostnadseffektivitet gällande drift och fastighetsförvaltning med energieffektiviseringar och klimatsatsningar i centrum. En sammanslagning ska därtill stärka den ekonomiska utvecklingen och göra det nya bolaget till en än mer drivande bostadsaktör i Stockholm för att möta efterfrågan på fler överkomliga bostäder i Stockholm.

Det parallella arbetet som idag utförs av tre bostadsbolag, i form av tids- och kostnadskrävande processer från markanvisning till att byggnaderna står färdiga, ska kunna rationaliseras via ett bolag. Förutsättningarna för att hålla nere både tidsåtgång och kostnader kan då förbättras. Bolagen kan också undvika tidigare stötestenar i form av resurskrävande geografiska omfördelningar av fastigheter när ett helhetsperspektiv blir naturligt. Med ett bostadsbolag kan hyresgästerna även i fortsättningen vända sig till Bostadsförmedlingen men slippa byta hyresvärd vid eventuellt bostadsbyte. Mot bakgrund av detta ska Stockholms stadshus AB, som ägare till de tre bostadsbolagen, utreda en sammanslagning av de tre bostadsbolagen inklusive konsekvenser för hyresgäster och personal.

Bolagens uppgifter

- bygga och förvalta bostäder och bidra till stadens bostadsförsörjning
- medverka till en fungerande bostadsmarknad i Stockholm
- vara självständiga och drivande aktörer för en rörlig och tillgänglig bostadsmarknad i Stockholm
- verka för fler bostäder och god ekonomisk avkastning där vinsterna ska användas för att säkerställa att det finns ett varierat bostadsutbud i hela staden
- aktivt arbeta för att motverka segregation i staden
- bygga överkomliga hyresbostäder med hyror som unga, studenter och andra grupper med svag ställning på bostadsmarknaden har råd att efterfråga
- säkerställa hög kvalitet i underhåll och service
- arbeta för ökad tillgänglighet för äldre och personer med funktionsnedsättning vid nyproduktion och renoveringar
- verka för social hållbarhet genom att aktivt främja fler överkomliga bostäder för de mest behövande och aktivt verka för att minska våld i hemmet
- tillsammans med berörda nämnder och styrelser, medverka till åtgärder för ökad trygghet och attraktivitet i stadsmiljön

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolagen

- bidra till målet om att inte ha några utsatta eller särskilt utsatta områden i Stockholm
- motverka segregation genom att verka för blandade bostadsområden, bygga ihop stadsdelar, bygga fler hyresbostäder, öka rörligheten i det egna beståndet samt avyttra bostäder i områden där hyresrätten dominerar
- påbörja och medverka i utvecklandet av Järvafältet genom att bygga Järva stadspark
- stärka hyresgästernas möjlighet att påverka grad av standardhöjning i samband med upprustning
- samverka med socialnämnden kring vräkningsförebyggande åtgärder och ha en nollvision för vräkningar av barnfamiljer
- bidra till stadens gemensamma arbete om att förmedla försöks- och träningslägenheter, Bostad Först, förturslägenheter och skyddade boenden för våldutsatta
- skapa förutsättningar för flexibel lokalanvändning samt förenkla och möjliggöra upplåtelse för civilsamhälle och kulturliv samt levandegöra bottenvåningar för att öka trygghet och trivsel
- intensifiera arbetet mot oriktiga hyresförhållanden, olovlig andrahandsuthyrning och bostadsrelaterade bedrägerier
- ta ett socialt ansvar kring sina fastigheter genom att exempelvis samverka med det lokala civilsamhället och näringslivet
- verka för att studentbostäder byggs, både permanenta och temporära
- tillsammans med berörda nämnder fortsätta utveckla arbetet med Stockholms- hus samt verka för byggandet av fler kollektivhus och andra alternativa boen- deformer
- successivt förse alla sina parkeringsplatser med laddinfrastruktur senast 2026
- utveckla infrastruktur för matavfallsinsamling i och bidra till att uppnå stadens mål för matavfallsinsamling
- genomföra energieffektiviserande åtgärder samt utnyttja nya tekniker inom miljö- och klimatområdet såsom energilagring för överskottsel från bolagets el- produktion i syfte att nå ett hållbart och energieffektivt bestånd
- vid nybyggnation och renovering utgå från att hustak ska nyttjas, antingen med solceller eller med gröna tak samt bidra till att fler fastigheter får påbyggnat- ioner på taken, exempelvis genom extra våningar eller radhus
- utreda en sammanslagning av de tre bostadsbolagen inklusive konsekvenser för hyresgäster, personal och förutsättningarna för fler hyresbostäder
- verka för att bolagen får tydligt ökad rätt avhysa hyresgäster där kriminell verk- samhet utgår från bostaden och utöka arbetet inom ramen för befintlig lagstift- ning

(C)

Bo-bolagen:4

AB Svenska Bostäder

Bolagets uppgift

- bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning
- dotterbolaget AB Stadsholmen äger och förvaltar fastigheter av stort kulturhistoriskt värde vilket inbegriper att förena kulturarvet med affärsmässighet samt ett levande stadsliv
- skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster för goda hyresgästrelationer

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- upprätthålla boendekvaliteten och de kulturhistoriska värdena i AB Stadsholmens bestånd
- bevara den tidigare panncentralen på Halmstadsvägen i Björkhagen

AB Familjebostäder

Bolagets uppgift

- bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning
- skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster för goda hyresgästrelationer

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper

(C)

Bo-bolagen:6

AB Stockholmshem

Bolagets uppgift

- bygga och förvalta bostäder och därmed bidra till stadens bostadsförsörjning
- skapa bästa möjliga förhållanden för sina hyresgäster för goda hyresgästrelationer

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- bistå SHIS i dess verksamhet och i byggandet av bostäder inom ramen för stadens bostadsförsörjningsansvar, vilket bland annat innebär byggande av modulbostäder
- skapa permanenta genomgångsbostäder i SHIS regi för prioriterade grupper
- i samarbete med Kulturhuset Stadsteatern utveckla kulturhusverksamheten i Skärholmen

Micasa Fastigheter i Stockholm AB

Micasa Fastigheter i Stockholm AB ansvarar för att tillhandahålla och skapa fler väl-skötta, trygga och tillgängliga bostäder till stadens äldre och personer med funktionsnedsättning samt till stadens prioriterade grupper. Bolaget ska prioritera underhållsåtgärder i fastigheter med stora underhållsbehov. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Det är angeläget att bolaget har en ledande roll i stadens äldreboendeplanering och -försörjning. Bolaget ska bidra till att uppfylla stadens bostadsmål för personer över 85 år. Bolaget ska också med berörda nämnder och andra parter delta i planeringen för boenden inom bolagets målgrupp. Plan för nybyggnad av seniorboenden anger inriktningen för det fortsatta arbetet med boendeformen. All nyproduktion ska ske kostnadseffektivt. Bolaget ska bidra till att stadens kostnader för lokaler hålls så låga som möjligt.

Bolagets uppgifter

Micasa Fastigheter i Stockholm AB äger, anskaffar, bygger och förvaltar, vård- och omsorgsboenden, servicehus, seniorbostäder, LSS-boenden och bostäder för grupper med svag ställning på bostadsmarknaden. Bolaget ska skötas på ett allmännyttigt och affärsmässigt sätt.

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- utifrån stadens tillgänglighetsdefinition tillsammans med bostadsbolagen fortsätta att inventera bostadsbeståndet
- genomföra nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar på ett sätt som undviker fördyringar
- i samarbete med Bostadsförmedlingen i Stockholm AB se till att resultatet av tillgänglighetsinventeringen är sökbart för bostadssökande
- fortsätta arbeta för att utöka gemensamhetsytor och efter beställning aktivitetscenter vid befintliga och tillkommande seniorboenden i staden
- fortsätta arbeta för att uppnå en hög servicegrad
- beakta förbättring av hörselmiljöer i samband med underhåll och renovering
- fortsätta bygga seniorbostäder och tillsammans med Stadshus AB, kommunstyrelsen och äldrenämnden fortsätta att se över bolagets strategi för utbyggnad av seniorbostäder utifrån stadens definition och behov, i enlighet med Boendeplanen
- bidra till att uppnå stadens mål för matavfallsinsamling
- prioritera och åtgärda klimatrelaterade risker såsom effekter av skyfall och värmeböljor
- delta i stadens fortsatta arbetet med LCA (Livscykelanalys) i byggprocessen och miljö- och hälsoskyddsnämndens utredning av kravnivå för byggmaterials klimatpåverkan
- fortsätta arbetet med att energieffektivisera, bland annat med hjälp av digitala verktyg för energistyrning och energilagring samt genom ökad egen energiproduktion
- med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, fortsätta arbetet med en utfasning av direktverkande el för uppvärmning och föreslå elbesparande alternativ
- fortsätta att verka för att utöka antalet solceller vid nybyggnation såväl som på befintliga fastigheter

(C)

Micasa:2

- verka för att fler byggnader uppförs i trämaterial
- fortsätta arbeta för att skapa tillgängliga gröna, trygga och trevliga utemiljöer för såväl boende som personal i och omkring fastigheterna
- bidra till en aktiv fastighetsförvaltning för att skapa utrymme för investeringar samt genomföra försäljningar av fastigheter som staden inte har behov av
- fortsätta att medverka i arbetet för ökad andel externt ägande av vård- och omsorgsboenden i samråd med berörda stadsdelsnämnder och efter noggrann analys ur ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv, om ekonomiskt fördelaktigt, överlåta ett pågående vård- och omsorgsboendeprojekt, i planeringskedje, till extern byggaktör, för tredjepartsuthyrning till staden
- i samband med behov av periodiskt underhåll av särskilda boenden noga värdera investeringsutgifterna med tillkommande hyreseffekter i förhållande till behovet av fastigheten och vilka andra alternativ som finns
- minska administrativa och driftkostnader med 1% och öka satsningen på underhåll med motsvarande belopp
- fortsätta att tillsammans med bostadsbolagen bistå äldrenämnden och stadsdelsnämnderna med införandet av smarta lås i bolagets seniorbostäder och i bostadsbolagens bestånd

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB

Bostadsmarknaden i Stockholm ska fungera så bra att människor som söker en första bostad hittar en och att människor vars bostadsbehov förändras känner trygghet i att lämna sin bostad för att hitta en ny.

Bostadsförmedlingens uppgift är att svara för reguljär bostadsförmedling, evakuering och förmedling av förturslägenheter inklusive försöks- och träningslägenheter, förmedling av lägenheter till stadens bostadsbolags internköer samt förmedling av kategoribostäder såsom student- och seniorboenden. Bolaget ska vara ett aktivt verktyg i den sociala bostadspolitiken.

Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska medverka till en effektiv bostadsförmedling och förmedla lägenheter i ett öppet och transparent system efter kötid. Bostadsförmedlingen i Stockholm AB ska vara öppen för alla. I de fall det finns intresse från fastighetsägare i kringliggande kommuner ska bostadsförmedlingen därför kunna förmedla bostäder även i Stockholms arbetsmarknadsregion. Bolaget ska med sin verksamhet trygga en väl fungerande regional marknadsplats för hyresrätter. För att få tillgång till flera försöks- och träningslägenheter behöver privata fastighetsägare lämna fler lägenheter till bolaget för förmedling.

Bolaget ska fortsätta med och utveckla förtursverksamheten för våldsutsatta. Alla som har rätt till förtur ska få det. Man ska aldrig känna att man inte får den hjälp man behöver för att lämna en våldsam relation och därför är det viktigt att det förtursverksamheten fungerar.

Barnfamiljer som lever i osäkra boendeförhållanden är ytterligare en prioriterad målgrupp. Bostadslösa barnfamiljer ska inte placeras på vandrarhem eller hotell utan erbjuds trygga och långsiktiga boendalternativ och i detta arbete är Bostadsförmedlingen en viktig aktör.

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- fortsätta att stärka kontrollen av intyg i syfte att säkerställa rättssäkerheten inom förmedlingsprocessen
- bidra i arbetet med att underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- öka antalet inlämnade lägenheter från privata fastighetsägare/förvaltare
- bidra till stadens mål om att förmedla försöks- och träningslägenheter inklusive Bostad Först
- i fortsatt samverkan med bostadsbolagen, SHIS Bostäder, stadsdelsnämnderna och socialnämnden säkerställa att minst 150 genomgångsbostäder tillhandahålls och kommer barnfamiljer som under lång tid levit i osäkra boendeförhållanden tillgodo
- i samarbete med socialnämnden, stadsdelsnämnderna och stadens bostadsbolag samverka kring oriktiga hyresförhållanden på bostadsmarknaden
- i samarbete med bostadsbolagen säkerställa tillgången till skyddade boenden för våldsutsatta
- säkerställa att personer som är utsatta för våld i nära relationer och har rätt till förtur får tillgång till det

(C)
SSBF AB:2

- säkerställa att personer med stora behov av anpassningsåtgärder i hemmet erbjuds förtur till anpassade lägenheter
- säkerställa att de skyddade boenden som idag har lägenheter i stadens bostadsbolag kan byta dessa mot jämförbara lägenheter när verksamheten av skyddsskäl så kräver
- underlätta för ungdomar att komma in på bostadsmarknaden
- utveckla bostadskön i syfte att göra fler bostäder överkomliga i synnerhet för resurssvaga hushåll
- verka för att fler privata fastighetsägare ska ansluta sig till stadens egna bostadsbolags sänkta inkomstkrav för hyresgäster

Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB)

SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden ha en ledande roll i planeringsarbetet för fortsatt utbyggnad av skolor och förskolor i Stockholm. I detta arbete är deltagandet i SAMS (samordnad skolplanering i Stockholm) en viktig del. Planeringsprocessen av bostäder, förskolor, skolor, idrotts- och samlingslokaler behöver samordnas och vara prognossäker.

SISAB ska tillsammans med utbildningsnämnden, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och övriga berörda nämnder säkerställa att planering av nya områden sker med ett skoltal samt att skol- och förskolebyggnationen förenar ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet. Befintliga lokalresurser ska nyttjas fullt ut.

Bolagets uppgift

Bolaget ska tillhandahålla ändamålsenliga, kvalitativa, miljömässigt hållbara, flexibla och kostnadseffektiva lokaler för stadens förskole- och skolverksamhet. Stockholms skolor ska vara trivsamma, säkra och trygga platser för såväl elever som personal.

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- säkerställa att all nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar sker kostnadseffektivt ur ett kommunkoncernperspektiv
- genomföra nyproduktion, ombyggnationer och renoveringar på ett sätt som undviker fördyringar
- prioritera energieffektiviseringar i alla dess former, exempelvis genom att fasa ut all uppvärmning genom direktverkande el
- bistå idrottsnämnden och utbildningsnämnden i arbetet med att möjliggöra lek, rörelse och idrott i samband med och efter skoldagen
- bidra till arbetet med att Stockholms skolgårdar ska rustas för att främja idrott och rörelseinriktad lek i syfte att tillvarata utemiljöer på bästa sätt
- verka för att stadens förskolegårdar ska vara tillgängliga och kvalitativa, med zoner för olika aktiviteter och med naturliga inslag och grönska
- arbeta för en god inomhus- och utomhusmiljö avseende ljud, ljus, temperatur och luftkvalitet i stadens skolor och förskolor
- tillsammans med idrottsnämnden och utbildningsnämnden medverka till att tillgängliggöra samtliga skolidrottshallar för idrotts- och föreningsverksamhet
- fler skolor och förskolor ska ha tillagningskök och verka för detta i samband med renoveringar och nybyggnation
- öka sin egenfinansieringsgrad

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB ska med fortsatt miljöprofil säkerställa leverans av hälsosamt och gott vatten till hushåll och verksamheter i Stockholm samt ombesörja avloppshantering av god kvalitet med så liten miljöpåverkan som möjligt. Bolaget ska arbeta för att kunna öka återvinningen av näringsämnen från avloppshanteringen utan att miljöbelastningen ökar samt säkerställa teknik och metodval för läkemedelsrening av avloppsvatten. Bolaget ska verka för att förebygga uppkomsten av avfall, samt verka för en effektiv och hållbar avfallshantering och återvinning i staden för att uppnå målet om ett resurssmart Stockholm. Avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VAnätet. Stockholm Vatten och Avfall AB förväntas, sett över tid, inte redovisa någon ekonomisk vinst.

Avfallsförbränning kan vara ett effektivt och miljövänligt sätt att ta om hand om avfall som inte längre kan återvinnas, men det bör alltid vara det sista alternativet i enlighet med EU:s avfallshierarki. Materialet bör återvinnas så många gånger som möjligt innan det slutligen förbränns. Bolaget ska arbeta utifrån EU:s avfallshierarki samt driva på för ett närmare samarbete mellan staden och förpackningsindustrin.

Bolagets uppgifter

- Bolaget levererar dricksvatten och renar avloppsvatten i Stockholms stad och Huddinge kommun, samt ansvarar för avfallshanteringen i Stockholms stad.
- Bolaget äger och driftar ledningsnäten för vatten och avlopp, samt pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge.
- Bolaget driver stadens miljöstationer och ansvarar för Stockholms återvinningscentraler.

Ägardirektiv 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- stärka resiliensen i Stockholms ordinarie dricksvattenförsörjning, samt för vattenförsörjning vid nödsituationer
- delta i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för rent vatten för att uppnå god ekologisk och kemisk status och vid genomförandet prioritera åtgärder som bidrar till stadsutveckling
- arbeta med att stärka den biologiska mångfalden i enlighet med lokala åtgärdsplanerna för en god vattenstatus och Handlingsplanen för biologisk mångfald
- sprida information för att fler stockholmare ska förstå och vilja delta i stadens arbete för en bättre miljö inom vatten och avfall
- utveckla omhändertagandet av dagvatten för att uppnå stadens dagvattenstrategi
- tillgängliggöra permanenta punkter för dricksvatten i anslutning till stadens lokaler, till exempel vid stadens idrottsanläggningar
- arbeta för ett klimatanpassat Stockholm med fokus på åtgärder som förebygger skyfalls- och värmerelaterade risker
- förbereda införandet av matavfallsobligatoriet för privatpersoner genom förberedande kommunikationsinsatser mot de som omfattas av obligatoriet.
- öka insamlingen av matavfall hos restauranger, butiker och storköshåll för att uppnå stadens mål om matavfallsinsamling och därmed bidra till ökad biogasproduktion
- informera allmänheten om den mobila miljöstationen

(C)
SVOA:2

- fortsätta arbetet med en ny sorteringsanläggning för avfall i Högdalen
- verka för ökad produktion av biogas
- skapa förutsättningar för ökat återbruk genom olika typer av mobila återvinningscentraler
- arbeta för en fossilfri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi och öka produktionen av förnybar energi
- fortsätta arbetet med energieffektivisering med fokus på effekttoppar
- stödja berörda nämnder i det stadsövergripande arbetet med skadedjursbekämpning
- underlätta möjligheten för ökad textilinsamling
- utreda olika möjligheter för att styra vattenförbrukningen mot en mer resurssnål användning
- stärka bolagets ekonomiska hållbarhet genom ökad precision i kostnadsbedömningar och kostnadskontroll i bolagets projekt
- slutföra utredning om övertagande av befintliga sopsugsanläggningar på stadens mark
- arbeta utifrån EU:s avfallshierarki
- arbeta för att utveckla alternativa metoder för mer fastighetsnära insamling av förpackningar i samarbete med förpackningsindustrin

Stockholms Hamn AB

Bolagets uppgifter

Bolaget ska medverka till att säkerställa och utveckla goda förutsättningar för sjöfarten, besöksnäringen och regionens varuförsörjning för att därigenom främja regionens utveckling och hållbara tillväxt samt där tillhörande landinfrastruktur för att nå största nytta i investeringarna.

Verksamheten ska stimulera och vara ett föredöme för ett miljövänligt transportarbete. Särskild vikt ska läggas vid klimatsmarta transporter vid den nya Stockholm Norvik Hamn. Stockholms Hamn AB ska medverka till att målen nås om en fossilbränslefri stad 2035. Att minska utsläppen från fartyg som ligger i hamn i staden är därför angeläget.

Ägardirektiv 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- bistå trafiknämnden i samverkan med Region Stockholms planering för utökad kollektivt resande på stadens vatten samt verka för upprustning av relevanta bryggor och bidra aktivt till investeringar i mer pendelbåtsinfrastruktur
- tillsammans med berörda nämnder verka för att skapa förutsättningar för fler småbåtshamnar, gästhamnar och daghamnar
- tillsammans med berörda nämnder verka för implementering av Kajstrategi för Stockholms stad
- fortsatt stimulera och underlätta elanslutning av färjor och kryssningsfartyg i hamn
- medverka till att stadens innerstadskajer utvecklas till en viktig del av den levande stadsmiljön
- skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten för regionen tillsammans med Stockholm Business Region AB
- medverka till att stadens mål om bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken och möjligheten att utveckla hamnverksamheten för transport- och besöksnäring värnas
- arbeta för en fossilfri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi och genomföra åtgärder för att bidra till fossilbränslefri sjöfart
- fortsätta arbetet med energieffektivisering och utveckling av den egna produktionen av energi genom förnyelsebara källor såsom exempelvis sol
- med beaktande av stadens klimat- och miljömål, möta efterfrågan hos kunder att möjliggöra för pendelbåtar och skärgårdstrafik att ansluta till el och fjärrvärme vid kaj
- samverka i trafiknämndens uppdrag med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom elektrifieringspakten
- tillsammans med berörda nämnder verka för en utveckling av Stadsgårdskajen mellan Slussen och Fotografiska i syfte att skapa en levande stadsmiljö
- tillsammans med berörda nämnder verka för exploatering av Masthamnen med hänsyn till sjöfartens fortsatta behov och verksamhet
- i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsätta arbetet med att mäta luftpåverkan från de färjor som är i hamn i Stockholm
- aktivt delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar

(C)
Stohab: 2

- medverka till planering och genomförande av aktiviteter inom ramen för Stads-
husets hundraårsjubileum 2023
- tillsammans med Stockholm Business Region marknadsföra Stockholm som
destination på de finländska och baltiska marknaderna
- fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effekti-
visera driften av byggnader och anläggningar
- avyttra fastigheter som inte är strategiskt viktiga för staden

AB Stokab

Stockholm ska vara en innovativ och smart stad. Ett driftsäkert och säkert fibernät stimulerar en positiv utveckling för Stockholm genom att bidra till goda förutsättningar för IT-utvecklingen i regionen. Stokab ska fortsätta utveckla stamnätsinfrastrukturen, inklusive noder och knutpunkter, för att klara den framtida ökade generella efterfrågan och garantera tillgången på konkurrensneutral svartfiber. Den fortsatta utbyggnaden av fibernätet skapar förutsättningar för klimatsmarta lösningar och att digital delaktighet kan ske i hela staden, vilket sker i takt med efterfrågan och utifrån bedömningar av marknadens utveckling och krav. Framväxten av en allt mer uppkopplad värld kombinerat med 5G, förväntas också leda till ett behov av en mer utbyggd digital infrastruktur. Bolaget ska ha fortsatt hög egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att bygga, hyra ut samt underhålla ett passivt och säkert fibernät i Stockholm.

Ägardirektiv 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- verka för en ökad driftsäkerhet och säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för en sammanhållen beredskap för fredstida kriser och civilt försvar

Stockholms Stads Parkerings AB

Stockholm Parkerings anläggningar ska leda till minskad gatuparkering, öka framkomligheten i staden samt verka för att parkeringskapacitet utnyttjas optimalt. Bolaget ska initiera förslag och finansiera nya garage för detta syfte, genom nyproduktion. Garagen ska också möta behoven i nya stadsutvecklingsområden. Bolaget ska även arbeta med hållbar mobilitet och främja delningsekonomier. I syfte att stimulera användningen av elbilar ska laddningsmöjligheter installeras i bolagets anläggningar. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgift

Bolaget bygger och driver parkeringsanläggningar som verkar på den kommersiella marknaden samt anläggningar som har som enda syfte att avlasta gatunätet.

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- fortsätta att arbeta med att öka trygghet och trivsel för kunderna
- tillgodose behovet av ett ökat antal parkeringsplatser vid in- och utfartsparkeringar, bland annat genom samverkan med exploateringsnämnden, AB Storstockholms Lokaltrafik och berörda grannkommuner
- arbeta med hållbar mobilitet där cykel, nya mikromobilitetslösningar och parkeringsplatser för bilpool i attraktiva lägen är en integrerad del
- fortsätta utbyggnaden av laddningsmöjligheter i bolagets anläggningar samt inrätta laddgator på nya ytor som arrenderas från trafiknämnden för att uppnå målet om 4 000 publika laddplatser till 2023
- fortsätta utbyggnaden av laddinfrastruktur enligt stadens målsättning om 100 procent laddplatser i egna anläggningar till år 2026, 100 procent laddplatser i driftade anläggningar och ytor i innerstaden till år 2030 samt 100 procent laddplatser i driftade anläggningar och ytor utanför innerstaden till år 2030
- exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfaster AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering
- Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, SISAB och Micasa Fastigheter i Stockholm AB ta fram affärsmodeller för utbyggnaden av laddinfrastruktur
- Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med fastighetsnämnden, trafiknämnden och AB Familjebostäder genomföra pilotprojekt med innovativ gatuladdning i syfte att på sikt tillhandahålla gatuladdning i enlighet med stadens mål
- Stockholms Stads Parkerings AB ska i samarbete med exploateringsnämnden och i samråd med stadsbyggnadsnämnden utreda att tillämpa p-köp även vid förtätning
- arbeta för att tillhandahålla laddmöjligheter i gatumiljö
- samverka i trafiknämndens uppdrag med elektrifiering av transportsektorn, bland annat genom Elektrifieringspakten och mot målet att trafiken ska vara utsläppsfri i innerstaden till 2030

- inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning
- skapa fler säkra cykelparkeringar, cykelboxar och Stockholmshagar, speciellt vid attraktiva och strategiska platser
- leda stadens arbete med mobilitetshubbar, med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden samt berörda fastighetsägande nämnder och bolag
- delta i stadens planarbete för att möjliggöra en minskning av antalet gatuparkeringar och öka andelen parkeringar på tomtmark
- tillsammans med trafiknämnden ta fram och säkerställa långsiktig arrendering av platser för infartsparkering, laddgator och andra parkeringsytor
- utveckla en affärsmodell för driftade anläggningar i syfte att förse dem med laddplatser i enlighet med de övergripande laddmålen
- utreda Vehicle to Grid tillsammans med branschen och relevanta aktörer
- utreda ett parkeringsgarage för cykel mellan Centralstationen och Järnvägs-parken
- genomföra prisjusteringar när marknaden så medger

Kulturhuset Stadsteatern AB

Kulturhuset Stadsteatern finns för alla stockholmare där yttrandefriheten och den konstnärliga friheten utgör grunden. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska bli angelägen för fler med särskilt fokus på människor i de grupper som idag sällan tar del av verksamheten. Genom att samspela med nya och externa aktörer ska verksamheten nå ut till fler stockholmare, förstärka sin betydelse för alla stockholmare samt utveckla attraktiva koncept som kan bidra till att bredda bolagets finansiering. Kulturhuset Stadsteaterns hela verksamhet såväl i city som i ytterstaden ska värna och utveckla sin roll som öppna och inbjudande hus. Kulturhuset Stadsteaterns verksamhet ska präglas av ett sammanhållet värdskap med bra service, ett välkomnande bemötande, inkluderande på flera språk och god tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Bolaget ska också värna och utveckla sin verksamhet i Skärholmen, Vällingby, Husby samt den breda Parkteaterverksamheten.

Bolagets uppgifter

Kulturhuset Stadsteatern ska erbjuda verksamhet i form av teater-, dans- och scenkonst, musik, konst, design, film, litteratur, samtal/debatt, bibliotek och annan kulturell verksamhet av hög kvalitet samt ansvara för stadens fristadsprogram.

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- arbeta för att nå nya grupper, samtidigt som befintlig publik värnas
- arbeta för att utveckla verksamheten riktad mot målgruppen barn och unga
- utveckla samarbetet med externa aktörer, det fria kulturlivet samt internationella verksamheter
- förbättra det ekonomiska resultatet genom ökade intäkter och breddad finansiering, samt verka för att koncernbidraget går till att skapa så mycket konstnärlig och publik verksamhet som möjligt

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB

Bolagets uppgifter

Stockholm Globe Arena Fastigheter AB ska tillhandahålla och utveckla ändamålsenliga arenor för evenemangsverksamhet av god kvalitet.

Målet för verksamheten är att stärka Stockholms internationella konkurrenskraft och aktivt bidra till utvecklingen av Stockholm som en ledande, klimatvänlig och inkluderande upplevelsestad. Utveckling och modernisering av bolagets äldre arenor är under utredning.

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- arbeta för ökad trygghet och säkerhet i arenaområdet och arenorna
- fortsätta att följa utvecklingen av nationella och internationella arenor och arbeta med utveckling av arenorna och arenaområdet för att bibehålla och stärka Globenarenornas attraktions- och konkurrenskraft
- delta i utvecklingen av Globenområdet och säkerställa arenornas fortsatta betydelse inom ramen för det övergripande arbetet med Söderstaden i samarbete med staden och med andra intressenter i området
- arbeta för att arenaområdet och arenorna har en hög tillgänglighet för olika grupper av besökare
- fortsätta arbeta med energieffektivisering och förnybar energi
- arbeta tillsammans med Stockholms Stadshus AB, kommunstyrelsen och exploateringsnämnden med att utreda och utveckla bolagets befintliga markinnehav, så att avyttring kan genomföras
- utveckla arenorna affärsmässigt med målet om en självfinansierad verksamhet

Stockholm Business Region AB (SBR)

Stockholm Business Region leder tillväxt- och utvecklingsarbetet av lokal näringslivs-utveckling. Stockholms roll som plats för huvudkontor ska stärkas. Bolaget ska främja och utveckla Stockholm som en av Europas tio största besöksdestinationer, med god tillgänglighet. Stockholm ska vara en ledande, klimat- och miljömässigt hållbar och inkluderande evenemangs- och upplevelsestad. Bolaget verkar för att få fler internationella och nationella evenemang till Stockholms stad.

För att underlätta för medborgare som startar eget ska bolaget utveckla stadens Starta Eget-rådgivning till ett centrum för entreprenörskap och uppdragsarbete. Alla ska kunna få kortare rådgivning vid etablering av en egen verksamhet, samtidigt som centret aktivt vänder sig till nyanlända och arbetslösa som är intresserade av att starta företag. Centret ska erbjuda administrativt stöd, utbildning, nätverk och mentorskapsprogram för entreprenörer och även stötta den växande gruppen frilansare, inte minst inom kreativa näringar, på en arbetsmarknad i förändring. Bolaget ska tillsammans med berörda nämnder följa upp och främja de insatser som bäst ger livskraftiga företag och verksamheter över tid.

Stockholm är en av världens bästa platser för start-ups, särskilt inom tech. Inkubatorn Sting, som Stockholms stad är med och finansierar, är ett av Europas mest omfattande supportsystem för startups och bör utvecklas. Stockholms stad behöver bli bättre på att ha en god dialog med Stockholms företagare. De kommuner som enligt Svenskt Näringslivs ranking har bäst företagsklimat har en sak gemensamt, bra kommunikation mellan kommun och näringsliv.

Bolaget ska arbeta efter tre övergripande mål:

- Stockholm ska vara en världsledande hållbar evenemangsstad
- Stockholm ska vara norra Europas främsta hub för start-ups och huvudkontor, särskilt inom tech
- Stockholm ska ha Sveriges bästa företagsklimat med goda förutsättningar både små och stora företag i hela staden

Bolagets uppgifter

- samordna och utveckla staden och regionen gentemot näringslivet och investerare

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- utveckla ett centrum för entreprenörskap och uppdragsarbete där starta eget-rådgivning är en del
- särskilt arbeta mot ytterstaden för att fler ska starta eget och tillsammans med andra aktörer, så som Sting, Almi, och privata initiativ, stötta de som påbörjat entreprenörskap
- tillsammans med berörda nämnder och näringslivet och arbetsgivare möjliggöra för fler prao-platser och att alla elever erbjuds stöd i att hitta en prao-plats
- bistå arbetsmarknadsnämnden i att utveckla befintliga forum mellan staden och näringslivet för att tillgodose näringslivets behov av kompetens
- bistå arbetsmarknadsnämnden i att stärka stadens arbete för att säkra kompetensförsörjningen i såväl näringsliv som offentliga verksamheter, bland annat genom utvecklad internationell talangattraktion

(C)
SBR AB:2

- stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med att varje stadsdel ska ha en upphandlingsansvarig som har en dialog med lokala företag
- främja stadens dialog med det lokala näringslivet för att främja förutsättningar för lokalt företagande, särskilt i en tid av ekonomisk osäkerhet i omvärlden
- bistå kommunstyrelsen och andra nämnder och bolag i arbetet med att alla stadens verksamheter som möter företag ska ta bort regelkrångel och stödja arbetet med att införa lättnader för näringslivet
- inom ramen för SBA-samarbetet stödja och stärka stadens myndighetsutövning och service till de lokala företagen genom utveckling av NKI och NUI
- marknadsföra Stockholm lokalt, nationellt och internationellt, som en attraktiv, hållbart växande och innovativ storstad för entreprenörer, investerare, besökare och talanger
- inom ramen för SBA-samarbetet främja utländska investeringar och etableringar av såväl små som stora företag i Stockholmsregionen samt bistå befintliga utlandsägda företag att bibehålla och utveckla sin konkurrenskraft
- tillsammans med kulturnämnden och kulturaktörer stärka stadens kulturliv samt attraktions- och konkurrenskraft
- bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination och stärka samarbetet med regionen och kommuner i länet kring besöksnäringens utveckling
- verka för att få fler internationella och nationella evenemang till Stockholms stad

S:t Erik Försäkrings AB

Bolaget ska svara för att det finns en effektiv riskfinansiering av anläggningar och verksamheter ägda av staden och närstående bolag. Bolaget ska förbättra riskhanteringen för samtliga berörda enheter inom kommunkoncernen. S:t Erik Försäkrings AB ska vara det bästa och mest kostnadseffektiva alternativet för stadens nämnder och bolagsstyrelser.

Bolagets uppgift

Bolaget ska förmedla försäkringslösningar och minimera kommunkoncernens försäkringskostnader.

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- stödja det olycks- och skadeförebyggande arbetet i kommunkoncernen med fokus på försäkringsbara risker samt risker som omfattas av lagen om skydd mot olyckor
- medverka och teckna samtliga sakförsäkringar som stadens nämnder och bolagsstyrelser har behov av
- optimera den försäkringsrisk som bolaget själv tar i förhållande till fastslagen risknivå
- genom premiesättning säkerställa att skademinimerande och riskförebyggande arbete premieras

S:t Erik Markutveckling AB

Bolaget ska fortsätta att löpande pröva förslag till förvärv av fastigheter i syfte att främja stadens långsiktiga stadsutveckling. Under perioden inriktas verksamheten på förvaltning, uthyrning och utveckling till så god avkastning som möjligt med hänsyn tagen till stadens utveckling. Bolaget ska i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden fortsätta att söka strategiska utvecklingsprojekt och förvärv för stadens framtida behov. Bolaget ska öka sin egenfinansieringsgrad.

Bolagets uppgifter

Bolagets uppgift är att äga, förvalta och utveckla fastigheter/aktier i fastighetsbolag i avvaktan på omvandling av fastigheterna till bostäder och arbetsplatser.

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- i samarbete med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden söka strategiska projekt och förvärv för stadens framtida behov
- löpande pröva förslag till förvärv av bolag och fastigheter i syfte att främja den långsiktiga stadsutvecklingen
- vid behov stödja fastighetsnämnden och stadens övriga nämnder och bolagsstyrelser
- i samband med försäljning och utveckling av fastigheter erbjuda fastighetsförvaltningstjänster åt andra aktörer inom staden
- göra en översyn av vilka byggnader inom bolagets bestånd där solcellsinstallationer skulle kunna vara möjliga i syfte att öka andelen förnybar el och samtidigt minska framtida driftskostnader och/eller öka byggnadens/fastighetens värde
- inrätta ett kampsportscenter i den nya multihallen i Ulvsunda

Mässfastigheter i Stockholm AB

Bolagets uppdrag är att marknadsföra Stockholm som en av norra Europas främsta mötesplatser och maximera de ekonomiska bidragen till regionen. Stockholmsmässan ska upplevas som en naturlig mötesplats för näringslivet, stockholmare och besökare. Bolaget ska med egna vinstmedel utveckla och underhålla anläggningen och företagets produkter.

Verksamheten ska vidare ge förutsättningar att stärka Stockholm som en ledande mötesplats i norra Europa utifrån varumärket ”The Capital of Scandinavia”.

Bolagets uppgift

Bolagets uppgift är att utveckla, arrangera och genomföra mässor, kongresser, konferenser och evenemang för hela regionens bästa. Stockholmsmässan är uppdelad i två skilda bolag, Mässfastigheter i Stockholm AB som förvaltar och utvecklar fastigheter, och Stockholmsmässan AB som är ett genomförandebolag av mässor, kongresser, konferenser och evenemang. Stockholmsmässan AB är ett helägt dotterbolag till Mässfastigheter i Stockholm AB.

Ägardirektiv för 2023

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- strategiskt bidra till att utveckla Stockholm som turist- och besöksdestination i samarbete med Stockholm Business Region och marknadsföra Stockholm som norra Europas främsta mötesdestination
- bidra till exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämndens planering av Älvsjö med målsättningen att ge förutsättningar för en omfattande stadsutveckling i området tillsammans med en framtida mötesplats
- säkerställa att bolagets verksamheter är socialt och miljömässigt hållbara, i vilket ingår att inte tillåta arrangemang från företag som inte följer de internationella konventioner och avtal som Sverige har undertecknat
- förbättra bolagets lönsamhet och ekonomiska resultat
- söka strategiska partnerskap för att stärka Stockholmsmässan AB:s marknadsposition
- arbeta för att nå stadens mål för hantering av matavfall
- arbeta för energieffektivisering i lokaler och fastigheter som bolaget förvaltar
- arbeta för att solceller installeras på Stockholmsmässans tak

Intressebolag i Stockholms Stadshus AB

Stockholm Exergi Holding AB

Verksamheten i Stockholm Exergi AB ska bedrivas affärsmässigt på ett rationellt och effektivt sätt i enlighet med finansiella och andra mål. Därutöver har staden som ägare ett intresse av att säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden. Verksamheten ska vara inriktad på att uppnå en stark miljöprofil. Stockholm Exergi Holding AB ska möta kundernas och samhällets krav på en fortsatt omställning till hållbar och prisvärd värme. Stockholm Exergis värme, kyl- och elproduktion ska, i linje med stadens mål för ett fossilbränslefritt Stockholm, fullt ut vara baserad på återvunna och förnybara insatsvaror till senast 2035. Bolaget ska vara behjälpligt i trafiknämndens uppdrag att samordna gatuarbeten med övriga ledningsdragande bolag för att främja framkomligheten.

Bolagets uppgift

Bolaget har i uppdrag att bedriva verksamhet inom fjärrvärme och fjärrkyla i Sverige, samt annan därmed förenlig verksamhet. Stockholm Exergi Holding AB är holdingbolag till Stockholm Exergi AB. Verksamheten bedrivs i det senare bolaget.

Inriktning för stadens ägande

Utöver det som beskrivs i *Direktiv för samtliga nämnder och bolagsstyrelser* ska bolaget

- fortsätta att utveckla fjärrvärmenätet i Stockholmsområdet för att kunna erbjuda fler invånare fjärrvärme
- arbeta för en fortsatt utbyggnad av fjärrkyla i Stockholm
- fasa ut användandet av alla fossila bränslen till förmån förnybara bränslen
- fortsätta planeringen och processen för ett nytt kraftvärmeverk i Lövsta
- etablera världens första öppna fjärrvärmenät i syfte att återvinna energi i stor skala
- skala upp produktionen av biokol på affärsmässiga grunder
- fortsätta planeringen och processen för att skapa förutsättningar för en fullskalig anläggning och investering i avskiljning och lagring av koldioxid med sikte på en anläggning i drift 2025
- utreda potentialen för energiåtervinning från bland annat VA-nätet tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall AB
- hitta lösningar för framtidens eleffektutmaningar i Stockholm tillsammans med externa aktörer
- säkerställa en transparent prissättning och en prisnivå som är konkurrenskraftig i jämförelse med andra produkter på värmemarknaden
- arbeta för att sammanlänka produktions- och distributionskapaciteten tillsammans med andra fjärrvärmeaktörer, i syfte att optimera miljö-, energi- och ekonomisk nytta

Stockholms stads organisering i kommunalförbund

Storstockholms brandförsvaret (SSBF)

Förbundets uppgifter

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunens ansvar att svara för räddningstjänsten inom kommungränsen. Stockholms stads brand- och räddningsverksamhet är sedan den 1 januari 2009 organiserad tillsammans med nio andra kommuner i kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret, SSBF. Kommunalförbundet omfattar Danderyd, Lidingö, Solna, Stockholm, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker. Förbundet ska fullfölja medlemskommunernas uppgifter inom gällande lagstiftning.

Konkret innebär det att förbundet svarar för tillsyn, information, rådgivning och söttningsverksamhet samt att bedriva räddningstjänst utifrån kommunernas ansvar enligt lagen om skydd mot olyckor. Det som ligger kvar på medlemskommunerna är samordningen för det totala arbetet enligt lagstiftningen.

Medlemskommunerna kan därutöver teckna särskild överenskommelse om att förbundet kan biträda kommunen i den omfattning som önskas inom lagstiftningsområdena:

- lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
- plan- och bygglagen (1987:10)
- övrig lagstiftning eller tjänsteområde där kommunalförbundet besitter särskild kompetens.

SSBF är juridiskt sett ett eget kommunalförbund med egen organisation och uppföljning som leds av en förbundsledning. Ledningen består av elva ledamöter och elva ersättare från medlemskommunerna, varav Stockholms stad har två ordinarie ledamöter och två ersättare. Som stöd till förbundsledningen finns ett beredningsorgan samt samrådsgrupper med representation från medlemskommunerna. Beredningsorganet utgörs av kommundirektörer från respektive medlemskommun och ska ha särskilt fokus på styrning av ekonomi och verksamhet. Förbundets budget ska endast kunna beslutas av ledningen efter beredning av kommundirektörerna. Samrådsgrupperna är ekonomichefsforum och säkerhetschefsforum.

Syftet med inrättandet av SSBF var att ge medlemskommunerna högre kvalitet på brand- och räddningstjänsten till en lägre kostnad. Detta kan ske genom att förbundet ger förutsättningar för flera samordningsfördelar såsom ledningsfunktion, mindre sårbar organisation med större bredd vad gäller specialfunktioner samt bättre planering av personalresurser. En målsättning för förbundet är att skapa förutsättningar för samverkan med angränsande förbund för att på sikt kunna ingå i ett regionalt brandförsvaret. SSBF ska arbeta nära Samverkan Stockholmsregionen. Därutöver ska Stockholm arbeta för att Storstockholms brandförsvaret genom utbildning, övning och resurser kan hantera kemiska, biologiska och radiologiska och nukleära händelser.

Stockholms stads kommunala stiftelser

SHIS Bostäder

SHIS Bostäder är Stockholms stads bostadssociala resurs. Verksamheten är unik för Stockholm och någonting att vara stolt över. SHIS Bostäder är mer än bara tak över huvudet och genom att erbjuda samtliga hyresgäster boskola och bostadsvägledning hjälper SHIS Bostäder individer att utvecklas med målet att ta sig vidare till den reguljära bostadsmarknaden.

SHIS Bostäder erbjuder bostäder för nyanlända, våldsutsatta och personer som av olika skäl står utanför den reguljära bostadsmarknaden. Den maximala boendetiden inom samtliga boendeformer är fem år. Kontraktstiden för nyanlända begränsas initialt till två år med möjlighet till förlängning. SHIS Bostäder är tillfälliga och stort fokus ska läggas på insatser som hjälper människor vidare in på den ordinarie bostadsmarknaden. Under den grönbå majoriteten stärktes samarbetet med arbetsmarknadsnämnden och arbetet med att erbjuda boskola och bostadsvägledning fördjupades. Detta arbete måste fortsätta med full kraft för att fler stockholmare ska komma i egen försörjning och hitta en hållbar boendesituation.

Samverkan med stadens övriga nämnder behöver stärkas. Stadsdelsnämnderna ska i högre grad bedriva samhällsvägledning och ha mobila medborgarkontor i fastigheterna. Samarbetet med arbetsmarknadsnämnden ska öka inom alla boendeformer för att fler hyresgäster ska komma ut på arbetsmarknaden och få bättre möjlighet att flytta vidare till eget boende. Genom ett utökat samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden och föreningar kan fler hyresgäster få ta del av fritidsaktiviteter och nyanlända integreras snabbare.

Civilsamhället är en viktig samarbetspart. Det finns ett enormt engagemang kring SHIS Bostäder från lokalsamhällen och föreningar. SHIS Bostäder ska samarbeta med lokala föreningar, och initiativ som tas av boende i områdena kring fastigheterna ska uppmuntras. Integration sker på riktigt när människor från olika bakgrunder möts.

SHIS Bostäder erbjuder även Mellanboende för personer som varit utsatta för relationsvåld. Det är en viktig del av verksamheten som har utökats under den senaste mandatperioden. Boendena har blivit fler och fått en större spridning över staden. SHIS Bostäder kan vid behov snabbt skala upp antalet lägenheter. Det är ett arbete som behöver fortsätta.

SHIS Bostäder har under den föregående mandatperioden utökat samarbetet med privata fastighetsägare genom exempelvis blockförhyrningar. Det arbetet ska fortsätta. Att ge hyresgästerna möjlighet att bo i blandade kvarter och bostadsområden ger stora mervärden. Privata fastighetsägare kan i många fall erbjuda andra vägar till bostadsmarknaden och ge möjligheter till tillsvidarekontrakt som inte finns i de bostäder som erbjuds av stadens bostadsbolag.

Stiftelsens uppgifter:

- tillhandahålla bostäder åt personer som, av olika skäl, inte har tillträde till den ordinarie bostadsmarknaden
- tillhandahålla tillfälliga bostäder åt anvisade nyanlända stockholmare
- tillhandahålla bostäder åt våldsutsatta genomföra boskola och fördjupad bostadsvägledning

Nettokostnader (exkl. kapitalkostnader)

Avvikelse mellan kommunstyrelsens och Centerpartiets förslag till budget

Mnkr	Förslag till budget 2023 KS	Förslag till budget 2023 (C)	Avvikelse mellan förslagen
Kommunstyrelsen	-1 540,5	-1 486,4	54,1
Revisorskollegiet	-31,8	-31,8	0,0
Servicenämnden	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-7,7	-7,7	0,0
Stadsdelsnämnderna	-23 973,1	-23 766,2	206,9
Arbetsmarknadsnämnden	-1 068,4	-1 033,8	34,6
Exploateringsnämnden	2 994,9	2 997,7	2,8
Fastighetsnämnden	883,5	893,0	9,5
Förskolenämnden	-3 220,9	-3 208,1	12,8
Idrottsnämnden	-831,5	-831,5	0,0
Kulturnämnden			
kulturförvaltningen	-1 113,6	-1 113,6	0,0
stadsarkivet	-73,7	-72,6	1,1
Kyrkogårdsnämnden	-180,0	-172,2	7,8
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-154,8	-155,3	-0,5
Socialnämnden	-1 398,5	-1 391,9	6,6
Stadsbyggnadsnämnden	-170,4	-172,4	-2,0
Trafiknämnden	6,7	-22,5	-29,2
Utbildningsnämnden	-18 961,8	-18 930,2	31,6
Äldrenämnden	-265,5	-245,0	20,5
Överförmyndarnämnden	-79,6	-77,1	2,5
SUMMA	-49 186,7	-48 827,6	359,1
Avskrivningar (-)	-2 057,2	-2 057,2	0,0
Central medelsreserv (-)			
Oförutsedda behov	-731,0	-777,3	-46,3
Prestationsreserv	-657,5	-622,5	35,0
Pensionsavgifter (-)	-1 523,4	-1 523,4	0,0
TOTALT	-54 155,8	-53 808,0	347,8

CESAM-BILAGA

Förändringar mellan kommunfullmäktiges budget 2022 och 2023

Kommunstyrelsen m.m.	2
Revisorskollegiet	3
Valnämnden	3
Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet	4
Stadsdelsnämnderna: Barn, kultur och fritid	5
Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg	6
Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	7
Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri	8
Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet	9
Ekonomiskt bistånd	11
Arbetsmarknadsåtgärder	12
Arbetsmarknadsnämnden	13
Exploateringsnämnden	14
Fastighetsnämnden	15
Förskolenämnden	16
Idrottsnämnden	17
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	19
Kulturnämnden: stadsarkivet	20
Kyrkogårdsnämnden	20
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	21
Servicenämnden	22
Socialnämnden	23
Stadsbyggnadsnämnden	24
Trafiknämnden	25
Utbildningsnämnden	27
Äldrenämnden	28
Överförmyndarnämnden	29

Bilaga 2:2

Kommunstyrelsen m.m.

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 588,1	47,6
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering och mer decentraliserad kommunorganisation	24,9	
Återföring av kulturstöd till Kulturnämnden	8,0	
Samordning Fokus Järva	1,0	
Samordning Bromma parkstad	1,0	
Förstärkt arbete med medborgarinflytande/medborgarbudgetering	1,0	
Färre konsulter, särskilt inom IT	20,0	
Omstrukturering av lokaler	2,5	
Genomförd utbildningsplan äldreomsorgen	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Digitaliseringsutskott - genomlysning av avtal, utredningskapacitet	-3,0	
Stöd till evenemang, Finnkampen, flytt från IdN	-1,7	
Samordning för återuppbyggnad och fler vänortsavtal i Ukraina	-1,0	
Stöd till Nordic Ukraine Forum	-0,1	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-1 534,0	47,6

Revisorskollegiet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023

-35,3

3,5

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Centerpartiets förslag till budget 2023

-35,3

3,5

Valnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
------	-----------	----------

Kommunstyrelsens förslag till budget 2023

-7,7

0,0

Minskade kostnader för:

Ökade kostnader för:

Ökade/minskade intäkter för:

Centerpartiets förslag till budget 2023

-7,7

0,0

Bilaga 2:4

Stadsdelsnämnderna: Förskoleverksamhet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-5 723,2	375,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskat överskott nämnd- och förvaltningsadministration	11,4	
Sammanlagning stadsdelsnämnder	3,2	
Introduktionsförskola, flytt till CM	13,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Förstärkt matupphandling av svenskt ursprung och mer viltkött	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-5 700,6	375,1

Stadsdelsnämnderna: Barn, kultur och fritid

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-483,2	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskat överskott nämnd- och förvaltningsadministration	1,0	
Sammanslagning stadsdelsnämnder	0,3	
Omprioritering fritidsverksamhet	31,8	
Ytterstadssatsning fritidsverksamhet, flytt till central medelsreserv	10,0	
Fritidsbibliotek, flytt till IdN	4,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Fortsättning kvalitetsutveckling på fritidsgårdar	-8,0	
Utveckling stadens parklekar	-5,0	
Stärkt lokalt civilsamhälle och föreningsliv	-3,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-452,1	0,0

Bilaga 2:6

Stadsdelsnämnderna: Äldreomsorg

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-9 321,8	235,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskat överskott nämnd- och förvaltningsadministration	18,6	
Generell effektivisering	8,8	
Sammanlagning stadsdelsnämnder	4,0	
Aktivitetscentra, flytt till central medelsreserv	35,0	
Biståndsbedömning	15,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Generösare biståndsbedömning	-20,0	
Förstärkt matupphandling av svenskt ursprung och mer viltkött	-5,0	
Föreningsstöd för att minska social isolering	-6,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-9 271,3	235,5

Stadsdelsnämnderna: Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-4 671,4	27,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskat överskott nämnd- och förvaltningsadministration	9,3	
Sammanslagning stadsdelsnämnder	2,7	
Hälsöfrämjande insatser i form av gratis friskvårdskort	6,0	
Kvalitetssatsning ledsagning mm	11,5	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Individanpassad ledsagning	-6,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-4 647,9	27,5

Bilaga 2:8

Stadsdelsnämnderna: Individ- och familjeomsorg inklusive soci- alpsykiatri

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-2 781,1	36,9
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskat överskott nämnd- och förvaltningsadministration	5,6	
Sammanlagning stadsdelsnämnder	1,1	
Samordning som ingår i ram	1,5	
Förstärkta placeringskostnader, åter till central medelsreserv	35,0	
Fältassistenter i alla stadsdelsnämnder	10,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-2 727,9	36,9

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-301,4	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskat överskott nämnd- och förvaltningsadministration	0,6	
Generell effektivisering	3,0	
Sammanslagning stadsdelsnämnder	0,2	
Särskilda insatser	8,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Kapacitetsstarka, komprimerande och solcellsdrivna sopkärl i ytterstaden	-2,0	
Motionsspår och friluftsliv	-3,0	
Förstärkt skötsel av naturreservat	-4,0	
Klimatsatsning våtmarker	-4,5	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-303,1	0,0

Bilaga 2:10

Stadsdelsnämnderna: Stadsmiljöverksamhet

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-200,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för (-):</i>		
Öka antalet träd i staden	-10,0	
Stadsodling	-6,0	
Spontanidrottsytor	-5,0	
Energieffektiv belysning i parker	-5,0	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-226,0	0,0

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-30,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för (-):</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-30,0	0,0

Ekonomiskt bistånd**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 202,3	32,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskat överskott nämnd- och förvaltningsadministration	2,4	
Sammanslagning stadsdelsnämnder	0,3	
Ingen ökning manuell handläggning	10,5	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-1 189,1	32,0

Bilaga 2:12

Arbetsmarknadsåtgärder

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-223,1	27,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Minskat överskott nämnd- och förvaltningsadministration	0,4	
Sammanslagning stadsdelsnämnder	0,1	
Antal feriejobb enligt plan	20,0	
<i>Ökade kostnader för (-):</i>		
Fler stadsdelsmammor	-6,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-208,6	27,4

Arbetsmarknadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 236,7	168,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	11,6	
Stockholmsjobb enligt plan	25,0	
Awisad utvidning av egen regi	10,0	
Stocket	1,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Dubblerad satsning på kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden	-5,0	
Stärkt samarbete näringslivet - kompetensförsörjning bristyrken	-3,0	
Fortsättning och utveckling framgångsrikt arbete för bättre kunskaper i svenska hos personal i förskola och äldreomsorg	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-1 202,1	168,3

Bilaga 2:14

Exploateringsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-144,8	3 139,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	1,3	
Planering som ryms inom ram	3,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Uppstart för Järva Stadspark	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-142,0	3 139,7

Fastighetsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-608,2	1 491,7
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	6,0	
Tidigarelagd aweckling konsultkostnader	3,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-598,7	1 491,7

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 573,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Utökad investeringsplan idrott (se investeringsbilaga)	-200,5	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Försäljning fastigheter utan kommunal verksamhet		800,0
Centerpartiets förslag till budget 2023	-1 773,5	800,0

Bilaga 2:16

Förskolenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-3 220,9	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering enbart central förvaltning	2,8	
Minskad central administration	10,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-3 208,1	0,0

Idrottsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 142,0	310,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	10,8	
Minskad central administration	5,0	
Pilot med förberedande simskola för förskoleklasser	6,0	
Stöd till evenemang, Finnkampen, flytt till KS	1,7	
Fler platser i stadens simskola i egen regi	5,0	
Extra föreningsstöd för integrationsfrämjande insatser	2,0	
Utredningsarbete inom ram	1,0	
Stärkt arbete för idrottens och föreningslivets förutsättningar	4,0	
Kostnader till följd av återtagande i egen regi	1,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Fritidsbanken	-2,0	
Särskild satsning föreningsstöd, prioriterade grupper och integration	-4,0	
Simsatsning för förskoleklasser i hela staden	-12,0	
Föreningsstöd till utbildning och rekrytering av ledare	-3,5	
Idrottslots	-1,0	
Föreningsstöd för särskilda satsningar i ytterstaden	-5,0	
Tillgängliggöra fler skolidrottshallar för föreningslivet	-2,0	
Ökade hyreskostnader pga högre ambitioner för fler anläggningar	-4,0	
Ökat stöd till föreningar med egna lokaler	-3,5	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-1 142,0	310,5

Bilaga 2:18

Idrottsnämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-38,1	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Friluftsliv, inkl förlängning av Ågesta, laddinfrastruktur, motionsslingor mm	-52,0	
Trygghetsinvesteringar, exv lås och larm	-2,5	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-92,6	0,0

Kulturnämnden: kulturförvaltningen**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kulturförvaltningen		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 212,0	98,4
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	16,4	
Lokalsamverkan kulturskolan	5,0	
Samordning barn, kultur och fritid	3,0	
Stöd fria kulturlivet	5,0	
Lokalsamverkan bibliotek	12,0	
Marknadsföring	3,0	
 <i>Ökade kostnader för:</i>		
Återföring av kulturstöd från KS	-8,0	
Stärkt kulturstöd efter pandemin med fokus på barn och unga	-9,0	
Förstärkt kultur- och nattlivslots, bredda stadens kulturliv	-3,0	
 Riktade insatser barn och unga i ytterstaden, bibliotek och kulturskola	-24,0	
Strategiskt arbete parkleksverksamhet	-0,4	
 <i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
 Centerpartiets förslag till budget 2023	-1 212,0	98,4

Bilaga 2:20

Kulturnämnden: stadsarkivet

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Stadsarkivet		
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-108,9	35,2
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	1,1	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-107,8	35,2

Kyrkogårdsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-208,5	28,5
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Stockholmsjobb enligt plan	15,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt skötsel och biologisk mångfald	-7,2	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-200,7	28,5

Miljö- och hälsoskyddsnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-260,9	106,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Avfallstillsyn	1,0	
Nytt centrum för cirkularitet	2,0	
Tillsyn av bostäder och centrumanläggningar	1,5	
Digitalisering	2,5	
Mätmetoder för konsumtionsutsläpp	1,0	
Framtagande strategi för utomhusbelysning	0,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt matupphandling av svenskt ursprung och mer viltkött	-2,0	
Klimatsatsning våtmarker	-2,0	
Tredubblad solenergiproduktion i staden till 2026	-2,0	
Effektiv avfallshantering för ökat återbruk och återvinning	-3,0	
Tillsyn alkoholtillstånd, flytt från SoN	-26,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Tillsyn alkoholtillstånd, flytt från SoN		26,0
Centerpartiets förslag till budget 2023	-287,4	132,1

Bilaga 2:22

Servicenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	0,0	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	0,0	0,0

Socialnämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 733,6	335,1
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	16,9	
LSS-hälsan	3,0	
Provtagning av droger i avloppsvatten	0,5	
Utredningar och samordning som ingår i ram	8,5	
Polissamverkan	3,0	
Tillsyn alkoholtillstånd, flytt till MhN	26,0	
Samverkan kring tidiga insatser för trygga barn och unga	-2,0	
Tidigt stöd i föräldraskap	-2,5	
Samverkan med förskola och skola för tidiga insatser	-2,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förstärkt granskning av HVB och jourhem	-2,1	
Intensifierat samarbete med polis i utsatta områden	-4,0	
Särskild enhet mot hedersrelaterat våld och förtryck, samarbete med Origo	-3,0	
Haveriutredning efter varje gång ett barn förs utomlands eller dödas	-1,0	
Satsning på tidiga insatser och föräldrastöd ytterstaden	-8,7	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Tillsyn alkoholtillstånd, flytt till MhN		-26,0
Centerpartiets förslag till budget 2023	-1 701,0	309,1

Bilaga 2:24

Stadsbyggnadsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-440,4	270,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	0,8	
Stadens gestaltning	1,0	
Utredning och samordning som ryms inom ram	3,7	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Uppstart planarbete Järva Stadspark	-3,0	
Stärkt kompetensförsörjning för hög takt i bostadsbyggandet	-5,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Nolltaxa tidsbegränsade bygglov för uteserveringar		0,5
Centerpartiets förslag till budget 2023	-442,9	270,5

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-3,0	0,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-3,0	0,0

Trafiknämnden**Drift och underhåll****Specifikation av avvikelser**

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 718,6	1 725,3
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	0,1	
Effektivisering administration	12,5	
Minskad administration torghandel	2,5	
Minskad administration digitalisering	3,5	
Driftsverksamhet i egen regi	1,0	
Utredning och samordning som ryms inom ram	7,0	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Förbättrat vintervägunderhåll	-1,0	
Innovativ gässbekämpning	-1,3	
Öka antalet träd i staden, utredning	-0,5	
Elektifieringspakten, utökade laddmöjligheter	-2,0	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Nolltaxa food trucks		-1,0
Förlängning kostnadslättnader för företag under pandemin		-50,0
Centerpartiets förslag till budget 2023	-1 696,8	1 674,3

Bilaga 2:26

Trafiknämnden

Investeringar

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade utgifter/minskade inkomster

Mnkr	Utgifter	Inkomster
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-1 185,0	30,0
<i>Minskade utgifter för:</i>		
<i>Ökade utgifter för:</i>		
Trafiksäkra korsningar	-5,0	
Cykellekplatser	-2,0	
<i>Ökade/minskade inkomster för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-1 192,0	30,0

Utbildningsnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-19 494,6	532,8
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering på central förvaltning, ej på schablon	74	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Säkra resursskolornas överlevnad, samt kompensation insatser för elever med särskilt stöd oavsett huvudman	-12	
Förstärkt matupphandling av svenskt ursprung och mer viltkött	-30	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-19 463,0	532,8

Bilaga 2:28

Äldrenämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-275,5	10,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Generell effektivisering	2,5	
Effektivisering administration	9,6	
Utvecklingsarbete	1,5	
Ettårig centralisering hemlöshet bland äldre	1,0	
Smarta lås enligt plan	8,1	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
Automatiserad biståndsbedömning	-1,0	
IOP med Volontärbyrån	-0,8	
Brottsförebyggande arbete gentemot äldre	-0,4	
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-255,0	10,0

Överförmyndarnämnden

Drift och underhåll

Specifikation av avvikelser

(-) = ökade kostnader/minskade intäkter

Mnkr	Kostnader	Intäkter
Kommunstyrelsens förslag till budget 2023	-79,6	0,0
<i>Minskade kostnader för:</i>		
Ärendehanteringssystem enligt budgetunderlag	2,5	
<i>Ökade kostnader för:</i>		
<i>Ökade/minskade intäkter för:</i>		
Centerpartiets förslag till budget 2023	-77,1	0,0

Investeringsstrategi

Inledning

Stockholms stads investeringsplaner för fem år ligger på fortsatt hög nivå. Hur investeringarna finansieras får effekt på stadens ekonomi direkt i form av skuldnivåer och räntekostnader. Investeringsvolymen medför även ökade avskrivningar och driftskostnader på längre sikt.

Staden har ett ambitiöst bostadsmål om 140 000 nya bostäder mellan 2010 och 2030 varav 70 000 bostäder mellan 2019 och 2025. Bostadsmålet är delvis kopplat till åtagande i de avtal som staden tecknat inom ramen för Sverigeförhandlingen och Stockholmsöverenskommelsen. Därutöver satsar staden på att öka investeringar i miljö, kunskap, säkerhet och trygghet för ett mer hållbart Stockholm.

De höga investeringsvolymerna medför att hela kommunkoncernen behöver samverka och öka fokus på styrning, effektivitet, kostnadsmedvetenhet samt prioriteringar mellan och inom investeringsprojekt. Syftet är att begränsa investeringsutgifterna för en fortsatt hållbar utveckling. En aktiv fastighetsförvaltning av kommunkoncernens innehav av fastigheter och lokaler är också en förutsättning för att de planerade investeringarna kan genomföras med fortsatt god finansiell styrka och inom ramen för en långsiktig god ekonomisk hushållning. Nämnder och bolagsstyrelser ska i ökad utsträckning söka samverka där det är kostnadseffektivt med privata aktörer vad gäller investeringar både i bostäder och i samhällsfastigheter.

Investeringsstrategin kompletteras av stadens Fastighets- och lokalpolicy (Dnr KS 2018/1653). Den syftar bland annat till att ge övergripande mål och grundläggande principer för stadens fastighetsinnehav, förtydliga roller och ansvar samt identifiera viktiga planeringsprocesser och forum för samverkan.

Syfte och omfattning

Med utgångspunkt i stadens långsiktiga planering, stadens inriktningsmål och med hänsyn tagen till de finansiella förutsättningarna är investeringsstrategins syfte att:

- Ge vägledning för investeringsprioriteringar i syfte att förverkliga en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar stad.
- Säkerställa att investeringsverksamheten bedrivs i enlighet med principen om god ekonomisk hushållning genom att öka förmågan att prioritera investeringar utifrån ett kommunkoncernperspektiv.
- Öka samordning och styrning av stadens investeringsverksamheter.

Investeringsstrategin ska utgöra en länk mellan den långsiktiga planeringen och nämnder och bolagsstyrelserns investeringsplaner. Dessa utgör i sin tur underlag för kommunkoncernens samlade investeringsplan, som fastställs med hänsyn tagen till tillgängligt ekonomiskt utrymme inom ramen för de av staden fastställda finansiella nyckeltalen.

Investeringsstrategin omfattar hela kommunkoncernen, där inte annat anges, medan arbetet med samordnade prioriteringar inom de olika beslutade investeringskategorierna främst berör exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kultur- och utbildningsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden samt de kommunala bolagen Micasa Fastigheter i Stockholm AB (Micasa) samt Skolfastigheter i Stockholm AB (SISAB).

Förutsättningar

Stadens befolkningsutveckling är en grundläggande utmaning och möjlighet inför framtiden. Takten i bostadsbyggandet måste hållas hög och staden kommer att bli tätare.

Den demografiska utvecklingen och tillväxttakten ställer stora krav på prioriteringar såväl inom stadens investeringsverksamhet men också inom den löpande driften då investeringstakten avspeglas i ökade drifts- och kapitalkostnader på längre sikt. Detta kan medföra att ekonomiskt utrymme tas från övrig verksamhet. Genom att hålla nere stadens samlade investeringsnivå och driftskostnader kan staden ges långsiktiga förutsättningar att växa ekonomiskt hållbart. För att möjliggöra hållbara driftsekonomiska prioriteringar ska ökat fokus läggas på att analysera och prognosticera investeringars drifts- och underhållskonsekvenser på lång sikt, både projektvis och samlat för respektive verksamhet och för staden som helhet.

Staden måste begränsa mängden projekt där utgifter för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder blir alltför omfattande. För projekt med hög nettoexploateringsutgift per producerad lägenhet ska alternativa kalkyler med mindre omfattande investeringsåtgärder tas fram, oavsett lönsamhetsgrad. Lönsamheten i exploateringarna är avgörande för hur många icke lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Målsättning är en stabil egenfinansiering av investeringsverksamheten över tid. Det är därför viktigt att staden strävar efter att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggningen i de områden där omvandlingspotentialen med avseende på möjlig stadsutveckling är stor. Ett socialt värdeskapande perspektiv ska genomsyra planering och genomförande av stadens stadsutvecklingsprojekt.

Genom en hållbar investeringsnivå med en stabil grad av egenfinansiering kan staden tillhandahålla effektiva lokaler som är ändamålsenliga utifrån verksamheternas behov, samtidigt som de planerade investeringarna kan genomföras med god finansiell styrka och driftsekonomi. Stadens behov av lokaler kan både tillgodoses med eget ägande och med externa inhyrningar. För att möjliggöra en effektiv lokalprocess och optimera lokalutnyttjandet ska samverkan ske mellan stadens nämnder och bolagsstyrelser. Projekt ska, där så är möjligt, samordnas.

Stadens investeringar ska bidra att kommunfullmäktiges mål uppfylls. Bostads målet prioriteras högt och projekt kopplade till detta mål planeras utgöra störst andel av stadens totala nettoutgifter för investeringar framöver. Hela Stockholm ska präglas av blandade upplåtelseformer. Utbyggnaden av övriga funktioner ska ske i takt med bostadsbyggandet och beaktas tidigt i planeringsprocessen för att möjliggöra till exempel ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att den långsiktiga planeringen för investeringar i samhällsservice såsom utbildning och idrott följer den demografiska utvecklingen och att inkomster från exploatering av nya områden som huvudregel kan bära dessa.

Offentliga miljöer ska planeras med fokus på trygghet och staden ska vara ledande i genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i enlighet med FN:s Agenda 2030.

Nämnder och bolagsstyrelser ska samordna sin investeringsplanering utifrån ett kommunkoncernperspektiv. Samplanering ska syfta till att effektiva helhetslösningar planeras och genomförs. Systematisk samordning sker idag inom ramen för stadsövergripande styrgrupper som exempelvis SAMS¹. Utökade eller förändrade lokalbehov ska alltid i första hand prövas inom kommunkoncernens befintliga bestånd.

¹ Samordnad grundskoleplanering i Stockholm. Samplanerar även med idrottsprojekt, förskola och gymnasieskola

En långsiktigt sund ekonomi är en förutsättning för att Stockholm ska utvecklas och växa hållbart. Stadens investeringar ska så långt som möjligt finansieras med egna medel. Utöver det finansiella utrymme som resultat och avskrivningar skapar så bidrar kassaflöde från aktiv fastighetsförvaltning till stadens investeringar. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av både bostäder, lokaler och anläggningar kan stadens investeringsutgifter hållas tillbaka.

Uppföljning

Ansvar för uppföljningen ligger hos den nämnd eller bolagsstyrelse som genomför investeringsprojektet. Stadsledningskontoret har ett övergripande samordningsansvar för berörda nämnders och bolagsstyrelser investeringar och en aggregerad sammanställning samt en övergripande analys av stadens investeringsportfölj. Stadsledningskontoret ansvarar även för uppföljning av investeringsstrategin, koncernprojekt² samt för de finansiella nyckeltalen.

Investeringstyper och finansiering av stadens investeringar

Vilken investeringstakt som är ekonomiskt hållbar beror inte bara på storleken på investeringsutgifterna, utan även på i vilken grad investeringarna finansieras med egna eller lånade medel (egenfinansieringsgrad). Investeringsstrategin definierar därför även en målsättning för hur de olika investeringstyperna, ersättnings- respektive strategiska investeringar ska finansieras.

Investeringstyper

Stadens investeringar delas upp i två huvudtyper;

- *Ersättningsinvesteringar* (reinvesteringar) är sådana investeringar som ger en uppgradering av anläggningar till minst den tidigare fastställda tekniska nivån eller nya miljöbetingelser. För att säkerställa funktionen och bevara värdet på stadens anläggningar och byggnader ska underhållsplaner och reinvesteringprogram finnas som en del av stadens långsiktiga investeringsplanering. Omfattningen av reinvesteringar är en viktig beslutsparameter när investeringsplaner fastställs.
- *Strategiska investeringar* (nyinvesteringar) är framtidsinriktade investeringar som skapar en större nytta samt nya och förbättrade funktioner jämfört med vad staden har idag. En stor del av stadens strategiska investeringar genomförs inom ramen för exploateringsprojekt som syftar till att bygga bostäder. Av dessa exploateringsprojekt följer investeringar i infrastruktur såsom gator, vägar, ledningar, vatten och avlopp.

Finansieringsstrategi för investeringstyper

Ersättningsinvesteringar ska finansieras med det kassaflöde som genereras av den löpande verksamheten (avskrivningar och resultat exklusive reavinster) för att inte belasta stadens ekonomi i form av ökade lån och räntekostnader.

Exploateringsprojekten ska vara lönsamma. Det innebär att kalkylen för ett exploateringsprojekt i normalfallet ska bära de investeringsutgifter som projektet medför och det

² Koncernprojekt ska omfatta samtliga investeringar som ingår i ett investeringsbeslut, t.ex. infrastruktur, idrottshall och skola oavsett vilken nämnd/bolagsstyrelse som kommer att genomföra investeringsprojektet. Stadsledningskontoret anger vilka koncernprojekt som ska följas upp centralt.

Bilaga 3:4

behov av kommunal service i form av till exempel förskolor, skolor och idrottsanläggningar som uppstår som en direkt konsekvens av bostadsprojektet. Det gäller även den del av utgifterna som avser kompensation för ianspråktagen idrottsmark eller -anläggning samt eventuell medfinansiering av externa infrastrukturprojekt. Stadens ska i normalfallet inte finansiera infrastruktur som andra aktörer har huvudansvar för.

De långsiktiga finansiella nyckeltalen³ påverkas starkt av den investeringstakt som prognostiseras. Resultatmässigt lönsamma lånefinansierade projekt som inte belastar resultaträkningen sett över en längre period kan ändå att ha en negativ påverkan på stadens finansiella ställning och soliditet. Fastighetsförvaltande nämnder och bolagsstyrelser ska därför genom aktiv fastighetsförvaltning pröva möjligheten att avyttra fastigheter som saknar strategisk betydelse eller inte behövs långsiktigt för den egna verksamheten eller det kommunala uppdraget. Med en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av både bostäder, lokaler och anläggningar kan stadens investeringsutgifter hållas tillbaka.

Medfinansiering

I syfte att uppnå stadens inriktningsmål har staden prioriterat att medfinansiera ett antal statliga och regionala infrastrukturprojekt. Utbetalningarna till medfinansiering minskar det kassaflöde som finns att tillgå för finansiering av stadens egna investeringar.

En finansiell förutsättning för medfinansiering av statlig och regional infrastruktur är att den kan ske med egna medel. Mot bakgrund av stadens stora investeringsvolym måste staden därför prioritera att låta överskott stärka det egna kapitalet och soliditeten, och finansiera stadens egna investeringar. Medfinansiering sker i huvudsak när det finns synnerliga skäl till detta och där infrastrukturprojektet gynnar stadens möjligheter att bygga bostäder.

Investeringsprocess

Staden tillämpar en gemensam styrmodell för stora investeringsprojekt, Stöd för Stora Investerings Projekt (SSIP). Modellen ska användas i investeringsprojekt där investeringsutgifterna bedöms överstiga 50 mnkr för stadens nämnder. Styrmodellen är uppdelad i fem faser och sju områden. Stadens nämnder använder modellen med dess mallar och bolagsstyrelserna använder den i vissa delar enligt direktiv från Stockholms Stads-hus AB. SSIP finns tillgängligt på stadens intranät.

³ Aktuella nyckeltal är soliditet, kapitalkostnader i relation till nettodriftkostnader samt avskrivningar och räntenetto i relation till omsättning. Även egenfinansieringsgraden är ett finansiellt nyckeltal kopplat till investeringar.

Inför varje investeringsbeslut ska en kalkyl upprättas som sedan uppdateras och följs upp under hela projektet. Inom varje projekt ska grundläggande behov och syfte vara styrande. Kostnadsdrivande tillval ska inte projekteras. Eventuella fördröningar i projekt ska mötas av effektiviseringar som inte påverkar framtida driftkostnader negativt.

Prioriteringar

De olika perspektiven av hållbar utveckling (ekonomisk, miljömässig och social) ska, tillsammans med kommunfullmäktiges mål, tillämpas vid både prioritering, planering och genomförande av stadens investeringar. Det är även viktigt att i tidigt skede, redan vid utredningsbeslut, översiktligt bedöma lönsamheten i varje investeringsprojekt. Att prioritera åtgärder och alternativ inom varje projekt är därför av stor betydelse liksom att i tidigt skede analysera och prognosticera investeringars långsiktiga drifts- och underhållskonsekvenser. Planerad funktion och vald kvalitet ska alltid vara noga övervägd och stå i relation till de grundläggande behoven av utveckling och underhåll.

Vid framtagande av kommunkoncernens samlade investeringsplan fastställs det totala investeringsutrymmet, som har sin utgångspunkt i de rådande och prognosticerade finansiella förutsättningarna och kommunfullmäktiges mål. Utrymme för ersättningsinvesteringar ska reserveras i planen för att möta befintliga behov i verksamheterna samt för att säkerställa funktionen och det långsiktiga ekonomiska värdet på anläggningstillgångar såsom fastigheter och infrastruktur.

Staden ska i första hand prioritera områden för bostadsexploatering där det redan finns eller planeras infrastrukturåtgärder som kollektivtrafik, vägar med mera. Mängden projekt där utgifter är omfattande för markförvärv, evakuering, marksanering, överdäckningar och särskilda infrastrukturåtgärder behöver begränsas. Det är av vikt att projekt fördelas över tid så att en hållbar finansiering kan åstadkommas. Detta tillsammans med en tät och area-effektiv utbyggnad av staden ger goda förutsättningar för lönsamma projekt och effektivt nyttjande av redan gjorda investeringar i väg- och ledningsnät, kommunikationer och till viss del även anläggningar för samhällsservice. Lönsamheten i exploateringarna kommer att vara avgörande för hur många icke-lönsamma projekt staden kommer att ha råd med. Det är, mot den bakgrunden, viktigt att säkerställa goda intäkter från de markvärden som skapas genom planläggning av sådana områden där omvandlingspotentialen är stor med avseende på markvärdeutvecklingen.

Bilaga 3:6

Staden ska aktivt arbeta för en ökad medverkan från privata aktörer i nyproduktion av bostäder, eftersom det håller tillbaka takten i stadens bostadsbolags skuldökning. Medvetenhet om att bostadsmålet inte bara driver investeringar i bostäder utan också infrastruktur såsom gator med mera och i demografiskt betingade följdinvesteringar såsom i förskolor, skolor, idrott och kultur måste öka genom att berörda nämnder och bolag samverkar i investeringsplaneringen för en utbyggnad som motsvarar behoven och ger hållbara och väl fungerande boendemiljöer.

Stadens investeringar i grundläggande samhällsservice som skolor, idrott och kultur bör i ökad utsträckning ersättas med inhyrning från externa aktörer. En övervägande del av stadens barn går i lokaler för pedagogiska verksamheter som ägs av kommunkoncernen. Staden bedriver även till stor del sin vård- och omsorgsverksamhet samt kultur och idrott i egna lokaler. Med hänsyn till behovet att begränsa kommunkoncernens investeringsutgifter är ambitionen att stadens andel externa inhyrningar ska öka där det bedöms lämpligt. När staden söker ökad extern medverkan i utbyggnaden av Stockholm så kommer det att vara viktigt att stadens beställarorganisation har erforderlig kompetens och att planeringen särskilt beaktar ett långsiktigt driftkostnadsperspektiv inklusive framtida hyreskostnader.

I valet mellan eget ägande och extern inhyrning ska det alternativ väljas som bäst tillgodoser stadens behov och som uppfyller kommunfullmäktiges mål. Valet mellan de två alternativen ska ske utifrån ett helhetsperspektiv avseende stadens finansiella och organisatoriska förutsättningar att tillhandahålla effektiva lokaler för verksamheten.

Eftersom inhyrningar av lokaler från externa fastighetsägare ofta innebär att staden binds i hyreskontrakt till marknadsmässiga villkor under en längre tid ska hänsyn tas till detta i de nuvärdeskalkyler som upprättas i samband med beslut.

Staden ska planera för men endast i undantagsfall investera i lokaler som inte är avsedda för den egna verksamheten eller det kommunala uppdraget. I större stadsutvecklingsprojekt ska näringslivets möjligheter till samverkan med staden särskilt analyseras och beaktas under planering och genomförande.

Särskilda principer för olika investeringskategorier

Fastighets- och lokalpolicyn (Dnr KS 2018/1653) kompletterar och fördjupar investeringsstrategin med avseende på de investeringskategorier som omfattar lokal- och bostadsbehov för stadens verksamheter. Hyreskostnaderna inom alla kategorier ska aktivt hållas så låga som möjligt. Detta sker genom återhållsamhet med standardhöjningar, effektiva lokallösningar och kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Nedan beskrivs specifika principer som komplement till ovan, för respektive investeringskategori.

Bostäder

Investeringar för att skapa byggbar mark för nya bostäder är den investeringskategori som staden fortsatt kommer att avsätta stora resurser för. I varje projekt ska fördelningen mellan olika upplåtelseformer prövas. För att möta stadens tillväxttakt och behovet av nya bostäder ska därför kommunkoncernen verka för en ökad extern medverkan i bostadsbyggandet.

Infrastruktur

Investeringar i gång-, cykel- och kollektivtrafik ska prioriteras. Det ger förutsättningar för ökad framkomlighet, en bättre miljö och mindre klimatpåverkan. I samband med beslut om investeringar och reinvesteringar i infrastruktur ska ökat fokus läggas på att analysera drifts- och underhållskonsekvenser för att möjliggöra långsiktigt hållbara prioriteringar av projekt och åtgärder även utifrån driftsekonomin på lång sikt.

Förskola och skola

Staden behöver ha god beredskap och flexibilitet eftersom att den demografiska utvecklingen växlar över tid. Det sker bl.a. till följd av stadsutveckling och att ny samhällsservice utvecklas. Fler barn och unga innebär ett ökat behov av förskolor och skolor. Kommunconcernen kommer därför att behöva söka ökad extern medverkan i skol- och förskoleutbyggnaden. Sådan medverkan bör även kopplas till samverkansavtalet för gymnasiregionens behov, där utbyggnad är möjlig i angränsande kommuner.

Skolfastigheter i Stockholm AB, SISAB, äger och förvaltar merparten av stadens förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Bolagsstyrelsers investeringar påverkar stadens nämnder genom förändrade lokalkostnader. Därför ska en gemensam lägesbild tas fram med beställande nämnder. Den ska utgöra underlag för prioriteringar i investeringsplaneringen.

Idrott

Ambitionen ska vara att sprida investeringar i idrottsanläggningar geografiskt samt följa översiktsplanens intentioner att stärka fokusområden, strategiska samband, stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Volymen avseende dessa investeringar kommer behöva öka de kommande åren. Kommunconcernen kommer därför att behöva söka ökad extern medverkan vid utbyggnad av idrottsanläggningar. Planering av nya idrottsanläggningar ska ske i samverkan med stadens bostadsplanering och skolplanering. Syftet är att uppnå en effektivare användning av stadens gymnastiksalar och idrottshallar. Staden ska som utgångspunkt inte investera i sådan verksamhet som kommersiella aktörer normalt bedriver, såsom exempelvis gym och bowlinghallar.

Kultur

Kulturanläggningar bör ses som en samlad resurs för stadens invånare. Investeringar i kulturanläggningarna ska spridas geografiskt, bidra till att stärka kulturlivet också i ytterstaden samt följa intentionerna i översiktsplanen att stärka stadsdelsutvecklingsområden och att skapa mötesplatser. Det finns samordnings- och effektiviseringsvinster i att samlokalisera till exempel kulturskolans lokaler och skollokaler. Staden ska aktivt arbeta i stadsutvecklingen för att kulturlokaler tillkommer genom extern medverkan.

Arbetsplatser/Kommersiella lokaler

I den växande regionen bedöms behovet av mark för nya verksamheter och arbetsplatser i staden öka markant till år 2030. Stadens planering måste ske på ett sådant sätt att det möjliggör ett varierat utbud av arbetsplatser i hela Stockholm. Det är viktigt att antalet arbetsplatser planeras ur ett helhetsperspektiv.

Planeringen för arbetsplatser är särskilt viktig för utveckling av ytterstaden, och då framförallt i söderort för att skapa balans i transportsystemet. Staden ska arbeta strategiskt för att öka antalet arbetsplatser i stadens södra delar, där antalet arbetsplatser inte ökat i takt med antalet bostäder.

Staden ska planera för, men endast i undantagsfall investera i kommersiella lokaler. Marknaden för kommersiella lokaler är väletablerad och kan erbjuda effektiva lokaler till marknadsmässiga hyror. Staden kan dock investera i kategorin inom ramen för fastighetsnämndens uppdrag, d.v.s. att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler för stadens hyresgäster och för att bibehålla och utveckla fastighetsvärdena genom en kostnadseffektiv fastighetsförvaltning. Inför genomgripande underhåll av rent kommersiella fastigheter som hyrs ut externt ska investeringen prövas mot andra alternativ.

Omsorg

Efterfrågan på vård- och omsorgsboenden i staden kommer att öka på 2020-talet. De skiftande behoven ställer fortsatt krav på samplanering mellan stadsdelsnämnderna, inte

Bilaga 3:8

minst när det gäller boendeplanering. Micasa Fastigheter i Stockholm AB som äger och förvaltar stadens egna vård- och omsorgsboenden, trygghetsboende samt seniorbostäder, och vars investeringar därmed påverkar stadens nämnder, ska eftersträva area- och kostnadseffektiva lösningar i ny-, om- och tillbyggnation. En ökad medverkan från externa aktörer ska prövas.

Park- och grönområden

Inriktningen i stadens översiktsplan är att kvaliteter i parker och grönområden ska förstärkas i samband med att staden förtätas. Funktionerna i den ekologiska infrastrukturen ska behållas och förstärkningar av svaga avsnitt ska prövas. Möjligheter till mångfunktionella ytor ska tas tillvara.

Investeringsplan för stadens nämnder

Särskild redovisning av investeringsplanen i Centerpartiets förslag till budget gällande Fastighetsnämnden samt Idrottsnämnden.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Fasighetsnämnden						
Långsiktig investeringsplan, nett	-300	-300	-300	-300	-300	-300
Utökad investeringsplan, netto	-460	339	297,5	260	140	-140
varav Bostäder, förvärv (LSS, förskolor)	-120	-140	-80	-140	140	-140
varav effektbelysning	-10					
varav stadsbiblioteket	-100	-96	-3,5			
varav försäljningar av fastigheter		800	400	400		
varav tekniska nämndhuset (inkl fasad)	-230	-225	-19			
Långsiktig investeringsplan, idrottsinvesteringar	-370	-370	-400	-400	-400	-400
Utökade investeringsplan, idrottsinvesteringar	-134,8	-592,5	-947,5	-1097,5	-1062,5	-702
varav Kristinebergshallarna	-15	-25	-90	-150	-130	-40
varav simhallsupprustning Eriksdal och Vällingby	-45	-250	-300	-300	-300	-150
varav Gärdet sportfält	-31					
varav Bällsta IP	-5,8	-200	-350	-250		
varav Sjöängens fotbollsplaner		-10	-45	-45		
varav trygghet idrott	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2
varav föreningslokaler, toaletter mm		-20	-20	-20	-20	-20
varav särskild satsning på ytterstaden		-20	-20	-190	-380	-340
varav investeringar för att uppnå anläggningsstrategin			-100	-100	-100	-100
varav kompensationsinvesteringar	-35,5	-65	-20	-40	-130	-50
Investeringsplan, netto	-1264,8	-923,5	-1350	-1537,5	-1622,5	-1542
varav egna investeringar, totalt	-760	39	-2,5	-40	-160	-440
varav idrottsinvesteringar, totalt	-504,8	-962,5	-1347,5	-1497,5	-1462,5	-1102
Idrottsnämnden						
Långsiktig investeringsplan	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6	-15,6
varav friluft (båtsport, motionsslingor, Ågesta mm)	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8	-10,8
Inventarier och maskiner	-29,5	-21	-17	-17	-17	-17
varav trygghet (lås och larm)	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Utökad investeringsplan friluft	-13	-50	-1,5	0	0	0
varav Hellasgården, underhållsbehov	-4					
varav Hellasgården, tillgänglighet	-1,5					
varav Bergsundshamn, underhållsbehov	-0,5					
varav Bergsundshamn, laddinfrastruktur	-4,5					
varav friluft (utökning Ågesta, motionsslingor mm)	-2,5	-50	-1,5			
varav laddinfrastruktur båtlin		-2	-2	-2	-2	-2
Investeringsplan, netto	-58,1	-86,6	-34,1	-32,6	-32,6	-32,6